

İHLÂS, UHUVVET
VE
HÜCUMÂT-I SİTTE
RİSALELERİ ÜZERİNE

Metin ve Açıklama

Abdullah Aymaz

BEDİÜZZAMAN
Said NURSÎ

İhlâs, Uhuvvet
ve
Hücumât-ı Sitte
Risaleleri Üzerine

İHLÂS, UHUVVET
VE
HÜCUMÂTI-SİTTE
RİSALELERİ ÜZERİNE

Abdullah AYMAZ

İHLÂS, UHUVVET ve HÜCUMÂT-I SİTTE RİSALELERİ ÜZERİNE

Copyright © Şahdamar Yayınları, 2010

Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Ticaret A.Ş.'ne aittir.

Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Ticaret A.Ş.'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör

Recep ÇAKIR - Yücel BOZCU

Görsel Yönetmen

Engin ÇİFTÇİ

Kapak

Şaban KALYONCU

Sayfa Düzeni

Bekir YILDIZ

ISBN

978-605-4038-31-2

Yayın Numarası

130

Basım Yeri ve Yılı

Çağlayan A. Ş.

TS EN ISO 9001:2000

Ser No: 300-01

Sarıç Yolu Üzeri No: 7 Gaziemir / İZMİR

Tel: (0232) 252 22 85

Ekim 2010

Genel Dağıtım

Gökkuşuğu Pazarlama ve Dağıtım

Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31

Tek-Er İş Merkezi Mahmutbey / İSTANBUL

Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Şahdamar Yayınları

Bulgurlu Mahallesi Bağcılar Caddesi No: 1

34696 Üsküdar / İSTANBUL

Tel: (0216) 522 11 44 Faks: (0216) 522 11 78

www.sahdamaryayinlari.com

İÇİNDEKİLER

TAKDİM 9

İHLÂS RİSALELERİ

Yirminci Lem'a (İhlâs Hakkında) 13

Birinci Nokta 14

Yirmi Birinci Lem'a (İhlâs Hakkında) 69

(İkinci Nokta) 69

Birinci Düsturunuz 81

İkinci Düsturunuz 82

Üçüncü Düsturunuz 88

Dördüncü Düsturunuz 95

Konuşan Yalnız Hakikattir [Emirdağ Lâhikası'ndan] 112

Zindan-ı atâlete düştüğümüzün sebebi nedir? [Münâzarat'tan] 123

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan] 133

Gönüller Fatihî Büyük Üstad'a [Mektûbât'tan] 141

HÜCUMÂT-I SİTTE RİSALESİ

Altıncı Risale Olan Altıncı Kısım	149
Birinci Desise	150
İkinci Desise.....	155
Üçüncü Desise-i Şeytaniye	164
Dördüncü Desise-i Şeytaniye.....	168
Beşinci Desise-i Şeytaniye.....	179
Altıncı Desise-i Şeytaniye	183
Kudsî Bir Tarihçe	192
Altıncı Risale Olan Altıncı Kısımın Zeyli (Es'ile-i Sitte).....	193
Birincisi.....	194
İkincisi	194
Üçüncüsü	195
Dördüncüsü	195
Beşincisi	196
Altıncısı.....	196

UHUVVET RİSALESİ

Yirmi İkinci Mektup.....	203
Birinci Mebhas	203
Birinci Vecih.....	208
İkinci Vecih	210
Üçüncü Vecih	214
Dördüncü Vecih	215
Beşinci Vecih	228
Altıncı Vecih.....	242
İkinci Mebhas.....	244

Hâtîme (Gıybet Hakkındadır)	254
108. Mektup [Kastamonu Lâhikası'ndan]	258
109. Mektup [Kastamonu Lâhikası'ndan]	261
110. Mektup [Kastamonu Lâhikası'ndan]	265
[28. Lem'a'dan (Latîf Nükteler'den)]	272
Üçüncü Nokta [13. Lem'a'nın 13. İşareti'nden]	274
Dördüncü Kelime [Hutbe-i Şâmiye'den]	275
150. Mektup [Kastamonu Lâhikası'ndan]	279
[Tarihçe-i Hayat'tan]	281
120. Mektup [Barla Lâhikası'ndan]	283
[14. Şuâ'dan]	284
[14. Şuâ'dan]	286
[28. Lem'a'dan]	288

TAKDİM

Öğrencilik yıllarımız sağ-sol mücadelesinin başladığı zamanlardı. O dönemde “Dünya komünist oluyor!” diye dindarlarda bir endişe vardı. Onun için bizler de kendimizi yetiştirip ardından da insanımızı uyarmamız gerektiğini düşünüyorduk. Böylelikle insanımızı hem bilgisizlik girdabından hem de böyle büyük bir kıvılcık tehlikeden kurtaracaktık. Ne zaman ki, Risale-i Nurlar’ı tanıdım, bilhassa İhlâs Risaleleri’ni okudum o zaman kendimin kurtarılmaya daha muhtaç bir “ihlâs” yok-sunu olduğumu anladım.

Bundan birkaç sene sonra kaldığımız yurda müdür olarak M. Fethullah Gülen Hocaefendi geldi. O, bulunduğumuz yurttan bazan haftada bir, bazan da iki defa birkaç saat süren tehzib-i ahlâk dersleri veriyordu. Daha doğrusu, yetiştirme sohbetleri yapıyordu. Bir müddet sonra bizlerin de birer konu hazırlayıp konuşma yapmamızı istedi. Arkadaşım Mehmet Binici’den sonra ben de İmam-ı Gazzalî Hazretleri ve Bediüzzaman Hazretleri’nin kitaplarından “ihlâs” ile ilgili mevzuyu hazırladım. Konuyu anlatırken o sırada Hocaefendi de salonun arka sıralarında oturup bizi dinliyordu. Konuşma bitince arkadaşlar konuyla ilgili soru soruyorlardı. Soruların cevabını veremediğimde Hocaefendi devreye giriyordu.

Risale-i Nur Külliyyatı’nın her satırında, Üstad Bediüzzaman Hazretleri’nin hayatının her safhasında ve onun sadık talebelerinin yaşayışlarında buram buram ihlâs kokuyor. Bunu hissetmemek mümkün değildir.

İhlâs Risaleleri, Hüccûmat-ı Sitte Risalesi ve Uhuvvet Risalesi, Risale-i Nur talebelerinin sık sık okumaları gereken kitaplar arasında

yer almaktadır. Söz konusu risaleler muhtevaları itibarıyla hizmet erlerine, hizmet prensipleri sunmaktadır. Bunların da tafsilâtını, hayata geçirilişini, hissiyât derinliğine ince ince nakşedilişini Risale-i Nurlar'ın satır aralarında, Üstad Hazretleri'nin meşakkatli hayatının en zor demlerinde, tavır ve strateji belirlemesinin inceliğinde görmek ayrı bir nimet ve mazhariyettir. Ama bütün bunlar, başkalarına anlatılmak için bir malûmat-furuşluktan öteye gitmeyince de elbette sahibine büyük bir külfet ve ağır bir mesuliyettir. Cenâb-ı Hak, bizlere icabına uygun amel etmeyi nasip eylesin. Âmîn!..

Abdullah AYMAZ

İHLÂS RİSALELERİ

Hirminci Lem'a

İhlâs Hakkında

[On Yedinci Lem'a'nın On Yedinci Notası'nın yedi meselesinden, beş noktadan ibaret olan ikinci meselesinin birinci noktası iken, ehemmiyetine binâen Yirminci Lem'a oldu.]

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ۗ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ
الْخَالِصُ¹

âyetiyle,

هَلَكَ النَّاسُ إِلَّا الْعَالِمُونَ وَهَلَكَ الْعَالِمُونَ إِلَّا الْعَامِلُونَ وَهَلَكَ الْعَامِلُونَ إِلَّا
الْمُخْلِصُونَ وَالْمُخْلِصُونَ عَلَىٰ خَطَرٍ عَظِيمٍ²

–ev kema kâl– hadis-i şerifi, ikisi de ihlâs ne kadar İslâmiyet'te mühim bir esas olduğunu gösteriyorlar. Bu ihlâs meselesinin hadsiz nüktelerinden yalnız “Beş Nokta”yı muhtasaran [özetle] beyan ederiz.

¹ “Biz sana kitabı gerçeğin tâ kendisi olarak indirdik. O hâlde sen de, ihlâsla yalnız Allah'a ibadet et! İyi bilin ki hâlis din, yani bütün gönlüyle candan itaat, yalnız Allah'a yapılır.” (Zümer Sûresi 39/2-3) İhlâsla ilgili şu âyetlere de bakılabilir: A'râf Sûresi 7/29; Hicr Sûresi 15/40; Zümer Sûresi 39/11, 14; Mümin Sûresi 40/14.

² “İnsanlar helâk oldu; âlimler müstesna. Âlimler de helâk oldu; ilmiyle amel edenler müstesna. İlmiyle amel edenler de helâk oldu; ihlâs sahipleri müstesna. İhlâs sahiplerine gelince, onlar da pek büyük bir tehlike ile karşı karşıyadırlar.” (Bkz.: el-Gazzâlî, *İhyâu ulûmi'd-dîn* 3/414, 4/179, 362; el-Gazzâlî, *Meâricü'l-Kuds* s.88; el-Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 2/415)

Tembih: Bu mübarek Isparta'nın medâr-ı şükran [teşekkür sebebi] bir hüsn-ü tâlî'dir [güzel talihidir] ki, ondaki ehl-i takvâ [dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı kimseler] ve ehl-i tarikat [hayatlarını bir tarikatın prensipleri çerçevesinde sürdürenler] ve ehl-i ilmin [ilim adamlarının] –sâir yerlere nisbeten– rekabetkârâne [rekabet edencesine] ihtilâfları görünmüyor. Gerçi lâzım olan hakikî muhabbet ve ittifak yoksa da, zararlı muhalefet ve rekabet de başka yerlere nisbeten yoktur.

Birinci Nokta

Mühim ve müdhiş bir soru:

Neden ehl-i dünya [dünya hayatından başka bir şey bilmeyen, dinden gâfil kimseler], ehl-i gaflet [gerçeklerden habersiz yaşayanlar], hatta ehl-i dalâlet [doğru yoldan ayrılanlar, sapık ve kâfirler] ve ehl-i nifâk [münafıklar] rekabetsiz ittifak ettikleri hâlde; ehl-i hak [hak yolda olanlar] ve ehl-i vifak [birbirleriyle uyumlu, dostça münasebet içinde olanlar] olan ashâb-ı diyânet [dindar insanlar] ve ehl-i ilim [ilim adamları] ve ehl-i tarikat [tarikata bağlı olanlar], neden rekabetli ihtilâf ediyorlar? İttifak ehl-i vifakın hakkı iken ve hilâf [ihtilâf, ayrılık] ehl-i nifâkın lâzımı iken, neden bu hak oraya geçti ve şu haksızlık şuraya geldi?

Elcevap: Bu elîm ve fecî ve ehl-i hamiyeti [dinî ve millî meselelerde gayretli kişileri] ağılattırarak hâdise-i müdhişenin [dehşet veren hâdisenin] pek çok esbabından [sebeplerinden], yedi sebebini beyan edeceğiz.

Birincisi: Ehl-i hakkın ihtilâfî hakikatsizlikten gelmediği gibi, ehl-i gafletin ittifakı dahi hakikattarlıktan [daima doğrunun ve haklının yanında olmaktan] değildir. Belki ehl-i dünyanın ve ehl-i siyasetin [idarecilerin, siyasetçilerin] ve ehl-i mektep [ilim adamları] gibi hayat-ı içtimâiyenin [sosyal hayatın] tabakatına [tabakalarına] dair birer muayyen [belirli] vazife ile ve has bir hizmet ile meşgul tâifelerin, cemaatlerin

ve cemiyetlerin vazifeleri taayyün edip [iyice belli olup] ayrılmış. Ve o vezâif [vazifeler] mukâbilindeki alacakları maişet [geçim] noktasındaki maddî ücret ve hubb-u câh [makam arzusu] ve şan u şeref noktasında teveccüh-ü nâstan [insanların takdir etmesinden] alacakları^{3(Hâşiye)} mânevî ücret taayyün etmiş, ayrılmış. Müzâhame [karşılıklı sıkıntı verme, itişme, kakışma] ve münâkaşayı ve rekabeti intâc edecek [netice verecek] derecede bir iştirâk yok. Onun için, bunlar ne kadar fena bir meslekte de gitseler, birbiriyle ittifak edebilirler. Amma ehl-i din [din mensupları] ve ashâb-ı ilim ve erbab-ı tarikat [tarikatın ileri gelenleri] ise, bunların her birisinin vazifesi umuma baktığı gibi, muaccel [peşin] ücretleri de taayyün ve tahassus etmediği [hususîleşmediği, özellikleri belli olmadığı] ve her birinin makam-ı içtimâide ve teveccüh-ü nâsta ve hüsn-ü kabuldeki hissesi tahassus etmiyor. Bir makama çoklar namzed olur. Maddî ve mânevî her bir ücrete çok eller uzanabilir. O noktadan müzâhame [karşılıklı çekişme, sıkıntı verme] ve rekabet tevellüd edip [meydana gelip]; vifakı [samimiyet ve uyum içinde olmayı] nifâka [münafıklığa, iki yüzlülüğe], ittifakı ihtilâfa tebdil eder [çevirir].

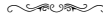
İşte bu müdhiş marazın [hastalığın] merhemi, ilâci ihlâstır. Yani hakperestliği [hak ve adaleti gözetmeye] nefis-perestliğe [nefsin arzu ve isteklerine düşkün olmaya] tercih etmekle ve hakkın hatırı, nefsin ve enâniyetin [benliğin, gururun] hatırına galip gelmekle **إِنَّ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ**⁴ sırrına mazhar olup, nâstan [insanlardan] gelen maddî ve

³ (Hâşiye) **İhtar:** Teveccüh-ü nâs istenilmez, belki verilir. Verilse de onunla hoşlanılmaz. Hoşlansa ihlâsı kaybeder, riyaya girer. Şan u şeref arzusuyla teveccüh-ü nâs ise; ücret ve mükâfat değil, belki ihlâssızlık yüzünden gelen bir itâp [azarlama] ve bir mücâzâttır [cezalandırmadır]. Evet amel-i sâlihın [İslâm'ın güzel ve faydalı gördüğü her türlü işin, fiilin] hayatı olan ihlâsın zararına teveccüh-ü nâs ve şan u şeref, kabir kapısına kadar muvakkat [süreli, geçici] olan bir lezzet-i cüz'iyeye [küçük lezzete] mukâbil, kabrin öbür tarafında azab-ı kabir [kabir azabı] gibi nâhoş bir şekil aldığından; teveccüh-ü nâsı arzu etmek değil, belki ondan ürkmek ve kaçmak lâzımdır. Şöhret-perestlerin ve şan u şeref peşinde koşanların kulakları çınlasın.

⁴ "Benim mükâfatımı verecek olan yalnız Allah Teâlâ'dır." (Yûnus Sûresi 10/72; Hûd Sûresi 11/29; Sebe Sûresi 34/47)

mânevî ücretten istiğnâ etmekle [istememek, ihtiyaç belirtmemekle]⁵(Hâşiyec) وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ⁶ sırrına mazhar olup hüsn-ü kabul [güzelce kabullenilmesi, benimsenmesi] ve hüsn-ü tesir [güzelce etkileme] ve teveccüh-ü nâsi kazanmak noktalarının Cenâb-ı Hakk'ın vazifesi ve ihsânı olduğunu ve kendi vazifesi olan tebliğde [bildirmede, ulaştırmada] dahil olmadığını ve lâzım da olmadığını ve onunla mükellef olmadığını [sorumlu olmadığını] bilmekle ihlâsa muvaffak olur. Yoksa ihlâsı kaçıır.

Üstad Hazretleri Yirminci ve Yirmi Birinci İhlâs Risaleleri hakkında şöyle demektedir: “Hem on dakika zarfında, büyük bir mücadele-i mânevîde, benim cephemde, kırk ikilik bir top gibi düşmanlarıma atıp yol açtığı hâlde, o iki nefsi emmârenin, muvakkat bir gaflet fırsatında, hodgâmlık ve meyl-i tefevvuk gibi gayet zulümlü ve zulümâtlı hissiyle, büyük bir şükür ve teşekkür yerine, “Niçin ben atmadım?” diye, en çirkin bir riya ve rekabet damarını hissettim. Cenâb-ı Hakk’a yüz bin şükür ediyorum ki Risale-i Nur ve bilhassa İhlâs Risaleleri, o iki nefsin bütün desâisini izale ve onların açtığı yaraları tedavi ettiği gibi, o bir

5 (Hâşiyec) Sahabelerin senâ-yı Kur’âniye’ye [Kur’ân’ın övgü ve takdirine] mazhar olan “İsâr” hasletini [kendisi muhtaçken başkalarına verme huyunu] kendine rehber etmek. Yani: Hediye ve sadakanın kabulünde başkasını kendine tercih etmek ve hizmet-i diniyenin mukabilinde gelen menfaat-i maddiyeyi istemeden ve kalben talep etmeden, sırf bir ihsan-ı ilâhî [Cenâb-ı Hakk’ın nimeti] bilerek, nâstan [insanlardan] minnet almayarak ve hizmet-i diniyenin [dinî hizmetin] mukabilinde de almamaktır. Çünkü hizmet-i diniyenin mukabilinde dünyada bir şey istenilmemeli ki, ihlâs kaçmasın. Çendan [gerçi] hakları var ki, ümmet onların maişetlerini [geçimlerini] temin etsin. Hem zekâta da müstahaktırlar. Fakat bu istenilmez, belki verilir. Verildiği vakitte, hizmetimin ücretidir denilmez. Mümkün olduğu kadar kanaatkârâne [hakkına razı olarak] başka ehil ve daha müstahak olanların nefsinin kendisi nefsinin tercih etmek, *وَيُؤْتُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ¹ sırrına mazhariyetle, bu müdhiş tehlikeden kurtulup ihlâsı kazanabilir.

¹ Bkz.: “Kendileri ihtiyaç duysalar bile o kardeşlerine öncelik verir, onlara verilmesini tercih ederler.” (Hâşir Sûresi 59/9)

6 “Peygamberin görevi, açıkça tebliğ etmekten başka bir şey değildir.” (Nûr Sûresi 24/54; Ankebût Sûresi 29/18)

dakika ve on dakikadaki hâletleri birden izale etti. Ve mânevî bir istiğfar olan kusurumu bildim. O hatanın muaccel cezası olan içindeki elemenden ve azaptan kurtuldum.”⁷

“Bu defa yazılarınızda İhlâs Risalelerini gördüğüm için, sizi o gibi risalelerin dersine havale edip, ziyade bir derse ihtiyaç görmedim. Yalnız bunu ihtar ediyorum ki mesleğimiz, sırr-ı ihlâsa dayanıp, hakâik-i imaniye olduğu için, hayat-ı dünyaya, hayat-ı içtimâiyyeye mecbur olmadan karışmamak ve rekabet ve tarafgirliğe ve mübarezeeye sevk eden hâlâttan tecerrüt etmeye mesleğimiz itibarıyla mecburuz. Binler teessüf ki şimdi müdhiş yılanların hücumuna mâruz biçare ehl-i ilim ve ehl-i diyanet, sineklerin ısırması gibi cüz’î kusurata bahane ederek, birbirini tenkitle, yılanların ve zındık münafıkların tahribatlarına ve kendilerini onların eliyle öldürmesine yardım ediyorlar.”⁸

Hulûsi Ağabey şöyle demektedir: “İhlâsa dair Yirminci, Yirmi Birinci Lem’alar: *Yirminci Lem’a*: muhtelif meslek ve meşrepte müminler arasındaki rekabetkârâne ihtilâfların esbabını öyle bir teşrihtir ki, tavsif edebilmek için bu mübarek eseri aynen nakletmekten başka çare yoktur. Allah cümlemizi muhlis kullarından eylesin, âmîn...

En az on beş günde bir defa okunması emir buyurulan *Yirmi Birinci Lem’a*: Evrad edinilecek kadar ehemmiyetlidir. Mâlûmdur ki kale içinden fetholunur. Bugünkü muvaffakiyete sebep olan ihlâs kalkarsa, maâzallah, o zaman çok vahîm neticeler tevellüd eder. En büyük düşmanımız nefsimizdir. Onu susturmak için, zannederseniz, şu ihtar kâfidir: “Ey nefs-i nâdân! Beni kandıramazsın. Madem ki, peygamber-i azîmü’l-kadr bir nebiyullah olan Hazreti Yusuf (aleyhisselâm),

⁷ Kastamonu Lâhikası, s.200 (138. Mektup).

⁸ Kastamonu Lâhikası, s.212 (150. Mektup).

وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي ۚ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي⁹

demmiştir. Aldatamazsın; senden ve senin samimî yoldaşların cinnî ve insî şeytan, ehl-i bid'a ve ulemâu's-sû şerlerinden Allah'a sığınırım."¹⁰

Bediüzzaman Hazretleri İşarâtü'l-İcâz Tefsiri'nde; ihlâsla alakalı "İbadetin ruhu, ihlâstır. İhlâs ise, yapılan ibadetin yalnız emredildiği için yapılmasıdır. Eğer başka bir hikmet ve bir fayda ibadete illet [gerçek sebep] gösterilse, o ibadet bâtıldır [yanlıştır, gerçek dışıdır]. Faydalar, hikmetler yalnız müreccih [tercih ettirici] olabilirler, illet olamazlar."¹¹ demektedir.

Hanımlar Rehberi'ne giren "Ehl-i iman âhiret hemşirelerim olan kadınlar tâifesi ile bir muhaveredir" isimli mektubunda Üstad Hazretleri, ihlâsın ehemmiyetini şöyle ifade etmektedir: "Şimdi terbiye-i İslâmiye'den ve a'mâl-i uhreviyeden [neticesi ve faydaları bütünüyle âhirette beklenilecek dinî görevlerden] en kıymetli ve en lüzumlu esas, ihlâstır."¹²

Notalar'da şöyle demektedir: "Medâr-ı necat ve halas, yalnız ihlâstır. İhlâsı kazanmak çok mühimdir. Bir zerre ihlâslı amel, batmanlarla hâlis olmayana müreccahtır. İhlâsı kazandıran harekâtındaki sebebi, sırf bir emr-i ilâhî ve neticesi rıza-yı ilâhî olduğunu düşünmeli ve vazife-i ilâhiyeye karışmamalı."¹³

İmam-ı Gazâlî Hazretleri, ihlâsı yani dünyevî ve uhrevî hiçbir şey beklemeden bir iş ve ibadeti sadece Allah emrettiği ve Allah râzı olacağı için yapmayı *وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۗ نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ* olacağı için yapmayı *بَيْنَ فَوْثٍ وَدَمٍ لَبْنَا خَالِصًا سَائِعًا لِلشَّارِبِينَ* "Size davarların karınlarındaki

⁹ "Doğrusu ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü Rabbimin merhamet edip korudukları hariç, nefis daima fenalığı ister, kötülüğe sevk eder." (Yûsuf Sûresi 12/53)

¹⁰ Barla Lâhikası, s.291 (235. Mektup).

¹¹ İşarâtü'l-İcâz, s.86.

¹² Hanımlar Rehberi, s.6.

¹³ Bkz.: el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/341; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ* 1/244.

fişkı (işkembe) ile kan arasından hâlis bir süt içiriyoruz ki içenlerin boğazından âfiyetle geçer.”¹⁴ âyetindeki ifadeye dayanarak izah ediyor.

Her şeye kendisinden başka şeylerin karışması mümkündür. Bu bakımdan içerisine, kendisinden başka hiçbir şeyin karışmamış olduğu şeye hâlis adı verilir. Tasfiye ve durultma işini yapan file de ihlâs adı verilir.

Gazzâlî, âyetteki فَرِثٌ وَدَمٌ “fişkı (işkembe) ile kan” ifadesini dünyevî ve uhrevî menfaatlara benzetiyor. İhlâslı ameli de işte bunlardan sıyrılmış ve tertemiz hâldeki كَيْبًا خَالِصًا “hâlis züt”e benzetiyor...

“Mühim ve müdhiş bir sual”a karşı 20. Lem’a’nın fihristesini yazan Hüsrev Altınbaşak Ağabeyimiz: “Fesübhânallah, sebepleri bilinmediğinden, her an için üç yüz elli milyon fedakâr tebası bulunan bu âlî İslâmiyet, nasıl olmuş da hepsi yüz elli milyonu tecavüz etmeyen ve ölümden dehşetli korkan üç-dört firenk hükûmetin elinde esir olmuşlar? Hem öyle bir esaretle mahkûm edilmişler ki, –Allah! Allah!– her fırsatta öyle dehşetli şenâetler yapılmış ki; Engizisyon mezâlimine rahmet okutacak işkenceler, bîçare Ehl-i İslâm’a tatbik edilmiş. Gözyaşlarına bedel, damarlarından mütemediyen kanlar akıttırılmış. Bir değnek cezaya mukabil, ehl-i hamiyetin boyunları, gaddar zâlimlerin elleriyle koparılmış, atılmış; o bîçare Müslüman hamiyet-perverlerinin bir kısmı darağaçlarına asılmış, hayatlarına hâtime verilmiş, dünyanın ufuklarında merhametsizce teşhir edilmiş. Hem hayat-ı dünyevîleri parça parça edilmiş, hem hayat-ı uhreviyeleri zedelenmiş; bir kısmının ise her iki hayatları ve saâdetleri birden imha edilmiş. Nedendir?” diye vâki olacak sualin cevapları, elmas hazinesine değer kıymetindeki bu Risalenin Birinci Noktasının verdiği izahatın neticesinden anlaşılmaktadır. İşte bu zavallı Müslümanlar hak ve hakikat mesleğinde giderlerken, hataya ve yanlışla düşmeleri yüzünden ihlâsları

¹⁴ Nahl Sûresi 16/66.

zedelenmiş, aralarına rekabet girmiş, beyinlerindeki [aralarındaki] ittifak ve ittihat yerine tefrika ve ihtilâf girmiş. Binnetice, bu hâller tedavi edilmemiş, bu marazlar tevessü etmiş; bu hâlleri gören ehl-i dalâlet, Ehl-i İslâm'ın bu ihtilâfat ve tefrikasını ganimet bilmiş, desiselerle Âlem-i İslâm'a hücum etmişler, zavallı Ehl-i İslâm'ı pek müdhiş bir esaret altına almışlar, mahvetmek için çalışmışlar. İşte asırlardan beri üç yüz elli milyon Ehl-i İslâm'ı, zincirler altında, her gün, her saat, her ân inim inim inleyen hâletlerin sebepleri, bu Risalenin Birinci Noktasıyla pek hakikatli bir sûrette izah edilmiş. Fakat heyhat! Zaman ve zemin müsait değilmiş ki, beş noktadan yalnız bir noktası yazılmış; diğerleri tehir edilerek, yazılmamış." demektedir.

Üstad Hazretleri, Müslümanların elim, feci ve hamiyetli insanlara ağlatacak kötü durumunun yedi sebebinden birinci sebebinde: Ehl-i dünyanın, işlerini problemsiz götürmelerini; sosyal hayatta belli bir vazife ve hizmetle meşgul olan cemiyetlerin ve şahısların işlerinin, ücretlerinin, makam, mertebe, barem ve terfi durumlarının, hatta hiyerarşi içinde astlar ve üstler arasında teveccüh-ü nâs ve şân u şeref konumlarının bile tayin ve tesbit edildiğini bu yüzden münakaşa ve ihtilâfı doğuracak fazla bir şeyin kalmamasına bağlamaktadır. Ama dinî hizmetlerde çalışanların durumunun böyle olmayıp, herkesin vazifesinin umuma baktığını, hiyerarşik bir yapının bulunmadığını, muayyen ücretlerinin olmadığını, teveccüh-ü nâs ve hüsn-ü kabul gibi mânevî ücretlerinin de belirsiz olduğunu bu yüzden de maddî ve mânevî her bir ücrete çok eller uzandığından rekabet hislerinin doğup tefrika ve ihtilâfin ortaya çıktığını beyan etmektedir.

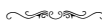
Bu teşhisi yaptıktan sonra da bu müdhiş marazın merhem ve ilâcının ihlâs olduğunu, bunun da hakperestliği nefisperestliğe tercih etmekle; hakkın hatırının nefis ve enâniyetin hatırına galip gelmesiyle ecir ve ücreti sadece Allah'tan beklemekle, insanlardan gelen maddî ve mânevî ücretten müstağnî davranmakla;

vazifesinin yalnız tebliğ olduğunu, tesir ve kabul ettirmenin Cenâb-ı Hakk'ın işi olduğunu idrak etmekle olacağını söylüyor. "Yoksa ihlâsı kaçıır." diyor. İhlâs kaçınca hizmette kudsiyet ortadan kalkar. Allah'ın rızası da kaybedilir. O zaman yapılanların hiçbir kıymeti de kalmaz.

Bediüzzaman Hazretleri, kendisi aleyhinde konuşan bazı hocalarla ilgili bilgileri getiren talebelerini "Asla öyle bir şey olmamıştır. Sen iftira ediyorsun. Sen benimle o kardeşimin arasını açmak istiyorsun!" diyerek yanından uzaklaştırmıştır. Kendisini tenkit edenlerden tevbe edip de derin pişmanlık duyanları uzun zaman sonra affetmiştir. Elini öpmeye gelen DP milletvekillerine "Sizin zamanınızda niye Süleyman Efendi kardeşim hâlâ hapiste?" diyerek elini vermek istememiştir.

Müslümanlar ve cemaatler arası ihtilâfî önlemek için âzami gayret gösteren Nur Müellifi gibi ondan sonra kendisini takip eden talebeleri de bu konuda son derece titiz davranmışlardır.

Birçok yerde sırf mümin gruplar arasında ihtilâf çıkmasını diye birçok fedakârlığa katlanıldığına kendim de şahit oldum. İşletilmeyen, senelerce boş kalmış binalar için "Burası Kur'ân Kursu için" veya "Burası İmam-Hatip için yapılmıştı ama boş kaldı. Siz burasını yurt yapıp Allah rızası için işletin." şeklindeki taleplere karşılık bazıları harabe olmaya yüz tutmuş o binalar tamir edilip içleri gerekli malzeme ile donatıldıktan ve hizmete açıldıktan sonra bazı insanlar gelip "Burası bizimdi." diye problem çıkarmaya kalkınca hiçbir şey istemeden her şeyiyle o binalar ilk emeği geçenlere bırakılmıştır. Doğrusu da budur. Bunun karşılığında da Allah, bu binaların kat kat büyüklerini nasip etmiştir. Hâlen Avrupa'nın bazı yerlerinde alınmak istenen arsa veya binalara sonradan daha fazla fiyatlarla talip olan gruplar çıkabilmekte; bunlarla rekabete girilmeden binalar onlara terk edilince, hemen arkasından da bu fedakârlığa karşılık Cenâb-ı Hakk'ın engin lütufları görülmektedir.

İkinci Sebep: Ehl-i dalâletin [hak dinden sapanların] zilletindedir ittifakları, ehl-i hidayetin izzetindedir ihtilâfları. Yani, ehl-i gaflet olan ehl-i dünya ve ehl-i dalâlet, hak ve hakikate istinâd etmedikleri için zayıf ve zelildirler. Tezellül için [bayağı, aşağı olduğundan], kuvvet almaya muhtaçtırlar. Bu ihtiyaçtan, başkasının muâvenet [yardımlaşma] ve ittifakına samimî yapışırlar. Hatta meslekleri dalâlet ise de, yine ittifakı muhafaza ederler. Âdeta o haksızlıkta bir hakperestlik, o dalâlette bir ihlâs, o dinsizlikte dinsizdârâne [dinsizcesine] bir taassup ve o nifakta bir vifak yaparlar, muvaffak olurlar. Çünkü samimî bir ihlâs, şerde dahi olsa neticesiz kalmaz. Evet ihlâs ile kim ne isterse Allah verir.¹⁵(Hâşiye)

Amma; ehl-i hidayet ve diyânet ve ehl-i ilim ve tarîkat, hak ve hakikate istinâd ettikleri için ve her biri bizzât tarîk-i hakta [hak yolda] yalnız Rabbini düşünüp, tevfiğine [ilâhî yardıma] itimat ederek gittiklerinden, mânen o meslekten gelen izzetleri var. Zaaf hissettiği vakit, insanların yerine Rabbine müracaat eder, medet O'ndan ister. Meşrep-lerin [usûl ve tarzların] ihtilâfiyla, zâhir meşrebine [meşrebinin genel esaslarına] muhalif olana karşı muâvenet ihtiyacını tam hissetmiyor, ittifaka ihtiyacını göremiyor. Belki hodgâmlık [kendi rahatını ve zevkini düşünmek] ve enâniyet varsa, kendini haklı ve muhalifini haksız tevhehüm ederek, ittifak ve muhabbet yerine, ihtilâf ve rekabet ortaya girer. İhlâsı kaçıırır, vazifesi zîr ü zeber [alt üst] olur.

İşte bu müdhiş sebebin verdiği vahim neticeleri görmemenin yegâne çaresi, “**dokuz emir**”dir:

¹⁵ (Hâşiye) Evet, “¹ مَنْ طَلَبَ وَجَدَ وَجَدَهُ” bir düstur-u hakikattir [gerçekliği söz götürmez kesin prensiptir]. Külliyeti [kapsamı] geniş ve genişliği mesleğimize de şâmil olabilir [içine alabilir, kuşatabilir].

¹ “Kim bir şeyi talep eder ve o istikamette ciddî bir gayret gösterirse onu elde eder.” (Bkz.: İbnü'l-Cevzî, *el-Müdhiş* s.490; İbn Hacer, *Mukaddimeti Fethu'l-bârî* s.14; el-Übşeyhî, *el-Müstatraf* 2/125)

1. Müsbet hareket etmektir ki yani kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek. Başka mesleklerin adâveti [düşmanlığı] ve başkalarının tenkîsi [eksik gösterilmesi], onun fikrine ve ilmine müdahale etmesin; onlarla meşgul olmasın...

2. Belki daire-i İslâmiyet içinde hangi meşrepte olursa olsun, medâr-ı muhabbet ve uhuvvet ve ittifak [sevgi, kardeşlik ve birleşme sebebi] olacak çok râbîta-yı vahdet [birleştirici bağ] bulunduğunu düşünüp ittifak ederek,

3. Ve haklı her meslek sahibinin, başkasının mesleğine ilişmemek cihetinde hakkı ise: “Mesleğim haktır.” yahut “Daha güzeldir.” diyebilir. Yoksa başkasının mesleğinin haksızlığını veya çirkinliğini îmâ eden, “Hak, yalnız benim mesleğimdir.” veyahut “Güzel, benim meşrebimdir.” diyemez olan insaf düsturunu rehber etmek,

4. Ve ehl-i hakla ittifak, tevfik-i ilâhînin [Cenâb-ı Hakk'ın yardımının] bir sebebi ve diyanetteki [dindarlıktaki] izzetin bir medârı [sebebi, vesilesi] olduğunu düşünmekle,

5. Hem ehl-i dalâlet ve haksızlık –tesânüt [dayanışma] sebebiyle– cemaat sûretindeki kuvvetli bir şahs-ı mânevînin [hükmî şahsiyetin, tüzel kişiliğin] dehâsıyla hücumu zamanında, o şahs-ı mânevîye karşı, en kuvvetli ferdî olan mukâvemetin [karşı koymanın] mağlûp düştüğünü anlayıp ehl-i hak tarafındaki ittifak ile bir şahs-ı mânevî çıkarıp o müdhiş şahs-ı mânevî-i dalâlete [dalâletin hükmî şahsiyetine] karşı, hakkâniyeti muhafaza ettirmek;

6. Ve hakkı, bâtılın savletinden [saldırısından] kurtarmak için,

7. Nefsini ve enâniyetini,

8. Ve yanlış düşündüğü izzetini,

9. Ve ehemmiyetsiz rekabetkârâne [rekâbetli bir şekildeki] hissiyatını terk etmekle ihlâsı kazanır, vazifesini hakkıyla îfâ eder [yerine getirir].¹⁶(Hâşiyec)

Konya’da “Büyük Koyuncu Vakfı”nın idarecisi olarak 1983 Kasımından 1987 Kasımına kadar bulunmuştum. Konya aşağı yukarı bütün cemaatlerin bulunduğu dindar bir yer olduğu için aynı faaliyet alanında hizmet etmenin sıkıntısı yaşıyordu. Hizmet esnasında ister istemez rekabetlerle karşı karşıya kalınıyordu. Geniş tabanlı toplantıların birinde Kur’ân hizmeti veren köklü bir cemaate, farklı meşrepten olduğu anlaşılan birisi tenkitlerle saldırdı. O sırada henüz Konya’da yeni olmama rağmen, onların eskiden beri müsellemler olan Kur’ân Kursları ile yaptıkları hizmetleri överek müdafaa ettim. Mesele orada öylece kapandı. Bu tarzda durumlarla zaman zaman dükkân ve iş yeri ziyaretlerimizde de karşılaştık. Daha sonra bizim bu müsbet tavrımızın halk üzerinde olumlu neticelerini gördük. İnsanımızın meydana gelen bu sözlü tenkit ve saldırılardan rahatsızlık duyduğunun farkına vardık. Yani halktan hiçbir kimse İslâm’a hizmet eden cemaatlerin birbirinin aleyhinde bulunmasını istemiyordu.

¹⁶ (Hâşiyec) Hatta hadis-i sahihle, âhîrzamanda [dünya hayatının kıyamete yakın zaman diliminde] İsevîlerin [Hıristiyanların] hakikî dindarları ehl-i Kur’ân [Kur’ân’a bağlı, dindar kimseler] ile ittifak edip, müşterek düşmanları olan zındıkaya [dinsizlere] karşı dayanacakları gibi;¹ şu zamanda dahi ehl-i diyanet ve ehl-i hakikat, değil yalnız dindaşı, meslektaşı, kardeşi olanlarla samimî ittifak etmek, belki Hıristiyanların hakikî dindar ruhânîleri ile dahi, medar-ı ihtilâf [ihtilâf sebebi] noktaları muvakkaten [belli bir süre için] medar-ı münakaşa ve nizâ [münakaşa ve çekişme/kavga sebebi] etmeyerek müşterek düşmanları olan mütecaviz [saldırgan] dinsizlere karşı ittifaka muhtaçtırlar.

¹ Hazreti İsa’nın (aleyhisselâm) âhîrzamanda yeryüzüne tekrar inip, İslâm adına mücadele edeceğine dair bkz.: Buhârî, *Enbiyâ* 50; Müslim, *İmân* 242; Ebû Dâvûd, *Meclâhim* 14; İbn Hibbân, *es-Sahih* 15/233. Ayrıca bkz.: “Ehl-i kitaptan hiç kimse yoktur ki ölmeden önce ona (Hazreti İsa’ya) inanacak olmasın.” (Nisâ Sûresi 4/159)

İlk zamanlar bazı okullarda “Bu, âyetten, hadisten bahsetmeyen, sadece sinekten böcekten söz eden derginin burada ne işi var!” diyerek “Sızıntı” dergisinin yırtıldığını duyduk. Öğrencilerimize “Sakın münakaşa etmeyin. Asla kavgaya girmeyin.” diye tembih ettik. “Tartışma ortamı olmayan sakin normal zamanlarda Sızıntı dergisiyle neyin hedeflendiğini anlatın.” dedik. Zamanla bu saldırganlıklar geçti.

Rekabetten dolayı, bizim imkânlarımızın da az olması hasebiyle, başka anlayış sahipleri ilk zamanlar daha ucuz olan kendi yurtlarına öğrencileri propaganda ile çekiyorlardı. Maalesef bizden üstün olduklarını isbat için de hakkımızda ileri geri konuşuyorlardı. Biz ise, herkesin iyi niyet dairesindeki hizmetlerini takdir ediyor, hayırda herkese destek olmak gerektiğini, asla köstek olunmaması gerektiğini telkin ediyorduk. Sırf ücret sebebiyle bizden ayrılp giden bazı öğrenciler ileri-geri konuşmalar karşısında bizim tutumumuzu ve sözlerimizi onlara aktarmışlar. Daha sonra o bizi tenkit edenlere, yurt açma iznini alma ve diğer resmî meselelerin çözümü konusundaki tecrübelerimizi aktardık. Onlar, bizim aleyhimizde olmuşlardı öyleyse biz de onlara aynıyla mukabelede bulunalım demedik. Hatta Hacı Kemal Erimez Ağabey Konya'ya bir kamyon zeytin göndermişti. Bize çok geldiği için artanı diğer yurt ve Kur'ân Kurslarına dağıttık. Sonra baktık ki onlar da bizim gibi davranmaya başladılar. Hatta onlar, Konya'ya ilk geldiğinden dolayı yanlışlıkla kendilerine gelen fakat aslında bizi arayan öğrencileri bile bize getirmeye başladılar.

Bir gece bir rüya gördüm: Çok büyük bir cami içinde arka tarafta bir grup herkesi rahatsız edecek şekilde bağırıp çağırıyordu. Yanlarına yaklaşp susmalarını için yalvarıyorum... Rüyadan uyandım ama hâlâ onun tesirinde idim... O gün duydum ki, bir grup öğrenci baş örtüsü sebebiyle Üniversite'den Rektörlüğe kadar yürüyüş yapmışlar. Aynı gün Emniyetten tanıdığım birisi gelip “Yarın

Konya’da büyük hâdiseler olabilir. Provakatörler harekete geçebilir. Ankara’dan 150 tane görevli geldi. Sizin öğrenciler böyle provake olaylara karışmazlar ama yine de onlara dikkatli olmalarını söyleyin.” diye ikaz etti. Hemen 12 Eylül 1980 öncesi Konya olaylarını hatırladım. İstiklâl Marşı okunurken yere oturan provakatörlerden birisini tanıyordum. İzmir’de onu bizim öğrencilerin arasına sokmak istemişlerdi. Tevafuken bir akşam otobüs beklerken onu bir kahvehane baskınında görmüş ve durumunu anlamıştım.

Hemen Dr. Ali Kemal Belviranlı Ağabey’in muayenehanesine gittim. Durumu kendisine anlattım. “Şimdi ben çağırısam, belki önem veren olmaz. Ama siz, bizim hepimizi çağırıp bize nasihat edin. Herkes öğrencilerine sahip çıksın.” dedim. O da hemen bütün vakıfları, yurt idarecilerini çağırdı. İçinde bulunduğumuz durumun vehâmetini anlatıp: “Şimdi hepimiz Valiliğe ve Emniyet Müdürlüğüne gidip, olaylarla ilginiz olamayacağını, öğrencilerinize sahip çıkıp onları hiçbir şeye bulaştırmayacağınızı söyleyin.” dedi. Onun tavsiyesine uyduk. Bütün bu tedbirlere rağmen maalesef öbür gün az da olsa bazıları provakatörlerin ağına düşmüşlerdi ama büyük bir olay meydana gelmedi.

Üstad Hazretleri’nin diğer İslâmî hizmetlere ve başlarındaki büyüklerine karşı tavrını aynı şekilde Fethullah Gülen Hocaefendi’de gördüm. Çünkü o da birkaç defa İslâmî hareketlerin ileri gelenlerine yaptığı dualarından bahsederken çok hızlı bir şekilde teker teker o büyüklerin isimlerini saymıştı. O zaman hayret etmiştim. Her duada o isimleri tekrar etmese o kadar düzgün sayıp dökemezdi. Hocaefendi, bu tavrıyla bizlere de bir ders vermiş oluyordu.

İhtilâfların verdiği vahim neticeleri görmemenin yegâne çaresi olarak Üstad’ın söylediği Dokuz Emir’den **Birincisi**, “Müsbet hareket etmek” idi. Yani kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek. Başkalarının yanlışlığını ve kötülüğünü anlatarak kendi mesleğinin iyiliğini göstermek doğru değil.

Hem aslında tez olmak gerekir; antitez değil. Yani başkasının ne olduğu mühim değil; mühim olan biz nasılız? Biz iyi miyiz? Evet mühim olan bu...

Öğrencilik yıllarımızda Komünizmle Mücadele Derneği'ne gider gelirdik. Yaşar Tunagür Hocamız bize: "Komünizmle böyle mücadele edilmez. Ben olsam 'Ağaçlandırma Derneği' diye bir dernek kurar hem İzmir'i ağaçlandırır hem de bu arada ne anlatacaksam o güzel şeyleri anlatırdım." nasihatinde bulunmuştu.

Hem de siz anti-tez olduğunuzdan dolayı tezin bitmesiyle de ortada kalırsınız. Meselâ "komünizm" bitti. Sonra ne ile mücadele edeceksiniz? Yani mühim olan siz nesiniz?

"Müsbet hareketin ölçüsü ne olmalıdır?" sorusunu da şöyle değerlendirebiliriz:

Aslında bu soruya cevap verirken yukarıda anlattığımız meseleyi bir mânâda özetlemiş olacağız. Müsbet hareket, insanın, "Benim yolum, hizmet metodum güzeldir." duygu ve düşüncesiyle mesleğinin sevgisiyle yaşaması ve asla gönlünde başkalarına düşmanlığa yer vermemesidir.

İnsan kendi mesleğine bağlılığını canlı tutup, ona sevgisini başka gönüllere ulaştırıp onlarda alâka uyuracağına, bir başkasının mesleğini yıkmakla meşgul oluyorsa menfi hareket ediyor demektir. Kendi mesleğini yaymak adına, "falanın mesleği şöyle kötüdür, filân şöyle kötüdür" diyen kişi günah işliyor ve mesleğinin sevgisiyle yaşayacağına, başkalarına düşmanlıkla yaşıyor ve dolayısıyla kendi mesleğini de baltalıyor demektir. Her şeyden evvel bizi de onları da gören ve gözetken Allah var. O, iddialara göre değil, iç mülâhazalara göre muamelede bulunur. Eğer biz hak yolda isek ve hizmetimiz Allah'ın hoşuna gidiyorsa, O, yeryüzünde hizmetimize perde olabilecek her şeyi bertaraf eder. Şayet bizim ihlâsımız yoksa ve samimî değil isek, buna karşılık başkaları ihlâslı ise onların ortaya çıkmasına ve bizim kaderimize hâkim olmasına mâni olmak,

Allah'a karşı bir edepsizliktir. Binâenaleyh kişi başkalarını yıkmakla meşgul olacağına, daha ziyade ihlâslı harekete önem vermelidir. Bütün davranış ve hareketlerini, Cenâb-ı Hakk'ı hoşnut edecek şekilde ayarlamalı, tanzim etmeli ve öyle davranmalıdır.

Müsbet hareketin ölçüsüne gelince, diyelim ki, biz din olarak Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) getirdiği en son dine mensubuz. Mezhep olarak da Ebû Hanife'yi benimsiyoruz. Şimdi, böyle bir anlayışın muhabbetiyle yaşamak şöyle olur: İslâm, tevhidi getirmiştir. Şirkin, putperestliğin aleyhinde olmak ve aynı zamanda tevhidi delilleriyle anlatmak elimizdeki kitaplarda gördüğümüz gibi, tevhid düşüncesini şeytanın elinin uzanamayacağı yerlere yerleştirme adına bütün delilleriyle anlatmak, mesleğimizin muhabbeti demektir. Böyle bir sorumluluğumuz olduğu hâlde kalkıp meselâ, biz Hanefi Mezhebindeniz. Ben bir Hanefi olarak Hanefi Mezhebini Şafîî, Malikî ve Hanbelî mezheplerinden üstün tutarım. Fakat böyle bir üstün tutma hissi, hiçbir zaman beni, İmam-ı Şafîî, İmam-ı Malik veya İmam-ı Ahmed İbni Hanbel Hazretleri'ni eksik göstermeye sevk etmez ve etmemelidir de. Ben mesleğimin muhabbetiyle yaşar, Ebû Hanife Hazretleri'nin mesleğinin esaslarını ortaya koymaya çalışır, diğerlerinin hatalı gördüğüm yanlışlarıyla da hiç mi hiç meşgul olmam. Biraz daha hususileştirecek olursak, bizim bir hizmet metodumuz var; bize bir yol çizilmiş, biz de bu yol içinde hizmet vermeye çalışıyoruz. Bazıları, bir grup teşkil eder, sokağa çıkar ve mitinglerle düşüncelerini seslendirir; bazıları, ehl-i gafletin ve ehl-i dalâletin yolunu kesme istikametinde gayret gösterir; bazıları da daha başka metotlar takip eder. Biz ise, "Günümüzde kalb ve kafalar iman açısından yaralanmıştır. Bu yarayı tedavi edip gönülleri umumî bir itminana ulaştıracağımız âna kadar gerçek huzur ve sükûnun sağlanamayacağına inanır ve himmetimizi iman ve itminan meselesine tevcih ederiz. Bize göre Efendimiz'in yolu da budur. Nitekim Mekkeli müşrikler amcası Ebû Talip vasıtasıyla O'na dâvâsından vazgeçip emirlik ve bir grup teşkilini teklif ettiklerinde "Güneş bir omuzuma, Ay bir

omuzuma konulsa ben bu dâvâdan vazgeçmem; yani hep insanlara iman telkin ederim.” kesin ret cevabını vermiş ve bunda ısrar etmiştir. On üç sene Mekke'deki mücadelesinin arka plânında da hep bu vardır. Evet işte bu bizim mesleğimizdir. Biz, böyle hareket etmek mecburiyetindeyiz. Binâenaleyh, bazı hiziplerde daha candan dostlarımız olsa da partiler bizim için tâlî bir meseledir. Her şahıs beğendiğine rey verir. Fakat bunu mevzu yaparak mücadele konusu yapmaz. O, her yerde iman ve Kur'ân Nurları'nın dostları olabileceği mülâhazasıyla hareket eder, herkesin sempatisine fevkalâde önem verir ve başkalarını küstürmemeyi vazife bilir. Bu bizim üslûbumuz, meslek denecekse mesleğimizdir.. ve biz, mesleğimizi çok seviyoruz.

Şimdi, mesleğimizi esaslarıyla anlatmak, o yolda insanlığa yararlı olmaya çalışmak ve mesleğimizin gereği olan iman hakikatlerine hizmet etmek varken, bunu bir tarafa bırakıp, doğrudan doğruya başkalarının mesleklerini yıkmakla meşgul olmak tam bir menfi harekettir. Bu mevzuda Kur'ân-ı Kerîm, bizlere şöyle bir düstur verir: *يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ* “Ey iman edenler! Siz kendinizi düzeltmeye bakın! Siz hidayette olduktan sonra başkalarının dalâleti size zarar veremez.” (Mâide Sûresi 5/105) Bu âyet-i kerîmeyle müminlere âdeta şöyle seslenilmektedir: Siz kendi yolunuza bakın. Yolunuz doğru mudur? Nazarlarınız Canâb-ı Hakk'a müteveccih midir? Gönlünüz ihlâs neşvesiyle canlı mıdır? Evet siz sadece ona bakın. Şayet bunlar varsa, siz Allah (celle celâluhu) nezdinde bir şey ifade edersiniz. O zaman başkalarıyla beyhude meşgul olmaya gerek yoktur. Başkaları ne kadar güçlü ve kuvvetli de olsa, size zarar veremezler. Siz kendinize bakın, doğru musunuz, değil misiniz? Seccadenizi yere atın. Rabbinizin huzurunda dize gelin, muhasebenizi yapın; eksiginizi gediğinizi görmeye çalışın, karşınıza bir yanlışlık ve bir karanlık nokta çıkarsa onu gidermeye ve aydınlatmaya bakın; size sadece bu düşer. Eğer gökte sizin için hüsn-ü kabul vaz edilmiş

ve Allah “Ben onları seviyorum.”, Cibril, “Ben de seviyorum.” demişse, sonra bütün melekler de bunu duymuş “Biz de seviyoruz.” demişlerse, yeryüzünde ehl-i imanın kalbinden kimse sizi silip atamayacak ve herkes sizi sevecektir. Bu bir imtihanıdır; imtihanı bitireceğiniz âna kadar sabrecek ve dışınızı sıkacaksınız.

Netice-i kelâm, bize, menfi yollara kat’iyen tevessül etmemek ve başkalarının tahribiyle meşgul olmamak gerekir ki, müsbet hareketin ölçüsü de budur. Nefsî düşünce ve nefsanîyetimize mağlûp olarak yanlış yollara sapmaktan Rabbim bizi muhafaza buyursun!

İkinci maddesinde, İslâm dairesindeki bütün meşreplerle müşterek taraflarımıza uhuvvet ve ittifak bağlarımıza dikkat etmemiz gerektiği ifade ediliyor. Bu hususta Uhuvvet Risalesi’nde geniş izahat vardır:

“Evet tevhid-i imanî [imanî birlik], elbette tevhid-i kulûbu [kalblerin birliğini] ister. Ve vahdet-i itikat [inanç birliği] dahi, vahdet-i içtimâiyeyi [toplumun birlik ve beraberliğini] iktiza eder [gerek-tirir]. Evet inkâr edemezsin ki, sen bir adamla beraber bir taburda bulunmakla o adama karşı dostâne bir râbîta anlarsın.. ve bir kumandanın emri altında beraber bulunduğunuzdan arkadaşâne bir alâka telâkki edersin.. ve bir memlekette beraber bulunmakla uhuvvetkârâne bir münasebet hissedersin... Hâlbuki imanın verdiği nur ve şuûr ile ve sana gösterdiği ve bildirdiği esmâ-yı ilâhiye [Allah’ın güzel isimleri] adedince vahdet [birlik] alâkaları ve ittifak râbitaları ve uhuvvet [kardeşlik] münasebetleri var. Meselâ her ikinizin;

Hâlık’ınız bir, Mâlik’iniz bir, Mâbud’unuz bir, Râzık’ınız bir.. bir bir, bine kadar bir bir..

Hem Peygamberiniz bir, dininiz bir, kıbleniz bir.. bir bir, yüze kadar bir bir..

Sonra köyünüz bir, devletiniz bir, memleketiniz bir.. ona kadar bir bir..

Bu kadar bir birler vahdet ve tevhidi, vifak [uyum içinde olmayı] ve ittifakı, muhabbet ve uhuvveti iktiza ettiği ve kâinatı ve küreleri birbirine bağlayacak mânevî zincirler buldukları hâlde; şikak [anlaşmazlık, uyuşmazlık] ve nifaka [münafıklığa, iki yüzlülüğe], kin ve adâvete [düşmanlığa] sebebiyet veren örümcek ağı gibi ehemmiyetsiz ve sebatsız şeyleri tercih edip mümine karşı hakikî adâvet etmek ve kin bağlamak, ne kadar o râbita-yı vahdete [birlik bağına] bir hürmetsizlik ve o esbab-ı muhabbete [sevme sebeplerine] karşı bir istihfaf [hafife alma] ve o münasebât-ı uhuvvete [kardeşlik sebeplerine] karşı ne derece bir zulüm ve îtisâf [yoldan sapma] olduğunu, kalbin ölmemiş ise aklın sönmemiş ise anlarsın!¹⁷

Üçüncü maddede, haklı her meslek sahibinin, başkasının mesleğine ilişmemek cihetinde hakkı ise: “Mesleğim haktır.” yahut “Daha güzeldir.” diyebilir.” diyor. Evet haklı olduğu için “Mesleğim haktır.” diyecektir elbette. Meslekler, meşrepler ve metotlar içinde onu seçtiği için de “Daha güzeldir.” de diyecektir. Daha güzel görmeseydi, o meslekte ne işi vardı. Bunu her meslek ve meşrep sahibi söyleyebilir. Kimsenin bu sözlere diyeceği bir şey yoktur. Ama “Sadece bizimki haktır.” veya “Güzel olan sadece bizimkidir.” demeye hakkı yoktur. Çünkü bu sözler, diğer haklı mesleklerin yanlış ve çirkin olduğunu îmâ etmektedir. Yani “Sade bu” deyince, diğerleri haklılık ve güzellikte dışarıda kalıyor demektir. Böyle diyen kim olursa olsun, ciddî iftirak ve parçalanmalara yol açacaktır.

Dördüncü maddede iki mesele var: Birincisi: Allah'ın tevfikini yani muvaffakiyetini vermesi için birçok sebep var; bunlardan birisi de ehl-i hakla ittifaktır. Siz içinde oturulacak bir ev için bütün sebepleri hazırlasınız fakat tavanı eksik bıraksanız, kışın içinde oturamazsınız, bir müddet sonra da o ev harap olur gider. Aynı şekilde iman ve Kur'ân hizmetinde her türlü başarıyı sağlasanız ve

¹⁷ Mektubat, s.298 (22. Mektup I. Mebhas).

gereken her şeyi yerine getirseniz fakat Hak ehli ile ittifakınız yoksa Allah size muvaffakiyet vermeyecektir.

“Peki onlar ittifaka yanaşmıyorlarsa o zaman ne olacak?” denilirse, o zaman size düşen, elinizden gelen her şeyi yaptıktan sonra, Cenâb-ı Hak’a dayanmaktır.

1983 yılının başında yani ihtilâlcilerin başta olduğu dönemde, İslâmî hizmetlere çok sinsi ve çok köklü bir darbe hazırlığı yapılmıştı. Bu hususta ileri gelen her cemaat teker teker ikaz edildi. Elbirliğiyle alınacak tedbirler söylenildi, fakat kimse oralı olmadı. Daha doğrusu “Siz de kim oluyorsunuz?” şeklinde bir tavır sergilendi. Bunun üzerine yapılacak bir şey kalmayınca kapalı ve yağmurlu bir günde bir araya gelinip toplu dua edildi. 4444 salât-ı tefriciye okundu. Okuma işi bitince, bulutlar dağıldı ve Güneş tebessümle kendisini gösterdi. Tevil-i ehâdis (olayların dili) açısından bu durum orada bulunanlar tarafından hayra yoruldu. Gerçekten de her ne olduysa, o zaman darbeciler böyle bir cinayetten kendiliklerinden vazgeçtiler.

İkincisi: Ehl-i hakla ittifak aynı zamanda diyanetteki izzetin de bir vesilesidir. Eğer birbirimizin ufak tefek dikenlerine takılıp da sabretmez ve ihtilâf çıkarırsak bu sefer düşman çizmesi altında ezilip inlemek durumunda kalabiliriz. Osmanlının bazı hatalarından dolayı isyan edenler Balkanlarda olsun Ortadoğuda olsun, kat kat ağırlarını, başkalarından görmüşlerdir. Geriye ne onurları, ne de izzetleri kalmıştır.

Cenâb-ı Hak, Peygamber Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) bütün dualarını kabul buyurduğu, hâlde ümmeti arasında ihtilâf ve iftirak çıkmaması hakkındaki duasını istisna tutmuştur.¹⁸ Çünkü,

¹⁸ Sahih-i Müslim’de geçen hadis şöyledir: “Rabbimden üç şey istedim. Bana ikisini verdi. Birini vermedi. Rabbimden ümmetimi açlıkla helâk etmemesini istedim, onu bana verdi. O’ndan ümmetimi suda boğmakla helâk etmemesini diledim, bunu da verdi. Felâketlerini kendi aralarında vermemesini diledim. Bunu bana vermedi.” (Müslim, *Fiten* 20; et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-kebir* 2/192)

ihtilâf çıkarmamak için bizzat her Müslüman'ın iradesinin hakkını vermesi gerekir. İradenin hakkını bu hususta vermek de o kadar kolay değildir. Onun için mühim bir imtihan sebebi olmuştur.

İnsanlar tek başına yaşarken bir problem yoktur. Toplu hâlde yaşamak kolay değildir. Çünkü herkesin farklı farklı huy ve tabiatları vardır. Hiçbir şey olmasa bile bazı insanların kendileri de çok iyi insan olmalarına rağmen birbirleriyle yıldızları barışmayabilir. Onun için birbirlerinin en mâsumâne hareket ve tavırlarından mânâ çıkarıp hır güür çıkarmaya hazır vaziyettedirler. İşte bütün bunlara rağmen Allah rızası için birbirimize katlanırsak Cenâb-ı Hakk'ın lütufları üzerimizde olur. فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ yani "Cenâb-ı Hakkın kudret ve merhamet eli cemaat üzerindedir."¹⁹

Böylece teker teker her mümin merhamet, izzet ve onur kazanır. Allah Teâlâ, onları başkalarına ezdirmez. Eğer bu katlanma yoksa, yani iradenin hakkı verilmiyorsa, başkalarının ayakları altında ezilme müstahak olacaksınız demektir.

Hem bir arada durup birbirinin tafasına tahammül edenler kemâle ererler. Akan derelere düşen şekilsiz, biçimsiz taş parçaları, birbirlerine sürtüne sürtüne çok güzel şekiller ve parlak güzellikler kazandıkları gibi cemaat içinde de insanlar çok güzel hâl ve olgunluklar kazanırlar.

Hem tek başına şemsiyesiyle korunmaya çalışanlara, birlik ve beraberliklerine mükâfat olarak Cenâb-ı Hakk'ın onların başına âdeta bir kubbe nasip ederek her türlü belâ ve musibetten koruyarak lütufta bulunması gibi, fert fert tek başına bir hayat yaşayanların bunu bırakıp topluca birbirleriyle kenetlenerek beraber hareketlerine de böyle toplu büyük lütuflar, ihsanlar olur.

Beşinci maddede çok mühim bir meseleye dikkat çekiliyor. Ehl-i dalâlet ve haksızlar, birbirlerine dayanarak, geliştirdikleri keskin, yırtıcı, tahrip gücü yüksek bir cemaat dehâsı ile bize saldırıyorlar.

¹⁹ et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 7/193.

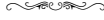
Tek başına hiç kimsenin onlara karşı baş etmesi mümkün değildir. Bu durumdan dolayı onlara karşı bir şahs-ı mânevînin çıkarılması gerekir. Hakkaniyet ancak birbiriyle kuvvetli dayanışma içindeki bir cemaat gücüyle muhafaza edilebilir. Bunun için ihtilâfların, iftirakların terk edilmesi; muzır madenler hükmünde içimizde kaynayan kötü hissiyât ve enâniyetin dizginlerini iradenin hakkını vererek çekmemiz gerekiyor.

Diğer dört maddede yine beşinci maddede olduğu gibi “Hakkı bâtılın hücumundan kurtarmak için nefsi, enâniyeti, yanlış düşünülen izzet ve onuru ve ehemmiyetsiz rekabetkârâne duyguları terk etmekle ihlâsı kazanma” tavsiye ediliyor ve ancak böylece üzerimize düşen vazifenin hakkıyla îfa edileceği bildiriliyor. Evet bunun için kendimizde ihlâsın sırrını yerleştirmemiz gerekiyor.

Üstad Hazretleri, Kastamonu Lâhikası’nda daha birinci mektupta “Hâfız Ali ile Hüsrev’in birbirleriyle ciddî bir mahviyet içinde kardeşlik irtibatları, İhlâs Risalesi’nin tam sırrına mazhar olduklarını bana ihsas etti, ümitlerimi fevkalâde kuvvetlendirdi.”²⁰ diyor. Üstad’ın mecburi ikametle Kastamonu’ya gönderilip karakolda göz altında tutulmasıyla, Isparta hizmetin merkezinde olmasına rağmen bir nevi başsız kalmıştı. Hâfız Ali Ağabeyimiz, Nur fabrikasının sahibi olarak İslâmköy’de bulunmaktaydı. O, Kuleönü ve civarında Risaleler’in yazılmasına rehberlik etmekteydi. Gül fabrikasının sahibi Hüsrev Ağabeyimiz de Isparta’da bulunmaktaydı. O da Sav Köyü ve civarındakilerle beraber Risaleler ve tevafuklu Kur’ân’ın yazılmasına rehberlik yapmaktaydı. İnsanlık icabı, her ne zuhur etmişse, arada ufak tefek şeyler olmuştu. Hâfız Ali Ağabey böyle bir arıza olduğunu sezince hemen kalemini, mürekkebinin ve kâğıtlarını yanına alıp doğruca Hüsrev Ağabey’in yanına gider ve onların hepsini önüne koyarak “Bir şeyler duydum ve geldim. Sen bizim ağabeyimizsin. Sen, yaz dersin yazarım, yazma dersin yazmam!..” demişti. Onun gösterdiği bu büyük tevazu ile problem

²⁰ Kastamonu Lâhikası, s.2 (1. Mektup).

daha vücûda gelmeden temelde çözülmüş oldu. İşte ihlâsın sırrını kendinde yerleştirmiş olan bir tevazu kahramanı böyle hareket ediyordu.

Üçüncü Sebep: Ehl-i hakkın ihtilâfı, himmetsizlikten [gayretsizlikten] ve aşağılıktan ve ehl-i dalâletin ittifakı, ulüvv-ü himmetten [yüksek gayretten] değildir. Belki ehl-i hidayetin ihtilâfı, ulüvv-ü himmetin sû-i istîmâlından [kötüye kullanımından] ve ehl-i dalâletin ittifakı, himmetsizlikten gelen zaaf ve aczdendir.

Ehl-i hidayeti, ulüvv-ü himmetten sû-i istîmâle ve dolayısıyla ihtilâfa ve rekabete sevk eden, âhîret nokta-yı nazarında [bakış açısında] bir haslet-i memdûha [makbul özellik, iyi huy] sayılan hırs-ı sevap [sevap kazanma hırsı] ve vazife-i uhreviyede [neticesi ve faydaları bütünüyle âhîrette beklenilecek dinî görevde] kanaatsizlik cihetinden ileri geliyor. Yani, “Bu sevabı ben kazanayım, bu insanları ben irşad edeyim [doğru yolu göstereyim], benim sözümü dinlesinler.” diye, karşısındaki hakikî kardeşi ve cidden muhabbet ve muâvenetine ve uhuvvetine [kardeşliğine] ve yardımına muhtaç bir zâta karşı rekabetkârâne vaziyet alır. “Şâkirtlerim [öğrencilerim] ne için onun yanına gidiyorlar? Ne için onun kadar şâkirtlerim bulunmuyor?” diye, enâniyeti oradan fırsat bulup, mezmûm [yerilmiş, kötü] bir haslet olan hubb-u câha [makam arzusuna] temâyül ettirir [meylettirir], ihlâsı kaçıırır, riya kapısını açar.

İşte bu hatanın ve bu yaranın ve bu müdhiş maraz-ı ruhânînin [ruhî hastalığın] ilâcı şudur ki:

Cenâb-ı Hakk'ın rızası ihlâs ile kazanılır.²¹ Kesret-i etbâ [tâbi olanların sayısının çokluğu] ile ve fazla muvaffakiyet ile değildir. Çünkü onlar vazife-i ilâhiyeye âit olduğu için istenilmez, belki bazan verilir.

²¹ Peygamber Efendimiz şöyle buyurmaktadır: “Her kim ki Allah'a hiç bir şeyi ortak koşmadan, tam bir ihlâs ile O'nun birliğine inanmak, O'na ibadet etmek, namazı dosdoğru kılmak ve zekâtı gereği gibi vermek hâli üzere dünyadan ayrılırsa, Allah Teâlâ, ondan râzı olduğu hâlde ölmüş olur.” (İbn Mâce, *Mukaddime* 9; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 2/362)

Evet, bazan bir tek kelime sebab-i necât [kurtuluş sebebi] ve medâr-ı rıza olur [razı olma sebebi].²² Kemmiyetin [sayının, mikdarın] ehemmiyeti o kadar medâr-ı nazar [ilgi sebebi] olmamalı. Çünkü bazan bir tek adamın irşadı, bin adamın irşadı kadar rıza-yı ilâhîye medâr [vesile] olur. Hem ihlâs ve hakperestlik ise, Müslümanların nereden ve kimden olursa olsun istifadelerine taraftar olmaktır. Yoksa, “Benden ders alıp sevap kazandırsınlar.” düşüncesi, nefsin ve enâniyetin bir hilesidir.

Ey sevaba hırslı ve a'mâl-i uhreviyeye [neticesi ve faydaları bütünüyle âhirette beklenilecek dinî görevlere] kanaatsiz insan! Bazı peygamberler gelmişler ki, mahdut [sınırlı] birkaç kişiden başka ittibâ edenler olmadığı hâlde,²³ yine o peygamberlik vazife-i kudsiyesinin [kutsal vazifesinin] hadsiz ücretini almışlar. Demek hüner, kesret-i etbâ ile değildir. Belki hüner, rıza-yı ilâhîyi kazanmaktır. Sen neci oluyorsun ki, böyle hırs ile “Herkes beni dinlesin.” diye vazifeni unutup, vazife-i ilâhiyeye karışyorsun? Kabul ettirmek, senin etrafına halkı toplamak Cenâb-ı Hakk'ın vazifesidir. Vazifeni yap, Allah'ın vazifesine karışma. Hem hak ve hakikati dinleyen ve söyleyene sevap kazandıranlar, yalnız insanlar değildir. Cenâb-ı Hakk'ın zîşuûr [şuûrlu] mahlûkları ve ruhânîleri [melek, cin gibi vücûdu maddî olmayan ruh sahibi varlıkları] ve melâikeleri kâinatı doldurmuş, her tarafı şenlendirmişler.²⁴ Madem çok sevap istersin, ihlâsı esas tut ve yalnız rıza-yı ilâhîyi düşün. Tâ ki senin ağzından çıkan mübarek kelimelerin havadaki efradları [fertleri], ihlâs ile ve niyet-i sâdika [doğru niyet, samimi niyet] ile hayatlansın, canlansın, hadsiz zîşuûrun kulaklarına gidip onları nurlandırsın, sana da sevap kazandırsın. Çünkü meselâ; sen “Elhamdülillâh”

²² Bir beklentisi olmaksızın, sırf Allah için sarf ettiği sözlerden dolayı kişinin cenneteki derecesinin yükseltileceğine dair bkz.: Buhârî, *Rikak* 81; Müslim, *Zühd* 6; Tirmizî, *Zühd* 12.

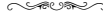
²³ Bkz.: Hüd Sûresi 11/40; Buhârî, *Tıb* 17, 42; Müslim, *İmân* 332, 374; Tirmizî, *Kıyâmet* 16.

²⁴ Meselâ gökyüzünün, Allah'a secde hâlindeki meleklerle dolu olduğuna dair bkz.: Tirmizî, *Zühd* 9; İbni Mâce, *Zühd* 19.

dedin; bu kelâm, milyonlarla büyük küçük “Elhamdülillâh” kelimeleri, havada izn-i ilâhî [Cenâb-ı Hakk'ın izni] ile yazılır. Nakkâş-ı Hakîm [daima hikmetle her şeyi sanatıyla süsleyen Cenâb-ı Hak] abes [boş ve faydasız] ve israf yapmadığı için, o kesretli mübarek kelimeleri dinleyecek kadar hadsiz kulakları halk etmiş.

Eğer ihlâs ile, niyet-i sâdika ile o havadaki kelimeler hayatlansalar, lezzetli birer meyve gibi ruhânîlerin kulaklarına girer.

Eğer rıza-yı ilâhî ve ihlâs o havadaki kelimelere hayat vermezse, dinlenilmez; sevap da yalnız ağızdaki kelimeye münhasır [sınırlı] kalır. Seslerinin ziyâde güzel olmadığından, dinleyenlerin azlığından sıkılan hâfızların kulakları çınlasın!

Hak dâvâda olanların arasındaki ihtilâfın sebebinin himmetsizlikten ve gayretsizlikten olmadığı ifade edilmektedir. Bilâkis onlarda himmet gayret ve emeğin üst derece olmasına rağmen, çok sevap kazanma hürsünün ve âhirete ait vazifelerde kanaatsizliğin neticesi ölçünün kaçmasından dolayı ihtilâfın meydana geldiği beyan ediliyor. ²⁵ الْحَرِيصُ خَائِبٌ خَاسِرٌ “Müminde hürs, sebab-i hasârettir ve sefalettir.” hadisi darb-ı mesel hükmüne geçmiştir. Yani normalde hürs zarara ve sefalete sebep iken âhiret ve hayır işlerinde övülen bir haslet kabul edilmektedir. Fakat “Ben sevap kazanayım, ben irşad edeyim, insanlar beni dinlesinler” havasına giren bir insanda rekabet damarı uyanır, oradan da enâniyet fırsat bulup hemen devreye girer. Artık yapılan işler Allah rızası için değil benlik ve bencillik hesabına yapılmaya başlar. Bu durumda da ihlâs kaçır, riya başlar. Bu ise insanı dehşete düşüren ruhî bir hastalıktır.

Bu illetten, bu hastalıktan kurtulmak için evvelâ bilinmelidir ki, en büyük makam “rıza makamı”dır yani Allah'ın rızasını kazanmaktır. Allah'ın rızası da sadece çok başarılı olmakla ve çok insan

²⁵ “Aşırı hürs gösteren, umduğunu bulamaz ve kaybeder.” (Bkz.: İbn Kays, *Kıra'd-dayf* 4/301; el-Meydânî, *Mecmeu'l-emsâl* 1/214)

kazanmakla elde edilemez. Çünkü muvaffakiyet ve fazla taraftar toplamak Allah'a ait bir lütuftur; O isterse mazhar eder.

Birçok peygamberin bile peşinden giden birkaç insan ya olmuş ya da olmamıştır. Ama onlar peygamberliğin büyük ecir ve sevabını almışlardır. Hatta beş büyük peygamberden²⁶ birisi olan Hazreti Nuh (aleyhisselâm) için Kur'an-ı Kerim *إِلَّا قَلِيلٌ مَّعًا* "Zaten beraberinde, iman eden çok az insan vardı." (Hûd Sûresi 11/40) buyuruyor. Koca ülü'l-azm bir Peygamber böyle ise, siz neyin peşinde oluyorsunuz?

"Benim neden başkaları kadar mensubum, talebem yok?" düşünce ve hırsı, fitne ve fesadın da kaynağı olabilir. Yani diğer grup ve cemaatlerden adam çalmalar... Çalmak için zihin çelmeler. Çelerken gıybet ve hatta iftiralara düşmeler Müslümanları yiyip bitiren fitnelere dendir. Böyle şeylere sebep olmamak için, çok dikkatli olmak gerekir. Niçin sokaklarda, yanlış yollarda bir sürü insan varken ve onlarla ilgilenmek dururken, bir cemaat içinde yolunu bulmuşlarla uğraşip tefrika ve kavgaya sebep olunuyor? Bu, nefis ve şeytanın bir hilesidir. Maksat islah hizmeti ise, yapılacak iş bellidir.

Başka İslâmî hareketlerden gelmek isteyenler olsa bile bir gerginliğe sebep olmamak için onların eski yerlerinde kalmaları temin edilmelidir. Eğer aksi davranılırsa İslâmî hareketler birbirine düşmesi sonucunda mânen hatta maddeten büyük zararların kapısı açılmış olabilir. Böyle menfi davrananlara da Allah bereket nasip etmez.

Bütün beylikler içinde Osmanlı'nın hızla büyüyüp gelişmesinin sebebi, Müslümanlarla uğraşmaması, hedefini ve gözünü gayri-müslimler ve onların beldeleri üzerine dikmesidir. Birbiriyle vuruştuktan, Müslüman kanı dökmekten bıkip usanan halk, Müslümanlığı dünyaya yaymak için doğru yolda ve bereketli bir istikamette giden Osmanlı'ya hayran olmuş ve gönülden bağlanmıştı.

²⁶ Hazreti Nuh, Hazreti İbrahim, Hazreti Musa, Hazreti İsa ve bizim Peygamberimiz Hazreti Muhammed (alâ Nebiyyinâ ve aleyhimüsssalâtü vesselâm).

Onun için kısa zamanda diğer beylikler bir şekilde halkın da arzusu ile Osmanlı'ya katılmışlardır.

Eskiden gerçek müşhidler, başkalarından adam kapmak, mürid çalmak yerine dergâhlarına gelenlerin bazılarına “Senin irşadının anahtarı, falan dergâhta, filân müşhidin elindedir.” derler ve gitmesi gereken yerlere gönderirlerdi. Çünkü her meşreb, her fitrata uygun gelmeyebilir. Maalesef cadde-i kübrâ sahibi olmayanlar (Kur’ân hakikatlerini tam aksettiremeyen ve cadde-i kübra durumunu ihraz edemeyenler bir hüviyetten uzak olanlar) hırs ve enâniyetten kaynaklanan bir yanlışlıkla gayr-i fitrî bir yola dalıp, bazı kabiliyetlerin de körelmesine sebep oluyorlar.

Baş dönecek olursak, İhlâs sırrını kendimizde yerleştirip en büyük makam olan Allah’ın rızasını kazanmak için vazifemizi yapıp Allah’ın işine karışmayacağız. Vazifemiz ne? Tebliğ... İhlâs ne? Allah emrettiği ve Allah razı olacağı için bir işi yapmak. Neticesi ne olursa olsun, bizi alâkadar etmez. Bunun için hırsa, rekabete hiç gerek yok...

Bir de bize sevap kazandıranlar sadece insanlar değil ki... İhlâsla Kur’ân okuyan bir sahabinin üzerine sekine indiğine yani o ihlâslı okuyuşu dinlemek için ruhânî varlığın inip geldiğine hatta bu yüzden atının huysuzlanıp ürktüğüne dair sahih hadis-i şerif var. Üseyd İbni Hudayr’ın (radiyallahu anh) anlatımıyla hâdis şöyle geçer: “Vakit geceydi. Kur’ân okuyordum. Atım kişnemeye başladı. Öyle ki, yakınında uyumakta olan oğlum Yahya’ya zarar verecek diye korktum ve sustum. Ben susunca atın kişnemesi durdu. Ben tekrar Kur’ân okumaya başladım, at da kişnemeye başladı.. ben susunca da durdu ve bu durum birkaç kere tekrar etti.. Kur’ân okumayı bıraktım.. zira at Yahya’ya zarar verecekti.. tam bu esnada başım yukarıya doğru çevrildi.. bulutsu bir ışık kümesinin yukarıya doğru çıktığını gördüm. Çıktı çıktı ve gözden kayboldu.. sabah gelip gördüklerimi ve başımdan geçen hâdiseyi Allah Resûlü’ne anlattım. ‘Kur’ân okumaya devam etseydin, onlar da orada bekler

ve seni dinlerlerdi.’ buyurdu.”²⁷ Onun için Üstad Hazretleri “Hem hak ve hakikati dinleyen ve söyleyene sevap kazandıranlar, yalnız insanlar değildir. Cenâb-ı Hakk’ın zîşuûr [şuûrlu] mahlûkları ve ruhânîleri [melek, cin gibi vücûdu maddî olmayan ruh sahibi varlıkları] ve melâikeleri kâinatı doldurmuş, her tarafı şenlendirmişler. Madem çok sevap istersin, ihlâsı esas tut ve yalnız rıza-yı ilâhîyi düşün. Tâ ki senin ağzından çıkan mübarek kelimelerin havadaki efradları [fertleri], ihlâs ile ve niyet-i sâdika [doğru niyet, samimi niyet] ile hayatlansın, canlansın, hadsiz zîşuûrun kulaklarına gidip onları nurlandırısın, sana da sevap kazandırsın. Çünkü meselâ; sen ‘Elhamdülillâh’ dedin; bu kelâm, milyonlarla büyük küçük ‘Elhamdülillâh’ kelimeleri, havada izn-i ilâhî [Cenâb-ı Hakk’ın izni] ile yazılır. Nakkâş-ı Hakîm [daima hikmetle her şeyi sanatıyla süsleyen Cenâb-ı Hak] abes [boş ve faydasız] ve israf yapmadığı için, o kesretli mübarek kelimeleri dinleyecek kadar hadsiz kulakları halk etmiş.

Eğer ihlâs ile, niyet-i sâdika ile o havadaki kelimeler hayatlansalar, lezzetli birer meyve gibi ruhânîlerin kulaklarına girer.

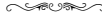
Eğer rıza-yı ilâhî ve ihlâs o havadaki kelimelere hayat vermezse, dinlenilmez; sevap da yalnız ağızdaki kelimeye münhasır [sınırlı] kalır. Seslerinin ziyâde güzel olmadığından, dinleyenlerin azlığından sıkılan hâfızların kulakları çınlasın!”

Burada şu notu da düşelim: Üstad Hazretleri, Risale-i Nurlar hakkında talebelerine “Ben, Nurlar’ı, ter ü taze lezzetli meyveler gibi yiyiyorum; siz kokusunu alsanız bile yeter ve çok büyük bir lütuftur.” demiştir.

Kur’ân âyetlerinin her bir kelimesi, birer “melek-i nâtık” (konuşan melek) durumunda ise ve müttakîlere hidayet üflüyorlarsa –ki, Bakara Sûresi’ndeki هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ “O, müttakîler (Allah’a gönülden saygı besleyip isyandan kaçınan, din ve hayat kanunları olarak

²⁷ Buhârî, Fezâilü’l-Kur’ân 16; Müslim, Müsafirîn 242.

koyduğu bütün emir ve yasaklara hakkıyla riayet edenler) için baştan sona bir hidayet kaynağıdır.” (Bakara Sûresi 2/2) ifadesi bunu gösterir. Kur’ân’ın hakikî bir tefsiri olan ve şems-i Kur’ân’ın yedi rengini aksettiren bir aynası olan Risale-i Nurlar’ın ruhlar ve kalblere gıda olması ve ehline cennet meyvesi gibi gelmesi de gayet normaldir.

Dördüncü Sebep: Ehl-i hidayetın rekabetkârâne ihtilâfı, âkıbeti [sonucu, neticeyi] düşünmemekten ve kasr-ı nazardan [dar görüşten] olmadığı gibi; ehl-i dalâletin samimane ittifakları, âkıbet-endişlikten [her işte sonucu düşünmekten] ve yüksek nazardan değildir.

Belki ehl-i hidayet, hak ve hakikatin tesiriyle, nefsin kör hissiyâtına kapılmayarak, kalbin ve aklın dür-endişâne [önceden görüp düşünerek, tedbirli bir şekilde] temâyülâtına [eğilimlerine] tâbi olmakla beraber, istikameti ve ihlâsı muhafaza edemediklerinden, o yüksek makamı muhafaza edemeyip ihtilâfa düşüyorlar.

Ehl-i dalâlet ise, nefsin ve hevânın [zararlı ve günah olan arzuların] tesiriyle, kör ve âkıbeti görmeyen ve bir dirhem hazır lezzeti bir batman [altı okka yani yaklaşık sekiz kilogram] ilerideki lezzete tercih eden hissiyâtın muktaziyâtıyla [gerekirici sebeplerin], birbirine samimî olarak, muaccel [peşin] bir menfaat ve hazır bir lezzet için şiddetli ittifak ediyorlar. Evet dünyevî ve hazır lezzet ve menfaat etrafında aşağı, kalbsiz nefis-perestler samimî ittifak ve ittihat ediyorlar.

Ehl-i hidayet, âhirete ait ve ileriye müteallik semerât-ı uhreviye [neticesi âhirette görülecek işler, uhrevi meyveler] ve kemâlâta [güzelliklere, faziletlere], kalb ve aklın yüksek düsturlarıyla mütevecih oldukları [yöneldikleri] için, esaslı bir istikamet ve tam bir ihlâs ve gayet fedakârâne bir ittihat ve ittifak olabilirken; enâniyetten tecerrüt edemedikleri [uzaklaşamadıkları] için, ifrat [fazlalıkta aşırılık] ve tefrit [azlıkta aşırılık] yüzünden, ulvî [yüce] bir menba-ı kuvvet [kuvvet kaynağı] olan ittifakı kaybedip, ihlâs da kırılır ve vazife-i uhreviye [neticesi

bütünüyle âhirete bakan dinî vecibe] de zedelenir. Kolayca rıza-yı ilâhî de elde edilmez.

Bu mühim marazın [hastalığın] merhemi ve ilâcı: ²⁸الْحُبُّ فِي اللَّهِ sırıyla: Tarik-i hakta [hak yolda] gidenlere refâkatle [eşlik etmekle] iftihar etmek,

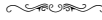
Ve arkalarından gitmek,

Ve imamlık şerefini onlara bırakmak,

Ve o hak yolunda kim olursa olsun kendinden daha iyi olduğunun ihtimaliyle enâniyetinden [benliğinden, gururundan] vazgeçip ihlâsı kazanmak,

Ve ihlâs ile bir dirhem amel, ihlâsız batmanlar ile amellere râcih [üstün] olduğunu bilmekle;

Ve tâbiyeti [başkasına tâbi olma] dahi sebep-i mesuliyet [sorumlu tutulma sebebi] ve hatarlı [tehlikeli] olan metbûiyete [kendisine başkalarının tâbi olmasına] tercih etmekle o marazdan kurtulur ve ihlâsı kazanır, vazife-i uhreviyesini hakkıyla yapabilir.

Dikkat edilirse, Üstad Hazretleri'nin ısrarla üstünde durduğu ve cevabın başında vurguladığı mesele; ehl-i hakkın ihtilâflarının sebeplerinin varıp iman ve itikadımıza toslayacak olan tehlikeli neticesinden kurtarmaktır. Yani sorudan bilerek veya bilmeyerek çıkarılabilecek şey, bilhassa materyalistlerin dinin çıkışını izah ederken “menfaat vesilesi” ve “çıkar için vicdanları sömürme” şeklindeki iddialarıdır. Yani bu işin aslı ve esası yokmuş da bir menfaat şebekesi bunları uydurmuş gibi, dinsiz anlayışlara malzeme

²⁸ “İçte duyulacak sevgi, Allah için olmalıdır.” ‘Allah için sevme ve nefret etme’ bazı hadislerde amellerin en faziletlisi sayılmış; ¹ bazı hadislerde de imanın en güçlü bir bağı olduğuna dikkat çekilmiştir.²

¹ Ebû Dâvûd, *Sünnet* 2; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsne'd* 5/146; el-Bezzâr, *el-Müsne'd* 9/461.

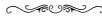
² et-Tayâlisî, *el-Müsne'd* s.101; İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef* 6/170, 172, 7/80.

teşkil edecek iddia ve akla gelebilecek vesveselere bile cevap olacak şekilde Üstad, durmadan aklî, mantıkî ve vicdanî delillerle yığınak yapıyor. Meselâ Birinci Sebeb'in başında "Ehl-i hakkın ihtilâfî hakikatsizlikten gelmediği gibi, ehl-i gafletin ittifakı da hakikattarlıktan değildir." diyor. İkinci Sebeb'in başında "Ehl-i dalâletin zilletindedir ittifakları, ehl-i hidayetin izzetindedir ihtilâfları. Yani, ehl-i gaflet olan ehl-i dünya ve ehl-i dalâlet, hak ve hakikate istinat etmedikleri için zayıf ve zelildirler. Zelil oldukları için, kuvvet almaya muhtaçtırlar. Bu ihtiyaçtan, başkasının muâvenetine (yardımına) ve ittifakına samimi yapışırlar. Hatta meslekleri dalâlet ise de yine ittifakı muhafaza ederler. Âdeta o haksızlıkta bir hakperestlik, o dalâlette bir ihlâs, o dinsizlikte dinsizdarâne bir taassup ve o nifakta bir vifak yaparlar, muvaffak olurlar. Çünkü samimi bir ihlâs, şerde dahi olsa neticesiz kalmaz. Ama, ehl-i hidayet ve diyanet ve ehl-i ilim ve tarikat, hak ve hakikate istinat ettikleri için ve her biri bizzat hak yolda yalnız Rabbini düşünüp, tevfikine itimat ederek gittiklerinden mânen o meslekten gelen izzetleri var. Zaaf hissettiği vakit, insanların yerine Rabbine müracaat eder, medet O'ndan ister." diyor. Üçüncü Sebeb'in başında "Ehl-i hakkın ihtilâfî, himmetsizlikten ve aşağılıktan ve ehl-i dalâletin ittifakı, himmet yüceliğinden değildir. Belki ehl-i hidayetin ihtilâfî, üstün himmetin suistimalinden ve ehl-i dalâletin ittifakı, himmetsizlikten gelen zaaf ve aczdendir." diyor. Bu Dördüncü Sebeb'in başında da "Ehl-i hidayetin rekabetkârâne ihtilâfa, âkibeti düşünmemekten ve kısa görüşlülükten olmadığı gibi; ehl-i dalâletin samimâne ittifakları, âkibeti düşünmekten ve yüksek nazardan değildir." diyor.

Gerçekten Üstad, bu tesbitlerinin hepsinin de altını, aklî, mantıkî, kalbî, vicdanî ve fitrî delillerle en mükemmel şekilde doldurmuştur. Daha sonraki sebeplerde de bu gayret devam edecektir. Yani önce imana gelecek zararlar bertaraf ediliyor sonra da hastalıkların tedavisi ile ilgili vurucu cevaplar veriliyor.

Bu Dördüncü Sebep'te ana problem ise normalde konumları ve durumları gereği ehl-i hidayet, hak ve hakikatin tesiriyle, nefsin kör hissiyâtına kapılmayarak, kalbin ve aklın ileriye gören ve düşünen temayüllerine tâbi oluyorlar. Ama istikameti ve ihlâsı muhafaza edemiyorlar. Aslında istikameti ve ihlâsı korusalar, gayet fedakârca bir ittihat ve ittifak olacak, bu birlik ve beraberlikten de çok muazzam ve yüce bir kuvvet kaynağına sahip olacaklar. Ama enâniyetten sıyrılmadıkları için, ifrat ve tefrit yüzünden hem ittifağı hem de ihlâsı kaybediyorlar. Allah'ın rızasını da elde edemiyorlar.

İşte burada ruhuna ihlâsın sırrını nakşetmiş bir Hafız Ali yüreği gerekiyor ki, sahip olduğu maddî-mânevî her şeyi bir tarafa itip; hak yolunda gidenlere yoldaş olmakla iftihar etsin; arkalarından gidip imamlık, önderlik şerefini onlara bıraksın; hak yolunda kim olursa olsun, kendinden daha iyi olabileceğini hüsn-ü zan ederek enâniyetinden vazgeçsin. Böylece de iradesinin hakkını vererek ihlâsını hep muhafaza etsin ve onda derinleşsin. Neticede de mesuliyetli ve tehlikeli olan önderlik ve liderlik hırsı marazından kurtulabilsin. İşte bütün mesele bu...

Beşinci Sebep: Ehl-i hidayet [hak yolda olanların] ihtilâfı ve adem-i ittifağı [ittifak etmemeleri, birleşmemeleri] zaaflarından olmadığı gibi, ehl-i dalâletin [hak dinden sapanların] kuvvetli ittifağı da kuvvetlerinden değildir.

Belki ehl-i hidayet [ittifaksızlığı, iman-ı kâminden [mükemmel imandan] gelen nokta-yı istinat [dayanak noktası] ve nokta-yı istinatın neş'et eden [meydana gelen] kuvvetten ileri geldiği gibi; ehl-i gaflet [gerçeklerden habersiz, vurdumduymaz yaşayanlar] ve ehl-i dalâletin ittifağı, kalben nokta-yı istinat bulmadıkları itibarıyla zaaf ve aczlerinden ileri gelmiştir.

Çünkü zayıflar ittifaka muhtaç oldukları için, kuvvetli ittifak ederler. Kavîler [güçlü kuvvetliler], ihtiyacı tam hissetmediklerinden, ittifakları zayıftır. Arslanlar, tilkiler gibi ittifaka muhtaç olmadıkları için ferdî yaşıyorlar. Yabanî keçiler, kurtlardan muhafaza için, bir sürü teşkil ederler.

Demek zayıfların cemiyeti ve şahs-ı mânevîsi [hükmi şahsiyeti] kavî olduğu gibi,²⁹(Hâşiye) kavîlerin cemiyeti ve şahs-ı mânevîsi ise zayıftır.

Bu sırta bir işaret-i latîfe [ince işaret] ve zarif bir nükte-i Kur'âniye'dir [Kur'an-ı Kerim'e ait ince bir nüktedir/ifadedir] ki ferman etmiş: ³⁰ وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ Müenneslerin [dişilerin] cemaatine, iki katlı müennes olduğu hâlde, müzekker [erkek] fiili olan قَالَتْ buyurması; hem ³¹ قَالَتْ الْأَعْرَابُ buyurmakla müzekkerlerin cemaatine, müennes fiili olan قَالَتْ tâbiriyle, latîfâne [nazik bir tarzda] işaret ediyor ki:

Zayıf ve halim [yumuşak huylu] ve yumuşak kadınların cemiyeti kuvvetleşir, sertlik ve şiddet kesbedip bir nevi reculiyet [erkeklik, yiğitlik] kazanır. Müzekker fiilini iktiza ettiğinden [gerektirdiğinden] ³² وَقَالَ نِسْوَةٌ tâbiriyle, gayet güzel düşmüş.

Kavî erkekler ise, –hususen bedevî [çölde yaşayan göçebe] Ârâp olsa– kuvvetlerine güvendikleri için cemiyetleri zayıf olup hem ihtiyatkârlık, hem yumuşaklık vaziyetini aldığından, bir nevi kadınlık hâsiyeti [özelliği] takındıkları için, müennes fiilini iktiza ettiğinden ³³ قَالَتْ الْأَعْرَابُ müennes fiiliyle tâbiri tam yerindedir.

Evet, ehl-i hak, gayet kuvvetli bir nokta-yı istinat olan iman-ı billâhtan [Allah'ın varlığına ve birliğine inanmaktan] gelen tevekkül ve teslim ile, başkalara arz-ı ihtiyaç edip [ihtiyacını belirtip], muâvenet

²⁹ (Hâşiye) Avrupa komiteleri içinde en şiddetlisi ve en tesirlisi ve bir cihette en kuvvetlisi, cins-i latîf [kadın cinsi] ve zaîf [zayıf] ve nazik olan kadınların Amerika'daki Hukuk ve Hürriyet-i Nisvan Komitesi [Kadın Hakları ve Hürriyeti Derneği] olduğu; hem milletler içinde az ve zaîf olan Ermenilerin komitesi, gösterdikleri kuvvetli fedâkârâne vaziyetle bu müddeâmızı [tezimizi] teyit ediyor.

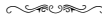
³⁰ “Şehirde bir takım kadınlar, (Duydunuz mu?) dediler.” (Yûsuf Sûresi 12/30)

³¹ “Bedeviler dediler.” (Hucurât Sûresi 49/14)

[yardım etme, yardımcı olma] ve yardımlarını istemez. İstese de gayet fedakârâne yapışmaz. Ehl-i dünya, dünya işlerinde hakikî nokta-yı istinatlarından gaflet ettiklerinden, zaaf ve acze düşüp, şiddetli bir sûrette yardımcılarına ihtiyacını hisseder; samimâne, belki fedakârâne ittifak ederler.

İşte ehl-i hak, ittifaktaki hak kuvvetini düşünmediklerinden ve aramadıklarından, haksız ve muzır bir netice olan ihtilâfa düşerler. Haksız ehl-i dalâlet ise; ittifaktaki kuvveti, aczleri vasıtasıyla hissettiklerinden, gayet mühim bir vesile-i makâsîd [hedeflere ulaştırır vasıta] olan ittifakı elde etmişler.

İşte ehl-i hakkın bu haksız ihtilâf marazının merhemi ve ilâcı: 32 âyetindeki şiddetli nehy-i ilâhî [ilâhî yasak], 33 âyetinde hayat-ı içtimâiyece gayet hikmetli emr-i ilâhîyi düstur-u hareket [hareket prensibi] etmek ve ihtilâfın İslâmiyet'e ne derece zararlı olduğunu ve ehl-i dalâlet'in ehl-i hakka galebesini [yenmesini] ne derece teshil ettiğini [kolaylaştırdığını] düşünüp, kemâl-i zaaf ve acz [son derece zayıflık ve âcizlik içinde olma] ile, o ehl-i hakkın kafilesine fedakârâne, samimâne iltihak etmektir; şahsiyetini unutmakla riya [gösteriş] ve tasannudan [sunilikten, yapmacıklıktan] kurtulup, ihlâsı elde etmektir.

İnsanlar güçlerinin yetmediği şeyleri kaldıraçlarla kaldırırlar. Kaldıraçta en mühim nokta, dayanma noktasıdır. Arşimed "Bana bir dayanma noktası bulun, dünyayı yerinden oynatayım." demiştir.

Ekonomiye göre, insanın ihtiyaçları sonsuzdur.

Psikolojiye göre ise, insanın arzuları sonsuzdur.

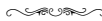
Gerçekte ise, insan çok âcizdir...

32 "Sakın birbirinizle ihtilâf etmeyin; sonra korkuya kapılıp zaafa düşersiniz, rüzgârınız (kuvvetiniz) gider." (Enfâl Sûresi 8/46)

33 "Siz iyilik etmek, fenalıktan sakınmak hususunda birbirinizle yardımlaşın." (Mâide Sûresi 5/2)

Bediüzzaman Hazretleri bu durumu şöyle ele alır: “İnsan, kâinatın ekser envâına [nevilerine] muhtaç ve alâkadardır. İhtiyacâtı [ihtiyaçları], âlemin her tarafına dağılmış; arzuları ebede kadar uzanmış. Bir çiçeği istediği gibi, koca bir baharı da ister. Bir bahçeyi arzu ettiği gibi, ebedî cenneti de arzu eder. Bir dostunu görmeye müştak [arzulu] olduğu gibi, Cemîl-i Zülcelâl'i de görmeye müştaktır. Başka bir menzilde [konakta] duran bir sevdiğini ziyaret etmek için o menzilin kapısını açmaya muhtaç olduğu gibi; berzâha [kabre] göçmüş yüzde doksan dokuz ahababını ziyaret etmek ve firâk-ı ebedîden kurtulmak için koca dünyanın kapısını kapayacak ve bir mahşer-i acâip [harikulâde şeylerin bir arada olduğu yer] olan âhîret kapısını açacak, dünyayı kaldırıp âhîreti yerine kuracak ve koyacak bir Kadîr-i Mutlak'ın [Her şeye gücü yeten, sınırsız kudret sahibi Hazreti Allah'ın] dergâhına ilticaya [sığınmaya] muhtaçtır.”³⁴

Ehl-i hidayet, işte sonsuz kudret Sahibi'ne dayandıkları ve hakikî imanı elde ettikleri için, kâinata meydan okuyabilecek bir güce sahiptirler. Onun için başkasına ihtiyaçlarını arz etmezler ve başkasının yardımlarını istemezler. İsteseler de ona gayet fedakârca yapışmazlar. Hâlbuki Cenâb-ı Hak, birlik ve beraberlik içinde olup asla ihtilâfa düşmememizi emretmektedir. İşte buradaki ufak bir ihmal, İslâmiyet'in ve Müslümanların zayıf gözükmemesine ve düşmanlarının kendilerini mağlûp etmesine sebep olmaktadır. Bunun misalini mi istersiniz işte şu andaki Âlem-i İslâm'ın perişan, mağlûp, mazlum ve mağdur hâli. İhtilâf ve iftirakın Müslümanlara ne kadar zarar verdiği ortada. Buna bir son vermek için kemâl-i zaaf ve acz ile o ehl-i hakkın kafilesine fedakârâne, samimâne iltihak etmeli, katılmalı, şahsiyetini unutmakla riya ve tasannudan kurtulmalı ve ihlâsı elde etmelidir.

³⁴ Sözler, s.240 (23. Söz, 2. Mebhas, 1. Nükte).

Altıncı Sebep: Ehl-i hakkın ihtilâfî nâmertliklerinden, himmet-sizliklerinden [gayretsizliklerinden, çabalamamalarından], hamiyetsizliklerinden [dinî ve millî değerleri koruma gayretinin olmayışından] olmadığı gibi; gafletli ehl-i dünyanın [daha çok dünyaya ve geçici nimetlere düşkün kimselerin] ve ehl-i dalâletin, hayat-ı dünyeviyeye [dünya hayatına] âit işlerde samimâne ittifakları dahi mertlikten, hamiyetten, himmetten değildir.

Belki, ehl-i hakkın ekseriyetle âhirete âit olan faydaları düşünmekle, o ehemmiyetli ve kesretli meselelere hamiyeti, himmeti, mertliği inkısam eder [bölünür]. Hakikî sermaye olan vaktini bir meseleye sarf etmediği için, meslektaşlarıyla ittifakı muhkemleşmiyor [sağlamlaşmıyor]. Çünkü meseleler çok, daire dahi genişir.

Gafletli ehl-i dünya ise, yalnız hayat-ı dünyeviyeyi düşündüklerinden, bütün hissiyâtıyla ve ruh u kalbiyle şiddetli bir sûrette hayat-ı dünyeviyeye âit meselelere sarılır. Ve o meselede ona yardım edene kuvvetli yapışır. Ve hakikat nokta-yı nazarında [bakış açısında] beş paraya değmeyen ve ehl-i hak ona on para kıymet vermeyen meselelere –dîvâne olmuş elmasçı bir Yahudi'nin beş paralık cam parçasına beş lira fiyat verdiği gibi– beş yüz lira kıymetindeki vaktini o meseleye hasreder [sınırlı tutar]. Elbette bu kadar fiat verip ve şiddetli hissiyât ile sarılmak, –bâtıl [yanlış] yolunda dahi olsa– samimî bir ihlâs olduğundan, o meselede muvaffak olur ve ehl-i hakka galebe eder. Bu galebe neticesinde ehl-i hak zillete ve mahkûmiyete ve tasannua ve riyaya düşüp, ihlâsı kaybeder. O nâmert, himmetsiz, hamiyetsiz bir kısım ehl-i dünyaya dalkavukluk etmeye mecbur olur.

Ey ehl-i hak! Ey hakperest ehl-i şeriat [dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı kimseler] ve ehl-i hakikat [daima hak ve hakikat peşinde olanlar] ve ehl-i tarikat [tarikata bağlı olanlar]! Bu müdhîş maraz-ı ihtilâfa [ihtilâf hastalığına] karşı birbirinizin kusurunu görmeyerek, yekdiğerinizin ayıbına karşı gözünüzü yumunuz!

³⁵ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا edeb-i Furkanî [doğruyu yanlış birbirinden ayıran Kur'an'ın terbiyesi] ile edepleniniz! Ve haricî düşmanın hücumunda dahilî münakaşâtı [münakaşaları] terk etmek ve ehl-i hakkı sukuttan [düşmeden] ve zilletten kurtarmayı en birinci ve en mühim bir vazife-i uhreviye telâkki edip [benimseyip], yüzer âyât [âyetler] ve hadîs-i nebeviyenin [Peygamber Efendimiz'in mübarek hadislerinin] şiddetle emrettikleri uhuvvet [kardeşlik],³⁶ muhabbet³⁷ ve teâvünü³⁸ [yardımlaşmayı] yapıp, bütün hissiyâtınızla ehl-i dünyadan daha şiddetli bir sûrette meslektaşlarınızla ve dindaşlarınızla ittifak ediniz, yani, ihtilâfa düşmeyiniz. “Böyle küçük meseleler için kıymettar vaktimi sarf etmekten ise, o çok kıymetli vaktimi zikir ve fikir gibi kıymettar şeylere sarf edeceğim.” deyip çekilerek, ittifakı zayıflaştırmayınız.

Çünkü bu mânevî cihadda [dinin insanlara anlatılıp, öğretilmesi adına verilen çabada] küçük mesele zannettiğiniz, çok büyük olabilir. Bir neferin, bir saatte mühim ve hususî şerâit [şartlar] dahilindeki nöbeti bir sene ibadet hükmüne bazan geçmesi gibi;³⁹ bu ehl-i hakkın mağlûbiyeti zamanında, mânevî mücadele mesâilinde [meselelerinde], küçük bir meseleye sarf olunan senin kıymettar bir günün, o neferin o saati gibi bin derece kıymet alabilir, bir günün bin gün olabilir. Madem

³⁵ “O kullar, boş söz ve işlere rastladıklarında vakarla oradan geçip giderler.” (Furkan Sûresi 25/72)

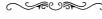
³⁶ Meselâ: Müminlerin kardeş olduklarını beyan eden âyet için bkz.: Hucurât Sûresi 49/10. Ayrıca “Ey Allah'ın kulları! Kardeş olunuz.” anlamındaki hadis için bkz.: Buhârî, *Edeb* 57, 62; Müslim, *Birr* 23, 24; Tirmizî, *Birr* 24; Ebû Dâvûd, *Edeb* 47.

³⁷ Meselâ Ensâr'ın, kendi beldelerine hicret edenlere sevgi beslediklerini beyan eden âyet için bkz.: Haşir Sûresi 59/9. Ayrıca “Birbirinizi sevmedikçe gerçekten iman etmiş olamazsınız.” anlamındaki hadis için bkz.: Müslim, *İmân* 93; Tirmizî, *Kıyâmet* 54, *İsti'zân* 1.

³⁸ Meselâ iyilik ve takvâda yardımlaşmayı emredip, günah ve düşmanlıkta yardımlaşmayı yasaklayan âyet için bkz.: Mâide Sûresi 5/2. Ayrıca Müslüman kardeşine her fırsatta iyilikte bulunmayı vurgulayan hadis bkz.: Buhârî, *Mezâlim* 3, *İkrâh* 7; Müslim, *Birr* 58.

³⁹ Allah yolundaki bir günlük nöbetin, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlı olduğuna dair bkz.: Buhârî, *Cihâd* 5, 73; Müslim, *İmâre* 112-115, 163; Tirmizî, *Fezâilü'l-cihâd* 26.

livechillâhtır [Allah rızası içindir]; o işin küçüğüne-büyüğüne, kıymetli ve kıymetsizliğine bakılmaz. İhlâs ve rıza-yı ilâhî [Cenâb-ı Hakk'ın razı olması] yolunda zerre, yıldız gibi olur.⁴⁰ Vesilenin mâhiyetine bakılmaz, neticesine bakılır. Madem neticesi rıza-yı ilâhîdir ve mâyesî [mayası] ihlâstır; o küçük değildir, büyüktür.

Altıncı Sebep'te en mühim problemin, “Böyle küçük meseleler için kıymettar vaktimi sarf etmekten ise, o çok kıymetli vaktimi zikir ve fikir gibi kıymettar şeylere sarf edeceğim.” denilerek şahsî kemâlâta, evrad ve ezkâra, nafîle ibadetlere gösterilen gayret olduğu ifade ediliyor. Bunlar güzel şeylerdir. Fakat insanlığın ve Müslümanların faydasına olacak faaliyetlerden alıkoyacak derecede olduğunda ise burada da “şeytanın sağdan yaklaşma tuzağı”na⁴¹ yenik düşüyoruz demektir. Bir araya gelip istişare edemeyen, toplu hareket edemeyen, varlıklarını, birliklerini ve dirliklerini koruyamayan paramparça olmuş Müslümanlar, hiçbir zaman ezilmekten, mezâlimden, mezelletten kurtulamazlar. İslâmî izzet ve onurun olmadığı yerde sen bir tarafa çekilmiş kendi kemâlâtın için bir şeyler yapmışsın neye yarar! Nasıl ki cemaatle edâ edilen namazların kat kat sevabı varsa öyle de cemaat hâlinde dertleri problemleri düşünüp Allah rızası için bunları çözmeye çalışmanın da sevabı kat kat olur. Bunlar, şirket-i mâneviye olarak ayrı bir özelliğe de sahiptir. Kendini aşarak yüce bir hedef için hayır ve iyilik yapmak üzere bir araya gelenlerin faaliyetlerinden doğan

⁴⁰ Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), dinde ihlâslı olmak kaydıyla az bir amelin dahi yeteceğini beyan buyurmaktadır: el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/341; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ* 1/244. Ayrıca amelleri sırf Allah için yapmak gerektiği, yoksa Allah Teâlâ'nın kabul buyurmayacağı hakkında bkz.: et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* 8/140.

⁴¹ Bkz.: *نَمَّ لَا تَبِيَهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ*

“Sonra onların gâh önlerinden, gâh arkalarından, gâh sağlarından, gâh sollarından sokulacağım, vesvese verip pusu kuracağım, Sen de onların ekresisini şükreden kullar bulmayacaksın.” (A'râf Sûresi 7/17)

sevapları da koruma altındadır. Hâlbuki sizin şahsî ibadetlerinizden meydana gelen sevaplar koruma altında değildir. Çünkü mahşerde hesap günü, sizin sevaplarınız başkalarının hakları sebebiyle, gıybetiniz, dedikodunuz gibi benzer kulluk haklarından dolayı elinizden alınıp başkalarına verilecektir ama şirket-i mâneviyeden gelenler korunacaktır. Yani Cenâb-ı Hak bir şekilde o alacaklıları memnun edip sizin bu yolla kazandıklarınızı size verecektir.

Üstad Hazretleri Kastamonu Lâhikası'nda 54. Mektup'ta bu hususta şöyle diyor: "Bugünlerde hatırıma geldi ki: 'Hayat-ı içtimâiyeye giren, hangi şeye temas etse ekseriyetle günahlara maruz kalıyor. Her cihette günahlar serbestçe insanı sarıyorlar. Bu kadar günahlara karşı insanın hususî ibadet ve takvâsı nasıl mukabele edebilir?' diye me'yusâne düşündüm. Hayat-ı içtimâiyedeki Risale-i Nur talebelerinin vaziyetlerini tahattur ettim [hatırladım]. Risale-i Nur şâkırtleri hakkında necatlarına [kurtuluşlarına] ve ehl-i saadet olduklarına dair kuvvetli işaret-i Kur'âniyye⁴² [Kur'ân-ı Kerîm'deki işareti] ve beşaret-i Aleviyeyi ve Gavsıyeyi [Hazreti Ali'nin (radiyallahu anh) ve Abdülkadir Geylânî (kaddesallâhu sirrah) Hazretleri'nin geleceğe ait bazı müjdeli sözlerini] düşündüm. Kalben dedim ki: 'Her biri bin yerden gelen günahlara karşı bir dille nasıl mukabele eder, galebe eder, necat bulur?' diye mütehayyir kaldım [ne yapacağımı bilemedim]. Bu tahayyürüme [ne yapacağımı bilememe] mukabil ihtar edildi ki: Risale-i Nur'un hakikî ve sâdık şâkırtlerinin mâbeynlerindeki [aralarındaki] düstur-u esasiye [temel prensip] olan iştirâk-i a'mâl-i uhreviye [âhirete ait amellerde ortaklık] kanunuyla ve samimî ve hâlis tesânüt sırrıyla her bir hâlis, hakikî şâkırt, bir dille değil, belki kardeşleri adedince dillerle ibadet edip istiğfar eder. Bin taraftan hücum eden günahlara, binler dille mukabele eder. Bazı melâikenin kırk bin dil ile zikrettikleri⁴³

⁴² Bkz.: Şuâlar, s.675-676, 696-698 (1. Şuâ).

⁴³ Bkz.: Taberî, *Câmi'u'l-beyan* 15/156; Ebu's-Şeyh, *el-Azame* 2/547, 740, 742, 747, 3/868; İbn Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'ân* 3/62.

gibi hâlis, hakikî, müttakî bir şâkirt dahi kırk bin kardeşinin dilleriyle ibadet eder, necata müstahak ve inşâallah ehl-i saadet olur. Risale-i Nur dairesinde sadâkat ve hizmet ve takvâ ve içtinab-ı kebâir [büyük günahlardan kaçınma] derecesiyle, o ulvî ve küllî ubûdiyete sahip olur. Elbette bu büyük kazancı kaçırmamak için takvâda, ihlâsta, sadâkatta çalışmak gerektir.”⁴⁴

Dünyevî-uhrevî ittifakın faydaları meydanda iken; ihtilâf ve tefrika yüzünden çektiklerimiz ortada iken gideceğimiz tek istikamet bellidir.

Üstad, bu hususta Mektubat'ta Yirmi İkinci Mektub'un Birinci Mebhasi'nde şöyle demektedir:

Cây-ı teessüf [teessüf ettirecek] bir hâlet-i içtimâiye [sosyal durum] ve kalb-i İslâm'ı [İslâm'ın yüreğini] ağlatacak müdhiş bir maraz-ı hayat-ı içtimâî [sosyal hayatın hastalığı]: “Haricî düşmanların zuhur ve tehâcümünde [hücumunda] dahilî adâvetleri [düşmanlıkları] unutmak ve bırakmak” olan bir maslahat-ı içtimâiyyeyi [sosyal faydayı] en bedevî kavimler dahi takdir edip yaptıkları hâlde, şu cemaat-i İslâmiye'ye [Müslüman topluluğa] hizmet dâvâ edenlere ne olmuş ki; birbiri arkasında tehâcüm vaziyetini alan hadsiz düşmanlar varken, cüz'î adâvetleri unutmayıp, düşmanların hücumuna zemin hazır ediyorlar. Şu hâl bir sukuttur [düşüştür], bir vahşettir. Hayat-ı içtimâiye-i İslâmiye'ye bir hiyanettir.

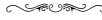
- Medar-ı ibret [ibret verici] bir hikâye: Bedevî aşiretlerinden Hasenan aşiretinin birbirine düşman iki kabilesi varmış. Birbirinden belki elli adamdan fazla öldürdükleri hâlde Sıpkan veya Hayderan aşireti gibi bir kabile karşılıklarına çıktığı vakit; o iki düşman tâife, eski adâveti unutup omuz omuza verip, o haricî aşireti defedinceye kadar, dahilî adâveti hatırlarına getirmezlerdi.

İşte ey müminler! Ehl-i iman aşiretine karşı tecavüz vaziyetini almış ne kadar aşiret hükmünde düşmanlar olduğunu bilir misiniz?

⁴⁴ Kastamonu Lâhikası, s.69-70 (54. Mektup).

Birbiri içindeki daireler gibi yüz daireden fazla vardır. Her birisine karşı tesânüt ederek, el-ele verip müdafaa vaziyeti almaya mecbur iken; onların hücumunu teshil etmek [kolaylaştırmak], onların harîm-i İslâm'a [İslâm'ın mukaddes yerlerine] girmeleri için kapıları açmak hükmünde olan garazkârâne [kötü maksatlı] tarafgirlik ve adâvetkârâne [düşmanca] inat, hiçbir cihetle ehl-i imana yakışır mı? O düşman daireler ehl-i dalâlet ve ilhaddan [dinsizlikten] tut, tâ ehl-i küfrün âlemine, tâ dünyanın ehvâl [korkular] ve mesâibine [musibetlerine] kadar birbiri içinde size karşı zararlı bir vaziyet alan, birbiri arkasında size hiddet ve hırs ile bakan, belki yetmiş nevi düşmanlar var. Bütün bunlara karşı kuvvetli silâhın ve siperin ve kalen [sözle], 'Uhuvvet-i İslâmiye'dir [İslâmî kardeşliktir]. Bu "Kale-i İslâmiye"yi küçük adâvetlerle ve bahanelerle sarsmak, ne kadar hilâf-ı vicdan [vicdana ters] ve ne kadar hilâf-ı maslahat-ı İslâmiye [İslâmiyet'in faydasına ters] olduğunu bil, ayıl!..

Ehâdis-i şerîfede [Peygamber Efendimiz'in mübarek beyanlarında] gelmiş ki: "Âhırzamanın Süfyan ve deccal gibi nifak (münafıklığın) ve zındıka (dinsizliğin) başına geçecek eşhâs-ı müdhişe-i muzırraları (müdhiş zararlı şahısları), İslâm'ın ve beşerin hırs ve şikâkından [anlaşmazlığından] istifade ederek az bir kuvvetle nev-i beşeri [insanlığı] herc ü merc [allak bullak] eder ve koca Âlem-i İslâm'ı esaret altına alır."⁴⁵

Yedinci Sebep: Ehl-i hak ve hakikatin ihtilâf ve rekabetleri, kiskançlıktan ve hırs-ı dünyadan [dünya ve içindekileri elde etme adına gösterilen hırstan] gelmediği gibi; ehl-i dünyanın ve ehl-i gafletin ittifakları dahi, civanmertlikten [yiğitlikten, cömertlikten] ve ulüvv-ü cenâptan [şeref, haysiyet, yüksek karakterden] degildir.

⁴⁵ Deccal fitnesinden bahseden hadisler için bkz.: Müslim, *Fiten* 119; İbn Mâcc, *fiten* 23; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsne'd* 4/216-217; İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/491.

Belki ehl-i hakikat, hakikatten gelen ulüvv-ü cenâp ve ulüvv-ü himmet [çok gayretli olmayı] ve tarik-i hakta [hak yolda] memduh olan [methedilen] müsabakayı⁴⁶ tam muhafaza edemediklerinden ve nâhillerin [lâyık olmayanların] girmesi yüzünden bir derece sû-i istîmâl ettiklerinden; rekabetkârâne ihtilâfa düşüp hem kendine, hem cemaat-i İslâmiye'ye [Müslüman topluluğa] ehemmiyetli zarar olmuş.

Ehl-i gaflet ve ehl-i dalâlet ise, meftun [düşkün, tutkun] oldukları menfaatlerini kaçırmamak ve menfaat için perestiş ettikleri [taptıkları, kul oldukları] reislerini ve arkadaşlarını küstürmemek için, zilletlerinden ve nâmertliklerinden, hamiyetsizliklerinden [gayretsizliklerinden]; mutlak arkadaşlarıyla –hatta denî [alçak, aşağılık] ve hâin ve muzır olsalar dahi– hâlisane ittihat [birlik]; hem menfaat etrafında toplanan ne şekilde olursa olsun şerikleriyle [ortaklarıyla] samimâne ittifak ederler. Samimiyet neticesi olarak istifade ederler.

İşte, ey musibetzedede ve ihtilâfa düşmüş ehl-i hak ve ashab-ı hakikat! Bu musibet zamanında ihlâsı kaçırdığınızdan ve rıza-yı ilâhîyi münhasıran [hususiyile, sadece] gaye-i maksat [asıl gaye] yapmadığınızdan, ehl-i hakkın bu zillet ve mağlûbiyetine sebebiyet verdiniz. Umûr-u diniye ve uhreviyede [neticesi bütünüyle âhirete bakan dinî meselelerde] rekabet, gıpta [imrenme], haset [çekememezlik] ve kıskançlık olmamalı ve hakikat nokta-yı nazarında [bakış açısında] olamaz.

Çünkü kıskançlık ve shasedin sebebi: Bir tek şeye çok eller uzanmasından ve bir tek makama çok gözler dikilmesinden ve bir tek ekmeği çok mideler istemesinden müzâhame [çekişme], münâkaşa, müsabaka sebebiyle gıptaya, sonra kıskançlığa düşerler. Dünyada bir şey-i vâhîde [bir şeye] çoklar tâlip olduğundan ve dünya dar ve muvakkat [kısa süreli, geçici] olması sebebiyle insanın hadsiz arzularını tatmin edemediği için, rekabete düşüyorlar. Fakat, âhirette tek bir adama beş yüz sene^{47(Hâşiyec)} mesafelik bir cennet ihsan

⁴⁶ Bkz.: Mâide Sûresi 5/48; Müminün Sûresi 23/61; Fâtır Sûresi 35/32.

⁴⁷ (Hâşiyec) **Mühim bir taraftan ehemmiyetli bir soru:** Rivâyette gelmiş ki; cennette bir adama beş yüz senelik bir cennet verilir.^{*1} Bu hakikat akl-ı dünyevînin [bir şeyi

edilmesi⁴⁸ ve yetmiş bin kasır ve hüriler verilmesi⁴⁹ ve ehl-i cennetten herkes kendi hissesinden kemâl-i rıza [pek memnun kalmak] ile memnun olması işaretiyle gösteriliyor ki: Âhirette medâr-ı rekabet

dünyadaki ölçülerle beş duyu ile algılayan aklın] havsalasında [zihin kapasitesinde] nasıl yerleşir?

Elcevap: Nasıl ki bu dünyada herkesin dünya kadar hususî ve muvakkat bir dünyası var. Ve o dünyanın direği onun hayatıdır. Ve zâhirî ve bâtinî duygularıyla o dünyasından istifade eder. “Güneş bir lambam, yıldızlar mumlarımdır.” der. Başka mahlûkat ve zîruhlar [ruh sahipleri] bulunmaları, o adamın mâlikiyetine [sahip olmasına] mâni olmadıkları gibi, bilâkis onun hususî dünyasını şenlendiriyorlar, ziynetlendiriyorlar. Aynen öyle de, fakat binler derece yüksek, her bir mümin için binler kasır [köşk] ve hürileri ihtiva eden has bahçesinden² başka, umumî cennetten beş yüz sene genişliğinde birer hususî cenneti vardır. Derecesi nisbetinde inkişaf eden [açılan, genişleyen] hissiyâtıyla, duygularıyla cennete ve ebediyete lâyük bir sûrette istifade eder. Başkaların iştirâki onun mâlikiyetine ve istifadesine noksan vermedikleri gibi, kuvvet verirler. Ve hususî ve geniş cennetini ziynetlendiriyorlar. Evet, bu dünyada bir adam, bir saatlik bir bahçeden ve bir günlük bir seyrangâhtan [gezinti yerinden] ve bir aylık bir memleketten ve bir senelik bir mesîregâhta [mesire yerinde] seyahatinden; ağzıyla, kulağıyla, gözüyle, zevkiyle, zâikasıyla, sâir duygularıyla istifade ettiği gibi; aynen öyle de, fakat bir saatlik bir bahçeden ancak istifade eden bu fânî memleketteki kuvve-i şâmme [koku alma duyusu] ve kuvve-i zâika [tad alma duyusu], o bâkî memlekette bir senelik bahçeden aynı istifadeyi eder. Ve burada bir senelik mesîregâhtan ancak istifade edebilen bir kuvve-i bâsıra [görme duyusu] ve kuvve-i sâmia [işitme duyusu] orada beş yüz senelik mesîregâhtaki seyahatten; o haşmetli, baştan başa ziynetli memlekete lâyük bir tarzda istifade eder. Her mümin derecesine ve dünyada kazandığı sevaplar, haseneler nisbetinde inbisat [genişleyen, yayılan] ve inkişaf eden duygularıyla zevk alır, telezüz eder [lezzet alır], müstefit olur [istifade eder].

¹ Bazı cennet nimetlerinin ehemmiyeti “gökler ve yer kadar, yani beş yüz senelik mesafe” şeklinde vurgulanmıştır (Bkz.: Tirmizî, *Cennet* 8). Nitekim cennetin, gökler ve yer kadar genişliğe sahip olduğu, Kur’ân-ı Kerîm’de de beyan edilmiştir (Bkz.: Âl-i İmran Sûresi 3/133; Hadîd Sûresi 57/21). Hatta cennette en alt mertebedekilerin bile, bin senelik mesafeye denk gelecek kadar bol nimetlere mazhar olacaklarına dair hadisler vardır. (Bkz.: Tirmizî, *Tefsîru sûre (75) 2*, *Cennet* 17; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 2/13, 64)

² Adn cennetlerinde, beş bin kapısı olan ve her bir kapısında yirmi beş bin hûri bulunan hususî cennetler olduğuna dair bkz.: İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/39. Ayrıca her mümin için söz konusu olan bu hususî cennetlerin, çok daha teferruatlıca ifade edildiği hadisler için bkz.: İbnü'l-Mübarek, *ez-Zühd* s.550.

⁴⁸ Üstteki hâşiyede açıklama verildi.

⁴⁹ Üstteki hâşiyede açıklama verildi.

[rekabet sebebi] bir şey yoktur ve rekabet de olamaz.⁵⁰ Öyle ise, âhirete âit olan a'mâl-i sâlihada dahi rekabet olamaz; kıskançlık yeri değildir. Kıskançlık eden ya riyakârdır, a'mâl-i sâliha [sâlih ameller, iyi işler] sûretiyle dünyevî neticeleri arıyor veyahut sâdik câhildir ki, a'mâl-i sâliha nereye baktığını bilmiyor ve a'mâl-i sâlihanın ruhu, esasî ihlâs olduğunu derk etmiyor [anlamıyor]. Rekabet sûretiyle evliyâullaha [Allah dostlarına] karşı bir nevi adâvet [düşmanlık] taşımakla, vüs'at-i rahmet-i ilâhiyeyi [Cenâb-ı Hakk'ın rahmetinin enginliğini] ittiham ediyor. Bu hakikati teyit eden bir vâkıa [hâdise, olay]:

Eski arkadaşlarımızdan bir adamın, bir adama karşı adâveti vardı. O adamın yanında senâkârâne [övgüyle] onun düşmanı amel-i salihle, hatta velâyetle [Allah dostluğu ile] tavsif edildi [nitelendirildi]. O adam kıskanmadı, sıkılmadı.

Sonra birisi dedi:

“Senin o düşmanın cesurdur, kuvvetlidir.” Baktık ki o adamda şiddetli bir kıskançlık ve bir rekabet damarı uyandı.

Ona dedik:

“Velâyet ve salâhat [salih, dindar olma] hadsiz bir hayat-ı ebediyenin [sonsuz olan âhret hayatının] pırlantası gibi bir kuvvet ve bir yüksekliktir. Sen buna bu cihette kıskanmadın. Dünyevî kuvvet öküizde ve cesaret canavarda dahi bulunmakla beraber, velâyet ve salâhata nisbeten; bir âdi [basit, sıradan] cam parçasının elmasa nisbeti gibidir.”

O adam dedi ki:

“Bir noktaya, bir makama ikimiz bu dünyada gözümüzü dikmişiz. Oraya çıkmak için basamaklarımız da kuvvet ve cesaret gibi şeylerdir. Onun için kıskandım. Âhret makamâtı [makamları] hadsizdir. O burada benim düşmanım iken, orada benim samimî ve sevgili kardeşim olabilir.”

⁵⁰ Bkz.: A'râf Sûresi 7/43; Hicr Sûresi 15/47.

Ey ehl-i hakikat ve tarikat! Hakka hizmet, büyük ve ağır bir defineyi taşımak ve muhafaza etmek gibidir. O defineyi omuzunda taşıyanlara ne kadar kuvvetli eller yardıma koşarsalar daha ziyâde sevinir, memnun olurlar. Kiskanmak şöyle dursun, gayet samimî bir muhabbetle o gelenlerin kendilerinden daha ziyâde olan kuvvetlerini ve daha ziyâde tesirlerini ve yardımlarını müftehirâne [iftiharla, övünerek] alkışlamak lâzım gelirken,⁵¹ nedendir ki rekabetkârâne o hakikî kardeşlere ve fedakâr yardımcılarına bakılıyor ve o hâl ile ihlâs kaçıyor? Vazifenizde müttehem [ittihâm edilmek, suçlanmak] olup, ehl-i dalâletin nazarında, sizden ve sizin mesleğinizden yüz derece aşağı olan; “din ile dünyayı kazanmak ve ilm-i hakikatle maîşeti temin etmek, tamah ve hırs yolunda rekabet etmek...” gibi müdhiş ithamlara maruz kalıyorsunuz?

Bu marazın çare-i yegânesi [tek çaresi]: Nefsini ittihâm etmek ve nefesine değil, daima karşısındaki meslektaşına taraftar olmak... Fenn-i Âdâp [Eğitim Bilimi] ve İlm-i Münazara'nın [Tartışma İlimi'nin] ulemâsı [âlimlerinin] mâbeynindeki [arasındaki] hakperestlik ve insaf düsturu olan şu:

“Eğer bir meselenin münazarasında kendi sözünün haklı çıktığına taraftar olup ve kendi haklı çıktığına sevinse ve hasmının haksız ve yanlış olduğuna memnun olsa, insafsızdır.”⁵² Hem zarar eder. Çünkü haklı çıktığı vakit o münazarada bilmediği bir şeyi öğrenmiyor, belki gurur ihtimaliyle zarar edebilir.

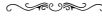
⁵¹ Meselâ Hazreti Ömer'in (radiyallahu anh) hakperestçe şu tavrı vardır: Bir gün, Üsâme İbni Zeyd'e (fey'den) üç bin beş yüz (dirhemlik) pay ayırdığı hâlde, kendi oğlu İbni Ömer'e üç bin (dirhemlik) pay vermişti. Oğlu, 'Niye Üsâme'yi benden üstün tuttun? Vallâhi onun katıldığı her savaşa ben de katıldım.' diye sorunca da Hazreti Ömer şu cevabı vermişti: 'Ey oğulcuğum! Zeyd (radiyallahu anh), Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) nezdinde babandan daha sevgili idi. Üsâme de (radiyallahu anh) Resûlullah'a senden daha sevgilidir. Ben Resûlullah'ın sevgisini kendi sevgime tercih ettim.' buyurmuştu. (Tirmizî, *Menâkıb* 39)

⁵² Bkz.: el-Gazzâlî, *İhyâu ulûmî'd-dîn* 1/79-80.

Eğer hak hasmının elinde çıksa, zararsız, bilmediği bir meseleyi öğrenip, menfaattar olur, nefsin gururundan kurtulur. Demek insafli hakperest, hakkın hatırı için nefsin hatırını kırıyor. Hasmının elinde hakkı görse, yine rıza ile kabul edip, taraftar çıkar, memnun olur.

İşte bu düsturu; ehl-i din, ehl-i hakikat, ehl-i tarikat, ehl-i ilim kendilerine rehber ittihaz etseler [edinse], ihlâsı kazanırlar. Ve vazife-i uhreviyelerinde [neticesi bütünüyle âhirete bakan dinî vazifelerde] muvaffak olurlar. Ve bu fecî sukut [düşüş] ve musibet-i hâzırardan [şu andaki musibetten] rahmet-i ilâhiye ile kurtulurlar.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ⁵³

Üstad Hazretleri, Yedinci Sebep'te ihtilâfın kaynağının; hakikate dayanma ve hak yolda olmanın kazandırdığı şeref, himmet ve gayret yüceliğini ve tarik-i haktaki makbul yarışmayı tam muhafaza edememenin olduğunu beyan ediyor. Evet âyette وَلِلَّهِ الْجِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ ve "İzzet, Allah'ın, Resûlü'nün ve müminlerindir."⁵⁴ diye ifade edilmektedir. Ayrıca فَاسْتَبِقُوا الْحَيْرَاتِ "Hayırlı işlerde, birbirinizle yarışın."⁵⁵ ve "İşte yarışacaksa insanlar, bu cennet devletine konmak için yarışsınlar!"⁵⁶ ve وَأُولَئِكَ يُسَارِعُونَ فِيهَا "İşte onlardır hayırlarda koşanlar ve o işlerde öne geçenler."⁵⁷ ve ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْذِنُ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ "Sonra Biz, kitabı seçtiğimiz kullarımıza miras verdik. Onlardan kimisi, nefesine zulmeder. Kimi mutedildir, orta yolu tutar. Kimi de Allah'ın izniyle hayırlarda öne geçer. İşte büyük lütuf budur."⁵⁸

⁵³ "Sübhansın yâ Rab! Sen'in bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan Sen'sin." (Bakara Süresi 2/32)

⁵⁴ Münafıkun Süresi 63/8.

⁵⁵ Mâide Süresi 5/48.

⁵⁶ Mutaffifin Süresi 83/26.

⁵⁷ Müminün Süresi 23/61.

⁵⁸ Fâtır Süresi 35/32.

buyuruluyor. Bu durum ehl-i hak için yüce bir konumdur. Fakat hayırda müsabakanın gereklerinin muhafaza edilememesi ve işin içine nâhiller ve iş bilmezler girdiğinden dolayı yanlışlıklara, rekabetlere giriliyor, ihtilâflara düşüyorlar. Hâlbuki ehl-i gaflet ve ehl-i dalâlet böyle yüce bir konumda olmadıklarından öyle bir onur ve şerefe sahip değiller. Bu yüzden düşkün ve tutkun oldukları çıkar ve menfaatleri uğruna, hain, alçak ve muzır bile olsa başkalarını ve arkadaşlarını küstürmemek için zilletlerinden, namertliklerinden samimî bir birlik ve beraberlik kuruyorlar. Böylece müdhiş bir güç elde ediyorlar. Bu güçle de ehl-i hakkı mağlûp ediyorlar. Bu sefer mağlûbiyetle bir nevi onur ve şeref onlara geçiyor. Ehl-i hak da mezellet içinde ayaklar altında çiğnenmeye mahkûm oluyor.

Hâlbuki Kur'ân'da Tâhâ Sûresi'nde Hazreti Musa'nın Firavunla mücadelesi ve o esnada sihirbazların iman edip Firavun'a başkaldırışları şöyle anlatılır:

“60– Firavun işlerini ayarlamaya girişti, bütün çare ve hilelerini, en usta sihirbazlarını toplayıp buluşma yerine geldi. 61– Musa onlara: ‘Yazık size!’ dedi, ‘Allah hakkında yalan uydurmayın, yoksa O size öyle bir azap gönderir ki kökünüzü keser.’ İftira eden, muhakkak perişan olur!’ 62– Bunun üzerine onlar aralarında tartışmaya ve fısıldaşmaya, kulislere başladılar. 63– Sonunda: ‘Her hâlde, dediler, bunlar, sizi sihirleriyle yurdunuzdan çıkarmak isteyen ve en ideal yaşam düzeninizi ortadan kaldırmak isteyen iki büyücü!’ 64– O hâlde bütün hünerlerinizi toplayıp sıra sıra, merasim düzeninde meydana çıkın. Bugün ölüm kalım günüdür. Kim bugün üstün gelirse, iflâh olacak odur! 65– Onlar: ‘Musa! İstersen hünerini önce sen ortaya koy, istersen biz ortaya koyalım!’ dediler. 66– ‘Hayır, siz ortaya koyun!’ dedi. Bir de ne görsün: onların sihirleri sayesinde, ipleri ve sopaları, kendisine gerçekten hareket ediyormuş gibi geldi. 67– Musa birden, içinde bir endişe duydu. 68– ‘Endişe etme!’ dedik, ‘zira sen galip geleceksin.’ 69– Elindeki

değneği ortaya at, onların yaptıklarını yutacaktır. Çünkü onların yaptığı, sihirbaz oyunudur. Büyücü ise, nereye varırsa varsın, hiçbir yerde iflah olmaz. Bu emir üzerine Hazreti Mûsâ (aleyhisselâm) esasını bırakınca o, sihirbazların bütün âletlerini yuttu. Böylece büyücüler bunun bir sihir değil, ilahî bir mûcize olduğunu anladılar. 70– Derken bütün büyücüler secdeye kapandılar. ‘Harun ile Mûsâ’nın Rabbine iman ettik!’ dediler. 71– ‘Ya!’ dedi Firavun, ‘benden izin çıkmadan ona inandınız ha! Demek ki size sihri öğreten ustanız oymuş! Ellerinizi ve ayaklarınızı farklı yönlerden keseceğim ve sizi hurma dallarına asacağım! Kimin azabının daha şiddetli, daha devamlı olduğunu işte o zaman anlayacaksınız!’ 72– ‘Mümkün değil’ dediler, ‘bize gelen bunca delillere ve bizi Yaratacana karşı seni tercih edemeyiz. İstedğin hükmü ver. Senin hükmün nihayet, bu dünyada geçer.’ 73– ‘Biz Rabbimize iman ettik. O’nun günahlarımızı, özellikle bizi yapmaya zorladığın sihir günahını affedeceğini umuyoruz. Allah elbette daha hayırlı ve O’nun mükâfatı daha devamlıdır.’ (Tâhâ Sûresi 20/60-73)

“Sizin en yüce rabbiniz benim!” (Nâziât Sûresi 79/24) diyen Firavuna yarıdakçılık ve yaltaklık yapan sihirbazlar, hak ve hakikati görüp hidayet üzere doğru yolu bulduktan sonra öyle bir izzet ve şeref kazanıyorlar ki, Firavunun “‘Ya!’ dedi Firavun, ‘benden izin çıkmadan ona inandınız ha! Demek ki size sihri öğreten ustanız oymuş! Ellerinizi ve ayaklarınızı farklı yönlerden keseceğim ve sizi hurma dallarına asacağım! Kimin azabının daha şiddetli, daha devamlı olduğunu işte o zaman anlayacaksınız!’” şeklindeki tehditlerine beş para önem vermiyorlar “bize gelen bunca delillere ve bizi Yaratacana karşı seni tercih edemeyiz. İstedğin hükmü ver. Senin hükmün nihayet, bu dünyada geçer.” diyecek bir yüceliğe kavuşuyorlar.

Demek ki ehl-i hak ve hakikat yolcularının musibet ve mağlûbiyet zamanında ihlâsı kaybetmeleri ve en yüksek makam olan Allah rızasını kazanmayı en birinci hedef ve maksat yapmamaları onların

en birinci zayıf oldukları taraf oluyor. Evet zillet ve yenilginin ana sebebi bunlar. Onun için en mühim işimiz, ihlâsın sırrını Hâfız Ali Ağabeyler gibi kendimizde yerleştirmek ve rıza-yı ilâhîyi asıl gayemiz yapmak olmalıdır. Üstad Hazretleri, dinî ve uhrevî işlerde, rekabet, gıpta, haset ve kıskançlığın olmaması gerektiğini şöyle izah ediyor: “Bir tek şeye çok eller uzanmasından ve bir tek makama çok gözler dikilmesinden ve bir tek ekmeği çok mideler istemesinden müzâhame [çekişme], münâkaşa, müsabaka sebebiyle gıptaya, sonra kıskançlığa düşerler. Dünyada bir şey-i vâhîde [bir şeye] çoklar tâlip olduğundan ve dünya dar ve muvakkat [kıs süreli, geçici] olması sebebiyle insanın hadsiz arzularını tatmin edemediği için, rekabete düşüyorlar. Fakat, âhirette tek bir adama beş yüz sene mesafelik bir cennet ihsan edilmesi ve yetmiş bin kasır ve hûriler verilmesi ve ehl-i cennetten herkes kendi hissesinden kemâl-i rıza [pek memnun kalmak] ile memnun olması işaretiyle gösteriliyor ki: Âhirette medâr-ı rekabet [rekabet sebebi] bir şey yoktur ve rekabet de olamaz. Öyle ise, âhirete âit olan a'mâl-i sâlihada dahi rekabet olamaz; kıskançlık yeri değildir.”

Bediüzzaman Hazretleri haset konusunda Mektubat'ta şöyle demektedir:

“Eğer adâvet hasetten gelse, o bütün bütün azaptır. Çünkü haset, evvelâ hâsîdi [haset edeni] ezer; mahveder, yandırır. Mahsûd [kendisine haset edilen] hakkında zararı ya azdır veya yoktur. Hasedin çaresi: Hâsîd adam, haset ettiği şeylerin âkıbetini düşünsün. Tâ anlasın ki; rakibinde olan dünyevî hüsun ve kuvvet ve mertebe ve servet; fânîdir, muvakkattır.. faydası az, zahmeti çoktur. Eğer uhrevî meziyetler ise zâten onlarda haset olamaz. Eğer onlarda dahi haset yapsa ya kendisi riyakârdır, âhîret malını dünyada mahvetmek ister.. veyahut mahsûdu riyakâr zanneder, haksızlık eder, zulmeder. Hem ona gelen musibetlerden memnun ve nimetlerden mahzun olup kader ve rahmet-i ilâhiyeye, onun hakkında ettiği iyiliklerden küsüyor. Âdetâ kaderi tenkit ve rahmete itiraz ediyor.

Kaderi tenkit eden başını örse vurur,⁵⁹ kırar. Rahmete itiraz eden, rahmetten mahrum kalır.”⁶⁰

İslâm’da haset yasak olsa da gıpta câiz görülmüştür. Haset, bir kişinin sahip olduğu nimet ve imkânların yok olup onun elinden çıkmasını istemektir. Gıptaya gelince bir şahsın elindeki nimet ve imkânların yok olmasını istemek yoktur onda. Hem onun olsun hem benim de olsun şeklinde bir istektir gıpta. Ama Üstad Hazretleri’nin “şirket-i mâneviye” ve “iştirâk-i a’mâl-i uhreviye” diye tabir ettiği mânevî ve uhrevî hizmet ve amellerde meydana gelen ortaklıkta bilhassa iman ve Kur’ân hizmeti için bir araya gelenler arasında gıptaya asla ihtiyaç olmadığı uygun da olmadığı gösteriliyor. Çünkü ortaklardan her birinin meziyeti, kazandığı sevap herkesin oluyor, herkesin amel defterine sevap olarak yazılıyor. Gıptayı Nebiler Sultanı mahzursuz görmüş ve şöyle buyurmuştur: “İki kimseye hasette (gıptada) zarar yoktur: Kendisine bahşedilen serveti Allah yolunda infak eden imkân sahibi ve Allah’ın lütfettiği ilmi yaşayıp başkalarına da öğreten kimse.” Ne var ki, Kur’ân’ın has talebelerinin, ismiyle aynı olduğu gibi, algılanmasıyla da mahzurlu, çekememezliğe aynı sınırdaki olan böyle bir ruh hâletinden uzak durmaları daha uygundur. Bundan başka hakta, dinî hayatta ve Allah rızasını kazanmada yarışma duygusu diyebileceğimiz “tenâfus” yani yarışma, Kur’ân-ı Kerîm’ce alkışlanmış ve takdir edilmiştir. Burada yapılacak iş, sadece bir buz parçası nevindeki şahsiyetini ve enâniyetini, Kur’ânî kevserden süzülen tatlı, büyük bir havuzu kazanmak için, o havuz içine atıp eritmektir. Şimdi buz parçası nevindeki enâniyet ve şahsiyet bu kevser havuzunda eriyince zaten siz havuzun kendisi gibi oluyorsunuz hangi parçaya karşı gıpta duyacaksınız ki?..

M. Fethullah Gülen Hocaefendi ârifi diğerlerinden ayıran hususu anlatırken Nur talebelerinin mümeyyiz vasıflarını dillendirdiğini

⁵⁹ Burası şöyle de okunabilir: “Vursa, vurur.”

⁶⁰ Mektubat, s.301 (22. Mektup, I. Mebhas).

görmekteyiz: “Ârifi başkalarından ayıran şu hususlar da fevkalâde câlib-i dikkattir: Ârif, yaptığı işlerde kat'iyen beklentiye girmez.. maddî payeler bir yana, mânevî mansıplar uğrunda bile rekabet düşünmez, gıpta yaşamaz ve yaşatmaz.. o, elindekine göz dikenlerle cedelleşmez.. kendini en küçük kimselerden dahi üstün görmez.. kaçırdığı fırsatlardan ötürü ‘âh u vâh’ edip şikâyette bulunmaz.. elde ettiği maddî muvaffakiyetlerden dolayı da gafilane sevinç ve küstahlıklara girmez; hatta Hazreti Süleyman mülkü dahi kendisine bahşedilse, Hak maiyyetini arar ve başka şeylere teveccühü israf sayar.. bütün varlığa karşı onların nefislerinden ötürü kat'î tavır alır ve ‘üns billâh’ın bir saniye ve bir salisesini cihanpaha bilir.. halkın içinde Hak'la beraber olma ikiliğini, iradesinin en büyük zaferi ve Hakk'ın ona en engin ihsanı kabul ederek azminin çehresinde ilâhî meşiet, sa'yinin neticesinde rabbanî inâyeti ve her kademedede daha nice ayrı ayrı hikmeti, ayrı ayrı kerameti temâşâ edip kesrette vahdetin cilvelerini görür.. çoğu Bir'e irca ederek damlanın deryaya dönüştüğünü anlar.. bir tek zerrenin güneşleri ifade ettiğini kavrar.. hiçliğin nasıl bir vücûd meşcereliği olduğunu vicdanen müşâhade eder ve çok kere mest ü müstağrak yaşar.”⁶¹

Başka bir yerde Hocaefendi “Bir Gönül İnsanı Portresi” ismini verdiği makalesinde ideal bir Nur talebesini resmetmektedir. Yazıda gönül insanı yazılan yerler “Nur talebesi” şeklinde okunduğunda ne kadar da uyduğu görülmektedir:

“Gönül insanı, ufku, inancı ve davranışlarıyla tam bir ruh ve mânâ kahramanıdır. Onun derinlik ve enginliği, bilgi ve müktesebatıyla değil; gönül zenginliği, ruh saffeti ve Hakk'a kurbeti itibarıyladır. Ona göre, bilgi adına ortaya atılan ilimlerin kıymeti, insanı hakikate ulaştırmada rehberliği ölçüsündedir ve yine ona göre, varlık, eşya ve insan gerçeğini anlamamıza yardım etmeyen malûmatın ve hele, pratik yararı olmayan nazarî bilgilerin hiç mi hiç önemi yoktur.

⁶¹ Gülen, M. Fethullah, *Kalbin Zümrüt Tepeleri*, s.334 (Farklı Bir Açılımla Mârifet).

Gönül insanı, kalbî ve ruhî hayata programlı, maddî-mânevî bütün kirlilerden uzak durmaya kararlı, cismânî ve bedenî isteklere karşı her zaman teyakkuzda; kin, nefret, hırs, haset, bencillik ve şehvet gibi hastalıklarla mücadele azmiyle gerilmiş tam bir tevazu ve mahviyet âbidesidir. O her zaman hakkı tutup kaldırma peşinde; mülk ve melekût âlemiyle alâkalı duyup hissettiklerini başkalarına duyurma iştiyakıyla yanıp tutuşan bir diğergâm, olabildiğine sabırlı ve temkinli; konuşup gürültü çıkarmadan daha çok, inandıklarını yaşayan, yaşadıklarıyla başkalarına da örnek olan bir iman ve aksiyon insanıdır: o, dur-durak bilmeden sürekli koşar.. Hakk'a yürüyene yürümenin âdâbını öğretir.. iç dünyası itibarıyla her zaman ocaklar gibi cayır cayır yanar ve yanarken de asla gam izhar eylemez; eyleyip ağıyarı âhına âgâh kılmayı düşünmez.. her zaman içten içe yanar ve kendine sığınanların ruhlarına hararet üfler.

Gönül insanının hedefinde hep öteleye tülünür durur. O, Hak rızasına bağlanmış, sürekli ilerleyen ve sürekli mesafelerle yaka paça olan öyle bir iman insanıdır ki, matlûbuna ulaşacağı ana kadar hep bir küheylan gibi koşar; koşarken de herhangi bir beklentiye girmez.

Gönül insanı, öylesine içten bir hakikat eridir ki, oturup kalkar sürekli yeryüzünde hakkı ikame etmeyi düşünür ve onun hatırı söz konusu olduğunda da rahatlıkla bütün arzularından, isteklerinden vazgeçebilir. O, herkese sinisini açar, herkesi şefkatle kucaklar ve toplum içinde hep bir sıyanet meleği görüntüsü sergiler. Ne var ki, Allah'tan başka kimseden de bir şey beklemez. Tavırları, davranışları itibarıyla herkesle uyum içinde olmaya çalışır; hiç kimseyle cedelleşmez, hiç kimseye karşı düşmanlık beslemez. Zaman zaman kendi içtihatları, kendi düşünceleri ve kendi mesleğine, meşrebine göre bir kısım tercihlerde bulunsa da, kat'iyen başkalarıyla rekabete, sürtüşmeye girmez. Aksine, dini, ülkesi, ülküsü adına hizmet eden hemen herkesi sever.. bütün olumlu faaliyetlerinden ötürü herkesi alkışlar.. alkışlar ve hem onların anlayışlarına hem de konularına saygılı kalmaya alabildiğine itina gösterir.

Gönül insanı, kendi gayret ve aktivitelerinin yanında, Cenâb-ı Hakk'ın tevfik ve inâyetine de fevkalâde önem verir.. her hareketinde tevfiğe mazhar olma yollarını araştırır..

Kur'ân'da, Allah'ın inâyetine vesile sayılan birliğe-beraberliğe olağanüstü ihtimam gösterir.. hareket çizgisi doğru olan hemen herkesle müşterek bir iş yapmaya koşar.. dahası, böylesine bir vifak anlayışı adına çok defa kendine rağmen bir yol izler. Birlikte rahmet olduğunu, ihtilâf ve iftirakla bir yere varılamayacağını düşünür, alabileceği herkesin himmetini yanına alır ve hep ilâhî inâyet sağanaklarına açık durmaya çalışır.

Gönül insanı, bir Hak âşığı ve Hak rızası sevdalısıdır. Nerede ve hangi şartlar altında olursa olsun bütün hareketlerini O'nun hoşnutluğuna bağlar.. O'nu memnun etme yolunda ölesiye bir hırs gösterir.. ve böyle bir hedefe ulaşmak için de bütün varını feda edebilir, dünyevî-uhrevî her şeyden vazgeçebilir. Gönül insanının düşünce dünyasında 'benim yapmam', 'benim başarmam', 'benim sonuçlandırmam'... gibi merdud mülâhazaların asla yeri yoktur. O, yerine getirilmesi gerekli olan şeyleri kim yaparsa yapsın, kendi yapmış gibi memnun olur, onların başarılarını kendi başarıları sayar ve arkalarında yürür.. öncülük yapma şeref ve pâyesini de onlara bırakır. Dahası, iman ve insanlığa hizmet yolunda başkalarının kendinden daha başarılı, daha liyakatli olabileceklerini düşünerek, onlara daha rahat hareket etme ortamı hazırlar; sonra da bir adım geriye çekilip, 'insanlardan bir insan olarak' yoluna devam eder.

Gönül insanı, her zaman kendiyle yaka-paça ve kendi ayıplarıyla meşgul bulunduğu kimsenin eksiğiyle-gediğiyle uğraşamaz/ uğraşmaz. Başkalarıyla uğraşmak bir yana, her fırsatta iyi bir insan olma örneği sergileyerek, onları daha yüksek ufuklara yönlendirir ve herkese bir hüsnümisal olur: İnsanların ayıplarına kusurlarına göz yumar.. onların olumsuz tavırlarına tebessümle karşılık verir, kötülüklerini iyilikle savar ve elli defa rencide edilse de, bir kerecik olsun kimseyi kırmayı düşünmez.

Gönül insanı, hayatını iman-ı kâmil yörüngeli ve ihlâs donanımlı yaşamayı en birinci mesele bilip, duyguları, düşünceleri ve davranışları itibarıyla öylesine Hak rızasına kilitlenmiş bir hakikat eridir ki, bütün dünya ve ‘mâsivâ’yı ona verseniz, yine de onu kat’iyen hedefinden döndüremezsiniz; hatta cennetlerle bile ona yol ve yön değiştiremezsiniz.

Gönül insanı, aynı yolda yürüyüp, aynı mefkûreyi paylaşanlarla asla rekabete girmez.. onlara karşı kat’iyen kıskançlık duymaz.. aksine, onların noksanlarını giderir, eksiklerini tamamlar.. ve onlara karşı hareketlerinde hep bir vücûdun uzuvlarından herhangi bir organmış gibi davranır: Tam bir îsâr ruhuyla, makam, mansıp, pâye, şöhret, nüfûz, müessiriyet... gibi maddî-mânevî hemen her konuda yol arkadaşlarını öne çıkarır ve kendi gerilerden gerilere çekilerek onların başarılarının dellalı gibi davranır, mazhariyetlerini alkışlar ve muvaffakiyetlerini de bir bayram sevinciyle karşılar.

Gönül insanı, çok defa kendi yol ve yöntemine bağlı kalıp bütün faaliyetlerini şahsî mizaç ve mezaî çizgisinde götürse de, başkalarının düşünce ve hareketlerine karşı hep saygılı kalmaya çalışır.. paylaşmaya, beraber yaşamaya açık durur.. oturur kalkar aynı mefkûre insanlarıyla müşterek hareket etme yollarını araştırır.. müşterek projeler geliştirir.. ve ‘ben’ yerine ‘biz’i ikame etme gayretini gösterir.. dahası, başkalarının mutluluğu yolunda rahatlıkla kendi saadetini feda edebilir.. ve bunları yaparken de kimseden herhangi bir teveccüh beklemez.. hatta böyle bir beklentiye girmeyi kendi hesabına bir sukut sayar; sayar da, yılandan-çıyandan kaçtığı gibi önde görünmekten, namdan-şandan kaçır ve unutulma murâkabesine dalar.

Gönül insanı, kimseye tecavüz etmez, saldırıya saldırıyla mukabelede bulunmaz. En kritik durumlarda bile hep ‘itidal-i dem’le hareket eder ve ne olursa olsun, bir gönül eri olmanın gereklerini tamına yerine getirmekten asla geri durmaz. Her zaman fenalıklara karşı iyilikle mukabelede bulunur.. kötülükleri kötülerin işi sayar ve bir iyilik âbidesi gibi davranır.

Gönül insanı, hayatını Kur'ân ve Sünnet çizgisinde Hak dostluğu (vilâyet), takva, azimet ve ihsan şuûru çerçevesinde yaşar.. benlik, gurur, şöhret gibi kalbi öldüren hislere karşı sürekli tetikte bulunur.. kendine nispet edilen güzellikleri 'her şey O'ndan' deyip gerçek Sahibi'ne verir.. iradeye vâbeste işlerde de her zaman "ben"den kaçır, 'biz'e sığırır.

Gönül insanı, hiç kimseden korkmaz. Hiçbir hâdiseye karşısında telâşa kapılmaz; 'Allah'a dayanır, sa'ye sarılır, hikmete râm olur.' ve doğru bildiği şeylerden asla geriye durmaz..

Gönül insanı, kimseye gücenmez; hele Hakk'a dilbeste olanlara kat'iyen kırılmaz. Yol arkadaşlarını herhangi bir fenalık içinde gördüğünde onlardan uzaklaşmaz.. perdeyi yırtmaz.. onları utandırmaz; utandırmak bir yana, böyle bir fenalığı gördüğünden ötürü büyük bir hata işlemiş gibi kendini kınar ve kendine sorular yönelir.

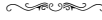
Gönül insanı, müminlerin farklı yorumlara açık tavırlarından dolayı onlar hakkında sût-i zanda bulunmadan kaçırır; görüp duyduğu şeylere iyi yorumlar getirir ve kat'iyen olumsuz mülâhazalara girmez.

Gönül insanı, hareket ve faaliyetlerini, bu dünyanın bir ücret yeri değil de, bir hizmet mahalli olduğu mülâhazasına bağlar.. ve her zaman memur bulunduğu sorumlulukları fevkalâde bir disiplin içinde yerine getirir.. netice ve sonuçla meşgul olmayı da Hakk'a karşı bir saygısızlık sayar. O, dine, imana ve insanlığa hizmeti, Hak rızası yolunda en büyük bir vazife bilir ve ne kadar büyük işler başarsa da, bundan nefsi adına maddî-mânevî herhangi bir pâyeye çıkarmayı hiç mi hiç düşünmez.

Gönül insanı, ne düzeninin bozulmasından ye'se düşer, ne de bütün insanların ona karşı olmasından dolayı sarsıntı yaşar.. 'Bu dünya, darılma dünyası değil, bir dayanma âlemdir.' diyerek dışını sıkır, sabreder, maruz kaldığı durumlardan kurtulmak için de

alternatif çıkış yolları arar ve en kritik anlarda dahi değişik stratejiler üreterek hep azm ü ikdamda bulunur.

İnsanî değerlerin hor görüldüğü, dinî düşüncede kırımların yaşandığı, her taraf başıboşların gürültüleriyle inlediği günümüzde, başka bir şeye değil, bu kabîl gönül insanlarına hem de hava kadar, su kadar ihtiyacımız olduğunu bir kere daha hatırlatıp bu faslı da noktalayalım.”⁶²

---

⁶² Gülen, M. Fethullah, *Örnekleri Kendinden Bir Haraket*, s.25-30.

Yirmi Birinci Lem'a

İhlâs hakkında

[On Yedinci Lem'a'nın On Yedinci Notası'nın yedi meselesinden Dördüncü Meselesi iken, ihlâs [Cenâb-ı Hakk'a karşı vazife ve sorumlulukları sırf Allah emrettiği için, yine O'nun hoşnutluğunu hedefleyerek yerine getirmek] münasebetiyle Yirminci Lem'a'nın İkinci Nokta'sı oldu. Nurâniyetine [aydınlık, parlaklığına] binâen Yirmi Birinci Lem'a olarak Lemeât'a girdi.]

(Bu Lem'a lâakal [en az] her on beş günde bir defa okunmalı.)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ⁶³

وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ⁶⁴

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيْهَا ۖ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيْهَا⁶⁵

وَلَا تَسْتَرْوُوا بِأَيَاتِي نَمَنَّا قَلِيلًا⁶⁶

⁶³ “Sakın birbirinizle ihtilâf etmeyin; sonra korkuya kapılıp zaafa düşersiniz, rüzgârınız (kuvvetiniz) gider.” (Enfâl Sûresi 8/46)

⁶⁴ “Namazlara kalkıp huşû ile Allah'ın divanında durun.” (Bakara Sûresi 2/238)

⁶⁵ “Nefsini maddî ve mânevî kirlerden arındıran felâha erer. Onu günahlarla örten ise ziyana uğrar.” (Şems Sûresi 91/9-10)

⁶⁶ “Âyetlerimi az bir fiyatla, yani dünya menfaati karşılığında satmayın.” (Bakara Sûresi 2/41)

Ey âhiret kardeşlerim ve ey hizmet-i Kur'âniye'de [Kur'an-ı Kerîm hizmetinde] arkadaşlarım! Bilirsiniz ve biliniz: Bu dünyada, hususen uhrevî hizmetlerde [neticesi ve faydaları bütünüyle âhirette beklenilecek dinî vazifelerde]; en mühim bir esas, en büyük bir kuvvet, en makbul bir şefaathçi,⁶⁷ en metin [sağlam] bir nokta-yı istinat [dayanak noktası], en kısa bir tarik-ı hakikat [hakikat yolu], en makbul bir dua-yı mânevî, en kerâmetli bir vesile-i makâsîd [hedeflere ulaştıran vesile], en yüksek bir haslet [huy, mizaç], en sâfi bir ubûdiyet [kulluk], ihlâstır.

Madem ihlâsta mezkûr [adı geçen] hâssalar [hususiyetler, özellikler] gibi çok nurlar var ve çok kuvvetler var. Ve madem bu müdhiş zamanda ve dehşetli düşmanlar mukâbilinde ve şiddetli tazyîkat [sıkıştırılmalar, baskılar] karşısında ve savletli [saldırgan] bid'alar [dinin aslında olmayan şeyler], dalâletler [İslâm'a uymayan her türlü yanlış düşünceler, yollar] içerisinde bizler gayet az ve zayıf ve fakir ve kuvvetsiz olduğumuz hâlde, gayet ağır ve büyük ve umumî ve kudsî [tertemiz, mukaddes] bir vazife-i imaniye [ilâhî vazife] ve hizmet-i Kur'âniye omuzumuza ihsan-ı ilâhî [Cenâb-ı Hakk'ın ihsanı] tarafından konulmuş.

Elbette herkesten ziyâde bütün kuvvetimizle ihlâsı kazanmaya mecbur ve mükellefiz ve ihlâsın sırrını kendimizde yerleştirmek için gayet derecede muhtacız. Yoksa hem şimdiye kadar kazandığımız hizmet-i kudsiye kısmen zâyî olur, devam etmez; hem şiddetli mesul oluruz. ⁶⁸ وَلَا تَسْتَوُوا بِآيَاتِي تَمَنَّا فَلَيْلًا [tehdit eder bir şekilde] nehy-i ilâhîye [ilâhî yasağa] mazhar olup, saâdet-i ebediye zararına; mânâsız, lüzumsuz, zararlı, kederli, hodfüruşâne [kendini metheder bir tarzda], sakîl [ağır, çirkin, kaba], riyakârâne [iki yüzlülükle, gösterişli bir tarzda] bazı hissiyât-ı süfliye [bayağı, değersiz hislerin] ve menâfi-i cüz'iyenin [küçük menfaatlerin] hatırı için ihlâsı

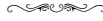
⁶⁷ Allah Teâlâ'nın, ancak ihlâsla yapılan ameli kabul buyurduğuna dair bkz.: Nesâî, *Cihâd* 24; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 4/126.

⁶⁸ "Âyetlerimi az bir fiyatla, yani dünya menfaati karşılığında satmayın." (Bakara Sûresi 2/41)

kırmakla; hem bu hizmetteki umum kardeşlerimizin hukukuna [haklarına] tecavüz, hem hizmet-i Kur'âniye'nin hizmetine taarruz, hem hakâik-i imaniyenin [iman hakikatlerinin] kudsîyetine [mukaddesliğine] hürmetsizlik etmiş oluruz.

Ey kardeşlerim! Mühim ve büyük bir umûr-u hayriyenin [hayırlı işlerin] çok muzır mânileri olur.⁶⁹ Şeytanlar o hizmetin hâdimleriyle [hizmetkârlarıyla] çok uğraşır.⁷⁰ Bu mânilere ve bu şeytanlara karşı, ihlâs kuvvetine dayanmak gerektir. İhlâsı kıracak esbaptan [sebeplerden]; yıldıan, akrepten çekindiğiniz gibi çekininiz. Hazreti Yusuf (aleyhisselâm) ⁷¹ اِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ اِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي demesiyle, nefsi emmâreye [şeytanın vesvese ve oyunlarına karşı koymayan, sürekli günah arzusunda olan nefse] itimat edilmez. Enâniyet [benlik, gurur] ve nefsi emmâre sizi aldatmasın.

İhlâsı kazanmak ve muhafaza etmek ve mânileri def etmek için, gelecek düsturlar rehberiniz olsun.

Üstad'ın eski talebelerinden Vanlı Molla Hamid Ağabey, onu ziyarete gittiği bir seferinde latîfe yollu "Üstad'ım niçin İhlâs Risalesi'nin başında, bu Risale en azından her on beş günde bir defa okunmalıdır, demişsiniz. Bu Risale bir evrad mıdır ki, böyle yazmışsınız?" diye sorduğunda Üstad Hazretleri "Keçeli elinden geliyorsa, her gün bir defa oku!" diye cevap vermişti.

M. Fethullah Gülen Hocaefendi, günümüz dünyasında hizmet edenlerin en büyük imtihanlarının kendi aralarındaki kardeşlik münasebetlerinde olacağını bu yüzden de Üstad Hazretleri'nin,

⁶⁹ "Her hayrın bir engeli vardır." anlamındaki söz için bkz.: el-Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 2/89.

⁷⁰ İnsanoğlunun her hayırlı teşebbüsünde yoluna şeytanın çıkıp, değişik oyunlarla ona engel olmaya çalıştığına dair bkz.: A'râf Sûresi 7/16-17; Nesâî, *Cihâd* 19; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 3/483.

⁷¹ "Rabbimin merhamet edip korudukları hariç, nefis daima fenalığı ister, kötülüğe sevk eder." (Yûsuf Sûresi 12/53)

İhlâs ve Uhuvvet Risaleleri'nin sıkça okunması üzerinde durmasının bu yönüyle oldukça ehemmiyet arz ettiğini söylemektedir: “Bugün dünya, eskisine nazaran kısmen medenileşmiş durumdadır; dolayısıyla da bugünkü galebe şiddetten ziyade ikna ile, ilimle ve sözle olacaktır. Buna karşılık, ferdiyetçilik çok ön plâna çıktığı ve insanlar arasındaki birleştirici bağlar gevşediği ve artık devir, şahıslardan, ferd-i feritlerden ziyade, cemaat ve kolektif şuur devri olduğu için, müminlere karşı –merhametli olmanın da ötesinde– mütezellilâne davranma ve dövene elsiz, sövene dilsiz olma; hatta müminlerin ayaklarının altına baş koyma; münkirlere, mühlitlere karşı olması, bulunması düşünülen şiddetin çok çok önünde olmalıdır. Zâten bu hizmet-i medeniyede vifak ve gelişmenin en birinci şartı da –Allah rızası ve O'nun muhabbetinden sonra– aramızda tesis etmemiz gereken böyle bir ‘tezellül’ atmosferidir; yani birbirimize karşı mütevaziâne iki büklüm olma hâlidir ki bu hususta ne kadar tahşidat yapılsa değer. İhlâs ve Uhuvvet Risaleleri'nin ehemmiyetine ve neden lâakal on beş günde bir okunması gerektiğine bu açıdan da bakabiliriz. İhtimal, bizim en büyük imtihanımız da kendi aramızda ve birbirimize karşı kardeşlik münasebetleriyle alâkalı olacak...”⁷²

Hasan Feyzi Ağabey, Âyetü'l-Kübrâ nüshalarının, buldukları dükkânı, Emirdağ'daki dehşetli bir yangından kurtarmaları münasebetiyle yazdığı mektupta “riya ve süm'a, kibir ve gurur hastalıklarının hummalı ateşini İhlâs Risalesi'nin imdat ve inâyetiyle” söndürüleceğini ifade etmektedir.⁷³

Üstad Hazretleri bir mektubunda ağabeylere şöyle hitap eder: “Hâlis arkadaşlarım.. ve hak ve hakikat ve berzah ve âhiret yolunda ayrılmaz yoldaşlarım! Biz birbirimizden ayrılmak zamanı yakın olması cihetiyle, sıkıntıdan neş'et eden gerginlikler ve kusurlar yüzünden, **İhlâs Risalesi'nin düsturları muhafaza edilmediğinden,**

⁷² Gülen, M. Fethullah, *Kur'an'dan İdrake Yansıyanlar*, s.155.

⁷³ Âyetü'l-Kübrâ Risalesi, s.251.

siz birbirinizle tamam helâllaşmak lâzımdır ve zarurîdir. Siz, birbirinize en fedakâr nesebî kardeşten daha ziyade kardeşsiniz. Kardeş ise, kardeşinin kusurunu örter, unuttur ve affeder. Ben burada hilâf-ı me'mul [beklenenin aksine] ihtilâfınızı ve enâniyetinizi nefis-i emmâreye vermiyorum ve Risale-i Nur şâkirtlerine yakıştıramıyorum. Belki nefis-i emmâresini terk eden evliyalarda dahi bulunan bir nevi muvakkat enâniyet telâkki ediyorum. Siz benim bu hüsn-ü zannımı inat ile kırmayınız, barışınız!..”⁷⁴

“(Üç cesetli bir ruhun bir fıkrasıdır. Yani: Hâfız Ali, Sabri, Sarıbıçak Ali.)

Otuz Birinci Mektub'un On Yedinci Lem'asının On Yedinci Notası'nın yedi meselesindeki ikinci meselesi iken Yirminci Lem'a olan İhlâs Risalesi'ni aldım. Kuleönü'nde kardeşim Ali Efendi ile, Yirmi Birinci Lem'a namıyla projektör-misal, geceleri gündüze çeviren, pek mübarek ve çok kıymetli ve gayet müessir bir risaleyle Yirmi İkinci Lem'a olan On Yedinci Nota'nın Üçüncü Meselesi iken, Lemeât'a karışmakla, sosyalizm ve bolşevizm oyunları ile âlem-i insaniyetin fitrat-ı hayat-ı hakikiyesini [yaratılış gayesine uygun asıl hayatını] unutturmak, ebedî zulûmatı, müsâvât-ı esasiye [mutlak eşitlik] namıyla, kendi şahıslarını istisna ederek, millet-i İslâmiye'yi esassızlığa attıkları gazlı bombalarıyla bir nevi geceyi getirdikleri gibi, güya istilâ ettiği mânevî toprakta kuvve-i inbatıyeye [yetiştirme kuvvetine, verimliliğe] medar [sebeup] olacak bir hayat dahi bırakmayarak ihrak ettikleri bir anda, şu lem'a o âlemi tenvir ile güneşi gösterip, âb-ı hayatıyla uyanık zemin üzerini yeşerttiğini gösteriyor.”⁷⁵

“Sakın! Dikkat ediniz, ihtilâf-ı meşrebinizden ve zayıf damarlarınızdan ve derd-i maişet zaruretinizden ehl-i dalâlet istifade edip, birbirinizi tenkit ettirmeye meydan vermeyiniz. Meşveret-i şer'iyye ile reylerinizi teşettütten muhafaza ediniz.

⁷⁴ Şuâlar, s.335-336 (13. Şuâ).

⁷⁵ Barla Lâhikası, s.263-264 (220 Mektup).

İhlâs Risalesi'nin düsturlarını her vakit göz önünüzde bulundurunuz. Yoksa, az bir ihtilâf bu vakitte Risale-i Nur'a büyük bir zarar verebilir. Hatta sizden saklamam, işte şimdi Feyzi de Emin de biliyorlar ki mâbeyninizde [aranızda] gayet ehemmiyetsiz bir tenkit, bize burada zarar veriyor gibi, size, hiç bilmediğim hâlde, bu noktaya dair iki mektup yazdım ve ruhen çok endişe ediyordum. 'Acaba yeni bir taarruz mu var?' diye muzdarip idim."⁷⁶

Üstad Hazretleri, çok önem verdiği ve en az on beş günde bir defa okunmasını istediği bu Risale'nin hemen başında "ihlâs"ın tarifini yaparak dokuz özelliğini söylüyor... Evet, "Bu dünyada, bilhassa uhrevî hizmetlerde **en mühim bir esas, ihlâstır.**" İster dünyevî ister uhrevî olsun yapılacak bir hizmette, ahsen-i takvim üzere yaratılan insanın yapması gereken, şeref ve onuruna yakışan ihlâs ve samimiyetle üzerine düşeni yerine getirmektir. Bundan başkası da insana yakışmaz.

İhlâsın ikinci özelliği "**en büyük bir kuvvet**" olmasıdır. Gerçekten ihlâs, müdhiş bir güçtür... Gençliği aktif bir siyasî grup içinde geçmiş mühim bir şahsiyet demişti ki: "Biz, teheccütlerini bile kaçırmadığına inandığım bir liderin peşinden gidiyorduk. Bu inançla bizler de her türlü fedakârlığı yapmaya çalışırdık. Katlandığımız sıkıntılar ancak samimî ve sadâkatli bir anlayışın neticesiydi. Ama birgün liderimizin hiç de öyle olmadığını yakından fark ettim. Dünyam yıkıldı. Saygı duyduğum bir ağabeyim 'Sen ne yapıyorsun? Kafanı kırarım.' dedi. Ona 'Gerçekleri görünce sen benim gibi sessiz sadâsız ayrılmazsın.' dedim. Gerçekten elini masaya vurarak arkamdan o da ayrıldı. Çok sevdiğim merhum küçük kardeşim, bu Hizmet-i İmaniye ve Kur'âniye'yi tanıdı. O, beni de bu hizmete bağlamak istiyordu. 'Bırak evlâdım böyle şeyleri. Ben kandım, ben yandım sen kanma, sen yanma.' deyip onu reddettim. Çünkü artık kimseye itimadım kalmamıştı. Fakat bu arada namazları terk etmeye, kahvede oturup sigara içmeye ve boş oyunlar oynamaya başlamıştım... Birgün kahveden çıkarken bir öğretmen

⁷⁶ Kastamonu Lâhikası, s.202-203 (142. Mektup).

yanıma yaklaşip eğitim hizmetlerinden bahsedip beni de aralarına davet etti. Benim bu teklifi kabul etmem mümkün değildi. Ama o, günlerce kahvenin kapısında beni bekledi. Bir gün yağmur yağıyordu ama o yağmur altında benim çıkmamı bekliyordu. Kendimden utandım ve onun o ısrarlı isteğine ister istemez boyun eğmek zorunda kaldım. Onun ihlâsı beni eritmişti. Şimdi hiçbir mühim işimi, onaylatmadan yapmıyorum. Aslında görüntü itibarıyla çok sıradan birisi gibi ama ondaki ihlâs gücü çok müdhîş!..”

İhlâsın üçüncü hâssası “**en makbul bir şefaathçi**” olmasıdır. İhlâs, işlerin, problemlerin hallinde Cenâb-ı Hak katında pek makbul bir şefaathçidir. İzmir’den Muharrem Kalyoncu Ağabey anlatmıştı:

“Orta Asya’ya gruplar hâlinde gitmiştik. Arabamız bir tünelde kaldı. Karşıdan gelenler vardı. Mecburen arabayı itekleye itekleye tünelden dışarıya çıkardık. Tünel çok uzundu. Bitik vaziyetteydik. Araba bir türlü çalışmıyordu. ‘Haydi bir dua edelim.’ dedik. Sorduk: ‘Herkesin abdesti var mı?’ ‘Tamam, var.’ dediler. Duayı sen et, yok sen et, deyip dururken Hacı Muammer ellerini kaldırdı ‘Yâ Rabbi! Bu hizmet Sen’in değil mi? Biz Sen’in için gelmedik mi? Bizi buralarda koyma, bizi buralarda koyma, bizi perişan etme yâ Rabbi!’ diye dua etti. Biz de ‘Âmin!’ dedik. ‘Bismillâh.’ deyip marşa basınca, araba çalışmaya başladı.”

İhlâsın dördüncü hâssası “**en mühim bir nokta-yı istinat**” olmasıdır. Bilindiği gibi az bir güçle kaldıraç vasıtasıyla çok büyük yükler kaldırılabilir. Kaldıraçta en mühim nokta, nokta-yı istinat yani dayanma noktasıdır. İhlâs da işte öyle çok güçlü bir istinat noktasıdır.

İhlâsın beşinci hâssası “**en kısa bir hakikat yolu**” olmasıdır. Yani hakikate ulaşmak için en kestirme yol ihlâstır. İhlâsın olmadığı yerde yollar uzamaya ve eğri büğrü dolambaçlarla çıkmazlara girmeye başlar. İhlâssızlar, çok güzel şeyler de söyleseler, hak ve hakikate ulaştırma adına insanlara bir arpa boyu yol aldırılmazlar. Dânesi bulunmayan yığınlarca samanı savursanız geriye ne kalır?

Altıncı hâssası **“en makbul bir mânevî dua”** olmasıdır. Dualara mânevî bir iksir gücü katan, onların ihlâsla yapılmasıdır. Gönülden gelmeyen bir sürü lafazanlıklarla artistlik yapmanın kazandıracağı bir şey yoktur. İhlâslı amellerde zâten bir şey söylemeye pek ihtiyaç yoktur. Çünkü o ihlâslı duruş haddizâtında makbul bir mânevî duadır. Bazılarının duruşu yetmiştir.

Yedinci hâssası **“en kerametli bir maksatlara ulaşma vesilesi”** olmasıdır. Yani hedefe ve gayeye ulaşmak için en kerametli bir vesile, ihlâstır. Velâyetin kerameti olduğu gibi, samimiyet ve ihlâsın da kerameti vardır.

İhlâs bir iş veya bir ibadeti dünyevî-uhrevî hiçbir şey beklemeden sadece Allah emrettiği ve Allah râzı olacağı için yapmaktır. Böyle olunca da Allah o ihlâslı amele, kerametler, zaferler bahşeder.

On Yedinci Lem'a'da Üstad Hazretleri şöyle bir misal verir:

“Meşhurdur ki, bir zaman İslâm kahramanlarından ve Cengiz’in ordusunu müteaddit defa mağlûp eden Celâleddin-i Harzemşah harbe giderken, vüzerâsı ve etbâi ona demişler: ‘Sen muzaffer olacaksın, Cenâb-ı Hak seni galip edecek.’ O demiş: ‘Ben Allah’ın emriyle, cihad yolunda hareket etmeye vazifedarım, Cenâb-ı Hak’ın vazifesine karışmam; muzaffer etmek veya mağlûp etmek O’nun vazifesidir.’ İşte o zât, bu sırr-ı teslimiyeti anlamasıyla, harika bir sûrette çok defa muzaffer olmuştur.” prensibini kendilerine prensip edinenler, engellerden yılmamış, şartlar ne olursa olsun, yollarına devam ederek ümitsizliğin girdabından kurtularak hedeflerine ulaşmışlardır. Az-çok eğitim gönüllülerinin iğne ile kuyu kazmaya benzeyen bıkmaz tükenmez gayretlerini bilenler, bu meselenin işte böyle güçlülere göğüs gere gere nerelere geldiğini, Allah’ın ne gibi lütuflarına mazhar olduklarını anlar ve takdir ederler.

Sekizinci hâssası **“en yüksek bir haslet”** olmasıdır. İhlâs, insan mayasındaki saf güzelliğin parlaması nevinden fitrattaki cevherin

pırıldamasıdır. Bozulmakla kömür hâline gelecek yapılar, ihlâs ile elmas derecesine çıkıverirler. Kuyumcu hassasiyetindeki bakışlar da içlerinde ihlâs cevheri taşıyanları binler içinde sezer o saklı incileri hemen keşfediverirler. Üstad Hazretleri Hulûsi Ağabey ve Hâfız Ali Ağabey Tahirî Ağabey gibi ihlâs kahramanlarını ilk bakışta sezivermiştir.

“Lâtif Nükteler” isimli risalede Hulûsi Ağabey’in bir sorusu üzerine Üstad diyor ki: “Cedlerinizden birisinin imzası ‘es-Seyyid Muhammed’e dair mahrem sualiniz var. Kardeşim buna ilmî ve tahkikî ve keşfi cevap vermek elimde değil. Fakat ben arkadaşlarıma derdim ki: ‘Hulûsi ne şimdiki Türklere ve ne de Kürtlere benzemiyor. Bunda başka bir hâsiyet görüyorum.’ Arkadaşlarım da beni tasdik ediyordular. دَادِ حَقُّ رَا قَابَلِيَّتْ شَرْطِ نَيْسْتْ = ‘Hak vergisinde, kabiliyet şart değildir.’ sırrıyla ‘Hulûsî’de büyük bir asâlet tezâhürü bir dâd-ı Hak’tır.’ derdik. Hem kat’iyen bil ki; Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm)’ın iki âli var. Biri: Nesebî âl’dir. Biri de Şahs-ı mânevîsi ve nurânîsinin risalet noktasındaki âli var. Bu ikinci âl’de kat’iyen sen dahil olmakla beraber, birinci âl’de dahi delilsiz bir kanaatim var ki ceddinin imzası sebepsiz değildir.”⁷⁷ Peygamber Efendimiz’in (aleyhissalâtü vesselâm) torunu olan Hacı Hulûsi Efendi elbette Hazreti Ali Efendimiz’in de torunudur.

İhtiyarlar Risalesi’nde, yeğeni Abdurrahman’ın vefatı münasebetiyle üzgün şekilde dağlarda, derelerde dolaşırken tefekküre dalan Üstad Hazretleri dönüştü karşılaştığı süprizi şöyle anlatır:

“Ben o hüzüngâhım olan dereden ve o hüzü-Engiz hâletten Barla’ya döndüm. Baktım ki, Kuleönlü Mustafa nâmında bir genç, benden ilm-i hâle âit abdest ve namaza dâir birkaç meseleyi sormak için gelmiş. O vakit misafirleri kabul etmediğim hâlde, onun

⁷⁷ Lem’alar, 9. Lem’a, 1. Sual.

ruhundaki ihlâs ve ileride Risale-i Nur'a edeceği kıymetli hizmeti, güyâ hiss-i kable'l-vukû [ön sezi] ile ruhum o gencin ruhunda okudu. Onu geriye çevirmedim, kabul ettim.”⁷⁸

İhlâsın dokuzuncu hâssası ise “**en sâfi bir ubûdiyet**” olmasıdır. İmam-ı Gazzalî Hazretleri'nin tesbitiyle, nasıl ki; Kur'ân, sütü anlatırken kan ve fişkı arasından, onlardan hiçbir karışmadan ve dokunmadan meydana getirilmiş bir “hâlis süt” diye bahsediyor. İhlâs da dünyevî-uhrevî hiçbir menfaat şâibesi karıştırmadan sırf Allah rızası için yapılan “sâfi ubûdiyet”tir.

Üstad Hazretleri bu dokuz hâssayı saydıktan sonra:

“Madem ihlâsta mezkûr [adı geçen] hâssalar [hususiyetler, özellikler] gibi çok nurlar var ve çok kuvvetler var.

Ve madem bu müdhiş zamanda ve dehşetli düşmanlar mukâbilinde ve şiddetli tazyîkat [sıkıştırmalar, baskılar] karşısında ve savletli [saldırgan] bid'alar [dinin aslında olmayan şeyler], dalâletler [İslâm'a uymayan her türlü yanlış düşünceler, yollar] içerisinde bizler gayet az ve zayıf ve fakir ve kuvvetsiz olduğumuz hâlde, gayet ağır ve büyük ve umumî ve kudsî [tertemiz, mukaddes] bir vazife-i imaniye [ilâhî vazife] ve hizmet-i Kur'âniye omuzumuza ihsan-ı ilâhî [Cenâb-ı Hakk'ın ihsanı] tarafından konulmuş.

Elbette herkesten ziyâde bütün kuvvetimizle ihlâsı kazanmaya mecbur ve mükellefiz ve ihlâsın sırrını kendimizde yerleştirmek için gayet derecede muhtacız.” diyor. Yani ihlâsın dokuz özelliğine karşılık, dokuzdan fazla sıkıntılı durumdan kurtulabilmek için ihlâsa sarılmaktan başka çaremiz kalmadığını çok çarpıcı bir şekilde gözlerimizin önüne seriyor. M. Fethullah Gülen Hocaefendi “İhlâs”ı anlattığı makalede hizmet erlerinin ihlâsa ne kadar çok ihtiyacı olduğunu şöyle anlatmaktadır:

“Sadâkat bir asıl ve kaynak, ihlâs da ondan nebean eden bir ‘mâ-i zülâl’ sayılmıştır. Kırk gün bu mâ-i zülâlî için birinin kalbinden

⁷⁸ Lem'alar, s.301 (26. Lem'a, 12. Rica).

lisanına hikmet kanallarının açıldığı ve açılacağı, sözleri 'lâl ü güher' Söz Sultanı'nın beyanı.⁷⁹ Sadâkat, peygamberlik âleminin en birinci vasfı, ihlâs ise en nurânî buududur. Başkalarının hayat boyu elde etmek için uğraşıp durdukları ihlâsa onlar doğuştan mazhurdırlar. Kur'ân-ı Kerîm nebi ihlâsını anlatma sadedinde: إِنَّهُ كَانَ مُحْلَصًا 'Şüphesiz o ihlâsa erdirilmişti.'⁸⁰ ferman-ı sübhânîsiyle bu önemli mazhariyeti ihtar eder. **Sadâkat ve ihlâs, enbiyâ-yı izâm için hayatî birer sıfat oldukları kadar, dâvâ-yı nübüvvetin temsilcileri için de su kadar, hava kadar önemli birer vasıftırlar. Bu iki hususiyeti elde etmek ve bu nurânî iki kanatla kanatlanmak, onların en ehemmiyetli güç kaynaklarındandır. Birinciler, ihlâssız bir adım atamayacaklarına inanırlar; ikinciler de atamayacaklarına inanmalıdırlar.** Gerçekten de, sadâkat ve ihlâs bir ucu insan gönlünde, diğer ucu Hakk'ın inâyet katında öyle bir derinliktir ki, o derinliklere yelken açmış ve o kanatla kanatlanmış bir babayiğidin takılıp yollarda kaldığı görülmemiştir. Zira onlar, Allah tarafından teminat altındadır.. ve Allah, çok iş ve çok semereden daha ziyade, her işte rızasının gözetilmesine önem verir. Evet O'nun nazarında 'Bir dirhem ihlâslı iş, batmanlarla hâlis olmayana müreccahtır.' İhlâs, bir kalb amelidir. Ve Allah da, kalbî temayüllerine göre insana değer verir.. evet; إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَىٰ أَحْسَادِكُمْ; وَلَا إِلَىٰ صُورِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَىٰ قُلُوبِكُمْ (fehvasınca) 'O, sizin suret, şekil ve dış görünüşlerinize değil; kalblerinize ve kalbî temayüllerinize bakar.' İhlâs, Allah tarafından temiz kalblere bahşedilmiş, azları çok eden, sığ şeyleri derinleştiren ve sınırlı ibadet ü taati sınırsızlaştıran öyle sihirli bir kredidir ki, insan onunla dünya ve ukbâ pazarlarında en pahalı nesnelere talip olabilir ve onun sayesinde âlemin sürüm sürüm olduğu yerlerde, hep elden ele dolaşır. İhlâsın bu sırlı gücünden dolayıdır ki, Allah Resûlü: أَخْلِصْ دِينَكَ يَكْفِيكَ الْقَلْبِلُ مِنَ الْعَمَلِ

⁷⁹ İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/80; Deylemî, *el-Müsne'd* 3/564; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-cvliyâ* 5/189, 10/70.

⁸⁰ Meryem Sûresi 19/51.

‘Dinî hayatında ihlâslı ol, az amel yeter.’⁸¹ buyurur. ve: أَخْلِصُوا أَعْمَالَكُمْ لِلَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلَّا مَا خَلَصَ ‘Her zaman amellerinizde ihlâsı gözetin; zira Allah, sadece amelin hâlis olanını kabul eder.’ diyerek amellerin ihlâs yörüngeli olmasına tembihte bulunur. Amel bir cesetse ihlâs onda can, amel bir kanatsa ihlâs da diğer kanattır.’⁸²

Üstad Hazretleri daha sonraki kısımda vicdanlarımıza seslenerek, eğer ihlâsı kazanmazsak ve ihlâsın sırrını kendimizde yerleştirmesek, “bizim” ve “İman ve Kur’ân Hizmeti”nin başına gelecekler şöyle anlatılıyor: “Yoksa hem şimdiye kadar kazandığımız hizmet-i kudsiye kısmen zâyî olur, devam etmez; hem şiddetli mesul oluruz. ⁸³ وَلَا تَسْتَوُوا بِآيَاتِي تَمًّا قَلِيلًا” âyetindeki şiddetli tehditkârâne [tehdit eder bir şekilde] nehy-i ilâhîye [ilâhî yasağa] mazhar olup, saâdet-i ebediye zararına; mânâsız, lüzumsuz, zararlı, kederli, hodfüruşâne [kendini metheder bir tarzda], sakîl [ağır, çirkin, kaba], riyakârâne [iki yüzlülükle, gösterişli bir tarzda] bazı hissiyât-ı süfliye [bayağı, değersiz hislerin] ve menâfi-i cüz’iyenin [küçük menfaatlerin] hatırı için ihlâsı kırmakla; hem bu hizmetteki umum kardeşlerimizin hukukuna [haklarına] tecavüz, hem hizmet-i Kur’âniye’nin hizmetine taarruz, hem hakâik-i imaniyenin [iman hakikatlerinin] kudsiyetine [mukaddesliğine] hürmetsizlik etmiş oluruz.”

Bunun akabinde de hayırlı işlere karşı hassasiyetin ifadesi olarak mühim bir ikaz yapıyor: “Ey kardeşlerim! Mühim ve büyük bir umûr-u hayriyenin [hayırlı işlerin] çok muzır mânileri olur.⁸⁴ Şeytanlar o hizmetin hâdimleriyle [hizmetkârlarıyla] çok uğraşır.⁸⁵ Bu

⁸¹ el-Beyhakî, *Şuabü’l-îmân*, 5/342; ed-Deylemî, *el-Müsned*, 1/435.

⁸² Gülen, M. Fethullah, *Kalbin Zümrüt Tepeleri*, 1/110 (İhlâs).

⁸³ “Âyetlerimi az bir fiyatla, yani dünya menfaati karşılığında satmayın.” (Bakara Süresi 2/41)

⁸⁴ “Her hayrın bir engeli vardır.” anlamındaki söz için bkz.: el-Aclûnî, *Keşfü’l-hafâ* 2/89.

⁸⁵ İnsanoğlunun her hayırlı teşebbüsünde yoluna şeytanın çıkıp, değişik oyunlarla ona engel olmaya çalıştığına dair bkz.: A’raf Süresi 7/16-17; Nesâî, *Cihâd* 19; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 3/483.

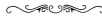
mânilere ve bu şeytanlara karşı, ihlâs kuvvetine dayanmak gerekir. İhlâsı kıracak esbaptan [sebeplerden]; yilandan, akrepten çekindiğiniz gibi çekiniz.” diyor.

Evet şeytan zaten bizim yeminli düşmanımızdır:

“76– İblis: ‘Ben ondan üstünüm, çünkü beni ateşten, onu ise topraktan yarattın.’ dedi. 77-78– Allah: ‘Defol oradan! Sen artık kovulmuş birisin. Lânetim de, hesap gününe kadar senin üstündedir.’ 79– ‘Yâ Rabbî, bana insanların dirileceği güne kadar mühlet verir misin?’ dedi. 80– Allah: ‘Haydi sana mühlet verildi!’ 81– ‘Sen belirli bir vakte kadar izinlisin.’ 82-83– İblis: ‘Öyle ise, Sen’in izzetine yemin ederim ki ben de onların hepsini azdıracam. Ancak Sen’in ihlâsa erdirdiğin kullar bundan müstesnadır.’ dedi.” (Sâd Sûresi 38/76-83)

“16-17– ‘Öyle ise’ dedi, ‘Sen beni azgınlığa mahkûm ettiğin için, ben de onları gözetlemek üzere Sen’in doğru yolunun üzerinde pusu kurup oturacağım.’ ‘Sonra onların gâh önlerinden, gâh arkalarından, gâh sağlarından, gâh sollarından sokulacağım, vesvese verip pusu kuracağım, Sen de onların ekserisini şükreden kullar bulmayacaksın.’” (A’raf Sûresi 7/16-17)

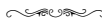
İhlâsı kazanmak ve muhazafa etmek ve mânileri def etmek için edilecek düsturlardan:

Birinci Düsturunuz

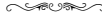
Amelinizde rıza-yı ilâhî [Allah’ın rızası] olmalı.

Eğer O râzı olsa, bütün dünya küsse ehemmiyeti yok. Eğer O kabul etse, bütün halk reddetse tesiri yok. O râzı olduktan ve kabul ettikten sonra, isterse ve hikmeti iktizâ ederse, sizler istemek talebinde olmadığımız hâlde, halklara da kabul ettirir, onları da râzı eder. Onun için, bu hizmette doğrudan doğruya yalnız Cenâb-ı Hakk’ın rızasını esas maksat yapmak gerekir.

Üstad Hazretleri Mesnevî-i Nuriye’de bu hususta diyor ki:

Ey nefis! Eğer takvâ ve amel-i sâlih ile Hâlık’ını razı etti isen, halkın rızasını tahsile [elde etmeye] lüzum yoktur; o kâfidir. Eğer halk da Allah’ın hesabına rıza ve muhabbet gösterirlerse, iyidir. Şayet onlarınki dünya hesabına olursa kıymeti yoktur. Çünkü onlar da senin gibi âciz kullardır. Maahâza ikinci şıkkı takip etmekte şirk-i hafî [gizliden Allah’a ortak koşmak] olduğu gibi tahsili de mümkün değildir. Evet bir maslahat için sultana müracaat eden adam, sultanı irzâ [râzı] etmiş ise o iş görülür. Etmemiş ise halkın iltimasıyla çok zahmet olur. Maamafih yine sultanın izni lâzımdır. İzni de rızasına mütevakkıftır.”⁸⁶

İkinci Düsturunuz

Bu hizmet-i Kur’âniye’de bulunan kardeşlerinizi tenkit etmemek ve onların üstünde fazilet-füruşluk [insanın kendini övmesi] nev’inden gıpta damarını tahrik etmemektir.

Çünkü nasıl insanın bir eli diğer eline rekabet etmez, bir gözü bir gözünü tenkit etmez, dili kulağına itiraz etmez, kalb ruhun ayıbını görmez.. belki birbirinin noksanını ikmâl eder [tamamlar], kusurunu örter, ihtiyacına yardım eder, vazifesine muâvenet eder.⁸⁷ Yoksa o vücûd-u insanın [insan vücûdunun] hayatı söner, ruhu kaçar, cismi de dağılır.

⁸⁶ Mesnevî-i Nuriye, s.172 (Zerre).

⁸⁷ “Birbirlerini sevmeye, birbirlerine karşı merhamet ve şefkate müminler, tek bir beden gibidir. Bir uzuv rahatsız olsa, diğer uzuvlar uykusuzluk ve aşırı ateş gibi durumlarda hemen onun yardımına koşarlar.” anlamındaki hadis için bkz.: Buhârî, *Edeb* 27; Müslim, *Birr* 66, 67; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 4/270, 276. Ayrıca “Kim kardeşinin ihtiyacını görürse Allah da onun ihtiyacını görür. Kim bir Müslümanı bir sıkıntıdan kurtarırsa, Allah da o sebeple onu kıyâmet gününün sıkıntısından kurtarır. Kim bir Müslüman’ın açıklarını kapatırsa, Allah da kıyâmet günü onun açıklarını kapatır.” anlamındaki hadis için bkz.: Buhârî, *Mezâlim* 3; Müslim, *Birr* 59, *Zikir* 38.

Hem nasıl ki bir fabrikanın çarkları birbiriyle rekabetkârâne [rekâbetli bir şekilde] uğraşmaz, birbirinin önüne takaddüm edip [öne geçip] tahakküm etmez [zorla boyun eğdirmez], birbirinin kusurunu görerek tenkit edip, sa'ye [çalışmaya] şevkini kırıp atâlete [işsizliğe, tembelliğe] uğratmaz. Belki bütün istidatlarıyla, birbirinin hareketini umûmî maksada tevcih etmek [yönlendirmek] için yardım ederler; hakikî bir tesanüt [dayanışma], bir ittifak ile gaye-i hilkatlerine [yaratılış gayelerine] yürürler. Eğer zerre mikdar bir taarruz, bir tahakküm karışsa, o fabrikayı karıştıracak, neticesiz, akîm [verimsiz] bırakacak. Fabrika sahibi de o fabrikayı bütün bütün kırıp dağıtacak.

İşte, ey Risale-i Nur şâkirtleri [öğrencileri] ve Kur'ân'ın hizmetkârları! Sizler ve bizler öyle bir insan-ı kâmil [olgun, mükemmel insan] ismine lâyük bir şahs-ı mânevînin [hükmî şahsiyetin] âzâlarıyız⁸⁸ ve hayat-ı ebediye içindeki saâdet-i ebediyeyi netice veren bir fabrikanın çarkları hükmündeyiz. Ve sâhil-i selâmet [güvenli sahil] olan Dâru's-selâm'a⁸⁹ [emniyet ve huzur yurduna] ümmet-i Muhammediye'yi (aleyhissalâtü vesselâm) çıkaran bir sefine-i rabbâniyede [Cenâb-ı Hakk'ın yüce hâkimiyeti ve idaresine ayna olan, kâinat denizinde yüzen bir gemi hükmündeki dünyada] çalışan hademeleriz. Elbette, dört fertten bin yüz on bir kuvve-i mâneviyeyi [mânevî gücü] temin eden sırr-ı ihlâsı kazanmak ile, tesânüt ve ittihâd-ı hakikiye [gerçek birliğe] muhtacız ve mecburuz.⁹⁰

Evet, üç elif ittihat etmezse, üç kıymeti var. Sırr-ı adediyyet [sayılardaki sır] ile ittihat etse [birleşse], yüz on bir kıymet alır. Dört kerre

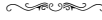
⁸⁸ Müminlerin, taşları kenetlenmiş bir bina gibi birbirine bağlı olmaları gerektiğine dair bkz.: Saf Sûresi 61/4; Buhârî, *Salât* 88, *Edeb* 36, *Mezâlim* 5; Müslim, *Birr* 65.

⁸⁹ Cennet anlamında "Dâru's-selâm" ifadesi için bkz.: En'âm Sûresi 6/127; Yûnus Sûresi 10/25.

⁹⁰ Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: "Kim kardeşinin ihtiyacını görürse Allah da onun ihtiyacını görür. Kim bir Müslümanı bir sıkıntıdan kurtarırsa, Allah da o sebeple onu kıyâmet gününün sıkıntısından kurtarır. Kim bir Müslüman'ın açıklarını kapatırsa, Allah da kıyâmet günü onun açıklarını kapatır." (Buhârî, *Mezâlim* 3; Müslim, *Birr* 59, *Zikir* 38)

dört ayrı ayrı olsa, on altı kıymeti var. Eğer sırr-ı uhuvvet [kardeşlik sırrı] ve ittihad-ı maksat [aynı maksatta birleşmek, hedef birliği] ve ittifak-ı vazife [aynı vazifede birleşmek, iş birliği] ile tevafuk edip [bir-birine uygun muvafık olup] bir çizgi üstünde omuz omuza verseler, o vakit dört bin dört yüz kırk dört kuvvetinde ve kıymetinde olduğu gibi, hakikî sırr-ı ihlâs ile, on altı fedakâr kardeşlerin kıymet ve kuvvet-i mâneviyesi dört binden geçtiğine,⁹¹ pek çok vukuât-ı tarihiye [tarihî olaylar] şehadet ediyor.

Bu sırrın sırrı şudur ki: Hakikî, samimî bir ittifakta her bir fert, sâir kardeşlerin gözüyle de bakabilir ve kulaklarıyla da işitebilir. Güya on hakikî müttehid [birleşmiş] adamın her biri yirmi gözle bakıyor, on akılla düşünüyor, yirmi kulakla işitiyor, yirmi elle çalışıyor bir tarzda mânevî kıymeti ve kuvvetleri vardır.⁹²(Hâşiyec)

Bu düsturda Kur'ân hizmetinde bulunan kardeşlerin birbirini tenkit etmemeleri, birbirleri üzerinde üstünlük ve fazilet taslamaları ve böylece gıpta damarlarını tahrik etmemeleri gerektiği beyan ediliyor. Burada dikkati çeken husus, değil haset damarlarının tahrik edilmemesi, gıpta damarlarının bile tahrik edilmemesidir.

⁹¹ Bkz.: “Nice küçük topluluklar vardır ki, Allah'ın izniyle, büyük cemaatlere galip gelmiştir.” (Bakara Sûresi 2/249)

⁹² (Hâşiyec) Evet sırr-ı ihlâs ile samimî tesânüt ve ittihat, hadsiz menfaate medar olduğu gibi; korkulara hatta ölüme karşı en mühim bir siper, bir nokta-yı istinattır. Çünkü ölüm gelse, bir ruhu alır. Sırr-ı uhuvvet-i hakikiye [gerçek kardeşlik sırrı] ile rıza-yı ilâhî yolunda, âhirete müteallik [alâkalı, ilgili] işlerde, kardeşleri adedince ruhları olduğundan biri ölse, “Diğer ruhlarım sağlam kalsınlar; zira o ruhlar her vakit sevapları bana kazandırmakla mânevî bir hayatı idame ettiklerinden ben ölmüyorum.” diyerek,^{*1} ölümü gülererek karşılar. “Ve o ruhlar vasıtasıyla sevap cihetinde yaşıyorum, yalnız günah cihetinde ölüyorum.” der, rahatla yatar.

*1 Müminlerin sürekli birbirlerine dua ederek sevap kazandırmaya çalışıklarına dair bkz.: İbrahim Sûresi 14/41; Nûh Sûresi 71/28. Ayrıca, “Birbirlerini sevmeye, birbirlerine karşı merhamet ve şefkette müminler, tek bir beden gibidir. Bir uzuv rahatsız olsa, diğer uzuvlar uykusuzluk ve aşırı ateş gibi durumlarda hemen onun yardımına koşarlar.” anlamındaki hadis için bkz.: Buhârî, *Edeb* 27; Müslim, *Birr* 66, 67; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 4/270, 276.

İman ve Kur'ân hizmeti yapan İslâm cemaatinin durumu, canlı bir vücût veya çalışan bir fabrikaya benzetiliyor. İnsan vücûdunun organları veya fabrikanın parçaları arasındaki ihtilâfin her ikisinin de sonunu getireceği anlatılarak çarpıcı bir mesaj veriliyor. Müslümanların yaşadıkları bu kadar çok perişaniyetten sonra, birbirleriyle ne ihtilâfa ne de uğraşmaya ayıracak vakitleri yoktur ve olmamalıdır. Hatta her birinin, çarptıkça küçülen kesirli sayılar gibi eksikli fertlerden meydana gelmiş büyük topluluklara da ihtiyacı yoktur. Her bir hizmet eri, tam sayılar gibi ihlâslı ve insan-ı kâmil olmak için cehd ve gayret göstermeye mecburdur, mükelleftir. Peygamber Efendimiz'in (aleyhissalâtü vesselâm) tarif ettiği üzere "Birbirlerini sevmeye, birbirlerine karşı merhamet ve şefkatte müminler, tek bir beden gibidir. Bir uzuv rahatsız olsa, diğer uzuvlar uykusuzluk ve aşırı ateşlenme gibi durumlarda hemen onun yardımına koşarlar."⁹³ Organizmayı meydana getiren uzuvlardan birinde bir arıza meydana geldiğinde, bütün vücûtta bir inilti ve ızdırap duyulur. Aynı zamanda uzuvların teker teker arızasız ve kusursuz oluşu, bütün bir vücûdun da arızasız ve kusursuz oluşunu netice verir. Öyle ise müminlerin birbirlerinin dertleriyle dertli ve lezzetleriyle mütelezziz olmalarından daha tabîî ne olabilir ki!.. Evet onlar, bir vücûdun uzuvları gibidirler. Kur'ân'da da şöyle buyruluyor: "Allah, taşları birbirine kenetlenmiş bir bina gibi saflar hâlinde Kendi yolunda savaşıyorları sever." (Saff Sûresi 61/4)

Üstad Hazretleri onun için: "Hakikî sırr-ı ihlâs ile, on altı fedakâr kardeşlerin kıymet ve kuvvet-i mâneviyesi dört binden geçtiğine, pek çok vukuât-ı tarihiye [tarihî olaylar] şehadet ediyor. Bu sırrın sırrı şudur ki: Hakikî, samimî bir ittifakta her bir fert, sâir kardeşlerin gözüyle de bakabilir ve kulaklarıyla da işitebilir. Güya on hakikî müttehit [birleşmiş] adamın her biri yirmi gözle bakıyor, on akılla düşünüyor, yirmi kulakla işitiyor, yirmi elle çalışıyor bir tarzda mânevî kıymeti ve kuvvetleri vardır." diyor.

⁹³ Buhârî, *Edeb* 27; Müslim, *Birr* 66, 67.

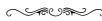
İşte böyle geniş bir açıdan bakan ve bir nevi icmâyı temsil eden cemaat dehâsından çıkan müdhiş güçle, bilhassa Cenâb-ı Hakk'ın cemaat ruhuna verdiği ufuk ve bereketle çok büyük hizmetler yapılabilir. Onun için Tâlut'un bir avuç seçkin, sabırlı ordusu ile Câlut'un çok güçlü ve sayı olarak da üstün kuvvetleri karşı karşıya geldiğinde "ölümden sonra diriltilip Allah'ın huzuruna çıkacaklarını bilenler" onlara galip geleceklerini şöyle ifade etmişlerdi: "Nice küçük topluluklar vardır ki, Allah'ın izniyle, büyük topluluklara galip gelmiştir!" (Bakara Sûresi 2/249)

İhlâs Risalesi'ndeki bu bahis, benim hayatımın dönüm noktası olmuştur. 1962 senesinde İmam Hatip Okulu'nda okurken okulu, okulun hedeflerinin tam aksine, ters hatta materyalist bir anlayışın ele geçirme gayretlerine karşı bir öğretmene sert davranışından dolayı okuldan atılmakla karşı karşıya kaldım. O sıkıntılı durumda iken teselli bâbından üst sınıflardan Yahya Alkın, benimle ilgilendi. Sonra hiç okuyup izah etmeden elime bir Mesnevî-i Nuriye verdi. Ben de başından itibaren lugat çıkara çıkara anlamak için okumaya başladım. Bilhassa baş tarafları çok zor geldi. Üç sayfa defterimi lugat karşılıkları ile doldurdum ama bir türlü hakkından gelemedim. Seviyemin çok üstünde gördüğüm için onu "Anlayamayacağım herhâlde" diye dolabıma koydum. Altı ay sonra bir yurtta Yahya Ağabey'le beraber kalmaya başladık. Ama bize ağabeylik yapan bir grubun tahrikiyle onunla münakaşa ettik. O da Karadenizli fitratıyla hemen kızıp "Hem okumazsın, hem de karşı çıkarsınız." diye bana çıktı. Ben de ona gerçekten okuyup anlamak için gayret gösterdiğimi ama bir türlü üstesinden gelemediğimi anlatınca bu sefer "Peki al bakalım." diye bir kitap verdi. Ben de Üstad'ın kendi eseri zannedip hemen okumaya başladım. Ama, "İnsan kendisini böyle anlatır mı?" diye hemen yine yanına koştum. O da "Bu, başkasının yazdığı bir kitap." dedi. Ben de "Ağabey sen bir türlü bana verilecek kitabı bulamadın. Ben, senden Üstad'ın kitabını istiyorum, fakat okuduğumda anlayabileceğim bir kitabını

istiyorum.” dedim. Bunun üzerine birkaç gün sonra bana küçük bir kitapçık getirip verdi. Hemen açıp okumaya başladım. Bu bahis çıkmıştı. Fabrika misalini, dört kere dördün on altı ettiğini ancak dört tane dört yan yana dizilince 4444 edeceğini, cemaat ruhu ile hareket edilince işte Müslümanlar böyle bir güç elde edeceklerini anladım ve çok sevindim. Önceki anlayış ve irtibatlarımı kesip bütün vaktimi işte o zaman Risale-i Nur Külliyyatı'nı okuyup anlamaya verdim, elhamdülillâh...

Rakamların yanyana geldiğinde değerlerinin artması ve fabrikanın çarklarının dayanışma içinde işlemesi o fabrikanın işlerliğini devamını sağladığı gibi Müslümanların da yanyana gelip dayanışma içinde olmaları da onların güçlü kılacak ve vazifelerini yapmalarını sağlayacaktır. Bu dayanışmayı, tesânüdün bir vechini Üstad Hazretleri'nin şûra ile açıkladığını görmekteyiz. Kendisine sorulan “**Eğer denilse:** Neden şûrâya bu kadar ehemmiyet veriyorsun? Ve beşerin, hususan Asya'nın, hususan İslâmiyet'in hayatı ve terakkisi nasıl o şûrâ ile olabilir?” sorusuna şu enfes cevabı verir:

Elcevap: Nur'un Yirmi Birinci Lem'a-yı İhlâs'ında izah edildiği gibi, **haklı şûrâ** ihlâs ve tesânüdü netice verdiğinden, üç elif, yüz on bir olduğu gibi, ihlâs ve tesânüd-ü hakikî ile, üç adam, yüz adam kadar millete fayda verebilir. Ve on adamın hakikî ihlâs ve tesânüt ve meşveretin sırrıyla, bin adam kadar iş gördüklerini, çok vukuat-ı tarihiye bize haber veriyor. Madem beşerin ihtiyacatı hadsiz ve düşmanları nihayetsiz, ve kuvveti ve sermayesi pek cüz'î; hususan dinsizlikle canavarlaşmış, tahribatçı, muzır insanların çoğalmasıyla, elbette ve elbette, o hadsiz düşmanlara ve o nihayetsiz hâcetlere karşı, imandan gelen nokta-yı istinat ve o nokta-yı istimdat ile beraber hayat-ı şahsiye-i insaniyesi dayandığı gibi, hayat-ı içtimâiyesi de yine imanın hakâikinden gelen şûrâ-yı şer'î ile yaşayabilir, o düşmanları durdurur, o hâcetlerin teminine yol açar.”⁹⁴

⁹⁴ Hutbe-i Şâmiye, s.67.

Üçüncü Düsturunuz

Bütün kuvvetinizi ihlâsta ve hakta bilmelisiniz.

Evet, kuvvet haktadır ve ihlâstadır. Haksızlar dahi, haksızlıkları içinde gösterdikleri ihlâs ve samimiyet yüzünden kuvvet kazanıyorlar.

Evet, kuvvet hakta ve ihlâsta olduğuna bir delil, şu hizmetimizdir. Bu hizmetimizde bir parça ihlâs, bu dâvâyı isbat eder ve kendi kendine delil olur. Çünkü yirmi seneden fazla kendi memleketimde ve İstanbul'da ettiğimiz hizmet-i ilmiye ve diniyeye [dinî ve ilmî hizmete] mukâbil, burada sizinle yedi-sekiz senede yüz derece fazla edildi. Hâlbuki, kendi memleketimde ve İstanbul'da burada benimle çalışan kardeşlerimden yüz, belki bin derece fazla yardımcıları varken, burada ben yalnız, kimsesiz, garip, yarım ümmî, insafsız memurların tarassudât [gözetlemeleri] ve tazyikâtları [sıkıştırmaları] altında yedi-sekiz sene sizinle ettiğim hizmet; yüz derece eski hizmetten fazla muvaffakiyeti gösteren mânevî kuvvet, sizlerdeki ihlâstan geldiğine kat'iyen şüphem kalmadı.

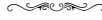
Hem itiraf ediyorum ki, samimî ihlâsınızla, şan u şeref perdesi altında nefsimi okşayan riyadan [gösterişten] beni bir derece kurtardınız. İnşâallah tam ihlâsa muvaffak olursunuz, beni de tam ihlâsa sokarsınız.

Bilirsiniz ki, Hazreti Ali (radiyallahu anh) o mu'cize-vârî [mu'cize gibi] kerâmetiyle ve Hazreti Gavs-ı Âzam (kuddise sirruh) [Abdülkadir Geylânî], o harika kerâmet-i gaybiyesiyle [geleceğe ait bir meselede mazhar olunan kerametiyle], sizlere bu sırr-ı ihlâsa binâen iltifat ediyorlar ve himâyetkârâne [koruyup, gözeterek] teselli verip hizmetinizi mânen alkışlıyorlar.⁹⁵ Evet hiç şüphe etmeyiniz ki, bu teveccühleri [yönelmeleri, yakınlık göstermeleri], ihlâsa binâen gelir. Eğer bilerek bu ihlâsı kırsanız, onların tokadını yersiniz. Onuncu Lem'a'daki şefkat tokatlarını tahattur ediniz [hatırlayınız].

⁹⁵ Sikke-i Tasdik-i Gaybî s.101-148; Şuâlar, s.706-730 (8. Şuâ); Lem'alar, (8. Lem'a), (18. Lem'a), (28. Lem'a'nın 2. Kerâmet-i Aleviye'si).

Böyle mânevî kahramanları arkanızda zahîr [destekçi, arka çıkan], başınızda üstad bulmak isterseniz ⁹⁶ *وَيُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ* sırrıyla ihlâs-ı tâmmı [tam, mükemmel ihlâsı] kazanınız.

Kardeşlerinizin nefislerini nefsinize –şerefte, makamda, teveccüh-te, hatta menfaat-i maddiye [maddî çıkarlar] gibi nefsin hoşuna giden şeylerde– tercih ediniz.⁹⁷ Hatta en latîf ve güzel bir hakikat-i imaniye-yi [iman gerçeğini] muhtaç bir mümine bildirmek ki; en mâsumâne, zararsız bir menfaattir. Mümkün ise, nefsinize bir hodgâmlık [kendi rahatını ve zevkini düşünme] gelmemek için, istemeyen bir arkadaşı ile yaptırması hoşunuza gitsin. Eğer “Ben sevap kazanayım, bu güzel meseleyi ben söyleyeyim.” arzunuz varsa, çendan [gerçi] onda bir günah ve zarar yoktur. Fakat mâbeyninizdeki [aranızdaki] sırr-ı ihlâsa zarar gelebilir.

Bu üçüncü düsturda Hazreti Üstad, kuvvetin hakta ve ihlâsta olduğunu kendi hayatından delil getirerek anlatıyor. Van'da, Horhor Medresesi'nde o kadar çok talebeleri vardı ve aynı zamanda halkın da büyük teveccühü bulunmaktaydı. Ayrıca o zamanki Van Vâlisi Tahir Paşa destekçisiydi... Birinci Dünya Savaşı'nda Rusya'dan esaretten dönüşünde İstanbul'da kendisini Genel Kurmay Başkanı Enver Paşa diğer paşalarla beraber karşılaşmış ve büyük saygı göstermişti. Hatta harp yadigârı İşarâtü'l-İcâz Tefsiri'nin kâğıdını verip bastırılmasına yardımcı olduktan sonra bu mübarek tefsirin bütün müftülüklere devlet eliyle dağıtılmasını sağlamıştı. 1926 yılında suçsuz bir şekilde Üstad Hazretleri, devlet eliyle mazlumen Barla'ya sürülmüştü. O, Barla'da, yalnız, kimsesiz, garip, yarım ümmî olması bir tarafa; insafsız memurların da takibatları ve

⁹⁶ “(Hatta kendileri ihtiyaç duysalar bile) o kardeşlerine öncelik verir, onlara verilmesini tercih ederler.” (Haşır Sûresi 59/9)

⁹⁷ “Hiçbiriniz kendi için istediğini, kardeşi için de istemedikçe gerçekten iman etmiş olamaz.” anlamındaki hadis için bkz.: Buhârî, *İmân* 7; Müslim, *İmân* 71, 72; Tirmizî, *Kıyâmet* 59.

baskıları altında yedi-sekiz senede ettiği hizmetin önceki dönemde memleketinde ve İstanbul'da ettiği hizmetten yüz derece fazla olduğunu söylüyor. İşte Üstad, bu muvaffakiyeti gösteren mânevî kuvvetin, talebelerindeki ihlâstan geldiğine kat'iyen şüphesinin kalmadığını söylüyor. Sonra da diyor ki:

“Bilirsiniz ki, Hazreti Ali (radiyallahu anh) o mu'cize-vârî [mu'cize gibi] kerâmetiyle ve Hazreti Gavs-ı Âzam (kuddise sirruh) [Abdülkadir Geylânî], o harika kerâmet-i gaybiyesiyle [geleceğe ait bir meselede mazhar olunan kerametiyle], sizlere bu sırr-ı ihlâsa binâen iltifat ediyorlar ve himâyetkârâne [koruyup, gözeterek] teselli verip hizmetinizi mânen alkışlıyorlar.”

Hazreti Ali (radiyallahu anh) Ercûze isimli kasidesinde şöyle demektedir:

فَأَسْأَلُ لِمَوْلَاكَ الْعَظِيمِ الشَّانِ يَا مُدْرِكَا لِذَلِكَ الرَّمَانِ
بَأَنْ يَقِيكَ شَرَّ تِلْكَ الْفِتْنَةِ وَشَرَّ كُلِّ كُزْبَةٍ وَمِخْنَةٍ⁹⁸

Yani “Ey o zamana yetişen ve âlimlerden olan insan! Cenâb-ı Hak'tan o fitnenin şerrinden muhafaza için sana ders verdiğim İsm-i Âzam ile dua et!”

فَإِنَّمَا نَحْنُ عَلَى التَّحْقِيقِ غَوْثٌ لِكُلِّ كُزْبَةٍ وَضَيْقٍ

Yani “Biz Âl-i Bey'ten her sıkıntı ve şiddet zamanında bir Gavs çıkıp imdat ediyoruz.”⁹⁹

Hazreti Ali'nin (radiyallahu anh) gaybî ihbarlara dair Kaside-i Ercûze'sinin bir kısmında Risale-i Nur talebelerine bilhassa baktığına müdeaddit emareler var. O da Gavs-ı Geylânî gibi Risale-i Nur'un makbuliyetini imza ediyor ve alkışlıyor. Madem muktezâ-yı hâl ve karîne-i hâl ile Hazreti Ali'nin (radiyallahu anh) umum muhatapları içinde en ziyâde muhtaç ve Hazreti Ali'nin maksadı lehinde hareket eden Risale-i Nur talebeleridir. Elbette

⁹⁸ Bkz.: el-Gümüshânevî, *Mecmûati'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.596.

⁹⁹ Bkz.: el-Gümüshânevî, *Mecmûati'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.596.

o zât, istikbalde bakıp ve “Yâ eyyühe'l-ihvan!” Yani “Ey kardeşler!” tabiriyle konuştuğu cemaat içinde en ziyade hareket eden ve kuvve-i mâneviyesinin takviyesine muhtaç olanlara hususiyetle bakar.

Abdülkadir Geylânî Hazretleri de

وَكُنْ قَادِرِي الْوَقْتِ لِلَّهِ مُخْلِصًا نَعِيشُ سَعِيدًا صَادِقًا بِمَحَبَّتِي¹⁰⁰

“Yani ‘Zamanın Abdülkadirîsi ol. Muhabbetimde sâdık olduğundan ve ihlâsta çalıştığından, geçiminde dahi ismin gibi mesut olasın.’ beytinde Said Nursî’yi iki-üç vecihle gösterdiği gibi, imtiyazı vesilesi olan ihlâsî îmâ ederek ve hizmette ikinci olmak cihetiyle iki farkla ‘مُخْلِصًا’ (muhlisan) kelimesi Hulûsi Bey’e tevafukla işaret ediyor. ‘قَادِرِي الْوَقْتِ’ (kâdiriyye’l-vakti)’ de ‘Kâdir’ kelimesi üç farkla üçüncü arkadaşı, takdir ve istihsan [beğenme] ile ‘Hulûsi-i Sâni’ olan Sabrî’ye tevafukla işaret ediyor. ‘صَادِقًا’ (sâdikan) kelimesiyle harika bir sadâkatle mümtaz dördüncü arkadaşı olan [Sıddık] Süleyman’a dört fark ile tevafuk cihetiyle işaret ediyor. ‘صَادِقًا’ (sâdikan) kelimesindeki tenvin dahil edilse, hizmet-i sâdikânede mümtaz olan Bekir Ağa’ya ‘Bekir Bey’ unvanıyla bir fark ile işaret eder. Madem bu beyt-i âhir [son beyt], bu heyetin efradına bakar, bazılarını sarâhate yakın işaret eder. Ötekilere [talebelere] edna [en küçük] bir îmâ dahi kanaat verir ki, onlar murattır. **Elhâsıl:** Bu dört zât, bu fakirle beraber hizmette sebkât edip [ileride olup]; Hulûsi ihlâsıyla, Sabri takdiriyle, Süleyman sadâkatiyle, Bekir hizmet ve gayretiyle, hizmet-i Kur’âniye’de bulundular.”¹⁰¹

İşte böyle Üstad Hazretleri, hem Hazreti Ali Efendimiz’in (radıyallahu anh) hem de Abdülkadir Geylânî Hazretleri’nin iltifat edip bu ihlâsî hizmeti alkışladıklarını söyledikten sonra talebelerine “Evet hiç şüphe etmeyiniz ki, bu teveccühleri, ihlâsa binâen gelir. Eğer bilerek bu ihlâsı kırsanız, onların tokadını yersiniz. Onuncu

¹⁰⁰ Bkz.: el-Gümüshânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzeli)* s.562)

¹⁰¹ Lem’alar, (8. Lem’a).

Lem'a'daki ‘Şefkat Tokatları’¹⁰²’nı hatırlayınız. Böyle mânevî kahramanları arkanızda zahîr [destekçi], başınızda üstad bulmak isterse-
niz ¹⁰² وَيُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ (Hatta kendileri ihtiyaç duysalar bile) o
kardeşlerine öncelik verir, onlara verilmesini tercih ederler.” (Haşir
Sûresi 59/9) âyetinin sırrıyla tam ihlâsı kazanınız.” diyor.

Mekke’den Medine’ye hicret eden “muhacir” sahabilere Medine’nin
yerlisi olan “ensar” sahabiler “isâr” hasletiyile davranarak kendileri
muhtaç olmalarına rağmen ellerinde olanları vermişlerdir. Üstad
Hazretleri işte o yüce “isâr” davranışına ve Kur’ân-ı Kerîm’in onlar
hakkındaki övgüsüne mazhar olmaları için “Kardeşlerinizin nefis-
lerini nefsinize –şerefte, makamda, teveccühte, hatta maddî menfa-
at gibi nefsin hoşuna giden şeylerde– tercih ediniz.” diyor.

Metehan isimli gencimiz Japonya’nın ileri gelen ailelerinin biri-
sinin kızı ile evlenmek istediğinde Japon Başbakanının başdanış-
manı olan Prof. Dr. Yashiaki Sasaki, o aileye, Metehan’ın çok kısa
zamanda Japonca’yı hem konuşup hem yazmayı öğrendiğinden,
Japon öğrencilerden daha başarılı olarak öğretim ve eğitimini aldı-
ğundan, Türkiye’nin gerçekten kendisiyle iftihar etmesi gereken bir
genç olduğundan bahsettikten sonra diyor ki: “Bütün bunlar bir
yana Metehan’ın bir başka ve çok önemli bir yönü de var. Ben onu
yakından tanıyorum. Başarısından dolayı birçok yerden kendisine
burs geliyordu. Ama o, gelenleri ihtiyacı olan arkadaşlarına verip
kendisi kıt kanaat yaşayıp idare ediyordu. İşte gerçek samuray ben-
ce Metehan’dır.”

Orta Asya’daki Türk Kolejlerinin birisinde müdür yardımcılığı
yapan oralı bir hanımefendi diyor ki, “Okulun yurdunda bellet-
menlik yapıp bir üniversitede okuyan iki öğrencimiz vardı. Onlar
okuldaki öğrencilerimize hem yaşayışları ile güzel örnek oluyorlar
hem de derslerinde rehberlik yapıyorlardı. Gerek kendi aralarında
ve gerekse öğrencilere karşı çok candan, çok samimiydiler. İlkbahar,

¹⁰² “(Hatta kendileri ihtiyaç duysalar bile) o kardeşlerine öncelik verir, onlara verilme-
sini tercih ederler.” (Haşir Sûresi 59/9)

yaz, sonbahar derken kış birden bastırmıştı. Hâlbuki o iki belletmenimizin ikisinin de hazırlıkları yoktu kışı. Birisinin ince bir yağmurluğu vardı. Soğuk bir gün hafif yağmur yağıyordu. Dışarı önce birisi çıktı. Üzerinde ince bir palto vardı. Biraz sonra titreyeceği belliydi. Arkasından öbür arkadaşı çıktı. Ben de pencereden onlara bakıyordum. Otobüs durağına doğru giden arkadaşını görünce hemen sırtından ince paltosunu çıkarıp koşarak yetiştii onun omuzuna attı. Sonra da ikisi paltoyu yarım yamalak paylaşarak beraber yürümeye başladılar. Unutamadığım bu manzara hayalimden hiç silinmedi...”

İşte, bütün dünyada ruhlar üzerinde tesir eden bu güzel eğitim hizmetlerinin başarılarının ardında bu “îsâr hasleti”nin büyük payı vardır.

Onuncu Lem'a'da “Şefkat Tokatları”nın anlatıldığı yerdeki iman ve Kur'ân hizmetinin kerametleri ile alâkalı şu hususları buraya ilâve etmekte fayda vardır. Şöyle ki:

“Bu hizmet-i kudsiyenin kerâmeti üç nevidir:

Birinci nevi: O hizmeti ihzâr etmek [hazırlamak] ve hâdimlerini o hizmete sevk etmek cihetidir. **İkinci kısım:** Mânileri bertaraf etmek ve muzırların şerrini defedip, onları tokatlamaktır. Bu iki kısmın hâdiseleri çoktur, hem çok uzundur. Başka vakte ta'likan, en hafif olan üçüncü bir kısımdan bahsedeceğiz. **Üçüncü kısım şudur ki:** Hizmette hâlisen çalışanlara fütûr geldiği vakit, şefkatli bir tokat yerler, intibaha gelerek yine o hizmete girerler. Bu kısmın hâdisâtı, yüzden fazladır. Yalnız yirmi hâdiseden on üç-on dördü şefkatli tokat yemişler, altı-yedisi zecr tokatı [Cenâb-ı Hakk'ın zaman zaman zaman hâdiseler diliyle kullarını işledikleri günahların neticesi olarak bekledikleri neticeye ulaştırmaması, maksatlarının aksiyile cezalandırması] görmüşler.”¹⁰³

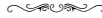
Bilhassa, birinci nevi olan hizmet zeminin hazırlanması ile ilgili bir misal anlatmak istiyorum:

¹⁰³ Lem'alar, s.52 (10. Lem'a).

Arkadaşımız Tahir Hoca Kazakistan'a ilk gidenlerden. Onu Almatı'dan beş yüz kilometre uzakta olan Canbul şehrine götürüyorlar. Gezisini kendisinden dinleyelim: "Orada üç gün camiye gittim geldim. Rusça ve Kazakça bilmediğim için sadece insanların yüzlerine bakıp bakıp kaldığım yere döndüm. Sonra camiye vardığım zaman, hâlimden anlamış olacak birisi bana 'Ha uşak sen nereden geldin!' diye sordu. Ben de 'Türkiye'den geldim.' dedim. O ise 'Ama neresinden?' diye tekrar sordu. Ben Tireli olduğum hâlde Trabzon'da vazifeli olduğum için 'Trabzon'dan.' diye cevap verdim. Bu sefer o kendisinin Trabzon'un Sürmene kazasının Giri-ma köyünden olduğunu, dedesinin yüz sene önce buralara geldiğini söyledi. Bu total olan amcanın ismi Şükrü idi. On beş-yirmi gün sonra Süleyman Uysal ve diğer arkadaşlar geldi. Benim için, öyle bir yerde Trabzonlu birisiyle karşılaşmak nasıl güzel bir teva-fuk ise, Süleyman Hoca için de Süleyman Caddesi bir güzel teva-fuk idi. Çünkü sonra bize tahsis edilen kolej binası da bu Süleyman Caddesi bitişiğindeydi."

Canbul Kolejindeki ilâhî inâyeti Süleyman Hocamız şöyle anlat-mıştı: "Dört arkadaş Canbul'da okul açmak için uğraşıyorduk. Ama dil bilmediğimiz için kimseye derdimizi anlatamıyorduk. Bir gün, içinde kaldığımız konuk evinden de bizi çıkardılar. Fazla para-mız da yoktu. Ortada kalmıştık. Yine Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gittik. Ama derdimizi nasıl anlatacaktık. Tam o sırada bir genç yanımıza gelip 'Ben Ahıska Türklerindenim. Size yardımcı ola-yım. Tercümanlık yapayım.' dedi. Oradaki memurlara durumu-muzu anlattı. Onlar da 'Oğlu Türkiye'de üniversitede okuyan bir Kazak var, size yardımcı olur.' diyerek onun adresini verdiler. Adama gidip durumu arz ettik. O da cebinden bir anahtar çık-a-rıp: 'Kirada bir evim vardı, onu bu gün boşalttılar. Alın işte anah-tarı, orada kalın!' dedi. Eve gittik ama hiç sergimiz ve yatağımız yoktu. Ayakkabıları yastık yapıyorduk. Kilim gibi bir şeyimiz vardı, üzerimize alsak hava çok sıcaktı, almasak sivri sinekler çok

rahatsız ediyordu. Benim teklifimle bereketinden istifade için On Dokuzuncu Mektup'tan Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) mu'cizelerini okumaya başladık. Bir gün okurken bir arkadaşımız 'Allah!..' diyerek bayıldı. Aylınca sebebini sorduk. Dedi ki: 'Kendi kendime burada boş boş duruyoruz. Bizi buraya niçin gönderdiler ki!.. Böyle yanlış iş mi olur? Dil bilmiyoruz zaten!.. Derken birden mânevî bir perde açıldı. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) etrafındaki nurânî büyüklerimiz olduğu hâlde buraya geldi ve bana 'Seni buraya gönderen yanılmadı ve yanılmayacak!..' diye bağırdı. Ben de bu bağırmanın dehşetinden bayıldım.' dedi. Bunda bir müjde var, deyip biz Mu'cizât-ı Ahmediye'yi (sallallâhu aleyhi ve sellem) okumaya devam ettik. Bu arada Canbul şehrinin Milli Eğitim Müdürü bizi çağırıp ne istediğimizi sordu. Kolej açmak istediğimizi ve bize uygun bina göstermesini söyledik. Sonra istediğimiz büyük ve güzel binayı verdiler. Reklâm için Çimkent'teki Kolejimizin hocaları bize pankartlar hazırladılar. Astıracak reklâm paramız olmadığı için okulun hemen yanındaki caddeye çıktık. Pankartlar üzerimizde idi. Arabalar duruyor ve bize okulun nerede olduğunu soruyorlardı. Biz de elimizle hemen yanımızdaki büyük binaya işaret ediyorduk. Sonra da kız koleji için başka bina verdiler onu da açtık.”

Dördüncü Düsturunuz

Kardeşlerinizin meziyetlerini [ayırıcı özelliklerini] şahıslarınızda ve faziletlerini kendinizde tasavvur edip [düşünüp], onların şerefleriyle şâkirâne [şükrederek] iftihar etmektir [övnemektir].

Ehl-i tasavvufun [hayatlarını tasavvuf çizgisinde sürdürenlerin] mâbeyninde [arasında] “fenâ fi’ş-şeyh [bütün varlığı ile şeyhe bağlı kalarak hep onu düşünmek], fenâ fi’r-resûl [bütün varlığı ile Peygamber Efendimiz’e bağlı kalarak hep O’nu düşünmek]” ıstılahâtı [terimleri] var. Ben sofi değilim. Fakat onların bu düsturu, bizim meslekte

“fenâ fil-ihvân [hep arkadaşlarını düşünme.. onlar için gerekirse kendini feda edebilme düşüncesi]”sûretinde güzel bir düsturdur. Kardeşler arasında buna “tefânî” denilir. Yani, birbirinde fânî olmaktır. Yani, kendi hissiyât-ı nefsâniyesini [nefse ait duygularını] unutup, kardeşlerinin meziyât [meziyetleri] ve hissiyâtıyla fikren yaşamaktır. Zâten mesleğimizin esası uhuvvettir. Peder ile evlât, şeyh ile mürid mâbeynindeki vasıta değildir. Belki hakikî kardeşlik vasıtalarıdır. Olsa olsa bir üstadlık ortaya girer.

Mesleğimiz “Halâliye [fedakârlık, vefa gibi yüksek hasletler üzerine kurulu samimi dostluk ve arkadaşlık mânâsındaki Hazreti İbrahim’in yolu]” olduğu için, meşrebimiz [yolumuz] “hillet”tir [samimi dostluktur]. Hillet ise, en yakın dost ve en fedakâr arkadaş ve en güzel takdir edici yoldaş ve en civanmert kardeş olmak iktiza eder [gerektirir]. Bu hilletin üssü’l-esası [ana esası], samimî ihlâstır. Samimî ihlâsı kıran adam, bu hilletin gayet yüksek kulesinin başından sukut eder [düşer]. Gayet derin bir çukura düşmek ihtimali var. Ortada tutunacak yer bulamaz.

Evet, yol iki görünüyor.¹⁰⁴ Cadde-i kübrâ-yı Kur’âniye [Kur’ân-ı Kerîm’in çizdiği, belirlediği büyük, geniş yol; sırât-ı müstakim] olan şu mesleğimizden şimdi ayrılanlar, bize düşman olan dinsizlik kuvvetine bilmeyerek yardım etmek ihtimali var. İnşâallah, Risale-i Nur yoluyla Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan’ın dâire-i kudsiyesine [kutlu, pak, temiz dairesine] girenler; daima nura, ihlâsa, imana kuvvet verecekler ve öyle çukurlara sukut etmeyeceklerdir [düşmeyeceklerdir].

Ey hizmet-i Kur’âniye’de arkadaşlarım! İhlâsı kazanmanın ve muhafaza etmenin en müessir [tesir edici] bir sebebi, ‘râbîta-yı mevt’tir. Evet, ihlâsı zedeleyen ve riyaya ve dünyaya sevk eden, tûl-ü

¹⁰⁴ Bkz.: “Şükür” ya da “küfür” yolu (Dehr Sûresi 76/3); “iki yol (hayır ve şer yolu)” (Beled Sûresi 90/10); “kötülük” ya da “takvâ” yolu (Şems Sûresi 91/8); Malını Allah yolunda harcayıp O’na saygı duyarak haramdan sakınan, o en güzel kelimeyi (kelime-i tevhidi) tasdik eden kimsenin nâil olacağı “en kolay yol” ya da cimri davranan, bir de kendini güçlü sanıp Allah’tan müstağni gören, o en güzel kelimeyi (kelime-i tevhidi) yalan sayanın sardırılacağı “en güç yol” (Leyl Sûresi 92/5-10)

emel [bitmez, tükenmez istek] olduğu gibi, riyadan nefret veren ve ihlâsı kazandıran, râbîta-yı mevttir. Yani, ölümünü düşünüp, dünyanın fânî olduğunu mülâhaza edip [iyice düşünüp], nefsin desiselerinden [hilelerinden] kurtulmaktır. Evet ehl-i tarikat ve ehl-i hakikat, Kur'ân-ı Hakîm'in

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ¹⁰⁵

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ¹⁰⁶

gibi âyetlerinden aldığı dersle, râbîta-yı mevti sülûklarında [mânevî yolculuklarında, mânen ilerlemelerinde] esas tutmuşlar, tûl-ü emelin menşei olan tevehhüm-ü ebediyeti [dünyada sonsuz kalacağını düşünüp sorumsuzca yaşamayı] o râbîta ile izâle etmişler [gidermişler]. Onlar farazî ve hayalî bir sûrette kendilerini ölmüş tasavvur ve tahayyül edip [hayal edip] ve yıkanıyor, kabre konuyor farz edip, düşüne düşünene nefis-i emmâre [daima kötüyü sevk eden, sürekli günah arzusunda olan nefis] o tahayyül ve tasavvurdan müteessir olup [etkilenip] uzun emellerinden bir derece vazgeçer. Bu râbîtanın fevâidi [faydaları] pek çoktur. Hadiste¹⁰⁷ أَكْبَرُوا ذِكْرَ هَازِمِ اللَّذَاتِ –ev kemâ kâl [veya Peygamber Efendimiz'in dediği gibi]– yani “Lezzetleri tahrip edip acılaştıran ölümü çok zikrediniz!” diye bu râbîtayı ders veriyor. Fakat mesleğimiz [yolumuz, tarzımız] tarikat olmadığı, belki hakikat olduğu için, bu râbîtayı ehl-i tarikat gibi farazî ve hayalî sûretinde yapmaya mecbur değiliz. Hem meslek-i hakikate [hakikat yoluna] uygun gelmiyor. Belki âkıbeti düşünmek sûretinde, müstakbeli [geleceği] zaman-ı hâzıra [şu an, içinde bulunulan zaman dilimine] getirmek değil, belki hakikat noktasında zaman-ı hâzırdan istikbale fikren gitmek, nazaran bakmaktır.

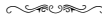
¹⁰⁵ “Hiç şüphe yok ki sen de öleceksin, onlar da ölecekler.” (Zümer Sûresi 39/30)

¹⁰⁶ “Her canlı her an ölümü tatmaktadır.” (Âl-i İmran Sûresi 3/185)

¹⁰⁷ Tirmizî, *Kıyâmet* 26, *zühd* 4; Nesâî, *Cenâiz* 3; İbn Mâce, *Zühd* 31; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 2/292.

Evet, hiç hayale, faraza lüzum kalmadan bu kısa ömür ağacının başındaki tek meyvesi olan kendi cenazesine bakabilir. Onunla yalnız kendi şahsının mevtini [ölümünü] gördüğü gibi, bir parça öbür tarafa gitse, asrının ölümünü de görür; daha bir parça öbür tarafa gitse, dünyanın ölümünü de müşahade eder [kalb ve ruh gözüyle görür], ihlâs-ı etemme [tastamam ihlâsa] yol açar.

İkinci Sebep: İman-ı tahkikînin [sağlam, sarsılmaz imanın] kuvvetiyle ve mârifet-i Sâni'i [her bir varlığı bir sanat eseri güzelliğinde yaratan Allah'ı bilmeyi] netice veren masnûâtındaki [her biri bir sanat eseri olan varlıklar] tefekkür-ü imanîden [imani pekiştiren şeyleri düşünmeden] gelen lemeât [parlıtlar] ile bir nevi huzur kazanıp, Hâlık-ı Rahîm'in [merhamet ve ihsanı pek çok olan Yüce Yaratıcı'nın] hazır nâzir [bakan, sevk ve idare eden] olduğunu düşünüp, O'ndan başkasının teveccühünü [yakınlık göstermesini, takdirini] aramayarak, huzurunda başkalarına bakmak, medet aramak o huzurun edebine muhalif olduğunu düşünmek ile o riyadan kurtulup ihlâsı kazanır. Her ne ise.. bunda çok derecât [dereceler], merâtip [mertebeler] var. Herkes kendi hissesine göre ne kadar istifade edebilse, o kadar kârdır. Risale-i Nur'da riyadan kurtaracak, ihlâsı kazandıracak çok hakâik [hakikatler] zikredildiğinden ona havale edip, burada kısa kesiyoruz.

Tefânî sırrı çok mühim bir sır. Üstad Hazretleri, bunu anlatmak için ehl-i tasavvuf arasında kullanılan “fenâ fi'ş-şeyh” ve “fenâ fi'r-resûl” terimlerinden misal vermiş. Şeyhinde fânî olan bir mürîd, tamamen şahsî düşüncelerinden ve hissiyâtından sıyrılarak mürşidinin iradesi altına girer. “Ben böyle istiyorum.” dediği zaman “Mürşidim böyle irade ediyor.” demek istemektedir. Yani her şeyiyle sanki o olmuştur. Bundan sonra Allah Resülü'nde fânî olur, daha sonra da “fenâ fillâh” makamına yükselir. Bu iman ve Kur'ân hizmeti bir tarikat olmadığı için Üstad Hazretleri bu terimden hareketle “fenâfi'l-ihvan” düsturunu benimsemiştir. Böylece her bir Risale-i Nur talebesi tefânî sırrıyla, birbirinde fânî olacak yani

kendi nefsânî hislerini unutup kardeşlerinin meziyet ve hissiyâtıyla fikren yaşayacaktır. Böylece her birisi kardeşleri için en yakın dost, en fedakâr arkadaşı, en güzel takdir edici yoldaş ve civanmert kardeş olacaktır. Bunun için de samimî bir ihlâs içinde bulunacaktır.

“Ehl-i tarikat ve hakikatçe müttefekun aleyh [üzerinde görüş birliği olan] bir esas var ki: Tarik-i hakta sülûk eden bir insan, nefsi emmaresinin enâniyetini ve serkeşliğini kırmak için lâzım gelir ki, nazarını nefsinden kaldırıp şeyhine hasr-ı nazar ede ede tâ ‘fenâfişşeyh’ hükmüne gelir. ‘Ben’ dediği vakit, şeyhinin hissiyâtıyla konuşur ve hâkeza... tâ ‘fenâfirresûl’, ‘fenâ fillâh’a kadar gider. Meselâ, nasıl ki, gayet fedakâr ve sadık bir hizmetkâr, bir yaver, efendisinin hissiyâtıyla güya kendisi kendisinin efendisidir ve padişahıdır gibi konuşur, ‘Ben böyle istiyorum’ der; yani ‘Benim sey-yidim, üstadım, sultanım böyle istiyor.’ Çünkü kendini unutmuş, yalnız onu düşünüyor. ‘Böyle emrediyor,’ der.”¹⁰⁸

İhlâsı kazanmak ve muhafaza etmenin iki yolu vardır. Birincisi “râbîta-yı mevt”tir. Yani ölümünü ve dünyanın fânî olduğunu düşünüp nefsin gizli hilelerinden kurtulmaktır. Yoksa, uzun emeller ile dünyaya bağlanmak; âdeta âhiret nimetlerine burada kavuşmak için beklentilere girmek ihlâsı kökünden berhava etmektir. Onun için ölümü yani lezzetleri tahrip edip acılaştıran ölümü çok zikretmek lâzımdır. Bunun için, hakikat noktasında hazır zamandan istikbale fikren gitmek ve nazaran bakmak yeterlidir. Çünkü kısa ömür ağacımızın başında bulunan tek bir meyve vardır, o da kendi cenazemizdir. İyân, iz’an ve idrâk ile tefekkürü derinleştirdiğimizde kendi cenazemizin ötesinde asrımızın da ölümünü, biraz daha ileri gittiğimizde dünyanın da ölümünü müşahade ederiz. Bu durum, tastamam bir ihlâsa yol açar.

İhlâsı kazanmanın ikinci vesilesi iman-ı tahkîkinin kuvvetiyle, tefekkür derinliğiyle Cenâb-ı Hakk’ın her an hazır ve nâzır olduğunun

¹⁰⁸ Sikke-i Tasdik-i Gaybî, s.57.

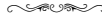
şuuru ile gerçekleşir. Zira riya ve gösterişe girmenin, huzurunda bulunulan Zât'a karşı çok ters olacağını ve o huzurun edebine muhalif düşeceğini bilerek ihlâs kazanılmış olur.

Risale-i Nur'un müellifi Bediüzzaman Hazretleri'nin talebeleri, tefekkürde Üstadlarının sanki, tefekkür ettiği şeyin yani Allah'ın yarattığı sanat eserinin içine girmiş de o muazzam harikayı zerre zerre bütün işleyişi ile inceleyip araştırıyor gibi bir hâlede büründüğünü söylüyorlar. Neticede Yaradan'ın ilim, hikmet vesaire isim ve sıfatları ile yani tabir-i caiz ise mânevî şahsiyetiyle oracıkta hazır ve nâzır olduğunu bütün benliği ile teslim ediyor... İşte bu hâlet-i ruhiyede yazılmış olan Nur Külliyyatı'ndaki o engin ve derin tefekkürleri okuyanlarda da bunun tesiri hemen görülmektedir. Gerçekten Risaleler okunurken insana bir huzur veriyor; huzurda bulunmanın feyzini, neşvesini, reyhanını ve derin neşesini bahşediyor...

Edremitli Arif Çağan Ağabey, her karşılaştığımda bana "tarikatta olmakla, Risale okuma arasındaki farkı" sorardı. Kendimce anlatmaya çalışırdım. Ama daha sonra tekrar karşılaştığımızda yine aynı şeyi sorardı. Bir defasında "Artık sormayacağım." dedi. Sebep olarak da "Bu seneki gezilerim esnasında Isparta-İslâmköy'deki Hasan Efendiyle karşılaştım. Hâfız Ali Ağabey'in talebesi olan bu zâta da aynı soruyu sordum. O bana dedi ki: "Tarikatta huzur-u daimîyi zaman zaman yakalarsınız. Ama kendinizi vererek, size hitap ediyor gibi Risale-i Nurlar'ı okumakla her zaman devamlı olarak huzur-u daimîyi bulursunuz." Gerçekten de öyle...

Tanıdığım bir kişi vardı. Aslında o, eski hayatı itibarıyla mirasyedi bir batakhanecinin durumunu aksettiriyordu. Bir akşam şehirde meyhaneden sarhoş olarak çıkıyor. Bulut gibi bir hâlele yalpalaya yalpalaya bekâr olarak yaşadığı kasabadaki evine gidiyor. Öbür gün kendisine gelince "Ne olacak benim hâlim?" diye düşünürken, karşısında birkaç gün önce bir arkadaşının hediye ettiği kitabı görüyor; alıp okumaya başlıyor. Dünyası değişiyor. Allah'ın sanatları üzerindeki tefekkür bahislerini daha iyi düşünebilmek

için kasabanın bahçelerine, ceviz ağaçlarının gölgelerine gidiyor. Okudukça ufku açılıyor. Bir an geliyor, Risale-i Nur'u, bir genç şeklinde karşısında buluyor. Muhyiddin-i Arabî'nin Fütûhât-ı Mekkiye'sinde bahsettiği ve Hacerü'l-esved karşısında karşılaştığı "fetâ" (genç) gibi... Risale-i Nur Külliyyatı'nı beraber okumaya devam ediyorlar. Bir müddet sonra artık o genç gelmiyor. Bizimki bağırarak ağlıyor "Gel ey Risale-i Nur?.. Gel!. Beni yalnız bırakma!" diye ama geri gelmiyor. Üzülüyor. "Acaba bir hata mı?" yaptım diye düşünürken, Risaleler'den "Bunlar ilk zamanları için bir şekerleme idi. Eski hayatından kopman için buna ihtiyaç vardı. Şimdi artık gerek kalmadı!" mesajını alıp teselli buluyor...

İhlâsı kıran ve riyaya sevk eden pek çok esbaptan [sebeplerden] iki-üçünü muhtasaran [kısaca] beyan edeceğiz:

Birincisi: Menfaat-i maddiye [maddî çıkarlar] cihetinden gelen rekabet, yavaş yavaş ihlâsı kırar. Hem netice-i hizmeti [hizmetten beklenen neticeyi] de zedeler. Hem o maddî menfaati de kaçıır.

Evet, hakikat ve âhiret için çalışanlara karşı bu millet bir hürmet ve bir muâvenet [yardımlaşma] fikrini daima beslemiştir. Ve bilfiil [gerçekleşmiş olarak] onların hakikat-i ihlâslarına ve sâdikâne olan hizmetlerine bir cihette iştirâk etmek niyetiyle, onların hâcât-ı maddiyelerinin [maddî ihtiyaçlarının] tedârikiyle meşgul olup, vakitlerini zâyî etmek için, sadaka ve hediye gibi maddî menfaatlerle yardım edip, hürmet etmişler. Fakat bu muâvenet ve menfaat istenilmez, belki verilir. Hem kalben arzu edip muntazır kalmakla [beklenti içinde olmakla], lisan-ı hâl [hâl dili] ile dahi istenilmez, belki ummadığı bir hâlde verilir. Yoksa ihlâsı zedelenir. Hem ¹⁰⁹لَا تَسْتَوُوا بِأَبَائِي ثُمَّ قَلْبًا¹⁰⁹ âyetinin nehyine yanaşır, ameli kısmen yanar.

¹⁰⁹ "Âyetlerimi az bir fiyatla, yani dünya menfaati karşılığında satmayın." (Bakara Sûresi 2/41)

İşte bu maddî menfaati arzu edip muntazır kalmak, sonra nefs-i emmâre, hodgâmlık [kendi rahatını ve zevkini düşünme] cihetiyle o menfaati başkasına kaptırmamak için, hakikî bir kardeşine ve o hususî hizmette arkadaşına karşı bir rekabet damarı uyandırır. İhlâsı zedelenir, hizmette kudsiyeti [mukaddesliği] kaybeder, Ehl-i hakikat nazarında sakıl [bayağı, sıkıcı, ağır] bir vaziyet alır. Ve maddî menfaati de kaybeder. Her ne ise.. bu hamur çok su götürür, kısa kesip yalnız hakikî kardeşlerimin içinde sırr-ı ihlâsı ve samimî ittifaku kuvvetleştirecek iki misal söyleyeceğim.

Birinci misal: Ehl-i dünya, büyük bir servet ve şiddetli bir kuvvet elde etmek için, hatta bir kısım ehl-i siyaset ve hayat-ı içtimâie-i beşeriyenin [insanın sosyal hayatının] mühim âmilleri [faktörleri, etkenleri] ve komiteleri, iştirâk-i emvâl [mal ortaklığı] düsturunu kendilerine rehber etmişler. Bütün sû-i istîmâlât [kötü kullanımlar] ve zararlarıyla beraber, harika bir kuvvet, bir menfaat elde ediyorlar. Hâlbuki, iştirâk-i emvâlin çok zararlarıyla beraber, iştirâkle mâhiyeti değişmez. Her birisi umuma gerçi bir cihette ve nezarete mâlik hükmündedir, fakat istifade edemez. Her ne ise... bu iştirâk-i emvâl düsturu a'mâl-i uhreviyyeye [neticesi ve faydaları bütünüyle âhirette beklenenecek dinî görevlere] girse, zararsız, azîm [büyük] menfaate medârdır. Çünkü bütün emvâl [mallar], o iştirâk eden her bir ferdin eline tamamen geçmesinin sırrını taşıyor.

Çünkü nasıl ki dört-beş adamdan –iştirâk niyetiyle– biri gazyağı, biri fitil, biri lamba, biri şişe, biri kibrit getirip lambayı yaktılar. Her biri tam bir lambaya mâlik oluyor. O iştirâk edenlerin her birinin bir duvarda büyük bir aynası varsa, her birinin noksansız, parçalanmadan birer lamba, oda ile beraber aynasına girer.

Aynen öyle de, emvâl-i uhreviyyede [dünya hayatında dine hizmet ederken sarf edilen mallarda/imkânlarda] sırr-ı ihlâs ile iştirâk ve sırr-ı uhuvvet [kardeşlik sırrı] ile tesânüt [dayanışma] ve sırr-ı ittihat [birlikteki sır] ile teşrîkû'l-mesâi [bir işte beraber çalışma, iş birliği], o iştirâk-i a'mâlden [aynı işlerde ortaklıktan] hâsıl olan [meydana gelen]

umum yekûn ve umum nur, her birinin defter-i a'mâline [amel defterine] bitemâmihâ [tamamen, eksiksiz] gireceği ehl-i hakikat mâbeyninde [arasında] meşhut [görünen] ve vâki'dir ve vüs'at-ı rahmet [rahmetin enginliği] ve kerem-i ilâhînin [ilâhî ikramın] muktezâsıdır [gereğidir].

İşte, ey kardeşlerim! Sizleri inşâallah menfaat-i maddiye rekabete sevk etmeyecek. Fakat menfaat-i uhreviye [âhirete ait faydalar] noktasında bir kısım ehl-i tarikat aldandıkları gibi, sizin de aldanmanız mümkündür. Fakat şahsî, cüz'î bir sevap nerede; mezkûr misal hükümündeki iştirâk-i a'mâl noktasında tezâhür eden [ortaya çıkan] sevap ve nur nerede?

İkinci misal: Ehl-i sanat, netice-i sanatı ziyâde kazanmak için, iştirâk-i sanat [iş, üretim ortaklığı] cihetinde mühim bir servet elde ediyorlar. Hatta dikiş iğneleri yapan on adam, ayrı ayrı yapmaya çalışmışlar. O ferdî çalışmanın her günde yalnız üç iğne, o ferdî sanatın meyvesi olmuş. Sonra teşrîkü'l-mesâi düsturuyula on adam birleşmişler. Biri demir getirip, biri ocak yandırıp, biri delik açar, biri ocağa sokar, biri ucunu sivirtir ve hâkezâ [böylece, bunun gibi]... her birisi iğne yapmak sanatında yalnız cüz'î bir işle meşgul olup, iştilal ettiği [bir şeyle meşgul olduğu, çalıştığı] hizmet basit olduğundan vakit zâyî olmayıp, o hizmette meleke kazanarak, gayet süratle işini görmüş. Sonra, o teşrîk-i mesâi [iş birliği, birlikte çalışma] ve taksim-i a'mâl [iş bölümü] düsturuyula olan sanatın semeresini [meyvesini] taksim etmişler. Her birisine –bir günde– üç iğneye bedel üç yüz iğne düştüğünü görmüşler. Bu hâdise, ehl-i dünyanın sanatkârları arasında, onları teşrîk-i mesâiye sevk etmek için dillerinde destan olmuştur.

İşte, ey kardeşlerim! Madem umûr-u dünyeviyede [dünyaya ait işlerde], kesif [yoğun, katı] maddelerde böyle ittihat [birleşme], ittifak ile neticeler, böyle azîm yekûn faydalar verir. Acaba, uhrevî ve nurânî ve tecezzi [bölünme, parçalara ayrılma] ve inkısâma [bölünmeye, kısımlara ayrılmaya] muhtaç olmayarak ve fazl-ı ilâhî [ilâhî lütuf, ihsan] ile her birisinin aynasına umum nur in'ikâs etmek [yansıma, aksetme]

ve her biri umumun kazandığı misil sevaba mâlik olmak,¹¹⁰ ne kadar büyük bir kâr olduğunu kıyas edebilirsiniz. Bu azîm kâr, rekabetle ve ihlâssızlık ile kaçırılmaz!

Bu bölümde Üstad Hazretleri ihlâsı kıran ve riyaya sevk eden sebepler üzerinde duruyor. Bunlardan birincisi, maddî menfaat cihetinden gelen rekabettir. Hâlbuki ihlâs, bir işi, bir ibadeti ve bir hizmeti maddî-mânevî hiçbir menfaat düşünmeden sırf Allah rızası için yapmaktır. Fakat işin içine maddî menfaat girince ve o menfaate çok eller uzanmasından, bir ekmeği çok mideler istemesinden dolayı rekabet araya girer. O maddî menfaati başkasına kaptırmamak için hareket eden bir insanda artık yavaş yavaş ihlâs kaybolmaya başlar. Hizmette kudsiyeti de kaybeder. Artık ruhlara, gönüllere tesir etmez işler yapılır.

“Şu zaman cemaat zamanıdır, şahıs zamanı değil. Şahıs ne kadar dâhi ve hatta yüz dâhi derecesinde olsa, bir cemaatin mümessili olmazsa, bir cemaatin şahs-ı mânevîsini temsil etmezse, muhalif bir cemaatin şahs-ı mânevîsine karşı mağlûptur.” (Mektubat, s.494)

Üstad Hazretleri istiğnâ düsturunu anlatırken diyor ki: “Fakat çok rica ederim ki, gücenmeyiniz, hediye kabul edemedim. Kabul edemeyişimin sebepleri çoktur. En mühim bir sebep: Benim, kardeşlerim ve talebelerimle olan münasebetin samimiyetini ve ihlâsı zedelememektir. Hem iktisat, bereket ve kanaat sayesinde, şiddetli ihtiyacım olmadığı hâlde, dünya malına el uzatmak elimde değil, iradem haricindedir. Hem bir ihtimal ile ince bir sebebi anlatacağım: Mühim bir tüccar dostum otuz kuruşluk bir çay getirdi, kabul etmedim. ‘İstanbul’dan senin için getirdim beni kırma.’

¹¹⁰ “Kim bir hidayete davette bulunursa, ona uyanların sevaplarının bir misli ona gelir. Ayrıca bu durum, onların ücretlerinden de hiçbir şey eksiltmez.” anlamındaki hadis için bkz.: Müslim, *İlim* 16; Tirmizî, *İlim* 15; Ebû Dâvûd, *Sünnet* 6; Nesâî, *Zekât* 64.

dedi. Kabul ettim. Fakat iki kat fiyatını verdim. Dedi: 'Niçin böyle yapıyorsun, hikmeti nedir?' dedim: 'Benden aldığın dersi, elmas derecesinden şişe derecesine indirmemektir. Senin menfaatin için, menfaatimi terk ediyorum. Çünkü dünyaya tenezzül etmez tamah ve zillete düşmez, hakikat mukabilinde dünya malını almaz, tasannua mecbur olmaz bir üstaddan alınan hakikat dersi elmas kıymetinde ise; sadaka almaya mecbur olmuş, servet sahiplerine tasannu yapmaya mecbur kalmış, tamah zilletiyle ilminin izzet ve onurunu feda etmiş, sadaka verenlere hoş görünmek için riyakârlığa temâyül etmiş, âhret meyvelerini dünyada yemeye cevaz göstermiş bir üstaddan alınan aynı hakikat dersi, elmas derecesinden şişe (cam) derecesine iner. İşte, sana mânen otuz lira vermekle, (karşılığında) otuz kuruşluk menfaatimi aramak, bana ağır geliyor ve vicdansızlık telâkkî ediyorum. Sen madem fedakârsın, ben de o fedakârlığa mukabil, menfaatinızı menfaatıma tercih ediyorum, gücenme.' O da, bu sırrı anladıktan sonra kabul etti, gücenmedi."¹¹¹

Üstad Hazretleri Barlalı taleberinden Sıddık Süleyman için şunları söylüyor: "Süleyman'la, bu köy değil, belki bu vilâyet iftihar etmeli. Bu tarz ahlâk, bu zamanda bulunması, ibret vesilesidir. (...) Süleyman'da sadâkatle beraber esaslı bir ihlâs gördüm. (...) Hatta Süleyman'a bazı yemediğim bir ekmeğe verdiğim vakit, hatırımı kırmayarak alır. Fakat kat'iyen mukabelesiz almıyor. Ona mukabil evinden getiriyor. Ara sıra bir bardak çay ısrar ediyordum; ısrarıma karşı çekiniyordu. 'Ne için böyle yapıyorsun?' derdim. 'Hizmetimize maddî fayda girmeyip, fî sebilillâh, ihlâslı olmak istiyoruz.' derdi. (...) Bunun bu ahlâkı zâtında vardı. Yanıma geldiği vakit, bir hayat düsturum olan istiğnâ ve insanlardan hediyelerini almamak kaidesi, onun aslî ahlâkına uygun gelmiş. Daha ziyade, insanların, değil hediyesini kabul etmek, (bilâkis) onlara ettiği iyiliklere mukabil dahi bir şeyi kabul etmiyor. Hatta, yüz defa, bir lokma kadar üzüm, kayısı kuruğu, bir okka bal; ben yemiyordum, misafirlere de

¹¹¹ Barla Lâhikası, s.117 (118. Mektup).

yedirmek istemiyordum; ona ısrar ettim: ‘Bu hediyemdir, teber-rükümdür, çocuklarınıza hediye ediyorum, almaya mecbursun.’ dedim. Aldı, (ama) iki şinik buğdayını, bana değirmende öğüte-rek, getirdi. Dört aydır, daha bitmemiş.”¹¹²

Üstad Hazretleri ihlâs sırrını ve samimî ittifakı kuvvetleştirecek iki misal söylüyor. Bunlardan birisi lamba misali... Yani dört-beş kişi-den, birisi gazyağı, biri fitil, biri lamba, biri şişe, biri kibrit getiri-yor ve lambayı yakıyorlar. Hepsi de ışığından istifade ediyor. Ayırı-ca bu kimselerin her birinin birer aynası var. Lamba, her birinin aynasına tam bir ayna olarak aksediyor.

Yani bir insan oruç tutsa siz ona iftar açtırsanız, onun sevabından hiçbir şey eksilmeden sizin de o orucun sevabı defterinize yazılır. Hayır için bir binanın yapılmasına yaptığınız katkılardan dolayı her biriniz tek başına onu yaptırmış gibi sevap alabiliyorsunuz... Çünkü niyetinizde o var. Yani imkânınız olsa tek başınıza yap-tırmak arzu ediyorsunuz. Birisinin hidayetine vesile olmak için ayrı ayrı insanların emekleri geçmişse, her biri tek başına vesile olmuş gibi sevap alıyor. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sel-lem) “Her kim, birisini hidayete davette bulunursa, ona uyanların sevaplarının bir misli ona gelir. Ayrıca bu durum, onların ecir ve sevaplarından hiçbir şeyi de eksiltmez.”¹¹³ buyuruyor.

Eğer büyük ve ulvî niyetinizle dünya çapında bir hayır hizmetinin içinde iseniz ve gücünüz nisbetinde destekte bulunuyorsanız, işte o kadar geniş bir daireden sizin amel defterinize sevaplar akıyor, demektir. Şimdi böyle muhteşem bir hayırlar denizinde yüzmek varken, şahsî, cüz’î rekabetlerle ihlâsı kırmaya ne lüzum var?!..

İkinci misalde dikiş iğneleri yapmaya çalışan ustalardan bahsediyor. Tek başlarına günde üç iğne yapabilirken bir araya gelerek iş bölümü sayesinde meleke ve maharet kazanarak süratle yapmışlar;

¹¹² Barla Lâhikası, s.190 (170. Mektup).

¹¹³ Müslim, *İlim* 16.

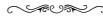
her birine günde üç iğneye bedel üç yüz iğne düşmüş. Yani yüz kat daha fazla ürün elde etmişler. Bu misal de aynı kapıya çıkıyor.

Dikkat edilirse bu uhrevî amellerde ana üç husus var:

- 1- İhlâs sırrı ile ortak olma,
- 2- Uhuvvet (kardeşlik) sırrı ile tesânüt (dayanışma),
- 3- İttihad sırrı ile teşrîk-i mesâi (iş birliği)...

Demek ki gelişi güzel bir ortaklık değil... Onun için nurânîleşiyor, parlıyor, feyiz ve bereket kaynağı oluyor.

Ayrıca daha önce de belirtildiği gibi bu yolla gelen sevaplar âhirette koruma altında oluyor... Hâlbuki şahsî ibadetlerinizden kazandığınız sevap başkasına haksızlık yapmışsanız, sizden alınıp ona verilir. Gerçekten olmuş bir misalle izah edelim. Çok zengin bir adam iflâs eder. Alacaklılar, bankalardaki paralarını alırlar, inşaatlarına ve mağazalarına el konulup alınır. Hatta evine gelinip buz dolabı, çamaşır makinesi ne varsa alınır. Duvarda bir altın madalyası vardır. Çünkü bu adam bir sporcudur, ülkemiz adına katıldığı bir olimpiyatta birinci olmuştur. Alacaklının avukatı onu da almak isteyince mahkemelik olurlar. Mahkeme: “Bu altın madalya bir ülkeyi temsilen, bir olimpiyatta kazanıldığı için koruma altındadır, sahibinden başkasına verilemez.” diye karar verir. İşte hizmet-i imaniye ve Kur’âniye adına yapılanlardan hâsıl olan ecir ve sevaplar da böyledir...

İhlâsı kıran ikinci mâni: Hubb-u câhtan [makam arzusundan, düşkünlüğünden] gelen şöhret-perestlik [şöhret düşkünlüğü] sâikasıyla [sebebiyle] ve şan u şeref perdesi altında teveccüh-ü âmmeyi [halkın takdirini, beğenisini] kazanmak, nazar-ı dikkati kendine celp etmekle enâniyeti [benliği, gururu] okşamak ve nefs-i emmâreye [sürekli günah arzusunda olan nefse] bir makam vermektir ki, en mühim bir maraz-ı ruhî [ruhî hastalık] olduğu gibi “şirk-i hafî” [gizli şirk] tâbir

edilen riyakârlığa [iki yüzlülüğe, gösteriş için yapmaya],¹¹⁴ hodfüruşluğa [kendini beğendirmeye, gösteriş için çalışmaya] kapı açar, ihlâsı zedeler.

Ey kardeşlerim! Kur'ân-ı Hakîm'in hizmetindeki mesleğimiz hakikat ve uhuvvet [kardeşlik] olduğu ve uhuvvetin sırrı, şahsiyetini kardeşler içinde fânî edip,¹¹⁵(Hâşiyeye) onların nefislerini kendi nefesine tercih etmek olduğundan, mâbeynimizde [aramızda] bu nevi hubb-u câhtan [makam düşkünlüğünden] gelen rekabet tesir etmemek gerektir. Çünkü mesleğimize bütün bütün münâfidir [aykırıdır]. Madem kardeşlerin şerefi umumiyetle her ferde âit olabilir; o büyük şeref-i mânevîyi, şahsî, hodfüruşâne, rekabetkârâne, cüz'î bir şerefe ve şöhrete feda etmek, Risale-i Nur şâkirtlerinden yüz derece uzak olduğu ümidindeyim.

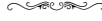
Evet, Risale-i Nur şâkirtlerinin kalbi, aklı, ruhu; böyle aşağı, zararlı, süflî [alçak, bayağı, pes] şeylere tenezzül etmez. Fakat herkeste nefsi emmâre bulunur. Bazı da hissiyât-ı nefsiye [nefse ait duygular] damarlara ilişir; bir derece hükmünü kalb, akıl ve ruhun rağmına olarak icra eder. Sizlerin kalb ve ruh ve aklınızı itham etmem. Risale-i Nur'un verdiği tesire binâen itimat ediyorum. Fakat nefis ve hevâ [zararlı ve günah olan arzular] ve his ve vehim bazan aldatıyorlar. Onun için, bazan şiddetli ikaz olunuyorsunuz. Bu şiddet, nefis ve hevâ ve his ve vehme bakıyor; ihtiyatlı davranınız.

Evet eğer mesleğimiz şeyhlik olsa idi, makam bir olurdu veyahut mahdut makamlar bulunurdu. O makama müteaddit istidatlar namzet olurdu [aday olurdu]. Gıptakârâne [imrendirerek] bir hodgâmlık olabirdi. Fakat mesleğimiz uhuvvettir. Kardeş kardeşe peder olamaz, mürşid vaziyetini takınamaz. Uhuvvetteki makam geniştir. Gıptakârâne

¹¹⁴ Riyakârlığın, "şirk-i hafî" olduğuna dair bkz.: İbn Mâce, *Zühd* 21; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 3/30; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 4/365; el-Beyhakî, *Şuabü'l-îmân* 5/334.

¹¹⁵ (Hâşiyeye) Evet bahtiyar odur ki; kevser-i Kur'ânî'den [Kur'ân-ı Kerîm'in tatlı bereketli beyan pınarından] süzülen tatlı, büyük bir havuzu kazanmak için, bir buz parçası nev'indeki [türündeki] şahsiyetini ve enâniyetini o havuz içine atıp eritendir.

müzâhameye [birbirine sıkıntı vermeye] medâr [sebep] olamaz. Olsa olsa, kardeş kardeşe muavin ve zahîr [destekçi] olur; hizmetini tek-mil eder [eksikliğini giderir, tamamlar]. Pederâne [baba tavrıyla, baba gibi davranarak], mürşidâne [mürşid tavrıyla, mürşid gibi davranarak] mesleklerdeki gıptakârâne hırs-ı sevap ve ulüv-ü himmet [yüksek gayret] cihetiyle çok zararlı ve hatarlı [tehlikeli] neticeler vücûda geldiğine delil, ehl-i tarikatin o kadar mühim ve azîm [büyük] kemâlâtları [güzel-likleri, faziletleri, mükemmellikleri] ve menfaatleri içindeki ihtilâfâtın [ihtilâfların] ve rekabetin verdiği vahim neticelerdir ki; onların o azîm, kudsî kuvvetleri bid'a [dinin aslında olmayan şeylerin] rüzgârlarına karşı dayanamıyor.

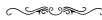

İhlâsı kıran ikinci mânide, hubb-u cah, şöhretperestlik, şan ve şeref duygusu, teveccüh-ü âmmeyi kazanma hissi, nazar-ı dikkati üzerine çekmek, enâniyeti okşamak, nefsi emmâreye makam vermek gibi insanı aşağı çeken şeyler var. Bunlar ruhî maraz ve illetlerin, gizli şirkin, ihlâssızlığın yani riyakârlığın kapılarını açarlar. Şeytanlar insanları buralardan vururlar... Açıktan uğraşanlar da vardır.

Öğrenciliğinden tanıdığım kıymetli birisi vardı. Bu değerli arkadaşımız bir gün "Bir hâlet-i ruhiye geçirdim. Bir seferinde bayılmıştım. Merhum, şehid Hâfız Ali Ağabey'i gördüm. Sonra mâneviyatım açıldı. Bazı sesler duyuyor ve onlarla konuşuyorum. Bana NASA'dan bile haber getiriyorlar." dedi. Daha başka pek çok şeyden bahsetti. Benim bildiğim bir saha olmadığı için bir şey diyemedim. Daha sonra bu işlerle uğraşan bir arkadaşına bu meseleden bahsettim. "Öyle şey olmaz. Onu çağır da bir görü-şelim." dedi. Bir gün üçümüz biraraya geldik. Ona "Çağır bakalım onları!" dedi. O da çağırılmaya başladı. "Geldilerse isimlerini söylesinler." dedi. Söylemişler. Fakat "Yalan söylüyorlar. Eğer söylemezler ise onları Hazreti Süleyman'ın (aleyhisselâm) zincirine vururum." deyince başka isimler söylemişler. Onları bir kağıda

yazdı. “İngilizce biliyorlar mı?” diye sordu. İmtihan edeceğinden korktukları için olsa gerek bilmediklerini söylemişler. Öyle dediklerini onlarla irtibatlı olan arkadaş aktarıyordu. “Peki, NASA’dan nasıl haber getiriyorlar öyleyse. Bunlar seni aldatıyorlar!” dedi. Sonra “Bunlar seninle niçin ilgileniyorlarmış, söylesinler bakalım.” dedi. “Beni kâfir yapmak istiyorlarmış.” dedi. O “Hayır, yine yalan söylüyorlar. Onlar derhal doğruyu söylesinler. Yoksa Hazreti Süleyman’ın (aleyhisselâm) zincirleriyle vurup onlara ne yapacağını bilirim!.” deyince “Biz bazı şeylerle üstünlük hissini verip ayrı bir baş çıkarmak, sizi bölüp parçalamak istiyorduk!” demişler. O arkadaşına “Gördün mü? Bir daha onlarla uğraşmayacaksın ve böyle heveslere kapılmayacaksın. Onlar da seninle uğraşmayacaklar.” dedi.

Benzer bir olaya, çok kıymetli “Sarı Saltuk’umuz” Danimarka’daki Özcan Civelek vefat edince şâhit olmuştuk. Merhumun vefatından sonra onunla çok samimî olan birisi onu âşikâre görmeye ve ondan güzel mesajlar getirmeye başladı. Öbür arkadaşın durumu aklıma geldi. Yukarıdaki hâdiseyi ona naklettikten sonra “Bazı fitratlar gibi senin de mânevî âleme açık bir yönün var. Fakat o kapı açıldığı zaman oradan kimlerin gelip musallat olacağı belli olmaz. İnsanı nereye götürecekleri belli olmaz. İslâm Âlemi’nin başına musallat, yoldan çıkmış nice insanlar var ki, mürşid-i kâmil kontrolü dışında riyazâtları esnasında mâneviyâta açıldıklarında gelenler melek mi, yoksa şeytan mı, bilemedikleri için çok büyük tahribatlara sebep olmuşlardır. Sen buralardan da bu atmosferden de hemen uzaklaş.” diye tavsiyede bulundum. Allah razı olsun o da öyle yaptı...

Üçüncü Mâni: Korku ve tamâdır [aç gözlülüktür]. Bu mâni diğer bir kısım mânilerle beraber “Hücumât-ı Sitte”de¹¹⁶ tamamıyla izah

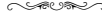
¹¹⁶ İnsan ve cin şeytanlarının altı hücum yolunun anlatıldığı Hücumât-ı Sitte Risalesi Mektubat’ta Yirmi Dokuzuncu Mektub’un Altıncı Kısmı’dır.

edildiğinden ona havale edip, Cenâb-ı Erhamü'r-râhimîn'den [Merhametlilerin en merhametlisi Cenâb-ı Hak'tan] bütün esmâ-yı hüsnâsını [Allah'ın güzel isimlerini] şefaatçi yapıp niyaz ediyoruz ki: "Bizleri ihlâs-ı tâmma muvaffak eylesin. Âmin!.."

اللَّهُمَّ بِحَقِّ الْإِخْلَاصِ، اجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ الْمُخْلِصِينَ الْمُخْلِصِينَ،

أَمِينَ أَمِينَ¹¹⁷

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ¹¹⁸

¹¹⁷ "Allah'ım! İhlâs Süresi'nin hakkı için, bizi (bütün davranışlarında) ihlâsı hedefleyen ve ihlâsa erdirilmiş kullarından eyle. Âmin, âmin!.."

¹¹⁸ "Sübhansın yâ Rab! Sen'in bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan Sen'sin." (Bakara Süresi 2/32)

Konuşan Yalnız Hakikattir

Risale-i Nur'da isbat edilmiştir ki, bazen zulüm içinde adalet tecelli eder. Yani, insan bir sebeple bir haksızlığa, bir zulme mâruz kalır, başına bir felâket gelir, hapse de mahkûm olur, zindana da atılır. Bu sebep haksız olur. Bu hüküm bir zulüm olur. Fakat bu vâkıa adaletin tecellisine bir vesile olur. Kader-i ilâhî [Cenâb-ı Hakk'ın takdiri] başka bir sebepten dolayı cezaya, mahkûmiyete istihkak kesbetmiş olan [hak etmiş olan] o kimseyi bu defa bir zâlim eliyle cezaya çarptırır, felâkete düşürür. Bu, adalet-i ilâhînin [Cenâb-ı Hakk'ın adaletinin] bir nevi tecellisidir.

Ben şimdi düşünüyorum. Yirmi sekiz senedir vilâyet vilâyet, kasa-ba kasaba dolaştırılıyorum. Mahkemedem mahkemeye sürükleniyorum. Bana bu zâlimane işkenceleri yapanların bana attettikleri suç nedir? Dini siyasete âlet yapmak mı? Fakat bunu niçin tahakkuk ettiremiyorlar? Çünkü hakikat-i hâlde [gerçek durumda] böyle bir şey yoktur.

Bir mahkeme aylarca, senelerce suç bulup da beni mahkûm etmeye uğraşiyor. O bırakıyor; diğeri bir mahkeme aynı meseleden dolayı beni tekrar muhakeme altına alıyor. Bir müddet de o uğraşiyor, beni taziyik ediyor, türlü türlü işkencelere mâruz kılıyor. O da netice elde edemiyor, bırakıyor. Bu defa bir üçüncüsü yakama yapışıyor. Böylece musibetten musibete, felâkettten felâkete sürüklenip gidiyorum. Yirmi sekiz sene ömrüm böyle geçti. Bana isnat ettikleri suçun aslı ve esası olmadığını nihayet kendileri de anladılar.

Onlar bu ithamı kasten mi yaptılar, yoksa bir vehme mi kapıldılar? İster kasıt olsun, ister vehim olsun, ben böyle bir suçla münasebet ve alâkam olmadığını kemâl-i kat'iyetle [tam bir kesinlikle] yakinen [şüphesiz] ve vicdanen biliyorum. Dini siyasete âlet edecek bir adam olmadığımı bütün insaf dünyası da biliyor. Hatta beni bu suçla itham edenler de biliyorlar. O hâlde neden bana bu zulmü yapmakta ısrar edip durdular? Neden ben suçsuz ve mâsum olduğum hâlde böyle devamlı

bir zulme, muannid [inatçı] bir işkenceye mâruz kaldım? Neden bu musibetlerden kurtulamadım? Bu ahvâl adalet-i ilâhiyeye muhalif düşmez mi?

Bir çeyrek asırdır bu suallerin cevaplarını bulamıyordum. Bana zulüm ve işkence yaptıklarının hakikî sebebini şimdi anladım. Ben kemâl-i teessürle [son derece üzülererek] söylüyorum ki, benim suçum, hizmet-i Kur'âniyemi [Kur'ân-ı Kerîm hizmetimi] maddî ve mânevî terakkiyatıma [yükselmelerime, mertebelerime], kemâlâtıma [faziletlerime, erdemlerime] âlet yapmış.

Şimdi bunu anlıyorum, hissediyorum, Allah'a binlerle şükrediyorum ki, uzun seneler ihtiyarım haricinde olarak hizmet-i imaniyemi maddî ve mânevî kemâlât ve terakkiyatıma ve azaptan ve cehennemden kurtulmama ve hatta saadet-i ebediyeme [ebedî mutluluğuma, cennet hayatıma] vesile yapmağıma, yahut herhangi bir maksada âlet yapmağıma mânevî gayet kuvvetli mânialar beni men ediyordu. Bu derunî [içten, gönülden gelen] hisler ve ilhamlar beni hayretler içinde bırakıyordu. Herkesin hoşlandığı mânevî makamâtı ve uhrevî [âhirete ait] saadetleri a'mâl-i sâliha [sâlih ameller, iyi işler] ile kazanmak ve bu yola müteveccih olmak [yönelmiş olmak] hem meşru hakkı olduğu, hem de hiç kimseye hiçbir zararı bulunmadığı hâlde ben ruhen ve kalben men ediliyordum. Rıza-yı ilâhîden [Allah rızasından] başka fitrî vazife-i ilmiyenin [ilmî görevinin] sevkiyle, yalnız ve yalnız imana hizmet hususu bana gösterildi. Çünkü şimdi bu zamanda hiçbir şeye âlet ve tâbi olmayan ve her gayenin fevkinde olan hakâik-i imaniyeyi [iman hakikatlerini] fitrî ubudiyetle [yaratılıştan gelen, tabii kullukla], bilmeyenlere ve bilmek ihtiyacında olanlara tesirli bir surette bildirmek; bu keşmekeş [düzensizlik] dünyasında imanı kurtaracak ve muannidlere [inatçılara] kat'î kanaat verecek bir tarzda, yani hiçbir şeye âlet olmayacak bir tarzda, bir Kur'ân dersi vermek lâzımdır ki, küfr-ü mutlakı [bütünüyle inkârı, ateizmi] ve mütemerit [ısrarcı, dik kafalı] ve inatçı dalâleti [İslâm'dan sapmayı, kâfirliği] kırsın, herkese kat'î kanaat verebilsin. Bu kanaat de bu zamanda, bu şerâit [şartlar] dahilinde, dinin

hiçbir şahsî, uhrevî ve dünyevî, maddî ve mânevî bir şeye âlet edilmediğini bilmekle husule gelebilir.

Yoksa komitecilik [çetecilik, her türlü kanun dışı gruplaşmalar] ve cemiyetçilikten tevellüd eden [doğan, meydana gelen] dehşetli dinsizlik şahsiyet-i mâneviyesine [hükûmî, mânevî şahsiyetine] karşı çıkan bir şahıs, en büyük mânevî bir mertebede bulunsa, yine vesveseleri bütün bütün izale edemez. Çünkü imana girmek isteyen muannidin nefsi ve enesi diyebilir ki: “O şahıs, dehâsıyla, harika makamıyla bizi kandırdı.” Böyle der ve içinde şüphesi kalır.

Allah’a binlerce şükürler olsun ki, yirmi sekiz senedir dini siyasete âlet ithamı altında, kader-i ilâhî, ihtiyârım [tercihim, irademin] haricinde, dini hiçbir şahsî şeye âlet etmemek için beşerin zâlimâne eliyle mahz-ı adalet [tamamen adalet] olarak beni tokatlıyor, ikaz ediyor; “Sakın” diyor, “iman hakikatini kendi şahsına âlet yapma; tâ ki imana muhtaç olanlar anlasınlar ki, yalnız hakikat konuşuyor. Nefsin evhamı, şeytanın desiseleri kalmasın, sussun.”

İşte, Nur Risaleleri’nin büyük denizlerin büyük dalgaları gibi gönüller üzerinde husule getirdiği heyecanın, kalblerde ve ruhlarda yaptığı tesirin sırrı budur, başka bir şey değildir. Risale-i Nur’un bahsettiği hakikatlerin aynını binlerce âlimler, yüz binlerce kitaplar daha belîğane [açık ve net bir edebî üslup ile] neşrettikleri hâlde yine küfr-ü mutlaka durduramıyorlar. **Küfr-ü mutlaka mücadelede bu kadar ağır şerâit altında Risale-i Nur bir derece muvaffak oluyorsa, bunun sırrı işte budur. Said yoktur. Said’in kudret ve ehliyeti de yoktur. Konuşan yalnız hakikattir, hakikat-i imaniyedir.**

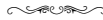
Madem ki nur-u hakikat [gerçeğin ışığı], imana muhtaç gönüllerde tesirini yapıyor; bir Said değil, bin Said fedâ olsun. Yirmi Sekiz sene çektiğim ezâ ve cefalar ve mâruz kaldığım işkenceler ve katlandığım musibetler hep helâl olsun. Bana zulmedenlere, beni kasaba kasaba dolaştıranlara, hakaret edenlere, türlü türlü ithamlarla mahkûm etmek isteyenlere, zindanlarda bana yer hazırlayanlara, hepsine hakkımı helâl ettim.

Âdil kadere de derim ki:

Ben senin bu şefkatli tokatlarına müstahak idim. Yoksa herkes gibi gayet meşru ve zararsız olan bir yol tutarak şahsımı düşünseydim, maddî-mânevî füyûzât [feyizler, ihsanlar, lütuflar] hislerimi feda etmeyeydim, iman hizmetinde bu büyük mânevî kuvveti kaybedecektim. Ben maddî ve mânevî her şeyimi feda ettim, her musibete katlandım, her işkenceye sabrettim. Bu sayede hakikat-i imaniye [iman gerçeği] her tarafa yayıldı. Bu sayede Nur mekteb-i irfanının [eşyanın bütün incelikleriyle derinliğine öğretildiği Risale-i Nur'un ilim ve mârifet mektebiinin] yüz binlerce, belki de milyonlarca talebeleri yetişti. Artık bu yolda, hizmet-i imaniyede onlar devam edeceklerdir. Ve benim maddî ve mânevî her şeyden ferağat mesleğimden ayrılmayacaklardır. Yalnız ve yalnız Allah rızası için çalışacaklardır.

Benimle beraber çok talebelerim de türlü türlü musibetlere, ezâ ve cefâlara mâruz kaldılar, ağır imtihanlar geçirdiler. Benim gibi onlar da bütün haksızlıklara ve haksız hareket edenlere karşı bütün haklarını helâl etmelerini isterim. Çünkü onlar bilmeyerek kader-i ilâhînin sırlarına, derin tecellilerine akıl erdiremeyerek bizim dâvâmıza, hakikat-i imaniyenin inkişafına [gelişmesine, ilerlemesine] hizmet ettiler. **Bizim vazifemiz onlar için yalnız hidayet temennisinden ibarettir. Bize ezâ ve cefâ edenlere karşı hiçbir talebemin kalbinde zerre kadar intikam emeli beslememesini ve onlara mukabil Risale-i Nur'a sadâkat ve sebatla çalışmalarını tavsiye ederim.**

Ben çok hastayım. Ne yazmaya, ne söylemeye tâkatim kalmadı. Belki de bunlar son sözlerim olur. Medresetü'z-Zehra'nın Risale-i Nur talebeleri bu vasiyetimi unutmasınlar.

Üstad Hazretleri, kaderin adalet etmesi hususunda Risaleler'in değişik yerlerinde açıklamalarda bulunmaktadır. Konunun daha iyi anlaşılması için bunların bir kısmını aşağıya derc ettik:

“Aziz kardeşlerim!

Meyve'nin meselelerinin tekmil edilmesine meydan vermeyen mânilerin zevali ile inşaallah yine başlanacak ki; birisi, soğuk; birisi, masonların onun kuvvetinden dehşet almalarıdır. Ben bu musibette kader-i ilâhî cihetini düşünüyorum. Zahmetim rahmete inkılâp eder. Evet, Risale-i Kader'de beyan edildiği gibi her hâdisede iki sebep var: Biri zâhirîdir ki; insanlar ona göre hükmederler, çok defa zulmederler. Biri de hakikattir ki; Kader-i ilâhî ona göre hükmeder, o aynı hâdisede beşer zulmünün altında adalet eder. Meselâ bir adam, yapmadığı bir sirkat ile zulmen hapse atılır. Fakat gizli bir cinâyetine binâen, kader dahi hapsine hüküm verir, aynı zulm-ü beşer içinde adalet eder.

İşte bu meselemizde elmaslar, şişelerden.. sıddık fedakârlar, müte-reddit sebatsızlardan.. ve hâlis muhlisler, benlik ve menfaatini bırakmayanlardan ayrılmak için bu şiddetli imtihana girmemizin iki sebebi var:

Birisi: Ehl-i dünya ve siyasetin evhamlarına dokunan kuvvetli bir tesânüt ve ihlâsla fevkalâde hizmet-i diniyedir. Zulm-ü beşer buna baktı.

İkincisi: Herkes kendi başına bu kudsî hizmete tam ihlâs ve tam tesânüt ile tam liyakat göstermediğimizden, kader dahi buna baktı. Şimdi kader-i ilâhî, ayn-ı adalet içinde hakkımızda ayn-ı merhamettir ki; birbirine müştak kardeşleri bir meclise getirdi, zahmetleri ibadete ve zâyiatları sadakaya çevirdi. Ve yazdıkları risaleleri her taraftan nazar-ı dikkati celbetmek ve dünyanın mal ve evlâdı ve istirahatı pek muvakkat ve geçici ve her hâlde bir gün onları bırakıp toprağa girecek olmasından, onların yüzünden âhiretini zedelememek.. ve sabır ve tahammüle alışmak.. ve istikbaldeki ehl-i imana kahramanâne bir numûne-i imtisal, belki imamları olmak gibi çok cihetle ayn-ı merhamettir. Fakat yalnız bir cihet var ki, beni düşündürüyor. Nasıl bir parmak yaralansa göz, akıl, kalb, ehemmiyetli vazifelerini bırakıp onunla meşgul oluyorlar. Öyle de bu derece zarurete giren sıkıntılı hayatımız, yarasıyla kalb

ve ruhumuzu kendiyile meşgul eder. Hatta dünyayı unutmak lâzım olduğu bir zamanımda o hâl beni masonların meclisine getirdi, onları tokatlamakla meşgul eyledi. Cenâb-ı Hak bu gaflet hâlini de bir mücâhede-i fikriye nev’inden kabul etmek ihtimaliyle teselli buldum.”¹¹⁹

“Aziz, siddık kardeşlerim!

Size **Üç Noktayı** beyan etmeye kalbde bir ihtiyaç oldu:

Birincisi: *‘Bir hâdisede hem insan eli, hem kader müdahalesi olduğundan, insan, zâhirî sebebe bakıp, bazen haksız hükmedip zulmeder. Kader, o musibetin gizli sebebine baktığı için adalet eder.’* diye, Risale-i Nur’da bir kaide-i esasiyedir.

Hem, şimdiye kadar Risale-i Nur’un başına gelen hâdiselerde bir dest-i inâyet, bir veçh-i rahmet bulunduğu tecrübelerle sabittir.

Bu iki cihette kalbden bir sual çıktı. ‘Acaba Nur hakkındaki bu yeni İstanbul hâdisesinde veçh-i adalet ve rahmet nedir?’

Hatıra böyle bir cevap geldi ki: Risale-i Nur’a, ehl-i ilim ve ehl-i dikkati ciddiyetle bakmaya ve tetkik etmeye sevketti. Elbette Risale-i Nur’u tetkik eden bir âlim, insafi varsa taraftar olur. Ve Risale-i Nur, ulemâ dairesinde ve İstanbul âfâkında tezâhür edecek. İşte veçh-i rahmet ve inâyet.

Amma, kader-i ilâhînin veçh-i adaleti şudur ki:

Risale-i Nur’un hakikatiyle ve şâkirtlerinin şahs-ı mânevîsiyle tezâhür eden fevkalâde imanî hizmetlerin ehemmiyetli bir kısmını bîçâre tercümanına vermek ve ehl-i dünya ve ehl-i siyaset ve avâmın nazarında birinci derece ve hakikat nazarında, imana nispeten ancak onuncu derecede bulunan siyaset-i İslâmiye ve hayat-ı içtimaiye-i ümmete dair hizmeti, kâinatta en büyük mesele ve vazife ve hizmet olan hakâik-i imaniyenin çalışmasına râcih gördüklerinden, o tercümana karşı arkadaşlarının pek ziyade hüsn-ü zanları

¹¹⁹ Şuâlar, s.291-292.

ehl-i siyasete, inkılâpçı bir siyaset-i İslâmiye fikrini vermek cihetinde, Risale-i Nur'a karşı hayat-ı içtimaiye noktasında cephe almak ve fütûhâtına mâni olmak pek kuvvetli ihtimali vardı. Bunda hem hata, hem zarar büyüktür.

Kader-i ilâhî, bu yanlış tashih etmek ve o ihtimali izale etmek ve öyle ümit besleyenlerin ümitlerini tâdil etmek için, en ziyade öyle cihetlerde yardım ve iltihaka koşacak olan ulemâdan ve sâdâttan ve meşayihden ve ahbaptan ve hemşehriden birisini muarız çıkardı, o ifratı tâdil edip adalet etti. '*Size, kâinatın en büyük meselesi olan iman hizmeti yeter.*' diye, bizi merhametkârâne o hâdiseye mahkûm eyledi. Sonra, -lillâhilhamd- o muarızı susturdu, o ateşi söndürdü. Fakat münafıklar söndürmemek için çalışıyorlar.

.....¹²⁰

“(Birden hatıra gelen bir meseledir.)

Her şeyde, her musibette, hususan beşer eliyle gelen zulümlü musibetlerde, Risale-i Kader’de beyan edildiği gibi, iki sebep var.

Biri: Zâhiren esbaba bakan beşerdir.

Diğeri: Kader-i ilâhîdir.

Beşer, zâhirî esbaba bakar; bazen yanlış eder, zulmeder. Fakat kader, başka noktalara bakar, adalet eder. İşte, bugünlerde elîm bir endişeyle Risale-i Nur dairesine temas eden üç mesele, adalet-i kaderiye noktasında mânevî suale cevaben ihtar edildi.

Birinci sual: Neden fedakâr, yüksek bir şefkati taşıyan valide, bu zamanda, veledinin malından irsiyet almasından mahrum edildi, kader müsaade eyledi?

Gelen cevap şu: Valideler bu asırda, bir aşılama suretinde şefkatlerini yanlış bir tarzda sarfetmeleridir ki ‘Evlâdım şan ve şeref rütbesinde memuriyet kazansın.’ diye, bütün kuvvetleriyle, evlâtlarını dünyaya, mekteplere sevk ediyorlar. Hatta, mütedeyyin de olsa,

¹²⁰ Kastamonu Lâhikası, s.161-162 (109. Mektup).

Kur’ânî ilimlerin okumasından çekip dünya ile bağlarlar. İşte bu şefkatin bu yanlışından, kader bu mahrumiyete mahkûm etti.

İkinci sual: Risale-i Nur’la münasebettar bazı zâtlara acıdım. ‘Neden pederinin malından hakkı iki sülüs [üçte iki] iken, o haktan kısmen mahrumiyete kader-i ilâhî neden müsaade etti?’

Gelen cevap: Şu asırda, öyle acîp bir aşlamakla, ebeveynine hürmet ve peder ve validesinin şefkatlerine mukabil, bilâ-kayd ü şart kemâl-i hürmet ve itaat lâzım iken, ekseriyetle o hakikî hürmet ve itaat bozulduğundan, iki sülüs almaktan zulmen mahrum edildiler. Kader, onların kusuruna binâen müsaade etti. Kızlar ise, gerçi başka cihetlerde kusurları çok, fakat zâfiyetlerine binâen himâyetkâr ve şefkatkâr ellere ziyade muhtaç bulduklarından, hürmetlerini peder ve validelerine karşı ihtiyaçlarını hassasiyetle bir cihette ziyadeleştirdiklerinden, beşerin zâlim eliyle, kardeşlerinin kısmen haklarını, muvakkaten onlara vermeye müsaade etti.

Üçüncü sual: Bazı mütedeyyin zâtların, dünyadâr haremeleri yüzünden ziyade sıkıntı çekmeleri nedendir? Bu havalide o nevi hâdiseler çoktur.

Gelen cevap: O mütedeyyin zâtlar, diyanetlerin muktezası böyle serbestiyet-i nisvan zamanında öyle serbest kadınların vasıtasıyla dünyaya girişmeleri hatalarından, o kadınların eliyle tokat yemelerine kader müsaade etti.

Mütebâkisi, bir mübarek hanımın şuursuz müdahalesiyle geri kaldı.”¹²¹

“Aziz, sıddık kardeşlerim!

Evvelen: Bütün ruh u canımla hizmet-i Kur’âniye ve imaniyenizi tebrik ediyorum. Bu mektupta bir ince meseleyi meşveret suretiyle reyinizi almak için gönderdik. Münasip midir? Değilse ıslah edersiniz.

¹²¹ Kastamonu Lâhikası, s.230-231 (159. Mektup).

Sâniyen: Risale-i Nur'da isbat edilmiş ki, insanların ayn-ı zulümleri içinde kader-i ilâhî adalet eder. Yani, insanlar bazı sebeple haksız zulmeder, birisini hapse atar. Fakat kader-i ilâhî aynı hapiste başka sebebe binâen adalet ediyor ki, hakikî bir suçta binâen o hapisle onu mahkûm ediyor.

İşte, şimdi bu hakikati gösteren, başıma gelen acîp bir misali şudur: Yirmi sekiz senedir müteaddit vilâyetlerde ve mahkemelerde benim mesuliyetime ve mahkûmiyetime ve mahpusiyetim gibi zâlimâne işkence ve cezalarına gösterdikleri sebep, hiçbir emaresini bulmadıkları mevhum bir suçum şudur:

Diyorlar: 'Said, dini siyasete âlet yapmak ister ve yapıyor.' Hâlbuki bu dâvâlarına otuz senelik musibetli yeni hayatımda ve otuz büyük mecmualarımda bu suçta müsbet bir delil bulamadılar. Hâlbuki böyle meselelerde bir mahkeme madem bulmadı ve mesul edemedi. Başka mahkemelerin musırrâne aynı meseleyi esas tutmaları, bütün bütün kanuna ve akla ve âdete muhalif bir hâlettir. Belki siyaseti dinsizliğe âlet edenler kısmı, kendilerine bir perde olarak bu ithamı bizlere ediyorlar.

Bununla beraber, dine hizmet itibarıyla taallûk eden eski altmış senelik hayat-ı ilmîyem kat'î bir hüccet ve yakîn bir delildir ki, bütün hayatımda temas ettiğim siyaseti ve dünyayı ve bütün içtimaî cereyanları dine hizmetkâr ve âlet ve tâbi yapmak düsturuyla hareket etmişim. Mahkemelerde de hem dâvâ, hem isbat etmişim ki, değil dini siyasete âlet yapmak, belki birtek hakikat-i imaniyeyi dünya saltanatına değiştirmedigimi kat'î delillerle isbat ettiğim hâlde, böyle yirmi vecihle hakikate muhalif ve divanece-sine büyük makamınızı işgal eden bir kısım adliye memurları ve siyasî adamlar bu acîp hurafe gibi meseleyi hakikat zannedip yirmi sekiz sene bana zulmettiklerinin hakikî sebebini bugünlerde bildim. Sebebi bu ki:

Bu enâniyetli zamandaki hizmet-i imaniyede en büyük tehlikem ve mânevî en büyük suçum ve cinayetim; bu zamanda hizmet-i

Kur’âniye’mi şahsıma ait maddî ve mânevî terakkiyatıma ve kemâlâtıma âlet yapmak imiş. Cenâb-ı Hakk’a hadsiz şükrediyorum ki, bu uzun zamanlarda ihtiyârım haricinde hizmet-i imaniyemi, değil maddî ve mânevî terakkiyatıma ve kemâlâtıma ve azaptan ve cehennemden kurtulmama ve hatta saadet-i ebediyeme vesile yapmama, belki hiçbir maksada kat’iyen âlet etmekliğime gayet kuvvetli, mânevî bir mâni görüyordum. Hayret, hayret içinde kalıyordum.

Acaba herkesin hoşlandığı mânevî makamâtı ve uhrevî saadetleri a’mâl-i sâliha ile onları kazanmak ve müteveccih olmak, hem meşrû, hem hiçbir cihet-i zararı olmadığı hâlde, niçin böyle ruhen ediliyor? Rıza-yı ilâhîden başka vazife-i fitriye-i ilmiyenin sevkiyle yalnız ve yalnız imana hizmetin kendisi ayn-ı ücret bana gösterilmiş. Çünkü şimdi bu zamanda hiçbir şeye âlet ve tâbi olmayan ve her gayenin fevkinde olan hakâik-i imaniyeyi fitrî ubudiyetle muhtaçlara tesirli bir surette bildirmenin bu dehşetli zamanda çare-i yegânesi ve imanı kurtaracak ve kat’î kanaat verecek, bu tarzda, yani hiçbir şeye âlet olmayan bir ders-i Kur’ânî lâzımdır ki, küfr-ü mutlakı ve mütemerrit ve inatçı dalâleti kırsın ve herkese kanaat-i kat’iye verebilsin. Böyle bir derse, bu zamanda bu şerâit dahilinde hiçbir şahsî ve uhrevî ve dünyevî, maddî ve mânevî bir şeye âlet edilmediğini bilmekle kat’î kanaat gelebilir. Yoksa, komitecilikten ve cemiyetçilikten tevellüd eden dehşetli dinsizlik şahsiyet-i mâneviyesine karşı mukabil çıkan bir şahsın en büyük bir mertebe-i mâneviyesi de bulursa, yine vesveseleri bütün bütün izale edemez. Çünkü imana girmek isteyen muannidin nefsi ve enesi diyebilir ki: ‘Bu kudsî şahıs, dehâsıyla ve harika makamıyla bizi kandırdı.’ diye bir şüphesi kalır.

Cenâb-ı Hakk’a şükür ki, yirmi sekiz sene dini siyasete âlet ithamı altında kader-i ilâhî bu zulm-ü beşerîde benim ruhumu, ihtiyârım haricinde, dini hiçbir şahsî şeyde âlet etmemek için, beni, beşerin zâlimâne eliyle ayn-ı adalet olarak tokatlıyor. Yani, ‘Sakın, sakın!’

diye ikaz ediyor. ‘İman hakikatini kendi şahsına âlet yapma! Tâ imana muhtaç olanlar anlasınlar ki, yalnız hakikat konuşuyor. Nefsin evhamları, şeytanın desiseleri kalmasın, sussun.’¹²²

Hakikaten Risale-i Nur’un bahsettiği hakikatlerin aynı meâlinde milyonlar kitap o hakikatleri belîğâne neşrettikleri hâlde ve binler hakikî âlimler ders vermeleriyle bu memlekette dehşetli küfr-ü mutlaka tam durduramadıkları hâlde, Nurlar, mezkûr sırra binâen bir cihette galebe ettiğini düşmanları dahi tasdik ederler.

Evet, küfr-ü mutlaka karşı, bu ağır şerâit içinde Nurlar bu işi görmüş, meydandadır. Demek Nurlar’ın kuvveti bu sırr-ı azîmden ileri geliyor.

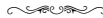
Ben de bütün ruh u canımla yirmi sekiz sene bu işkenceli musibetlerime razı oldum. Hakkımı helâl ettim. **Âdil kadere de derim ki: Müstahak idim senin bu şefkatli tokatlarına... Yoksa gayet meşrû, zararsız, herkesin lillâh için takip ettikleri mübarek mesleğe girseydim, yani maddî ve mânevî hislerimi bütün feda etmeseydim, hizmet-i imaniyede bu acîp mânevî kuvveti kaybedecektim.**

İşte bu kuvvetin bir acîp numûnesi bazı zâtların ki, ben onların ancak ednâ bir talebesi olabildiğim hâlde, onların hakâik-i imaniyeye dair bir kitabını birisi okumuş. Risale-i Nur’un da bir sayfasını okumuş. Risale-i Nur’un bir sayfasıyla daha ziyade imanını kurtardığını ikrar etmiş.

الْباقِي هُوَ الْباقِي¹²²

Duanıza muhtaç kardeşiniz

Said Nursî¹²³

¹²² “Kendinden başka her şeyin fânî olduğu gerçek Bâkî, Allah’tır.”

¹²³ Emirdağ Lâhikası, 2/97-99.

Sual: Zindan-ı atâlete düştüğümüzün sebebi nedir?

Cevap: Hayat bir faaliyet ve harekettir. Şevk ise matiyesidir. İşte, himmetiniz şevke binip mübareze-i hayat meydanına çıktığı vakit:

En evvel düşman-ı şedîd olan yeis rast gelir. Kuvve-i mâneviyesini kırar. Siz o düşmana karşı ¹²⁴ وَلَا تَقْنُطُوا¹²⁴ kılıncını istîmâl ediniz.

Sonra müzâhemetsiz olan hakkın hizmetinin yerini zapteden meylü't-tefevvuk istibdadı hücumla başlar. Himmetin başına vurur, atından düşürttürür. Siz ¹²⁵ كُونُوا لِلَّهِ¹²⁵ hakikatini o düşmana gönderiniz.

Sonra da ilel-i müteselsiledeki terettübü atlamakla müşevveş eden acûliyet çıkar, himmetin ayağını kaydırır. Siz, ¹²⁶ اضْبُرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا¹²⁶ 'yu siper ediniz.

Sonra da, medeni-i bi't-tab' olduğundan ebnâ-yı cinsinin hukukunu muhafazaya ve hakkını onlar içinde aramaya mükellef olan insanın âmâlini dağıtan fikr-i infirâdî ve tasavvur-u şahsî karşı çıkar. Siz de, ¹²⁷ خَيْرِ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ¹²⁷ olan mücahid-i âlî-himmeti mübarezesine çıkarınız.

Sonra, başkasının tekâsülünden görenek fırsat bulup, hücum edip belini kırar. Siz de, ¹²⁸ وَلَا عَيْرَهُ [فَلْيَبْتَوِكُلِّ الْمَوْتَوِكُلُونَ¹²⁸] olan hısn-ı hasîni himmete melce ediniz.

Sonra da acz ve nefsin itimatsızlığından neş'et eden ve işi birbirine bırakmak olan düşman-ı gaddar geliyor. Himmetin elini tutup

¹²⁴ "Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin." (Zümer Sûresi 39/53)

¹²⁵ "Allah için olunuz."

¹²⁶ "İbadette, musibette ve günahahtan kaçınmakta sabırlı olun; sabır yarışında düşmanlarınızı geride bırakın; her an cihada hazırlıklı bulunun." (Âl-i İmran Sûresi 3/200)

¹²⁷ "İnsanların en hayırlısı onlara faydalı olandır." (Bkz.: et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 12/453; ed-Deylemî, *el-Müsned* 4/177; el-Münâvî, *Feyzu'l-kadir* 3/481; el-Aclûnî, *Kcşfü'l-hafâ* 1/54, 457, 472, 2/390)

¹²⁸ "Tevekkül etmek isteyenler Allah'a güvensinler (başkalarına değil)." Bu ifade, İbrahim Sûresi 14/12. âyetinin açıklamalı hâlidir.

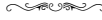
oturtturur. Siz de, ¹²⁹ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ olan hakikat-i şâhikayı üzerine çıkarınız. Tâ, o düşmanın eli o himmetin dâmenine yetişmesin.

Sonra, Allah'ın vazifesine müdahale eden dinsiz düşman gelir; himmetin yüzünü tokatlar, gözünü kör eder. Siz de, ¹³⁰ وَأَسْتَقِيمَ كَمَا أَمَرْتُ وَأَسْتَقِيمَ كَمَا أَمَرْتُ olan kâr-âşına ve vazifeşinas olan hakikati gönderiniz. Tâ onun haddini bildirsin.

Sonra, umum meşakkatin anası ve umum rezaletin yuvası olan meylü'r-rahat geliyor. Himmeti kaydeder, zindan-ı sefaletе atar. Siz de, ¹³² وَإِنَّمَا سَعَى لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى وَإِنَّمَا سَعَى لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى olan mücâhid-i âlicenâbı o cellâd-ı sehâra gönderiniz. Evet, size meşakkatte büyük rahat var. Zira, fitratı müteheyyic olan insanın rahatı yalnız sa'y ve cidâldedir.

إِنَّ لَكُمْ فِي الْمَشَقَّةِ الرَّاحَةَ؛

إِنَّ الْإِنْسَانَ الْمَتَّهِجَةَ فِطْرَتُهُ رَاحَتُهُ فِي السَّعْيِ وَالْجِدَالِ ¹³³

Bu kısmın sadeleştirilmiş hâli şöyledir:

Sual: Tembellik zindanına düşmemizin sebebi nedir?

Cevap: Hayat bir faaliyet ve harekettir. Şevk ise bineğidir. İşte himmetiniz şevke binip hayat mücadelesinin meydanına çıktığı vakit, en evvel şiddetli düşman olan ümitsizlik rast gelir. Kuvve-i mâneviyesini kırar. Siz o düşmana karşı, “Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyiniz.” (Zümer Sûresi 39/53) kılıcını kullanınız.

Sonra, çekişmesiz olan (olması lâzım gelen) hakkın hizmetinin yerini zapteden başkalarından üstün olma meylinin istibdadı

¹²⁹ “Siz doğru yolda olduğça, sapıtmiş olanlar size zarar veremez.” (Mâide Sûresi 5/105)

¹³⁰ “Emrolduğun gibi dosdoğru ol.” (Şûrâ Sûresi 42/15)

¹³¹ “Efendine karşı üstünlük taslama.”

¹³² “İnsan için ancak çalıştığının karşılığı vardır.” (Necm Sûresi 53/39)

¹³³ Üstteki cümle, bu Arapça ifadenin tercümesidir.

hücumla başlar. Himmetin başına vurur, atından düşürür. Siz “Allah için olunuz!” hakikatini o düşmana gönderiniz.

Sonra da birbirine bağlı olan sebeplerdeki, basamakları atlayarak karıştıran acelecilik çıkar, himmetin ayağını kaydırır. Siz, “Sabırlı olun, sabır yarışında düşmanlarınızı geçin. Cihad için hazırlıklı olun.” (Âl-i İmran Sûresi 3/200) âyetini siper ediniz.

Sonra da yaratılışı itibarıyla medenî olduğundan, beraber yaşadığı insanların hukukunu muhafazaya ve hakkını onlar için aramaya mükellef olan insanın emellerini, arzularını dağıtan ferdiyetçilik fikri ve şahsını düşünme karşı çıkar. Siz de “İnsanların en hayırlısı, insanlara en çok faydalı olanıdır.” Olan âli-himmet mücahidi, savaşmaya çıkarınız.

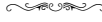
Sonra başkasının tembelliğinden görerek fırsat bulup, hücum ederek belini kırar. Siz de “Tevekkül edenler, (başkasına değil) sadece Allah’a tevekkül etsinler.” (İbrahim Sûresi 14/12 âyetinin açıklama hâlidir) olan sağlam kaleye sığınınız.

Sonra da, acz ve nefsin itimatsızlığından meydana gelen ve işi birbirine bırakmak olan gaddar düşman geliyor. Himmetin elinden tutup oturtur. Siz de “Siz hidayet üzere doğru yolda oldukça, dalâlette olanlar size zarar vermez.” (Mâide Sûresi 5/105) olan şâhika hakikati üzerine çıkarınız. Tâ, o düşmanın eli o himmetin eteğine yetişmesin.

Sonra, Allah’ın vazifesine müdahale eden dinsiz düşman gelir; himmetin yüzünü tokatlar, gözünü kör eder. Siz de “Emrolduğun gibi dosdoğru ol!” (Şûrâ Sûresi 42/15) ve “Efendine âmirlik taslama!” olan kâr-âşinâ ve vazifeyi bilme hakikatini gönderiniz tâ onun haddini bildirsin.

Sonra, bütün meşakkatlerin anası ve umum rezaletlerin yuvası olan rahat meyli geliyor. Himmeti bağlar ve sefâlet zindanına atar. Siz de “İnsan için ancak çalıştığı için karşılığı vardır.” (Necm Sûresi 53/39) olan âlicenap mücâhidi o sihirbaz cellâda gönderiniz. Evet

size meşakkatte büyük rahat var. Zira, fitratı heyecanlı olan insanın rahatı yalnız çalışma ve mücadeledir.

Yukarıda anlatılan hususlarla alâkalı şunlar söylenebilir:

İşi başkalarına atıp, “Neme lâzım, bana ne?” anlayışı bir toplumu çöküşe götürür. İşte bu “neme lâzımcılık” anlayışını güzelce ifade edebilmek için bir kıssa anlatılır. Biz kıssadan hisse almaya bakalım...

Kanunî Sultan Süleyman, devletin inişe geçip çökmeye yüz tutmasına karşı tedbirler düşünürken, süt kardeşi meşhur âlim ve müşid Yahya Efendi’ye danışmak aklına gelir ve kendisine bir mektup gönderir. Mektupta şöyle demektedir: “Sen ilâhî sırlara vâkıfsın. Kerem eyle de bizi aydınlat. Bir devlet hangi hâlde çöker? Osmanoğullarının âkıbeti nasıl olur? Bir gün olur da izmihlâle uğrar mı?”

Güzel bir hatla yazılmış mektubu okuyan Yahya Efendi’nin cevabı bir bakıma çok kısa, bir bakıma da içinden çıkılmaz bir hâl alır: “Neme lâzım be sultanım!” Cevabı hayretle okuyan Kanunî, buna bir mânâ veremez. Sonra “Acaba bilmediğimiz bir mânâ mı var?” diyerek kalkar, Yahya Efendi’nin Beşiktaş’taki dergâhına gelir. Sitemli bir şekilde “Ağabey, ne olur mektubuma cevap ver. Bizi geçiştirme, soruyu ciddiye al!” der.

Yahya Efendi de “Sultanım sizin sorunuzu ciddiye almamak mümkün mü? Ben sorunuz üzerinde düşünüp kanaatimi açıkça arz ettim.” der. Kanunî bunun üzerine der ki: “İyi, ama bu cevaptan bir şey anlamadım. Sadece ‘Neme lâzım be sultanım.’ demişsiniz. Sanki beni böyle işlere karıştırma, der gibi bir mânâ çıkarıyorum.”

Bunun üzerine Yahya Efendi “Sultanım! Bir devlette zulüm yayılsa; haksızlık başını alıp yürüse; işiten ve görenler de ‘Neme lâzım.’ deyip uzaklaşsalar; sonra koyunları kurtlar değil de çobanlar

yese, bilenler bunu söylemeyip sussalar; fakirlerin, muhtaçların, yoksulların, kimsesizlerin, feryadı göklere çıksa da bunu da taşlardan başkası işitme; işte o zaman devletin sonu görünür. Böyle durumlardan sonra devletin hazinesi boşalır, halkın itimat ve hürmeti sarsılır. Asayişe itaat hissi gider, halkta hürmet duygusu yok olur. Çöküş ve izmihlâl de böylece mukadder hâle gelir.” der.

Bunları dinlerken, Kanunî Sultan Süleyman ağlamaya başlar ve söylenenleri başını sallayarak tasdik eder. Sonra da kendisini böyle ikaz eden mürşid ve âlim Yahya Efendi gibi bir zâta ülkesinin sahip olduğundan dolayı Allah'a şükreder.

Bediüzzaman Hazretleri işsizlik ve tembellik zindanına düşüş sebeplerimizi şöyle sıralamaktadır: Hayat, şevk bineğine biner ve normal yaşayışı olan faaliyet ve harekete geçer. Fakat hayat mücadelesinde en büyük ve en şiddetli düşman olan ümitsizlik karşısına çıkar. Kuvve-i mâneviyesini kırar. Çünkü ümitsizlik (yeis) Üstad'ın tabiriyle kanser gibi bir hastalıktır. Mehmet Akif diyor ki:

Yeis Yok!

Lâkin, hani bir nefhası yok sende ümidin!

“Ölmüş” mü dedin? Ah onu öldürmeli miydin?

Hakkın ezeli fecri boğulmazdı, a zâlim,

Ferdâlanın artık göreceksin ki ne muzlim!

Onsuz yürürüm dersin, emin ol ki yürünmez.

Yıllarca bakınsan, bir ufak lem'a görünmez.

Beyninde uğuldar durur emvâcı leyâlin;

Girdâba vurur alnını, koştukça hayâlin!

Hüsran sarar âfâkını, yırtıp geçemezsin.

Arkanda mı, karşında mı sahil seçemezsin.

Ey, yolda kalan, yolcusu yeldâ-yı hayâtın!

Göklerde değil, yerde değil, sende necâtın:

Ölmüş dediğin ruhu alevlendiriver de,
 Bir parça açılsın şu muhitindeki perde.
 Bir parça açılsın, diyorum, çünkü bunaldın;
 Nevmi'd olarak nur-u ezelden donakaldın!
 Ey, Hakk'a taparken şaşırın, kalb-i muvahhid!
 Bir sîne emelsiz yaşar ancak o da: Mühlid.
 Birleşmesi kâbil mi ya tevhid ile ye'sin
 Hâşâ! Bunun imkânı yok elbette bilirsin.
 Öyleyse neden boynunu bükmüş, duruyorsun?
 Hiç merhametin yok mudur evlâdına olsun?
 Doğduk, "Yaşamak yok size!" derlerdi beşikten;
 Dünyayı mezarlık bilerek indik eşikten!
 Telkin-i hayat etmedi aslâ bize bir ses;
 Yurdun ezeli yaşçısı baykuş gibi herkes,
 Ye'sin bulanık ruhunu zerk etmeye baktı;
 Mel'un aşu bir nesli uyuşturdu, bıraktı!
 "Devlet batacak!" çılgılığı beyinde öter de,
 Millette bekâ hissi ezilmez mi ki? Nerde!
 "Devlet batacak!" İşte bu öldürdü şebâbı;
 Git yokla da bak var mı kımıldanmaya tâbı?
 Âfâkına yüklense de binlerce mehâlik,
 Batmazdı, hayır batmadı, hem batmıyacaktı;
 Tek sen uluyan ye'si gebert, azmi uyandır:
 Kâfi ona can vermeye bir nefha-i iman;
 Davransın ümidin; bu ne haybet, bu ne hürmân?
 Mâzîdeki hicranları susturmaya başla;
 Evlâdına sağlam bir emel mâyesi aşıla,
 Allah 'a dayan, sa'ye sarıl, hikmete râm ol...
 Yol varsa budur, bilmiyorum başka çıkar yol.

Üstad Hazretleri, Sünûhat isimli eserinde, asilzade fakat nokta-yı istinadını kaybetmiş ve ye'se (ümitsizliğe) düşmüş birisiyle, aslında sıradan ve gevşek, ama bir dayanma noktası olan ümit dolu başka birisinin durumlarını şöyle karşılaştırır: “Feleğin darbesini yemiş, perişan, fakat asil bir aşiretten bir cesur adam ile; talihi yaver, feleği müsait, diğer bir aşiretten bir korkak ile bir yerde rast gelirler. Karşılıklı övünme ve münazara başlar. Evvelki (asil âşiretten olan) adam başını kaldırır, aşiretinin zelil olduğunu görür, izzet-i nefsi-ne yediremez. Başını indirir, nefsi-ne bakar, bir derece ağır görür. Eyvah! O vakit; ‘Neme lâzım, işte ben, işte işlerim.’ gibi şahsına ait olumsuzluklarla yaralanmış gururu feryada başlar. Veyahut o aşiretten çekilip veya asılsızlık gösterip, başka aşirete intisap eder. İkinci adam, başını kaldırdıkça aşiretinin iftihar vesileleri gözünü kamaştırır, gurur hissini kabartır, nefsi-ne bakar, gevşek görür. İşte o vakit fedakârlık hissi ve milliyet fikri uyanır; ‘Aşiretime kurban olayım.’ der. Eğer bu temsilin remzini anladınsa, şu müsabaka ve mücadele meydanı olan bu ibret cihanında, bir Müslüman, meselâ bir Hıristiyan veya bir Kürt, bir Rum ile mânen hissiyâtları hamiyet mücadelesinde mukabele ve muvâzene ile tezâhür etse, temsilin sırrını göreceksin. Lâkin şu farklılık, herkesin zannettiği gibi değildir. Belki zâhir-perestlik ve sathîlik ve hisyanılımasından gelmiştir. Ey Müslüman! Aldanma! Başını indirme! Paslanmış eşsiz bir elmas, daima mücellâ (cilâlanmış) cama tercih edilir. Zâhiren olan İslâmiyet’in zaafi, şu hazır medeniyetin, başka dinin hesabına hizmet etmesidir. Hâlbuki şu medeniyetin suretini değiştirmesi zamanı gelmiştir. Her gelecek yakındır.”

Üstad Hazretleri, Hutbe-i Şâmiye’de ise şöyle demektedir:

“**Yeis en dehşetli bir hastalıktır** ki, Âlem-i İslâm’ın kalbine girmiştir. İşte o yeistir ki, bizi öldürmüş gibi, Batı’da bir-iki milyonluk küçük bir devlet, şarkta yirmi milyon Müslümanları kendine hizmetkâr ve vatanlarını sömürge hükmüne getirmiş. Hem o yeistir ki, yüksek ahlâkımızı öldürmüş, umumî menfaati bırakıp

şahsî menfaate nazarımızı hasrettirmiş. Hem o yeistir ki, kuvve-i mâneviyemizi kırmış. Az bir kuvvetle, imandan gelen kuvve-i mâneviye ile Doğu'dan Batı'ya kadar istilâ ettiği hâlde o harika kuvve-i mâneviye, ümitsizlikle kırıldığı için, zâlim ecnebiler dört yüz seneden beri üç yüz milyon Müslüman'ı kendilerine esir etmişler. Hatta bu yeisle, başkasının lâkaytlığını ve fütûrunu kendi tembelliğine özür zannedip 'Neme lâzım.' der. 'Herkes benim gibi berbatır.' diye şehâmet-i imaniyeyi terk edip İslâmî hizmeti yapmıyor. Madem bu derece bu hastalık bize bu zulmü etmiş, bizi öldürüyor. Biz de o katilimizden kisasımızı alıp öldüreceğiz. 'Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyiniz.' (Zümer Sûresi 39/53) kılıcıyla o ye'sin başını parçalayacağız."

İnsanın himmetini ve şevkini kıran bir engel de insandaki **başkalarından üstün olma duygusudur**. Çünkü Allah rızası dışında olan hedefler, her zaman için gerçekleşmeyeceğinden dolayı, ümit kırıcı olaylar kişinin peşini hiç bırakmayacaktır. Onun için insan sırf Allah rızası hedefine kilitlenmesi gerekmektedir.

Engellerden birisi de aceleciliktir. Cenâb-ı Hak insanın kalbini kendi tahtı olarak yaratmıştır. Oraya başka bir şeyin oturmasına rıza göstermez. Ama, acelecilik, hırs, aşk-ı mecâzî ve siyaset hemen kalbi delip oraya oturmak ister. Bundan dolayı da, Allah Teâlâ darılır ve aksiyle tokat vurur. Zaten acele, şeytandır. Hırs, hasaret (zarar) sebebidir. Mecâzî âşıklar peşinde gezenler de hep perişan olurlar. Siyaseti kalplerinin içine kadar sokanlar da dengeyi bozar, kendi partilerinden olanları şeytan bile olsa el üstünde tutmaya çalışır, başka partiden olanları da melek bile olsa kılık değiştirmiş şeytan suretinde görür ve günaha girerler. Onun için Bediüzzaman Hazretleri, siyasetten, Allah'a sığınmıştır. Acelecilik belâsından kurtulmak için, sabra sarılmak mecburiyetindeyiz. Acele işe şeytan karıştığı için mutlaka hata yaparız. İstişareye, danışmaya fırsat bulamadan acele olarak verdiğimiz kararlardan her zaman pişmanlık duymuşuzdur..

Engellerden birisi de, şahsımızı düşünme ve ferdî hareket etmedir. Böyle bir durum, herkesin hep kendini düşünerek hareket etmesine yol açar. Bu da birliği, beraberliği ve dayanışma ruhunu zedeler. Cemaati dağıtıp paramparça eder. Gücünü ve aksiyonunu kaybedenler, hiçbir iş yapamazlar. Bizim en büyük gücümüz, ihlâstır. Ondandır da tesânüt (dayanışma), birlik ve beraberliktir. Birliği olmayanlar, diri ve iri olamazlar..

Bir engel de, başkasının tembelliğinden hisse kapmaktır. Kötüler, emsal teşkil edemezler. Örnek ve misaller iyilerden alınır.

Düşmanlardan birisi de işi birbirine bırakmaktır. Bir işin yapılması için “Kim var orada?” denilince, merhum Necip Fazıl’ın dediği gibi, “Kim var?” diye seslenilince, sağına ve soluna bakmadan fert fert ‘Ben varım!’ cevabını verici, her ferdi ‘Benim olmadığım yerde kimse yoktur!’ fikrini besleyici bir dâvâ ahlâkına kaynak bir gençlik...” ideal bir gençlik ruhunu gösterir. Bediüzzaman Hazretleri buna, “İmanlı fazilet” diyor. Evet, fazilet iyiliklerin alışkanlık hâline getirilmesidir. Alışkanlıklar da düşünce taşına, yani sağına soluna bakılarak yapılmaz.

Müslümanları yanlış sevk eden işlerden birisi de, hâşâ Cenâb-ı Hakk’ın hikmetlerini sorgularcasına ve onları hiç hesaba katmadan kumar oynar gibi “**Artık ne olacaksa olsun.**” diyerek en büyük tehlikelere doğru yürümek ve saf kitleleri de peşlerinde girdaplara sürüklemektir. Allah’ın koyduğu kanunlar vardır. Bunlar değişmez... Bunları, Habibi Muhammed (aleyhissalâtu vesselâm) için bile çoğu kere değiştirmemiştir. O da, savaşta her türlü tedbiri almış. İzin gelinceye kadar asla savaşa baş vurmamıştır. Zırh giymiş hatta yaralanmıştır. 23 senelik mücadelesi meydandadır. Her zaman, her şey harikalar kuşağında gelişmemiştir. Hâlbuki, kendi hevâ ve heveslerine göre hareket edenler ve ekseriyetle aceleci davrananlar hüsrana uğramış, hatayı kendilerinde arayacaklarına kadere itiraz taşları atmışlardır. Çoğu kere saf kitleleri de yanıltmışlardır. Onlar fitrî, doğru ve değişmez

yolu, uzun ve iğneyle kuyu kazmak gibi görerek terk etmişlerdir; hatta o yolda gidenleri tenkit etmişlerdir..

Engellerin birisi de tenperverlik ve rahatlık duygusudur. Bu duygu, sefilliğin esasını teşkil eder. Hâlbuki, Kur'an-ı Kerîm bize "çalışma" hakkında "İnsan için ancak çalıştığıının karşılığı vardır." (Necm Sûresi 53/39) diye en büyük ikazı yapar. Tembelliğe, tenperverliğe, meylü'r-rahata hiç cevaz yoktur. Zâten Cenâb-ı Hakk'ın koyduğu bir kanuna göre, hareket ve faaliyet kâinatta mutad bir kanundur. Hareketsiz hiçbir zerre yoktur. Faaliyette lezzet vardır. Faaliyet, zaten bizzat lezzetin kendisidir..

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ¹³⁴

Meâli:¹³⁵(Hâşiye) “Nefis daima kötü şeylere sevk eder.” âyetinin, hem de *عَدُوٌّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جُنُبِكَ* mânâ-yi şerifi: “Senin en zararlı düşmanın, nefisindir.”¹³⁶ hadisinin bir nüktesidir.

Tezkiyesiz nefis-i emmâresi [şeytanın vesvese ve oyunlarına karşı koymayan, sürekli günah arzusunda olan nefsi] bulunmak şartıyla, kendi nefisini beğenen ve seven adam başkasını sevmez. Eğer zâhirî seve de samimî sevemez; belki ondaki menfaatini ve lezzetini sever. Daima kendini beğendirmeye ve sevdirmeye çalışır. Ve kusuru nefesine almaz; belki avukat gibi kendini müdafaa ve tebrie eyler [temize çıkarır, suçsuzluğuna hükmeder]. Mübalâğalarla, belki yalanlarla nefisini medih ve tenzih ederek [kusurlardan uzak tutarak, toz kondurmayarak], âdeta takdis eder [mukaddes sayar, kutsal kabul eder] ve derecesine göre,

*مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوِيَهُ*¹³⁷ âyetinin bir tokadını yer.

Temeddühü [kendini övmesi, methetmesi] ve sevdirmesi ise, aksü'l-amelle [ters tepki, reaksiyonla] istiskâli [soğuk davranışı, hoşnutsuzluğu] celbeder [çeker], soğuk düşürür. Hem amel-i uhrevîde [âhirete ait amelde] ihlâsı kaybeder, riyayı karıştırır. Âkıbeti görmeyen ve neticeleri düşünmeyen ve lezzet-i hâzıraya [peşin lezzete] müptelâ [düşkün, tutkun] olan hisse ve hevâ-yı nefse [nefsin haram olan şeylere karşı arzu ve isteğine] mağlûp olup, yolunu şaşırmuş hissini fetvâsıyla,

¹³⁴ Yûsuf Sûresi 12/53.

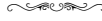
¹³⁵ (Hâşiye) Bu parçanın da herkese faydası var.

¹³⁶ el-Beyhakî, *ez-Zühd* s.157; el-Gazâlî, *İhyâu ulûmi'd-dîn* 3/4; ed-Deylemî, *el-Müsned* 3/408; İbn Receb, *Câmiu'l-ulûmi ve'l-hikem* 1/196; el-Münâvî, *Feyzu'l-kadîr* 5/358; el-Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 1/160, 2/222.

¹³⁷ “Hevâ ve heveslerini kendisine mâbud edinen kimse.” (Furkan Sûresi 25/43)

bir saat lezzet için bir sene hapiste yatar. Bir dakika gurur veya intikam yüzünden on sene ceza görür. Âdeta, ders aldığı Amme cüz'ünü bir tek şekerlemeye satan hevâî [boş, değersiz] bir çocuk gibi, elmas kıymetinde bulunan hasenâtını [sevaplarını, iyiliklerini], hissini okşamak için ve hevâsını memnun etmek için ve hevesini tatmin etmek için, ehemmiyetsiz cam parçaları hükmündeki lezzetlere, enâniyetlere vesile edip, kârlı işlerde hasâret eder [kaybeder, zarar eder].

اللَّهُمَّ احْفَظْنَا مِنْ شَرِّ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ وَمِنْ شَرِّ الْجِنَّ¹³⁸

İnsanın en zararlı düşmanlarından olan tezkiyesiz nefsin, sorgulanması ve terbiye edilmesi ile alâkalı olarak M. Fethullah Gülen Hocaefendi şöyle demektedir:

“Hakikî bir mümin ömrünü nefsiyle mücadele ederek sürdürür. Kalbine uğrayan hatıralara ve kafasından geçen düşüncelere bile parola sorar. Her işinde nefsânîliğini aşmaya çalışır; çok defa en güzel ve en mâkul davranışlarından dolayı bile kendi kendini sorgular. Her akşam eksik ve yanlışlarını bir kere daha gözden geçirir; her sabah hatalarını giderme, âhiret hesabına kaçırıldığı fırsatları telâfi etme ve ötelere azık hazırlama azmiyle hayata açılır.

Tirmizî'de geçen bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz (aleyhi ckmeliü't-tchayâ) en büyük mahkemede hesaba çekilmeden önce dünyadayken sık sık nefsi sorgulamayı akıllılık ve müminlik emaresi olarak zikretmiş; Hazreti Ömer Efendimiz de Allah Resûlü'nden işittiği bu hakikati farklı bir üslûpla seslendirerek şöyle buyurmuştur: ‘Âhirette hesaba çekilmeden evvel kendinizi hesaba çekin. Ötede amelleriniz tartılmadan önce burada kendiniz tartın. En büyük arz ve mahkeme için şimdiden gerekli hazırlıklarınızı yapın. Bilin ki, o gün huzura alındığınızda size ait hiçbir şey gizli kalmayacak ve bütün sırlarınız bir bir sayılıp dökülecektir.’

¹³⁸ “Allah'ım! Bizi nefsin ve şeytanın ve cin ve insin şerrinden muhafaza et.”

Dolayısıyla, Allah'a ve âhiret gününe inanan bir insan, yanlışları ve doğruları, hataları ve isabetli tavırları, kaybettikleri ve kazandıkları zaviyesinden her gün bir kere daha nefsiyle yüzleşmeli ama bunu kötülük ve fenalıklarını deşeyip kendini aşağılamak suretiyle yapmamalı; aksine, nefsini karşısındaki bir kanepeye oturtup, onu 'rasyonel, insaflı ve hâzık' bir hekimin hastasını muayene etmesi edasıyla sorgulamalıdır.

Evet, nefsiyle yüzleşen insan, evvelâ onu farklı bir varlık gibi görüp muhatap almalı, onun hakkındaki tenkitlerini, takdirlerini dile getirmeli ve onun cevaplarını dinlemelidir. Sonra da ortaya konan düşünceleri, tevcih edilen soruları, nefisten gelen itirazları veya kabulleri bir hakeme arz etmeli ve onun değerlendirmelerine kulak vermelidir. İşte o hakem, olsa olsa insanın en doğru söyleyen sistemi, yani 'vicdanı' olabilir. Bundan dolayı, nefis muhasebesinde vicdanın sesini dinlemek, onun ölçülerini esas kabul etmek ve nihai kararı ona tasdik ettirmek gerekir.

Nefsi ele alırken ve onu değerlendirirken akla uygun, ölçülü ve hesaplı davranarak onun mahiyetini de göz önünde bulundurmak icap eder. Nefis mekanizması, her türlü şehvî arzu, istek ve kapislerden; bazı hikmetlerle belli gayeler için insana verilen kin, nefret, öfke, hiddet ve inat gibi duygulardan meydana gelmiştir. Bundan dolayı, dünden bugüne ruhun 'terbiye'sinden ve kalbin 'tasfiyesi'nden bahsedilirken **nefis için de 'tezkiye' ifadesi kullanılmış**; nefsin tabiatında bir kirlilik bulunduğu için onun saflaştırılıp özüne döndürülmesi söz konusu edilmemiş ve 'nefis tasfiyesi' denmemiştir. Nefis kendi konumunda değerlendirilerek, onun kirlilerinden temizlenmesi ve ondaki şerre açık istidat ve temayüllerin hayır hesabına kullanılır hâle getirilmesi hedeflenmiş; bu da '**nefis tezkiyesi**' tabiriyle ifade edilmiştir.

Diğer taraftan, nefis; kibir, gurur, bencillik, haset, kin, öfke, düşmanlık gibi şeytanî hususiyetlerine rağmen, onu kalb ve ruhun arkadaşlığına yükseltebilecek önemli bir potansiyeli de özünde

taşımaktadır. O, ciddî bir seyr u sülûkla şeytanî hususiyetlerinden birer birer sıyrılabılır; üzerindeki cismâniyete ait zulmetleri arka arkaya yırtıp emmârelikten kurtularak, levvâme, mülheme, mutmainne, râdiye, mardiyeye ve sâfiye gibi mertebelere sıçramak suretiyle müzekkâ (temizlenmiş) hale gelebilir. Ayrıca nefis, insandaki metafizik gerilimi tetikleyen çok önemli bir unsur sayılır. O, insanı sürekli uğraştırır; onun gaflete düşmesine asla fırsat vermez ve insandaki mücadele azmini bilir. Onun içindir ki, insanı sadece mânâ yönüyle ele alıp terbiye etmek veya onu vicdan mekanizmasından ibaret kabul ederek yalnızca ruh terbiyesi ve kalb tasfiyesiyle meşgul olmak yeterli değildir. Aynı zamanda, nefsin tezkiyesi ve insana verilen negatif duyguların da hayır istikametine çevrilmesi gerekir.

Ne var ki, Bediüzzaman Hazretleri'nin ifadesiyle, nefs-i emmâre, levvâmeye veya mutmainneye inkılâp etse bile onun tesiri hiçbir zaman bütün bütün yok olmaz. Çünkü o, silâhlarını ve cihâzâtını sınırlara, hassasiyetlere ve çeşitli mevzulardaki aşırı titizliğe devreder; onlar da onun vazifesini âhir ömre kadar sürdürürler. Nefs-i emmâre çoktan öldüğü hâlde, onun tesirleri yine görünür. Bu hususa dikkat çeken Üstad Hazretleri der ki, 'Ben bir zaman enâniyetini bırakmış ve nefs-i emmaresi kalmamış büyük evliyanın da şiddetli bir surette nefs-i emmâreden şikâyet ettiğini gördüm, hayrette kaldım. Sonra kat'î bildim ki, âhir ömre kadar mücahede-i nefsiyenin sevabdar devamı için, nefs-i emmârenin ölmesi üzerine onun cihazâtı damarlara ve hissiyâta devredilir, mücahede devam eder. İşte o büyük evliyalar, bu ikinci düşmandan ve nefsin vârisinden şikâyet ederler.'

Kur'ân-ı Kerîm, Hazreti Yusuf'un kıssası münasebetiyle nefse itimat edilemeyeceğini açıkça dile getirir ve Zeliha'nın 'Doğrusu, ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü Rabbimin merhamet edip korudukları hariç, nefis daima fenalığı ister, kötülüğe sevk eder. Şüphesiz Rabbim Gafûr'dur, Rahîm'dir (affi ve merhameti boldur).'

(Yusuf Sûresi 12/53) dediğini nakleder. Müfessirler arasında, bu ifadenin, Hazreti Yusuf'a ait olduğu kanaati daha yaygındır. Fakat, bu sözü, nefsinin tezkiye etmemeye matuf olarak Hazreti Yusuf'un söylediğini farz etmek uygun düşse bile, peygamberlerin doğuştan nefsi-i mutmainne sahibi oldukları ve Yusuf Nebi (aleyhisselâm) için de nefsi-i emmâreden bahsedilemeyeceği düşünülünce; ayrıca, âyetin siyakına bakılınca Zeliha'nın söylediğini kabul etmek daha doğru olsa gerektir. Zira söz konusu âyette, Zeliha'nın konuşmasından sonra başka bir kâil, yani sözü söyleyen açıkça belirtilmemiştir; bu da onun sözünün devam ettiğini gösterir. Haddizatında, bu söz kime ait olursa olsun, asıl üzerinde durulması gereken mesele, Kur'ân'ın onu nazara vermiş ve nefsi-i emmâreye itimat edilemeyeceğini bildirmiş olmasıdır.

Demek ki, bu mevzuda sürekli teykkuzda olmak, hep titiz davranmak ve asla nefse güvenmemek lâzımdır. Hazreti Bediüzzaman'ın ifadesiyle, 'Tezkiyesiz nefsi-i emmâresi bulunmak şartıyla, kendi nefsinin beğenen ve seven adam başkasını sevmez. Eğer zâhirî sevse de samimî sevmez; belki ondaki menfaatini ve lezzetini sever. Daima kendini beğendirmeye ve sevdirmeye çalışır. Ve kusurunu nefsinin almaz, belki avukat gibi kendini müdafaa ve tebrie ederler.' İşte, nefsi karşı koltuğa oturtup ona bazı sorular tevcih ederken, onu bu yapısı ve cibilliyetiyle ele almak gerekir. O, kendi cibilliyeti istikametinde tezkiye edilmez ve serbest bırakılırsa mütemerrit bir karaktere bürünür. Fakat, arz etmeye çalıştığımız hususiyetleri gözetilerek rasyonel bir şekilde ele alınıp tezkiyeye tâbi tutulursa, o zaman da, bir farklılaşma yaşar, hayvaniyet ve cismaniyet üstü bir mahiyete ulaşır; artık, ruha ve kalbe bütün bütün zıt olmaz.

Bir diğer husus; insan kendisiyle yüzleşirken, nefsiyle hesaplaşırken ve bir mânâda onu masaya yatırıp analitik bir mülâhazayla ona bakarken çok insafî olmalı; merhamet ve adalet dairesinde hareket etmeli; her hak sahibine hakkını vermesi gerektiği gibi nefsinin

hakkına da riayetkâr davranmalıdır. Muhasebede de hakkı gözetip adaletten ayrılmama esastır. Her insan, kendi seviyesine göre nefsinin sorgulamalı; ona yönelttiği isteklerinde kendi kemâlât eşliğini ölçü edinmeli; ondan tabiat üstü beklentilere girmemelidir ki dini zorlaştırmış, omuzuna yüklediği ağırlıkların altında kalmış ve ümitsizliğe düşmüş olmasın.

Başka bir münasebetle arz ettiğim, Ebu'd-Derdâ ile Selman-ı Farisî efendilerimiz arasındaki konuşmada da aynı hususa işaret vardır. Hazreti Selman, sürekli oruç tutan, yatağa hiç girmeyen, neredeyse gecenin tamamını kıyamda geçiren Ebu'd-Derda Hazretleri'ne Peygamber Efendimiz'den işittiği şu nasihatı hatırlatır: 'Senin üzerinde Rabbinin hakkı var, nefsinin hakkı var, ehlinin de hakkı var. Her hak sahibine hakkını ver.' Evet, İslâm'da ruhbaniyet yoktur; o insanı bütün mahiyetiyle değerlendirir. Yogiler gibi yemekten- içmekten tamamen uzak duranlara, aylarca aç-susuz kalanlara ve Allah'ın helâl kıldığını yasaklayanlara, 'Ey iman edenler! Allah'ın size helâl kıldığı o güzel ve temiz nimetleri kendinize haram kılmayın, haddi aşmayın! Çünkü Allah, haddini aşanları asla sevmez. Allah'ın size rızık olmak üzere yarattığı şeylerden helâl ve temiz olarak yeyin! Kendisine iman ettiğiniz Allah'a karşı gelmekten sakının!'" (Mâide Sûresi 5/87-88) der; müntesiplerine denge, itidal ve istikamet telkin eder.

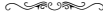
İmam-ı Birgivî'nin '*Tarikat-ı Muhammediye*' isimli kitabına '*Berika*' adıyla bir şerh yazmış olan İmam-ı Hadimî, ya kendi başından geçen veya başkasından naklettiği misalî bir mahkeme hâdisesini anlatır. Hâdiseyi yaşayan insan her kimse, onu, 'hakkında şikâyet var' diye mahkemeye çağırırlar. Mahkeme salonunda, bir köşeye büzülmüş, pusmuş, acayip kılıklı, tanımadığı birini görür. O tuhaf dâvâcı, 'Bu zât, benim hakkımı vermiyor; yemiyor, içmiyor, yatmıyor.' diye şikâyetlerini sıralayınca, dâvâlı, onun kendi nefsi olduğunu anlar. Mahkeme heyeti, 'Bu senden şikâyet ediyor; tabiatını ve

genel durumunu hiç hesaba katmadan, kendi kafana göre onu bazı şeylere zorluyormuşsun.’ mânâsına gelen sözlerle dâvâ konusunu açıklığa kavuşturur. O zât, ‘Fakat, beni Allah’ın yolundan alıkoymaya çalışan, sürekli günahlara çağırın ve âdeta helâkimi hazırlayan budur, nefsimdir.’ diyerek savunmasını yapar ve mahkemeyi kazanır. Gerçi, şikâyet etmek nefsin şiarıdır; onun hevâ ve heves yörüngeli şikâyetlerine kulak vermemek gerekir. Ne var ki, ona karşı muamelelerde de insafı elden bırakmamak esas olmalıdır.

Ayrıca, nefsi sorgularken, içinde yaşadığımız şartları da hesaba katmak icap eder. Evet, nefse yüz vermemek ve onu asla şımartmamak gerekir. Bu açıdan, içinde neş’et ettiğimiz iman ve İslâm atmosferi, Cenâb-ı Hakk’ın bize bahşettiği dine ve imana hizmet etme zemini çok büyük bir avantaj olarak görülüp, bu büyük nimet karşısında nefislerimizin şikâyet etmeye kat’iyen hakkı olmadığı düşünülebilir. Fakat, dünyanın hâl-i hazırındaki durumu ve çok kötü olan şartların dinî hassasiyetleri korumaya mâni bulunduğu da mülâhaza dairesine alınmalı; özellikle öğretmen, üniversite hocası, doktor, vs.. gibi hayat-ı içtimaiyede bir vazife gören, mecburen çarşı ve pazarın, cadde ve sokağın isine-pasına bulaşan insanların hâli de kendi şartları içerisinde hesap edilmelidir. Bir insanın bu şartları gözetmeden nefsini hesaba çekmesi, bir yönüyle, ona tabiatının üstünde bir teklifte bulunması ve onu ‘teklif-i mâlâyutak’a maruz bırakması mânâsına gelebilir. İşte o durumda nefsin şikâyet etmeye hakkı olabilir; hatta nefsine insafsızca yüklenen insanın dâvâyı kaybetme ihtimali de vardır.

Dolayısıyla, insan, her meselede olduğu gibi, muhasebede de ölçülü ve dengeli davranmalıdır. Her şeyden önce, muhasebenin yeis ağırlıklı olmamasına çok dikkat etmelidir. Allah Resûlü’nün (sallallahu aleyhi ve sellem), ‘Bu din kolaylık üzere vaz’ edilmiştir. Hiç kimse kaldıramayacağı mükellefiyetlerin altına girerek dini geçmeye çalışmasın; galibiyet mutlaka dinde kalır.’ şeklindeki beyanı

da bu konuda bize önemli bir ölçü vermektedir. Öyleyse her fert, kendiyle yüzleşirken nefisini levmetme çıtasını sorumluluklarının altında ezilmeme ve yenik düşmeme sınırında tutmalıdır. Bu sınır, her insanın mânevî hayatına ve Cenâb-ı Hak'la münasebetine göre çeşitlilik arz eder; onu da en doğru şekilde herkesin kendi vicdanı belirler.”¹³⁹

---

¹³⁹ Gülen, M. Fethullah, *Kırk Tesbi (İkindi Yağmurları)*, 5/345-350.

[Mektûbât'tan]

Gönüller Fatihî Büyük Üstad'a

Nuruyla bütün gönlümü fetheyleyen Üstâd!
Gönlüm seni, kudsî heyecanlarla eder yâd.

İlhamıma can geldi berâet haberinle,
Müminleri şâd eyleyen ulvî zaferinle.

Sıyrıldı ufuklardan o kasvetli bulutlar;
Göklerde melekler, bu büyük bayramı kutlar.

Milyonların imanını kurtardı cihadın;
Par par yanar imanlı gönüllerdeki yâdın.

Coşturmada imanları, binlerle vecizen,
Tarihini kudsî heyecanlarla süzerken.

İlhamımı mest etti tecellâ-yı cemâlin;
“Fâtih” gibi rehberleri andırmada hâlin.

Dağlar gibi sarsılmadın, en korkulu günlerde,
Her ânı ölümler dolu tazyikin önünde.

Dünyalara dehşet salıyor, sendeki iman;
Sarsılmayan imanına düşman bile hayran.

Rehber sana zîra, “Yüce Peygamberimiz”dir.
Ölmez eserin: Gençliğe gösterdiğin izdir.

Kur'ân-ı Kerîm'in ezeli feyzine erdin;
İnsanlığa, iman ve kemâl dersini verdin.

Ey başlara cennetlerin ufkundan inen tâc!
Âlem senin irfanına, irşadına muhtaç.

Derya gibi nurlar taşıyor her eserinden;
“Allah”a giden nurcuların rehberisin sen!

Milyonları derya gibi çoşturmada “Sözler”;
Cennet’teki âlemleri seyretmede gözler.

Hikmet dolu her cümlede, Kur’ân’daki nur var;
Her lem’ada, bin bir güneşin hüzmesi çağlar.

“Nur Yolcusu” insanlığa örnek olacaktır.
Kudsî heyecanlarla, gönüller dolacaktır.

Mefkûresi, gündün güne erdikçe kemâle;
Gark olmada iç âlemi, en tatlı visâle.

Coştukça denizler gibi kalbindeki iman;
Bin ders-i hakikat veriyor ruhuna Kur’ân.

Âzâdedir İslâm’ı saran tehlikelerden;
Dâvâsı temiz çünkü siyasî lekelerden.

Her hamlesinin kuvve-i kudsiyesi vardır;
Vicdanları mest eyleyen ulvî sesi vardır.

Aşkın ezeli sırrına erdikçe gönüller;
Yer yer donatır ufkunu sevda dolu renkler.

Bir ülkeyi baştan başa fethyledin ey Nur!
Nurun olacaktır, bütün insanlığa düstur.

Kur’ân seni te’yid ediyor mu’cizelerle;
Ey şanlı gönül fâtihi hiç durmadan ilerle!

Tarih-i hayatın doludur hârikalarla;
Hiç sönmeden âlemde güneşler gibi parla!

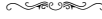
Manzûme-i şemsiyeyi temsil ediyorsun;
Heybetli fezâlarda hız almış gidiyorsun!

İmanlı nesiller, seni takip edecektir;
Yıllarca, asırlarca peşinden gidecektir.

Tarihi aşarken sen o iman dolu hızla,
Milyonları aşmış bütün evlâtlarınızla;

Birden açılır ruhuma esrarlı bir âlem,
Vasfeyemez aşkı, şiirimdeki nâlem...

Ali Ulvi Kurucu

Ali Ulvi Kurucu Ağabey, “Gönüller Fatihi Büyük Üstad’a” isimli şiiriyle alâkalı hatıralarını şöyle anlatmaktadır:

“Tarihçe-i Hayat çıktıktan sonra, Eşref Edip Bey’in neşrettiği ‘Sebilürreşâd’ dergisinde ve bazı gazetelerde Üstad’ın, eserleriyle birlikte beraat ettiğini okudum. Yıllar boyu hapsedilen, eserleri yasak bilinen, kitaplarını yazan ve okuyanlar takibata, eziyet ve işkencelere uğratılıp hapslere atılan bir zâtın, eser ve talebelerinin, resmen beraat etmeleri, tabii benim için büyük bir müjde oldu. Memlekette bir fütûhâtın başladığına, imanın yeniden inkişaf ettiğine dair bende bir kanaat hasıl oldu. ‘Gönüller Fatihi Büyük Üstad’a’ diye bir şiir yazdım, bir mektupla birlikte kendisine gönderdim. Bu mektup da yine ‘Tarihçe-i Hayat’a ikinci baskısından itibaren derc olundu. Mektubumu kitabın son tarafına, daha başka mektuplar ve Risale-i Nurlar hakkında yazılmış bazı yazılarla beraber koyan arkadaşlar, altında: ‘Mânevî Evlâtlarınızdan Ali Ulvi’ imzası bulunan mektubumun üzerine şu satırları ilâve etmişlerdi:

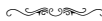
‘Medine-i Münevvere’de bulunan ve Nur’un hakikatini tam anlayan ve İslâmiyet’e hizmet eden bir zâtın mektubudur.’ Mektubu orada neşrolunan hâliyle aynen buraya alıyorum:

‘Gönüller fatihi pek muhterem ve mükerrem Üstadımız Hazretleri, mübarek ellerinizden öper, bütün aziz ve sadâkatli talebelerinizle beraber sıhhat ve selâmette daim olmanızı Bârgâh-ı Kibriya’dan niyaz eylerim. Müslümanlar için en büyük bir bayram diye ancak vasıflandırılabilen beraatiniz bütün Nurcuları şâd ve handan eylediği gibi, bendenizi de dünyalar kadar memnun ve mesrur eylemiştir... Nasıl memnun etmesin ki: Sizin eserlerinizle birlikte beraatiniz demek, ruhun maddiyata, nurun zulmete, imanın küfre, hakkın bâtıla, tevhidin şirke ve irfanın cehle galip gelmesi demektir. Yıllardan beri önüne sıradağlar gibi engeller, korkunç uçurumlar gibi mâniler konulan ‘Nur Çağlayanı’, en sonunda mu’cizevî bir şekilde bütün sedleri yıkmış, mânileri aşmış, nur ile bütün zulmetleri tarumar eylemiştir. ‘Mu’cizevî hârikalarla doğan ilâhî tecellilerin vasfında kalemler kırılır, fikirler gürülde, ilhamlar yanar, kül olur.’ derlerdi. Hakikaten bendeniz, şimdi bu müstesna zaferin karşısında aynı aczi, bütün varlığımla hissediyorum. Zira tefekkür ve ilhamıma nihaysiz bir ufuk açılıyor... Cihan, muhteşem bir ‘Nur Mabedini’ andırıyor... Civarımdaki her şey, her yer, derin vecd ve istiğraklarla gaşyolmuş bir hâlde... Her zerrede: *وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ* (Hiçbir şey yoktur ki, O’nu tesbih etmesin.) sırr-ı sübhanîsi tecelli ediyor... Binâenaleyh, bilmiyorum, bu mesut hâdiseyi; şanlı bir zafer, şahane bir fetih, ilâhî bir kurtuluş, cihanşümül bir bayram diye mi vasıflandırayım? Zira, kudsî dâvânın kazanmış olduğu bu ilâhî zafer, bütün İslâm ve insanlık dünyasındaki mücahitlerin azimlerine kuvvet, ruhlarına can, imanlarına hız ve heyecan vermiştir. Evet, azim ve imanları, aşk ve emelleri henüz kemâle ermemiş olan birçok Müslüman, maalesef acıklı bir yeis içinde idiler. Böyle bir zaferin tahakkukunu, hayal ve muhal görüyorlardı. Fakat bütün feyiz ve nurunu insanlığı tenvir ve irşad için ilâhî bir güneş hâlinde Arş-ı Âzam’ın

pürnur ufuklarından inen Kur'ân-ı Kerîm'den alan Nur neşriyatı, durgun gölleri andıran gönülleri deryalar gibi coşturmuş, kasvet ve hicran yıllarının ümit ve emellere vurduğu müthiş zincirleri kırmıştır. O nur kaynağından fışkıran o serapa feyiz ve hikmetler saçan eserler; hislerin, fikirlerin ve bilhassa alevler içinde yanan ruh ve vicdanların ezeli ve ebedî ihtiyaçlarına cevap verdiği gibi; onları, dalga dalga boğucu karanlıklar muhitinden, tertemiz ve pırl pırl nur ufuklarına çıkarmıştır. Yıllarca devam eden uzun bir sükût, derin bir gaflet ve boğucu bir zulmetten sonra ilâhî bir güneş hâlinde parlayan bu kudsî zafer, nur için yol aramakta olan perişan beşeriyetin yakın bir gelecekte uyanacağını müjdelemektedir... Çünkü, din ihtiyacı, sırf Müslümanların değil, bilumum insanların ezeli ve ebedî ihtiyacıdır. Bugün bedbaht insanlık, din nimetinden mahrum olmanın sürekli hicran ve felâketlerini bağıryanarak çekmektedir. Bu acıklı buhranın korkunç neticesidir ki, çeyrek asır zarfında iki büyük harbe girmiş ve üçüncüsünün de kapısını çalmak çılgınlığını göstermektedir. Artık bütün insanları kardeş yaparak yemyeşil cennetlerin nurlu ufuklarından esen refah ve saadet, huzur ve asayiş rüzgârıyla dalgalanan âlemşümül bir bayrak altında toplayacak olan yegâne kuvvet, İslâm'dır. Zira beşeriyetin bugünkü hâli, tıpkı İslâm'dan evvelki insan cemiyetlerinin acıklı hâlidir. Bunun için, insanlığı o günkü ebedî felâketten kurtaran İslâm, bugün de kurtarabilir... Evet, milyonların, milyarların kalbinde asırlardan beri kanamakta olan o derin yarayı saracak yegâne müşfik el, İslâm'dır. Her ne kadar ufuklarda zaman zaman bazı uydurma ışıklar görülüyorsa da, müstakbel, bütün nur ve feyzini güneşlerden değil, bizzat Rabbü'l-âlemîn'den alan ezeli ve ebedî 'Yıldız'ındır. O yıldız, dünyalar durdukça duracak ve onu söndürmek isteyenleri yerden yere vuracaktır. Cihan-kıymet Üstadım! Malûm-u fâzılâneleridir ki; son günlerde mukaddes dâvâya hizmet eden bazı tenvir ve irşad hareketleri doğmuş, fakat maalesef hiçbirisi 'Risale-i Nur Külliyyatı'nın gördüğü mühim işi görememiş ve ihraz ettiği ilâhî zaferi kazanamamıştır. Zira bu yol,

peygamberlerin, velilerin, ariflerin, salihlerin ve bilhassa canını canana seve seve feda eden ve sayısı milyonlara sığmayan kahraman şehitlerin mukaddes yoludur. Artık bu çetin yolda yürümek isteyenler, her an karşılıklarına dikilecek olan müthiş mâniaları daima göz önünde tutmaları lâzımdır. Evet, bu yolda yürüyecek olanların, sizdeki sarsılmak bilmeyen imanla, yüksek ve ilâhî irfanla ve bilhassa harikulâde ihlâs ve feragatla mücehhez olmaları gerektir. Çünkü, bu mühim vadide Nur dâvâsının takip ettiği tebliğ, tenvir ve irşad usûlü bambaşka hususiyetler taşımaktadır. Artık insanın his ve fikrine, ruh ve vicdanına bambaşka ufuklar açacak olan bu derin bahsi, dua buyurun da, müstakil ve mufassal bir eserde aziz din gönüldaşlarımıza arz etmek şerefine nail olayım... Çünkü, bu nurlu bahis o kadar derin ve o derece mühimdir ki, böyle birkaç sahi-felik mektup ve makalelerle asla ifade edilemez. İman ve Kur'an nuru ile tertemiz gönlünüzü fethettiğiniz gençlik, ilâhî zaferinizin en parlak delilini teşkil eden en mühim varlık ve en kıymetli cevherdir... 'Nurdan Sesler'in hemen her mısraında, asil ve şuurlu ruhuna hitap ettiğim tertemiz gençlik, işte bu hak ve hakikatin bağrıyanık âşığı olan gençliktir. Nurlu dâvânın kazanmış olduğu bu son zaferrin verdiği bütün vecdle dolu bir ilhamla yazdığım şu manzumeyi takdim ediyorum. Kabulünü rica ve istirham eylerim. Tekrar tekrar ellerinizden öper, kıymetli dualarınızı beklerim, pek muhterem Üstadım Hazretleri.'

Mektubum 'Tarihçe-i Hayat'ın sonuna yukarıdaki şekilde alınmış olmakla beraber, onunla birlikte gönderdiğim şiir buraya alınmamıştı. Şiir daha sonra Risale-i Nur Külliyyatı'nın büyük ciltlerinden 'Mektubat' kitabının sonuna alındı. Şiirin üzerine, eseri neşre hazırlayan arkadaşlar, 'Medine-i Münevvere'de bulunan mühim bir âlimin Risale-i Nur hakkında yazdığı bir manzumedir.' ibaresini de koymuşlar.¹⁴⁰

¹⁴⁰ Düzdağ, M. Ertuğrul, *Üstad Ali Ulvi Kurucu Hatıralar*, 3/272-276.

HÜCUMÂT-I SİTTE RİSALESİ

Altıncı Risale Olan Altıncı Kısım

(Hücumât-ı Sitte: İnsan ve cin şeytanlarının altı hücum yolu)

Kur'ân-ı Hakîm'in tilmizlerini [öğrencilerini] ve hâdimlerini [hizmetkârlarını] ikaz etmek ve aldanmamak için yazılmıştır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

141 وَلَا تَزَكَّوْا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ

Şu Altıncı Kısım, ins ve cin şeytanlarının altı desiselerini [hilelerini, oyunlarını] inşâallah akîm [güdük, neticesiz, kısır] bırakır ve hücum yollarının altısını seddeder [kapar, engeller].

“Tarihçe-i Hayat”ta anlatıldığına göre, Bediüzzaman Hazretleri bir gün Riyaset (Büyük Millet Meclisi Başkanlık) Odasında, M. Kemal Paşa ile iki saat kadar konuşurlar. Bediüzzaman Hazretleri kendisine İslâmiyet ve Türklerin düşmanlarına karşı güçlü olmak için yapılacak inkılâpların, doğrudan doğruya Kur'ân'ın kudsî kanunlarından istifade edilerek ortaya konulması gerektiğini söyler. Sonra da Mektubat'ta geçen yukarıdaki bu temsili anlatır. M. Kemâl Paşa ise Bediüzzaman'a mebusluk, Şeyhülislâmlığa bağlı Daru'l-Hikmet'teki eski vazifesini, hem Doğu'da Şeyh Sünûsî'nin yerine umumî vâizliği, hem bir köşk tahsis etmek gibi teklifleri yapar. Bediüzzaman Hazretleri, bunların hiçbirisini kabul etmeyerek artık siyaset yolu ile hizmet edilemeyeceğine kanaat getirip Van'a dönmek ister. Trenle Ankara'dan Van'a gitmek için istasyona gelen Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, orada dostları tarafından

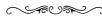
141 “Bir de sakın zulmedenlere meyletmeyin, sempati duymayın. Yoksa size ateş dökülür.” (Hûd Sûresi 11/113)

uğurlanır. Bu esnada istasyondaki evinde kalan M. Kemal Paşa da yanına gelir. Ayak üstü heykel konusunda konuşurlar. M. Kemal Paşa, ona heykel hakkındaki kanaatlerini sorar. Bediüzzaman da: “Büyük Kur’ân’ımızın bütün hücumu heykelleredir. Müslümanların heykelleri ise; hastahaneler, mektepler, yetimleri koruyan yurtlar, mâbedler, yollar gibi âbideler olmalıdır.” cevabını verir...

Tevfik Demiroğlu diyor ki: “Üstad daha önceden beni Ankara’ya göndermişti. Bilâhare kendisi de ısrarla istenince geldi. Orada son olarak kendisini Mustafa Kemal’le istasyonda konuşurken gördüm. Ben yanlarında idim. O zaman Mustafa Kemal’in Sarayburnu’na heykelinin yapılmasını düşünüyorlardı. Buna karşılık ilk olarak Sokulluların adamı olan sarıklı avukatlardan Abdunnâfi Efendi karşı çıktı. İstanbul’dan Ankara’ya telgraflar çekti. ‘Hilâfet merkezine heykeller dikilemez.’ diye. O zaman da Üstad: ‘Paşa biz sana heykel dikmen için yardım etmedik.’ dedi. İstasyonda ben duydum. Mustafa Kemal cevap vermedi, yürüdü. Ertesi günü de duyduk ki Üstad Van’a gitmiş.”¹⁴²

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, Ankara’dan Van’a döndü. Van’da iken Vanlı Molla Hamid gibi talebelerine esas hayalindeki hedefini şöyle ifade etmişti: “Van Gölü’ndeki Akdamar Adası’nda on sene kalarak, elli tane talebe yetiştirsem, o talebelerle İslâmiyet’i bütün dünyaya yayıp dünyayı fethedebilirim.”

Seneler sonraki benzer gayretler bu gaye-i hayalin yerini inşaallah tutacaktır.

Birinci Desise

Şeytan-ı ins [şeytanlaşan insan], şeytan-ı cinnîden aldığı derse binâen; hizbu’l-Kur’ân’ın [Kur’ân’a bağlı kimselerin] fedakâr hâdimlerini **hubb-u câh** [makam arzusu, düşkünlüğü] vâsıtasıyla aldatmak ve o

¹⁴² Şahiner, Necmeddin, *Son Şahitler*, 1/219.

kudsî hizmetten ve o mânevî, ulvî [yüce] cihaddan [Allah'ın dinine hizmet için sarf edilen her türlü gayretten] vazgeçirmek istiyorlar. Şöyle ki:

İnsanda, ekseriyet itibarıyla hubb-u câh denilen hırs-ı şöhret [meşhur olmak için gösterilen hırs] ve hodfürûşluk [kendini beğendirme, gösteriş için çalışma] ve şan u şeref denilen riyakârâne, halklara görünmek ve nazar-ı âmmede [kamuoyunda, halkın nazarında] mevki sahibi olmaya, ehl-i dünyanın [geçici dünya zevklerine bağlanıp âhireti unutan kimselerin] her ferdinde cüz'î-küllî [az-çok] arzu vardır. Hatta o arzu için, hayatını feda eder derecesinde şöhret-perestlik [şöhret düşkünlüğü] hissi onu sevk eder. Ehl-i âhiret [hayatlarını daha çok âhiret kıstaslarına göre sarfeden, dindar kimseler] için bu his gayet tehlikelidir, ehl-i dünya için de gayet dağdağalıdır [sıkıntılıdır, gürültülüdür]; çok ahlâk-ı seyyienin [kötü ahlâkın] de menşeidir [kaynağıdır, membaıdır] ve insanların da en zayıf damarıdır. Yani: Bir insanı yakalamak ve kendine çekmek; onun o hissini okşamakla kendine bağlar, hem onun ile onu mağlûp eder. Kardeşlerim hakkında en ziyade korktuğum, bunların bu zayıf damarından ehl-i ilhâdın [dinden sapanların, dinsizlerin] istifade etmek ihtimalidir. Bu hâl beni çok düşündürüyor. Hakikî olmayan bazı biçare [çaresiz, zavallı] dostlarımı o suretle çektiler, mânen onları tehlikeye attılar.¹⁴³(Hâşiye)

Ey kardeşlerim ve ey hizmet-i Kur'ân'da [Kur'ân-ı Kerîm'e hizmette] arkadaşlarım! Bu hubb-u câh cihetinden gelen dessor [hilekâr, düzenbaz] ehl-i dünyanın hafiyelerine [casuslarına] veya ehl-i dalâletin [hak dinden sapanların] propagandacılarına veya şeytanın şâkirtlerine deyiniz ki:

¹⁴³ (Hâşiye) O biçareler, “*Kalbimiz Üstad ile beraberdir.*” fikriyle kendilerini tehlikesiz zannederler. Hâlbuki ehl-i ilhâdın [dinden sapanların, dinsizlerin] cereyanına kuvvet veren ve propagandalarına kapılan, belki bilmeyerek hafiyelikte [casuslukta] istîmâl edilmek tehlikesi bulunan bir adamın, “*Kalbim sâfidir. Üstadımın mesleğine sâdiktir.*” demesi, bu misale benzer ki: Birisi namaz kılarken karnındaki yeli tutamıyor, çıkıyor; hades vuku buluyor [meydana geliyor]. Ona “*Namazın bozuldu.*” denildiği vakit, o diyor: “*Neden namazım bozulsun, kalbim sâfidir.*”

“Evvelâ rıza-yı ilâhî [Allah rızası] ve iltifat-ı rahmânî [Cenâb-ı Hakk’ın iltifatı, ihsanı] ve kabul-ü rabbânî [Cenâb-ı Hakk’ın makbul sayması] öyle bir makamdır ki; insanların teveccühü [yönelme, yakınlık gösterme] ve istihsanı [beğenmesi, takdir etmesi], ona nisbeten bir zerre hükmündedir. Eğer teveccüh-ü rahmet [Cenâb-ı Hakk’ın rahmetinin insana yönelmiş olması] varsa, yeter. İnsanların teveccühü, o teveccüh-ü rahmetin in’ikâsı [yansıma, aksetme] ve gölgesi olmak cihetiyle makbuldür. Yoksa arzu edilecek bir şey değildir.. çünkü kabir kapısında söner, beş para etmez!”

Hubb-u câh hissi eğer susturulmazsa ve izâle edilmezse [giderilmezse], yüzünü başka cihete çevirmek lâzımdır. Şöyle ki:

Sevâb-ı uhrevî [âhîret sevabı] için, dualarını kazanmak niyetiyle ve hizmetin hüsn-ü tesiri [güzel tesiri] noktasında gelecek temsildeki sırâ binâen, belki o hissin meşrû [uygun, doğru] bir ciheti bulunur. Meselâ; Ayasofya Câmii, ehl-i fazl ve kemâlden [erdemli ve olgun kimselerden] mübarek ve muhterem zâtlarla dolu olduğu bir zamanda; tek tük, sofada ve kapıda haylaz çocuklar ve serseri ahlâksızlar bulunup, câmiin pencerelerinin üstünde ve yakınında ecnebilerin eğlence-perest [eğlence düşkün] seyircileri bulunsa, bir adam o câmi içine girip ve o cemaat içine dahil olsa, eğer güzel bir sadâ ile şirin bir tarzda Kur’ân’dan bir aşır [Kur’ân-ı Kerîm’den on âyetlik bir bölüm] okusa, o vakit binler ehl-i hakikatın [daima hak ve hakikat peşinde olanların] nazarları ona döner, hüsn-ü teveccühle [takdir etmekle, beğenmekle], mânevî bir dua ile, o adama bir sevap kazandırır. Yalnız, haylaz çocukların ve serseri mühlidlerin [dinsizlerin, ateistlerin] ve tek tük ecnebilerin [batılıların] hoşuna gitmeyecek. Eğer o mübarek câmiye ve o muazzam [büyük] cemaat içine o adam girdiği vakit, süflî [alçak, bayağı, pes] ve edepsizce fuşşa ait şarkıları bağırıp çağırarsa, raks edip [oynayıp, dans edip] zıplasa; o vakit o haylaz çocukları güldürecek, o serseri ahlâksızları fuşşiyata [meşrû olmayan cinselliklere, ahlâksızlıklara] teşvik ettiği için hoşlarına gidecek ve İslâmiyet’in kusurunu görmeye mütelezziz olan [lezzet alan, haz duyan] ecnebilerin istihzâkârâne [alay eder şekilde]

tebessümlerini celbedecek. Fakat umum o muazzam ve mübarek cemaatin bütün efradından [fertlerinden], bir nazar-ı nefret ve tahkir [nefret ve hakaret ederek bakmayı] celp edecektir [sebeplenecektir, çekecektir]. Eşfel-i sâfilîne [insanın düşebileceği en kötü duruma, en aşağı mertebeye] sukut [düşme, değer kaybetme] derecesinde nazarlarında alçak görünecektir.

İşte aynen bu misal gibi; Âlem-i İslâm [İslâm Dünyası] ve Asya, muazzam bir câmidir. ve içinde ehl-i iman [inanırlar, müminler] ve ehl-i hakikat, o câmiddeki muhterem cemaattir. O haylaz çocuklar ise, çocuk akıllı dalkavuklardır [yaltaklananlardır]. O serseri ahlâksızlar; frenk-meşrep [Avrupalıları taklit eden], milliyetsiz, dinsiz heriflerdir. Ecnebi seyircileri ise, ecnebilerin naşir-i efkârı [fikir yayını organı] olan gazetecilerdir. Her bir Müslüman, hususan ehl-i fazl ve kemâl [erdemli, olgun kişiler] ise, bu câmide derecesine göre bir mevki olur, görünür, nazar-ı dikkat ona çevrilir. Eğer İslâmiyet'in bir sırr-ı esasî [asıl sırrı, gayesi] olan ihlâs ve rıza-yı ilâhî cihetinde, Kur'ân-ı Hakîm'in [hüküm ve hikmet kitabı Kur'ân-ı Kerîm'in] ders verdiği ahkâm [hükümler] ve hakâik-i kudsiyeye [mukaddes, yüce hakikatlere] dair harekât [hareketler] ve a'mâl [ameller, işler] ondan sudûr etse [olsa, meydana gelse], lisan-ı hâli [hâl dili] mânen âyât-ı Kur'âniye'yi [Kur'ân-ı Kerîm'in âyetlerini] okusa, o vakit mânen Âlem-i İslâm'ın her bir ferdinin vird-i zebânı [dilden düşmeyen, devamlı tekrarlanan duası, zikri] olan اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ¹⁴⁴ duasında dahil olup hissedar olur [pay sahibi olur, nasiplebilir] ve umumu ile uhuvvetkârâne [kardeşçe, kardeş gibi] alâkadar olur. Yalnız hayvanât-ı muzırta [zararlı canlılar] nev'inden bazı ehl-i dalâletin [hak dinden sapanların] ve sakallı çocuklar hükmündeki bazı ahmakların nazarlarında kıymeti görünmez. Eğer o adam, medar-ı şeref [şeref, onur vesilesi] tanıdığı bütün ecdadını [dedelerini, atalarını] ve medar-ı iftihar [övünç sebebi] bildiği bütün geçmişlerini ve ruhen nokta-yı istinat [dayanak noktası] telâkki ettiği [kabullendiği, benimsediği] selef-i

¹⁴⁴ "Allah'ım! Erkeğiyle kadınıyla bütün müminleri bağışla."

sâlihînin [Ehl-i Sünnet'in ilk dönem rehberleri; güvenilir, dürüst ilim sahiplerinin] cadde-i nurânîlerini [pırıl pırıl, aydınlık caddelerini] terk edip heveskârâne [heveslice], hevâ-perestâne [nefse tapınırcasına], riyakârâne [iki yüzlülükle, gösteriş düşkününü bir tarzda], şöhret-perverâne [şöhrete düşkün bir tarzda], bid'akârâne [dinin aslına aykırı bir tarzda] işlerde ve harekâтта bulunsa; mânen bütün ehl-i hakikat ve ehl-i imanın nazarında en alçak mevkie düşer. اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ 145 سِرِّرِنَا گۆره; ehl-i iman ne kadar âmî [halktan, sıradan biri] ve cahil de olsa, akli derk etmediği [anlamadığı, idrak etmediği] hâlde, kalbi öyle hodfûrûş [kendini beğenmiş] adamları görse soğuk görür, mânen nefret eder.

İşte hubb-u câha [makam arzusuna, düşkünlüğüne] meftun [tutkun] ve şöhret-perestliğe [şöhret düşkünlüğüne] müptelâ [hastalık gibi tutulmuş] adam –ikinci adam–, hadsiz bir cemaatin nazarında esfel-i sâfilîne düşer. Ehemmiyetsiz ve müstehzi [alay eden] ve hezeyancı [saçmalayan] bazı serserilerin nazarında, muvakkat [kısa süreli, geçici] ve menhûs [uğursuz, kötü] bir mevki kazanır.

الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ 146

sırrına göre; dünyada zarar, berzahta [kabirde] azap, âhirette düşman bazı yalancı dostları bulur.

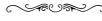
Birinci suretteki adam, faraza hubb-u câhı kalbinden çıkarmazsa, fakat ihlâsı ve rıza-yı ilâhîyi esas tutmak ve hubb-u câhı hedef ittihaz etmemek [hedef edinmemek] şartıyla; bir nevi meşrû makam-ı mânevî [mânevî makam], hem muhteşem bir makam kazanır ki, o hubb-u câh damarını kemâliyle [tam, mükemmel] tatmin eder. Bu adam az, hem pek az ve ehemmiyetsiz bir şey kaybeder; ona mukabil [karşı, karşılık],

145 “Müminin ferasetinden çekinin! Zira o baktı mı Allah'ın nuruyla bakar.” (Tirmizî, *Tefsîru sûre (15) 6*; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* 8/102; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-cvsat* 3/312, 8/23)

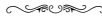
146 “Müttakiler dışında dünyadaki bütün dostlar, o gün birbirine düşmandır.” (Zuhruf Sûresi 43/67)

çok hem pek çok kıymettar, zararsız şeyleri bulur. Belki birkaç yılını kendinden kaçıır; ona bedel, çok mübarek mahlûkları arkadaş bulur, onlarla ünsiyet eder [dost olur]. Veya ısırıcı yabanî eşek arılarını kaçıırıp, mübarek rahmet şerbetçileri olan arıları kendine celbeder. Onların ellerinden bal yer gibi, öyle dostlar bulur ki; daima dualarıyla âb-ı kevser [kevser suyu] gibi feyizler, Âlem-i İslâm'ın etrafından onun ruhuna içirilir ve defter-i a'mâline [amel defterine, insanın yaptığı bütün fiillerin kaydedildiği deftere] geçirilir.

Bir zaman, dünyanın bir büyük makamını işgal eden küçük bir insan, şöhret-perestlik yolunda büyük bir kabahat işlemekle, Âlem-i İslâm'ın nazarında maskara olduğu vakit, geçen temsilin meâlini [mânâsını, neticesini] ona ders verdim; başına vurdum. İyi sarstı, fakat kendimi hubb-u câhtan kurtaramadığım için, o ikazım dahi onu uyandırmadı.

Üstad Hazretleri, “acelecilik, hırs, aşk-ı mecâzî ve siyaset”in, insanın gönlündeki ilâhî tahta oturmasından dolayı Cenab-ı Hakk'ın darılıp bunlar yüzünden tokat vuracağını zaten eski eserlerinde ifade etmiş. Burada da “makam hırsı”nın hiç olmazsa yüzünün hayra çevrilmesi için bir yol gösteriyor. Çünkü, Üstad Hazretleri inadin bile yüzünün hayra çevrilip “hakta sebat” güzelliğine çevrilebileceğini “Dokuzuncu Mektup”ta izah etmiştir..

İkinci Desise

İnsanda en mühim ve esaslı bir his, **hiss-i havftur** [korku duygusudur]. Dessas [hilekâr, düzenbaz] zâlimler, bu korku damarından çok istifade etmektedirler. Onunla, korkakları gemlendiriyorlar [engelleniyorlar, zaptediyorlar]. Ehl-i dünyanın hafiyeleri ve ehl-i dalâletin propagandacıları, avâmın [genel halk kitesinin] ve bilhassa ulemânın [âlimlerin] bu damarından çok istifade ediyorlar. Korkutuyorlar,

evhamlarını [vehimlerini] tahrik ediyorlar [harekete geçiriyorlar]. Meselâ, nasıl ki damda bir adamı tehlikeye atmak için bir desso adam, o evhamlının nazarında zararlı görünen bir şeyi gösterip, vehmini [kuruntusunu] tahrik edip, kova kova tâ damın kenarına gelir, baş aşağı düşürür, boynu kırılır. Aynen onun gibi; çok ehemmiyetsiz evham ile, çok ehemmiyetli şeyleri feda ettiriyorlar. Hatta bir sinek beni ısırmasın diyerek, yılanın ağzına girer.

Bir zaman –Allah rahmet etsin– mühim bir zât, kayığa binmekten korkuyordu. Onun ile beraber bir akşam vakti, İstanbul’dan köprüye geldik. Kayığa binmek lâzım geldi. Araba yok. Sultan Eyyûb’a gitmeye mecburuz. Israr ettim. Dedi:

– Korkuyorum, belki batacağız!

Ona dedim:

– Bu Haliç’te tahminen kaç kayık var?

Dedi:

– Belki bin var.

Dedim:

– Senede kaç kayık gark olur [batar].

Dedi:

– Bir-iki tane, bazı senede hiç batmaz.

Dedim:

– Sene kaç gündür?

Dedi:

– Üç yüz altmış gündür.

Dedim:

– Senin vehmine ilişen ve korkuna dokunan batmak ihtimali, üç yüz altmış bin ihtimalden bir tek ihtimaldir. Böyle bir ihtimalden korkan; insan değil, hayvan da olamaz!

Hem ona dedim:

– Acaba kaç sene yaşamayı tahmin ediyorsun?

Dedi:

– Ben ihtiyarım, belki on sene daha yaşamam ihtimali vardır.

Dedim:

– Ecel gizli olduğundan, her bir günde ölmek ihtimali var. Öyle ise üç bin altı yüz günde her gün vefatın muhtemel. İşte kayık gibi üç yüz binden bir ihtimal değil, belki üç binden bir ihtimal ile bugün ölümün muhtemeldir, titre ve ağla, vasiyet et, dedim.

Aklı başına geldi, titreyerek kayığa bindirdim. Kayık içinde ona dedim:

– Cenâb-ı Hak havf [korku] damarını hıfz-ı hayat [hayatı korumak] için vermiş, hayatı tahrip için değil! Ve hayatı, ağır ve müşkül [problem] ve elîm [üzücü] ve azap yapmak için vermemiştir. Havf; iki, üç, dört ihtimalden bir olsa.. hatta beş-altı ihtimalden bir olsa, ihtiyatkârâne [dikkatli] bir havf, meşrû olabilir. Fakat yirmi, otuz, kırk ihtimalden bir ihtimal ile havf etmek evhamdır, hayatı azaba çevirir.

İşte ey kardeşlerim! Eğer ehl-i ilhâdın [dinsizlerin] dalkavukları, sizi korkutmak ile kudsî cihad-ı mânevîninizden [Allah'ın dinine hizmet için sarfedilen her türlü mânevî gayretten] vazgeçirmek için size hücum etseler, onlara deyiniz:

“Biz hizbu'l-Kur'ân'ız [Kur'ân'a bağlı kimseleriz]! إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ¹⁴⁷ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹⁴⁸ sırıyla Kur'ân'ın kalesindeyiz. 148 etrafımızda çevrilmiş muhkem [sağlam] bir surdur. Binler ihtimalden bir ihtimal ile, şu kısa hayat-ı fâniyeye [geçici dünya hayatına] küçük bir zarar gelmesi korkusundan, hayat-ı ebediyemize [sonsuz âhiret hayatımıza] yüzde yüz binler zarar verecek bir yola, bizi

¹⁴⁷ “Hiç şüphe yok ki o zikri, Kur'ân'ı biz indirdik, onu koruyacak olan da biziz.” (Hier Süresi 15/9)

¹⁴⁸ “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!” (Âl-i İmran Süresi 3/173)

ihtiyârımızla [tercihimizle] sevk edemezsiniz!” Ve deyiniz: “Acaba hizmet-i Kur’âniye’de [Kur’ân-ı Kerîm hizmetinde] arkadaşımız ve o hizmet-i kudsiyenin [mukaddes hizmetin] tedbirinde [idare etmede] üstadımız ve ustabaşımız olan Said Nursî’nin yüzünden, bizim gibi hak yolunda ona dost olan ehl-i haktan [daima doğrunun yanında olan kişilerden] kim zarar görmüş? Ve onun has talebelerinden kim belâ görmüş ki, biz de göreceğiz ve o görmek ihtimali ile telâş edeceğiz? Bu kardeşimizin binler uhrevî [âhirete ait] dostları ve kardeşleri var. Yirmi-otuz senedir dünya hayat-ı içtimâyesine [toplum hayatında] tesirli bir surette karıştığı hâlde, onun yüzünden bir kardeşinin zarar gördüğünü iştmedik. Hususan o zaman, elinde siyaset topuzu vardı. Şimdi o topuz yerine nur-u hakikat [gerçeğin ışığı] var. Eskiden 31 Mart Hâdisesi’nde çendan [gerçi] onu da karıştırdılar, bazı dostlarını da ezdiler. Fakat sonra tebeyyün etti [belli oldu] ki, mesele başkaları tarafından çıkmış. Onun dostları, onun yüzünden değil, onun düşmanları yüzünden belâ gördüler. Hem o zaman çok dostlarını da kurtardı. Buna binâen; bin değil, binler ihtimalden bir tek ihtimal-i tehlike [tehlike ihtimali] korkusuyla, bir hazine-i ebediyeyi [ebedî hazineye] elimizden kaçırmak, sizin gibi şeytanların hatırına gelmemeli!” deyip ehl-i dalâletin dalkavuklarının ağzına vurup tard etmelisiniz [kovmalısınız]. Hem o dalkavuklara deyiniz ki:

“Yüz binler ihtimalden bir ihtimal değil, yüzden yüz ihtimal ile bir helâket [ölüm] gelse; zerre kadar aklımız varsa, korkup, onu bırakıp kaçmayacağız!” Çünkü mükerrer [tekrarlanmış] tecrübelerle görülmüş ve görülüyor ki: Büyük kardeşine veyahut üstadına tehlike zamanında ihanet edenlerin, gelen belâ en evvel onların başında patlar. Hem merhametsizcesine onlara ceza verilmiş ve alçak nazarıyla bakılmış. Hem cesedi ölmüş, hem ruhu zillet [hor ve hakir görülme] içinde mânen ölmüş. Onlara ceza verenler, kalblerinde bir merhamet hissetmezler. Çünkü derler: “Bunlar madem kendilerine sâdık ve müşfik [şefkatli] üstadlarına hain çıktılar; elbette çok alçaktırlar, merhamete değil tahkire [küçük düşürmeye] lâyıktırlar.”

Madem hakikat budur. Hem madem bir zâlim ve vicdansız bir adam, birisini yere atıp ayağıyla onun başını kat'î ezecek bir surette davransa; o yerdeki adam, eğer o vahşi zâlimin ayağını öpse; o zillet vâsıtasıyla kalbi başından evvel ezilir, ruhu cesedinden evvel ölür. Hem başı gider, hem izzet ve haysiyeti mahvolur. Hem o canavar vicdansız zâlime karşı zaaf göstermekle, kendisini ezdirmeye teşcî eder [cesaretlendirir]. Eğer ayağı altındaki mazlum [zulme uğrayan] adam, o zâlimin yüzüne tükürse; kalbini ve ruhunu kurtarır, cesedi bir şehid-i mazlum [zulme maruz kalarak şehit] olur. Evet tükürün zâlimlerin hayasız yüzlerine!..

Bir zaman İngiliz Devleti, İstanbul Boğazı'nın topraklarını tahrip ve İstanbul'u istilâ ettiği hengâmda [vakitte]; o devletin en büyük daire-i diniyesi [dinî işler dairesi] olan Anglikan Kilisesi'nin başpapazı tarafından Meşihat-ı İslâmiye'den [Osmanlı Devletindeki Şeyhülislâmlık dairesinden] dinî altı sual soruldu. Ben de o zaman Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye'nin âzâsı idim.

Bana dediler:

– Bir cevap ver. Onlar altı suallerine, altı yüz kelime ile cevap istiyorlar.

Ben dedim:

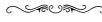
– Altı yüz kelime ile değil, altı kelime ile de değil, hatta bir kelime ile dahi değil; belki bir tükürük ile cevap veriyorum! Çünkü o devlet, işte görüyorsunuz; ayağını boğazımıza bastığı dakikada, onun papazı mağrurâne üstümüzde sual sormasına karşı, yüzüne tükürmek lâzım geliyor. Tükürün o ehl-i zulmün o merhametsiz yüzüne!.. demiştim. Şimdi diyorum:

Ey kardeşlerim! İngiliz gibi cebbâr [zorba] bir hükümetin istilâ ettiği bir zamanda, bu tarzda matbaa lisaniyla onlara mukabele etmek, tehlike yüzde yüz iken, hıfz-ı Kur'ânî [Kur'ân'ın koruması] bana kâfi geldiği hâlde; size de, yüzde bir ihtimal ile, ehemmiyetsiz zâlimlerin elinden gelen zararlara karşı, elbette yüz derece daha kâfidir.

Hem ey kardeşlerim! Çoğunuz askerlik etmişsiniz. Etmeyenler de elbette işitmişlerdir. İşitmeyenler de benden işitsinler ki: “En ziyade yaralananlar, siperini bırakıp kaçanlardır. En az yara alanlar, siperinde sebat edenlerdir [yerinde sağlam duranlardır]!”

¹⁴⁹مَانَأ-يَ إِشَارَيسِيْلَ [îmâ yoluyla anlatılan mânâyla] gösteriyor ki: “Fırar edenler, kaçmalarıyla ölümü daha ziyade karşılıyorlar!”

Üstad Hazretleri, korku hissini üzerinde bir çok yerde durmuş- tur. Vanlı Molla Hamid Ağabey’in hatıralarında Üstad’la kendi ara- sında geçen korkuyla alâkalı hâdiseler anlatılır:

“Beraber dağa tırmanmıştık. Üstadımız’ın yerini yukarıya ağacın üzerine yaptık. Biz de aşağıda kalırdık. Bazan misafir gelir, bizimle kalırdı. Bir Cuma gecesi tesbihat çok uzun sürmüştü.

حَسْبِي رَبِّي جَلَّ اللهُ مَا فِي قَلْبِي غَيْرُ اللهِ

نُورٌ مَحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ

diye olan tesbihatı biz altı kişi âheste âheste otuz üçer defa oku- duk. Tesbihat bitti. Üstadımız kalktı yerine gitti. Ben uykusuzdum hemen uyumuşum. Yanımda Molla Abdülhakîm vardı. Gece beni uyandırdı. ‘Bırak uyuyayım.’ dedim. ‘Yahu bu ne sestir?’ diyordu. ‘Çoban falandır.’ dedim. ‘Biraz dinle.’ dedi. Dinledim, dereden aynen bizim okuduğumuz gibi اللهُ جَلَّ رَبِّي (Hasbî Rabbî cel- lellah...)’ diye okuyorlardı, fakat insan sesine benzemiyordu. Sabah oldu kahvaltı yaparken ‘Üstad’ım sen yukarıda selâmette yatıyor- sun, biz aşağıda cinnîlerin içinde yatıyoruz.’ dedim. Nazlanarak; ‘Ben burada yatmak istemiyorum.’ diye ilâve ettim. ‘Bana bak, onlar cinnîlerin Müslümanlarıdır. Zikredenlerden ne zarar gelir?’

¹⁴⁹ “De ki: Sizin kaçtığınız o ölüm var ya, o mutlaka sizi karşılayacaktır.” (Cum’a Sûresi 62/8)

dedi. Sonra korkuyorum diye beni de yukarıya aldı. Ama ben mahcubiyetimden aşağıya indim.”

“Bir gün dereye su getirmeye gidecektim. Fakat dere korkulu bir yerdi. Vahşi hayvanların bulunduğu bir mevkiydi. Orada ise güzel içme suyu bulunuyordu. Ben korktuğumu söyleyince, ‘Niçin korkuyorsun.’ dedi. Ben de ‘Efendim, o dereye her türlü vahşi hayvanlar bulunuyor.’ dedim. Üstad ise beni cesarete alıştırmak için, ‘Yalnız olarak git, sana hiçbir şey olmaz, korkma.’ dedi. Gidip dereye suyu alıp getirdim. Döndüğümde Üstad: ‘Ne gördün?’ diye sordu. Hiçbir şey görmediğimi söyleyince ‘İnsan biraz şecaatli olmalıdır.’ diye mukabelede bulundu. Ben kurtlardan korktuğumu söyledim. Bu defa da bana, ‘Geçen gece, geç vakitte ben kalkmış, elbisemi giyiyordum. Açık kapıdan bir hayvan girdi. Ben köpek zannettim. Sonra bana doğru geldi. Baktım ki bir kurt! O zaman kendi kendime düşündüm, bu hayvanın niyeti nedir acaba? Karşımda durarak bana bakmaya başladı. Yarım saat kadar durdu. O bana, ben ona baktım. Sonra dönüp çekip gitti. Ben onun hâlini şöyle değerlendirdim: Lisan-ı hâlimden diyordu ki, bu kadar yanında durdum. Bana bir ikramda bulunmadın. Ben de sana minnet etmiyorum. İşte gidiyorum. Rezzâk-ı Hakikî’nin sofrasında rızkımlı arayacağım.’ Üstad bu hâdiseyi anlattı ve devamla: ‘Hâlbuki görüyorsun ki, elimizde hiçbir silâhımız yoktur. Eğer bu hayvanlar başıboş olsalar, irade-i ilâhiye haricinde bulunsalar, hepimizi burada parçalayıp dağıtırlar.’¹⁵⁰

“Dağda Üstad’ın ziyaretine birkaç misafir gelmişti. Akşam misafirler bizde Üstad’ın misafiri olarak kalacaklardı. Üstad etraftaki yakın köylerden yatak getirmemi söyledi. Ben, yatak getirmeye gidecektim, fakat korkuyordum. Yolda yırtıcı hayvanların hücumuna uğrarsam ne yapabilirim diye düşünüyordum. Dışarı çıkıp söğüt ağacından bir dal keserek sopa yaptım. Dalı keserken Üstad dışarı çıktı. ‘Sen hâlâ gitmedin mi?’ diye sordu. Ben de yırtıcı

¹⁵⁰ Şahiner, Necmeddin, *Son Şahitler*, 1/116-117.

hayvanlara karşı bir sopa yaptığımı söyleyince, yine tebessüm ederek: ‘Ayıptır ayıptır, neden korkuyorsun? Taş var, sopa var, hâlâ korkuyorsun. Köpekler sana bir şey yapmaz.’ dedi. ‘Ben bunun üzerine oradan ayrıldım. Elimdeki sopayı da attım. Köye doğru yola çıktım. Köyün yakınlarında bir sürünün etrafında köpekler dolaşıyordu. Gececeğim yolun üzerinde de kocaman bir köpek yatmış bekliyordu. Görünmeden geçmenin imkânı yoktu. Diğer köpekler de koyunların etrafında geziyorlardı. Köpeğe yaklaşıncaya hayvan ayağa kalktı, şöyle bir gerindi, sonra yoldan aşağıya inerek, âdeta bana yol verdi. Çoban yukarıdan bakıyordu. Geçip köye gittim. Köyün girişinde ellerinde sopa olan birkaç genç ve ihtiyar adam gördüm. Onlar bana nereden geldiğimi sordular. Söyleyince, bayırda sürüyü ve köpekleri nasıl geçtiğimi sordular. Ben de olduğu gibi anlattım. Onlar ‘Biz üç dört kişi sopalı olarak sürüye yaklaşamıyoruz. Köpeklere koyun sütü içiriyorlar, kurtlara karşı müdafaa için... sana nasıl yol verdiler?’ diye hayretlerini söylediler. ‘Seyda’ya inanmayanın yani velâyetine inanmayanın imanı var mıdır?’ diye konuşmaya başladılar. Onlar Üstad’a Seyda diyorlardı. Sonra yatakları alarak tekrar döndüm. Üstad beni karşıladı. Yolda köpeklerin hücum edip etmediklerini sordu. Ben de hücum etmediklerini söyleyince, yine Üstad: ‘Şecaatli ol, korkma!’ diye bana cesaret dersi verdi.”¹⁵¹

Canlılar üzerinde yapılan bir araştırma ile korkan canlıların, korkudan bir koku yaydıkları “korkunun kokusu” denilen bu kokunun da diğer canavar hayvanları kendisine saldırmaya teşvik ettiği tesbit edilmiştir. Bunun gibi de korkak davrananlara zâlim, canavar insanlar da acımasız davranmaktadırlar.

Avrupa’da bir hayvanat bahçesinde, bir boğa yılanına iki tane canlı keçi atılıyor. Birisi korkup bir kenara büzülüyor. Boğa yılanı gidip o korkak keçiyi yutuyor. Ama öbürü hiç korkmadan derhal direnişe geçiyor. Boğa yılanı ona yönelince keçi derhal boynuzları ile

¹⁵¹ Şahiner, Necmeddin, *Son Şahitler*, 1/121-122.

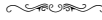
ona saldırıyor ve vurmaya başlıyor. Bir müddet sonra boğa yılanı geri çekiliyor.

Üstad Hazretleri, kayığa binme olayında ihtimal hesapları üzerinden mukayeseli bir gerçeği göstererek M. Fethullah Gülen Hocafendi'nin üzerinde durup önem verdiği "riyazî düşünce"ye güzel bir misal veriyor. İstanbul'da Üstad ile beraber dolaşan ve çok samimî arkadaşlığı olduğunu hatıralardan öğrendiğimiz Van mebusu Seyyid Molla Taha Efendi'nin kayığa binme korkusunu Üstadımız gayet mantıkî şekilde matematik bilgisini kullanarak gidermeye çalışıyor: "Üç yüz altmış bin ihtimalden bir ihtimal mi daha tehlikeli ve korkulacak bir vaziyet?" diyerek, kayığa binmenin öyle korkulacak bir şey olmadığını izah ediyor. Ayrıca Cenâb-ı Hakk'ın insana korku hissini vermesinin hikmetini de izah ederek onu rahatlatıyor.

"Biz hizbu'l-Kur'an'ız [Kur'an'a bağlı kimseleriz]! إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ "Hiç şüphe yok ki o zikri, Kur'an'ı biz indirdik, onu koruyacak olan da Biziz." (Hicr Sûresi 15/9) sırrıyla Kur'an'ın kalesindeyiz. حَسْبِنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!" (Âl-i İmran Sûresi 3/173) etrafımızda çevrilmiş muhkem [sağlam] bir surdur." diyen Üstad Hazretleri, başka eserlerinde كَافِظُونَ ifadesiyle hem Cenâb-ı Hakk'ın Kur'an'ı koruyacağını, içine hariçten bir şey karıştırmalara engel olacağını, eksiltmelere fırsat vermeyeceğini; hem de Kur'an'ı koruyanları koruyacağını ifade ediyor. Asırlardır Kur'an, onu ezberleyen hafızlar tarafından Allah'ın izniyle korunduğu gibi, onu ve onun mânâsını ezberleyen ve yayanlar da korunmuştur. Bu âyetle, حَسْبِنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyeti Kur'an dâvâsının hâdimleri ve hameleleri etrafında müdhîş bir surdur. Maddî güce dayanan surlar yıkılabilir ama Kur'an'ın çağımıza ve gelecek yıllara bakan mu'cizevî mânâlarını ortaya koyma, Kur'an için çelikten bir zırh olduğu gibi bunu Risale-i Nur ile

ortaya koyan Üstad Bediüzzaman ve o nurları yazıp neşredenler, o muhkem surun içinde koruma altındadır; idam tehditleri, suikastler ve onlarca defa zehirlemelerle ona ve talebelerine zarar verememişler ve bu kudsî hizmetin önünü alamamışlardır.

31 Mart'ta Hürşit Paşa elinde önceden verilmiş idam kararı olmasına rağmen, Üstad'ın meydan okuyucu sert müdafaası karşısında pes etmiş ve kararı yırtıp beraat vermek zorunda kalmıştır. Aynı şekilde Rus Çarı'nın dayısı Nikola Nikoloviç de verdiği idam kararını geri almıştır. Osmanlıdan sonra İngilizlerle anlaşanlar, İngilizlerin "Teşkilât-ı Mahsusa'nın adamlarının Türkiye dışındaki isim listelerini ve adreslerini bize vereceksiniz, sonra dıştakileri biz temizleyeceğiz; içtekileri de siz temizleyeceksiniz." teklifini kabul etmişlerdi. Onlar dediklerini yapmışlar ve yaptırmışlardı. Ama bu hususta Üstad istisna kalmıştır. Yani ona bir şey yapamamışlardır. Zira onun ve talebelerinin çelikten zırhlı Kur'ân i'câz'ının muhkem surunda bir barınakları mevcuttur.

Üçüncü Desise-i Şeytaniye

Tamâ [aç gözlülük] yüzünden çoklarını avlıyorlar. Kur'ân-ı Hakîm'in [hüküm ve hikmet kitabı Kur'ân'ın] âyât-ı beyyinâtından [apaçık delillerinden] istifâza ettiğimiz [feyz aldığımız] kat'î burhanlarla [delillerle] çok risalelerde isbat etmişiz ki; meşrû rızık, iktidar ve ihtiyârın [tercihin, iradenin] derecesine göre değil; belki acz [âcizlik, güçsüzlük] ve iftikarın [muhtaçlığın] nisbetinde geliyor. Bu hakikati gösteren hadsiz işaretler, emâreler [belirtiler, işaretler], deliller vardır. Ezcümle [bunlardan bazıları da şunlardır]:

Bir nevi zihayat [canlı] ve rızka muhtaç olan eşcar [ağaçlar], yerinde durup onların rızıkları onlara koşup geliyor. Hayvanât [hayvanlar], hırs ile rızıklarının peşinde koştuklarından, ağaçlar gibi mükemmel beslenmiyorlar. Hem hayvanât nev'inden balıkların en aptal, iktidarsız

ve kum içinde bulunduğu hâlde mükemmel beslenmesi ve umumiyetle semiz olarak görünmesi; maymun ve tilki gibi zeki ve muktedir hayvanât, sût-i maîşetinden [kötü beslenmesinden] alîz [cılız] ve zayıf olması gösteriyor ki; vâsita-yı rızık [rızık vâsıtası], iktidar değil, iftikardır.

Hem insanî olsun, hayvanî olsun bütün yavruların hüsn-ü maîşeti ve süt gibi hazine-i rahmetin [rahmet hazinesinin] en latîf [hoş, güzel] bir hediyesi, umulmadık bir tarzda onlara zaaf [zayıflık] ve aczlerine şefkaten ihsan edilmesi.. ve vahşi canavarların dîk-ı maîşetleri [geçim sıkıntıları] dahi gösteriyor ki; vesile-i rızk-ı helâl [helâl yolla beslenme vesilesi], acz ve iftikardır [fakirlik, muhtaçlıktır].. zekâ ve iktidar değildir.

Hem dünyada, milletler içinde şiddet-i hirs [aşırı hirs] ile meşhur olan Yahudi milletinden daha ziyade rızık peşinde koşan olmuyor. Hâlbuki zillet ve sefâlet [perişanlık] içinde en ziyade sût-i maîşete [kötü, yanlış beslenmeye] onlar maruz oluyorlar. Onların zenginleri dahi süflî [alçak, bayağı] yaşıyorlar. Zâten ribâ [fâiz] gibi gayr-i meşrû [yasak, haram] yollarla kazandıkları mal, rızk-ı helâl değil ki meselemizi cerh etsin [çürütsün].

Hem çok ediplerin [edebiyatçıların] ve çok ulemânın fakr-ı hâli [fakirlik hâli] ve çok aptalların servet ve gınâsı [zenginliği, serveti] dahi gösteriyor ki; celb-i rızkın [rızık elde etmenin] medarı [vesilesi], zekâ ve iktidar değildir; belki acz ve iftikardır, tevekkül-vâri [tevekküle benzer] bir teslimdir ve lisan-ı kâl [sözün ifade ettiği anlam] ve lisan-ı hâl [hâl dili, davranışların ifade ettiği anlam] ve lisan-ı fiil [fiilin, yapılan işin ifade ettiği anlam] ile bir duadır.

İşte bu hakikati ilân eden ¹⁵² اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتَّبِعِ âyeti, bu dâvâmıza o kadar kavî [güçlü, kuvvetli] ve metin [sağlam] bir

¹⁵² “Bütün mahlûkların rızıklarını veren, kâmil kuvvet ve tam iktidar sahibi olan Allah Teâlâ’dır.” (Zâriyât Sûresi 51/58)

burhandır ki; bütün nebâtât [bitkiler] ve hayvanât ve etfâl [çocuklar] lisanıyla okunuyor.. ve rızık isteyen her tâife, şu âyeti lisan-ı hâl ile okuyor.

Madem rızık mukadderdir [Cenab-ı Hak tarafından takdir edilen, kadere ait şeydir] ve ihsan [iyilik, lütuf] ediliyor ve veren de Cenâb-ı Hak'tır; O hem Rahîm [pek merhametli, çok şefkatli], hem Kerîm'dir [pek cömerttir]. O'nun rahmetini ittiham etmek [suçlamak, töhmet altına almak] derecesinde ve keremini [cömertliğini] istihfaf eder [küçümser, hafife alır] bir surette gayr-i meşrû bir tarzda yüz suyu dökmekle vicdanını belki bazı mukaddesâtını [kutsal değerlerini] rüşvet verip, menhûs [uğursuz, şom], bereketsiz bir mal-ı haramı [haram malı] kabul eden düşünsün ki, ne kadar muzaaf [kat kat, katmerli] bir divaneliktir [deliliktir].

Evet ehl-i dünya [geçici dünya zevklerine bağlanıp âhireti unutan kimseler], hususan ehl-i dalâlet [hak dinden sapanlar]; parasını ucuz vermez, pek pahalı satar. Bir senelik hayat-ı dünyeviyeye [dünya hayatına] bir derece yardım edecek bir mala mukabil, hadsiz bir hayat-ı ebediyeyi [ebedî, sonsuz âhîret hayatını] tahrip etmeye bazan vesile olur. O pis hırs ile gazab-ı ilâhîyi [Allah'ın gazabını] kendine celbeder ve ehl-i dalâletin rızasını celbe çalışır.

Ey kardeşlerim! Eğer ehl-i dünyanın dalkavukları ve ehl-i dalâletin münafıkları [dış görünüşü Müslüman olmakla birlikte içi kâfir olan kimseler], sizi insaniyetin şu zayıf damarı olan tamâ [aç gözlülük, doymazlık, tamahkârlık] yüzünden yakalasalar, geçen hakikati düşünüp, bu fakir kardeşinizi numûne-i imtisal [örnek alınacak model] ediniz. Sizi bütün kuvvetimle temin ederim [doğruluğu konusunda güvence veririm] ki:

Kanaat [elinde bulunan ile yetinmek] ve iktisat, maaştan ziyade sizin hayatınızı idâme [devam ettirir] ve rızıkınızı temin eder [sağlar]. Bahusus [özellikle] size verilen o gayr-i meşrû para, sizden ona mukabil bin kat fazla fiyat isteyecek. Hem her saati size ebedî bir hazineyi

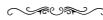
açabilir olan hizmet-i Kur'âniye'ye [Kur'ân hizmetine] set çekebilir veya fütür [bezginlik, bıkkınlık] verir. Bu öyle bir zarar ve boşluktur ki, her ay binler maaş verilse yerini dolduramaz.

İhtar: Ehl-i dalâlet, Kur'ân-ı Hakîm'den alıp neşrettiğimiz hakâik-i imaniye ve Kur'âniye'ye [iman ve Kur'ân hakikatlerine] karşı müdafaa ve mukabele [karşılık vermek] elinden gelmediği için, münafikâne [münafıkça, iki yüzlülükle] ve desisekârâne [tuzak kurar tarzda, sinsice] iğfal [aldatma] ve hile dâmını (tuzağını) istîmâl ediyor [kullanıyor]. Dostlarımı hubb-u câh [makam arzusu], tamâ ve havf ile aldatmak ve beni bazı isnadât [iftiralar] ile çürütmek istiyorlar. Biz, kudsî [mukaddes, kutlu] hizmetimizde daima müsbet [olumlu, yapıcı] hareket ediyoruz. Fakat maatteessüf [maalesef, üzülererek], her bir emr-i hayırda [hayırlı işte] bulunan mânileri def etmek vazifesi bizi, bazan menfî [olumsuz] harekete sevk ediyor.

İşte bunun içindir ki, ehl-i nifakın [münafıkların] hilekârâne [aldatıcı tarzda] propagandasına karşı, kardeşlerimi sâbık [geçen, önceki] üç nokta ile ikaz ediyorum. Onlara gelen hücumu def'e çalışıyorum.

Şimdi en mühim bir hücum benim şahsımadır. Diyorlar ki: "Said Kürt'tür, neden bu kadar ona hürmet ediyorsunuz, arkasına düşüyorsunuz?"

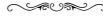
İşte bilmecburiye [mecburen] böyle herifleri susturmak için, Dördüncü Desise-i Şeytaniye'yi, istemeyerek Eski Said lisanıyla zikredeceğim.

Üstad, tamahkârlık yüzünden tuzağa düşebilecek olanlara, ağaçlar ile hayvanlar arasındaki farka, dikkatleri çekiyor. Yerinde duran ağaçlara rızıklarının ayaklarına kadar koşup geldiğini, hayvanların ise rızık peşinde koşuşunu anlatıyor. Hayvanlar içinde âciz olanların rızıklarının çok daha iyi bir şekilde kendilerine verilmesine karşılık, zeki ve güçlü hayvanların böyle bir durumdan mahrum olduklarını dile getiriyor... Milletler içerisinde çok zeki, okuma-yazmada

leri, çekirdekten ticaret ehli olmalarına rağmen Yahudî milletinin sıkıntılarını ele alarak bir mukayese yapıyor. Neticede geçim ve rızık için tamahkârlığa gerek kalmayacağını ifade ediyor... İnsanların tamahkârlığından istifade eden ve böyle iman ve Kur'ân hizmetine set çekmek ve ket vurmak isteyen İslâmiyet'in cibillî düşmanlarının plânlarının çok hileli ve sinsice olduğunu ortaya koyuyor... Bu ifşaatı ile Üstad, onların tuzaklarını boyunlarına ve ayaklarına doluyor...

Dördüncü Desise-i Şeytaniye

Şeytanın telkini [fikir aşılması] ile ve ehl-i dalâletin ilkaâtıyla [çamur atmalar, kandırmalarıyla], bana karşı propaganda ile hücum eden ve mühim mevkiileri işgal eden bazı mülhidler [dinsizler], kardeşlerimi aldatmak ve **asabiyet-i milliyelerini** [ırkçılıklarını] tahrik etmek için diyorlar ki: “Siz Türksünüz. Mâşallah, Türklerde her nevi ulemâ ve ehl-i kemâl [mükemmel, yetişmiş insanlar] vardır. Said bir Kürt'tür. Milliyetinizden olmayan birisiyle teşrik-i mesai [iş birliği, birlikte çalışma] etmek hamiyet-i milliyeye [millî değerlere bağlılığa, onları koruma gayretine] münâfidir [terstir]!”

Elcevap: Ey bedbaht [talihsiz, zavallı, nasipsiz] mülhid! Ben –felillâhilhamd [Allah'a şükürler olsun ki]– Müslümanım! Her zamanda, kudsî milletimin üç yüz elli milyon efradı vardır. Böyle, ebedî bir uhuvveti [kardeşlik] tesis eden [kuran, oluşturan] ve dualarıyla bana yardım eden ve içinde Kürtlerin ekseriyet-i mutlakası [büyük çoğunluğu] bulunan üç yüz elli milyon kardeşi, unsuriyet [ırkçılık] ve menfî milliyet [kendi ırkını diğerlerinden üstün gören, olumsuz, yıkıcı milliyetçilik] fikrine feda etmek ve o mübarek hadsiz kardeşlere bedel, Kürt nâmını taşıyan ve Kürt unsurundan [milletinden] addedilen [sayılan] mahdut [sınırlı] birkaç dinsiz veya mezhepsiz bir mesleğe girenleri kazanmaktan yüz bin defa istiâze ediyorum [Allah'a sığınıyorum]!.. Ey mülhid! Senin gibi ahmaklar lâzım ki, Macar kâfirleri veyahut dinsiz

olmuş ve frenkleşmiş [Avrupalılaştırmış] birkaç Türkleri muvakkaten, dünyaca dahi faidesiz uhuvvetini kazanmak için; üç yüz elli milyon hakikî, nurânî [nurulu, pırıl pırıl] menfaattar [faydalı] bir cemaatin bâkî [süreklî, daimî] uhuvvetlerini terk etsin.

Yirmi Altıncı Mektub'un Üçüncü Meselesi'nde, delilleriyle menfî milliyetin mâhiyetini ve zararlarını gösterdiğimizden ona havale edip, yalnız o Üçüncü Mesele'nin âhirinde icmâl edilen [kısa anlatılan] bir hakikati burada bir derece izah edeceğiz. Şöyle ki; o Türkçülük perdesi altına giren ve hakikaten Türk düşmanı olan hamiyet-fürûş [dinî ve millî değerlere bağlı olmadığı hâlde kendini öyle gösteren kimselere] mülhidlere derim ki:

Din-i İslâmiyet [İslâm dini] milletiyle ebedî ve hakikî bir uhuvvet ile, Türk denilen bu vatan ehl-i imanıyla şiddetli ve pek hakikî alâkadarım. Ve bin seneye yakın, Kur'ân'ın bayrağını cihanın cihât-ı sottesinin [altı yönünün] etrafında gâlibâne [gâlib gelmiş edasıyla] gezdiren bu vatan evlâtlarına, İslâmiyet hesabına müftehirâne [övünerek] ve taraftârâne [yanında olarak] muhabbettarım.

Sen ise ey hamiyet-fürûş sahtekâr! Türk'ün mefâhir-i hakikiye-i milliyesini [övünülecek, gerçek, millî değerlerini] unutturacak bir surette mecazî ve unsurî [ırkla ilgili] ve muvakkat ve garazkârâne [kötü niyet besler bir tarzda] bir uhuvvetin var. Senden soruyorum: Türk Milleti, yalnız yirmi ile kırk yaş ortasındaki gafil ve heveskâr [heveslice] gençlerden ibaret midir? Hem onların menfaati ve onların hakkında hamiyet-i milliyenin [millî değerlere bağlılığın] iktiza ettiği [gerek-tirdiği] hizmet, yalnız onların gafletini ziyadeleştiren ve ahlâksızlıklara alıştıran ve menhiyâta [haramlara] teşcî eden [cesaretlendiren] frenk-meşrebâne [Avrupa kültürüne özenir bir tarzda] terbiyede midir? Ve ihtiyarlıkta onları ağılattırarak olan muvakkat bir güldürmekte midir? Eğer hamiyet-i milliyeye bunlardan ibaret ise.. ve terakki [ilerleme] ve saadet-i hayatiye [hayat mutluluğu] bu ise; evet sen böyle Türkçü isen ve böyle milliyet-perver [milletini seven, milliyetçi] isen; ben o Türkçülükten kaçıyorum, sen de benden kaçabilirsin! Eğer zerre mikdar

hamiyet ve şuûrun ve insafın varsa, şimdiki taksimata [sınıflara] bak, cevap ver. Şöyle ki:

Türk Milleti denilen şu vatan evlâdı altı kısımdır:

Birinci kısmı, ehl-i salâhat ve takvâdir [dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı dindar kimselerdir].

İkinci kısmı, musibetzedede ve hastalar tâifesidir [grubudur].

Üçüncü kısmı, ihtiyarlar sınıfıdır.

Dördüncü kısmı, çocuklar tâifesidir.

Beşinci kısmı, fakirler ve zayıflar tâifesidir.

Altıncı kısmı, gençlerdir.

Acaba bütün evvelki beş tâife Türk degiller mi? Hamiyet-i milliyeden hisseleri yok mu? Acaba altıncı tâifeye sarhoşçasına bir keyif vermek yolunda o beş tâifeyi incitmek, keyfini kaçırmak, tesellilerini kırmak; hamiyet-i milliyeye midir, yoksa o millete düşmanlık mıdır? ¹⁵³ الْحُكْمُ لِلْأَكْثَرِ sırımca, eksere zarar dokuduran düşmandır; dost değildir!

Senden soruyorum: Birinci kısım olan ehl-i iman [inananlar, müminler] ve ehl-i takvânın [dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı kimselerin] en büyük menfaati, frenk-meşrebâne bir medeniyette midir? Yoksa hakâik-i imaniyenin [iman hakikatlerinin] nurlarıyla saadet-i ebediyeyi düşünüp, müştâk [şevkli, arzulu] ve âşık oldukları tarik-i hakta [doğru yolda] sülûk etmek [bir yola girip o yolu takip etmek] ve hakikî teselli bulmakta mıdır? Senin gibi dalâlet-pîşe [sapıklıkla iç içe, dalâleti huy edinmiş] hamiyet-fürûşların tuttuğu meslek [yol, tarz]; müttakî [Cenâb-ı Hakk'ın emir ve yasaklarına titizlikle uyan takvâ sahibi] ehl-i imanın mânevî nurlarını söndürüyor ve hakikî tesellilerini bozuyor ve ölümü, idam-ı ebedî [ebediyen yok olma] ve kabri, daimî bir firâk-ı lâyezâlî [sonu gelmeyen ayrılık] kapısı olduğunu gösteriyor.

¹⁵³ "Hüküm, çoğunluğa göre verilir." (es-Serahsî, *el-Mebsût* 5/140; el-Cessâs, *Ahkâmü'l-Kur'ân* 5/208; el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi'* 1/303)

İkinci kısım olan musibettede ve hastaların ve hayatından me'vus [ümitsiz] olanların menfaati; frenk-meşrebâne, dinsizcesine medeniyet terbiyesinde midir? Hâlbuki o bîçareler bir nur isterler, bir teselli isterler.. musibetlerine karşı bir mükâfat isterler.. ve onlara zulmedenlerden intikamlarını almak isterler.. ve yakınlaştıkları kabir kapısındaki dehşeti def etmek istiyorlar. Sizin gibilerin sahtekâr hamiyetiyle, pek çok şefkate ve okşamaya ve tımar etmeye çok lâıyk ve muhtaç o bîçare musibetzedelerin kalblerine iğne sokuyorsunuz, başlarına tokmak vuruyorsunuz! Merhametsizcesine ümitlerini kırıyorsunuz, ye's-i mutlaka [tam bir ümitsizliğe] düşürüyorsunuz!.. Hamiyet-i milliye bu mudur? Böyle mi millete menfaat dokunduruyorsunuz?

Üçüncü tâife olan ihtiyarlar, bir sülüs [üçte bir] teşkil ediyor. Bunlar kabre yakınlaşıyorlar, ölüme yaklaşıyorlar, dünyadan uzaklaşıyorlar, âhirete yaşıyorlar. Böylelerin menfaati ve nuru ve tesellisi, Hülâgu ve Cengiz gibi zâlimlerin gaddârâne [gaddarca] sergüzeştlerini [maceralarını] dinlemesinde midir? Ve âhireti unutturacak, dünyaya bağlandıracak, neticesiz, mânen sukut [düşme, değer kaybetme], zâhiren [görünüşe göre] terakki denilen şimdiki nevi hareketinizde midir? Ve uhrevî [âhirete ait] nur, sinemada mıdır? Ve hakikî teselli, tiyatrodadır mıdır? Bu bîçare ihtiyarlar hamiyetten hürmet isterlerken, mânevî bıçakla o bîçareleri kesmek hükmünde ve “ıdam-ı ebedîye sevk ediliyorsunuz” fikrini vermek ve rahmet kapısı tasavvur ettikleri [zihinde şekillendirdikleri] kabir kapısını ejderha ağzına çevirmek, “Sen oraya gideceksin.” diye mânevî kulağına üfleme, hamiyet-i milliye ise böyle hamiyetten yüz bin defa –el-iyâzü billâh [Allah korusun]!–

Dördüncü tâife ki, çocuklardır. Bunlar, hamiyet-i milliyeden merhamet isterler, şefkat beklerler. Bunlar da zaaf ve acz ve iktidarsızlık noktasında; merhametkâr, kudretli bir Hâlık'ı bilmekle ruhları inbisat edebilir [rahatlayabilir], istidatları mesûdâne inkişaf [gelişebilir] edebilir. İleride, dünyadaki müdhiş ehvâl [korkular] ve ahvâle [hâllere] karşı gelebilecek bir tevekkül-ü imanî [iman kaynaklı bir tevekkül, Allah'a dayanma] ve teslim-i İslâmî [İslâm'dan kaynaklanan bir teslimiyet]

telkinâtıyla [telkinleriyle] o mâsumlar hayata müştâkâne [şevkli bir şekilde] bakabilirler. Acaba alâkaları pek az olduğu terakkiyât-ı medeniye [modern ilerlemeler] dersleri ve onların kuvve-i mâneviyesini [mânevî gücünü] kıracak ve ruhlarını söndürecek, nursuz sırf maddî felsefî düsturların tâliminde midir? Eğer insan bir cesed-i hayvanîden [canlı cesetten] ibaret olsaydı ve kafasında akıl olmasaydı; belki bu mâsum çocukları muvakkaten eğlendirecek terbiye-i medeniye [Avrupa terbiyesi] tâbir ettiğiniz ve terbiye-i milliye [millî eğitim] süsü verdiğiniz bu frengî [Avrupalılara ait] usûl, onlara çocukçasına bir oyuncak olarak, dünyevî bir menfaati verebilirdi. Mademki o mâsumlar hayatın dağdağalarına atılacaklar, mademki insandılar; elbette küçük kalblerinde çok uzun arzuları olacak ve küçük kafalarında büyük maksatlar tevellüd edecek [doğacak]. Madem hakikat böyledir; onlara şefkatin muktezâsı [gereği], gayet derecede fakr ve acizde gayet kuvvetli bir nokta-yı istinad [dayanak noktası] ve tükenmez bir nokta-yı istimdâdı [yardım istenen yeri], kalblerinde iman-ı billâh [Allah'a iman] ve iman-ı bi'l-âhiret [âhirete iman] suretiyle yerleştirmek lâzımdır. Onlara şefkat ve merhamet bununla olur. Yoksa, divane bir vâlidenin [annenin], veledini [çocuğunu] bıçakla kesmesi gibi hamiyet-i milliye sarhoşluğuyla, o bîçare mâsumları mânen boğazlamaktır. Cesedini beslemek için, beynini ve kalbini çıkarıp ona yedirmek nev'inden, vahşiyâne [vahşice] bir gadirdir [haksızlıktır], bir zulümdür.

Beşinci tâife, fakirler ve zayıflar tâifesidir. Acaba, hayatın ağır tekâlifini [yükümlülüklerini] fakirlik vâsıtasıyla elîm [elem veren] bir tarzda çeken fakirlerin ve hayatın müdhîş dağdağalarına karşı çok müteessir olan [etkilenen, üzülen] zayıfların, hamiyet-i milliyeden hisseleri yok mudur? Bu bîçarelerin ye'sini ve elemi artırır.. ve sefih [eğlence düşkünü, beyinsiz] bir kısım zenginlerin mel'abe-i hevesâtı [heveslerin oyuncuğu] ve zâlim bir kısım kavîlerin [güçlülerin] vesile-i şöhret ve şekâveti [mutsuzluk ve şöhret sebebi] olan frenk-meşrebâne ve perde-bîrûnâne [sıkılmadan, edepsizce] ve firavunâne medeniyet-perverlik [firavun medeniyetçiliği] nâmu altında yaptığınız harekâtta

mıdır? Bu biçare fukaraların fakirlik yarasına merhem ise; unsuriyet [ırkçılık] fikrinden değil, belki İslâmiyet'in eczahâne-i kudsiyesinden [kutlu eczahanesinden] çıkabilir. Zayıfların kuvveti ve mukâvemeti [karşı koymayı], karanlık ve tesadüfe bağlı, şuûrsuz, tabii felsefeden [yaratmayı tabiata vererek Allah'ı inkâr eden felsefeden] alınmaz; belki hamiyet-i İslâmiye [İslâm gayreti] ve kudsî İslâmiyet milliyetinden [İslâm dininden] alınır!..

Altıncı tâife gençlerdir. Bu gençlerin gençlikleri eğer daimî olsaydı; menfî milliyetle [kendi ırkını diğerlerinden üstün gören, olumsuz, yıkıcı milliyetçilikten] onlara içirdiğiniz şarabın muvakkat bir menfaati, bir faidesi olurdu. Fakat o gençliğin lezzetli sarhoşluğu; ihtiyarlıkla elemle ayılması ve o tatlı uykunun ihtiyarlık sabahında esefle uyanmasıyla, o şarabın humarı [sarhoşluk sonrası oluşan baş ağrısı] ve sıkıntısı onu çok ağlattırarak ve o lezzetli rüyanın zevâlindeki elem, ona çok hazin [hüzünlü] teessüf ettirecek [üzecek]. “Eyvah! Hem gençlik gitti, hem ömür gitti, hem müflis [iflâs eden] olarak kabre gidiyorum; keşke aklı-mı başıma alsaydım.” dedirecek.

Acaba bu tâifenin hamiyet-i milliyeden hissesi, az bir zamanda muvakkat bir keyif görmek için, pek uzun bir zamanda teessüfle ağlattırmak mıdır? Yoksa onların saadet-i dünyeviyeleri [dünya mutlulukları] ve lezzet-i hayatiyeleri [yaşama zevkleri]; o güzel, şirin gençlik nimetinin şükürünü vermek suretinde, o nimeti sefâhet [haram helâl demeden zevk peşinde olma, beyinsizlik] yolunda değil, belki istikâmet [her türlü durumda aşırılıklardan uzak durup, dinin emirlerine fevkalâde itina gösterme] yolunda sarf etmekle; o fânî [gelip geçici] gençliği, ibadetle mânen ibka etmek [süreklî kılmak] ve o gençliğin istikâmetiyle dâr-ı saadette [cennet hayatında] ebedî bir gençlik kazanmakta mıdır? Zerre mikdar şuûrun varsa söyle!..

Elhâsıl: Eğer Türk Milleti, yalnız altıncı tâife olan gençlerden ibaret olsa ve gençlikleri daimî kalsa ve dünyadan başka yerleri bulunmasa, sizin Türkçülük perdesi altındaki frenk-meşrebâne harekâtınız, hamiyet-i milliyeden sayılabılırdi. Benim gibi hayat-ı dünyeviyeye az

ehemmiyet veren.. ve unsuriyet fikrini frengî illeti [frengî hastalığı] gibi bir maraz [hastalık] telâkki eden.. ve gençleri nâmeşrû [haksız, yasak] keyif ve hevesâtan [heveslerden, arzuların] men'e çalışan.. ve başka memlekette dünyaya gelen bir adama, "O Kür'tür, arkasına düşmeyiniz." diyebilirdiniz ve demeye bir hak kazanabilirdiniz.

Fakat mademki Türk nâmı altında olan şu vatan evlâdı, sâbikan [daha önce] beyan edildiği gibi altı kısımdır. Beş kısma zarar vermek ve keyiflerini kaçırmak, yalnız bir tek kısma muvakkat ve dünyevî ve âkıbeti meş'um [uğursuz, belâlı] bir keyif vermek, belki sarhoş etmek; elbette o Türk Milletine dostluk değil, düşmanlıktır. Evet ben unsurca [ırkça] Türk sayılmıyorum; fakat Türklerin ehl-i takvâ [dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı kimseler] tâifesine ve musibetzedeler kısmına ve ihtiyarlar sınıfına ve çocuklar tâifesine ve zayıflar ve fakirler zümresine bütün kuvvetimle ve kemâl-i iştiaqla [son derece iştiaqla, arzuyla] müşfikâne [şefkatlice] ve uhuvvetkârâne [kardeşçe] çalışmışım ve çalışıyorum. Altıncı tâife olan gençleri dahi, hayat-ı dünyeviyesini [dünya hayatını] zehirlettirecek ve hayat-ı uhreviyesini [âhret hayatını] mahvedecek.. ve bir saat gülmeye bedel, bir sene ağlamayı netice veren harekât-ı nâmeşrûadan [yasak hareketlerden] vazgeçirmek istiyorum. Yalnız bu altı-yedi sene değil, belki yirmi senedir Kur'ân'dan ahz edip [alıp] Türkçe lisanıyla neşrettiğim âsâr [eserler] meydandadır. Evet -lillâhilhamd [Allah'a şükürler olsun ki]- Kur'ân-ı Hakîm'in maden-i envârından [nurlar madeninden] iktibas edilen [alınan, aktarılan] âsâr ile, ihtiyar tâifesinin en ziyade istedikleri nur gösteriliyor. Musibetzedelerin ve hastaların tiryak [ilâç] gibi en nâfi [faydalı] ilâçları, eczahâne-i kudsiye-i Kur'âniye'de [Kur'ân'ın kutsal eczahanesinde] gösteriliyor... ve ihtiyarları en ziyade düşündüren kabir kapısı, rahmet kapısı olduğu ve idam kapısı olmadığı, o envâr-ı Kur'âniye [Kur'ân'a ait nurlar] ile gösterildi.. ve çocukların nazik kalblerinde hadsiz mesâib [musibetler] ve muzır [zararlı] eşyaya karşı gayet kuvvetli bir nokta-yı istinat ve hadsiz âmâl [emeller] ve arzularına medar [vesile] bir nokta-yı istimdat Kur'ân-ı Hakîm'in madeninden çıkarıldı ve gösterildi ve bilfiil [fiilen]

istifade ettirildi.. ve fukaralar ve zuafâlar [zayıflar] kısmını en ziyade ezen ve müteessir eden [etkileyen, üzen] hayatın ağır tekâlifî [sorumlulukları], Kur'ân-ı Hakîm'in hakâik-i imaniyesiyle [iman hakikatleriyle] hafifleştirildi.

İşte bu beş tâife ki, Türk Milletinin altı kısmından beş kısmıdır; menfaatlerine çalışıyoruz. Altıncı kısım ki, gençlerdir. Onların iyilerine karşı ciddî uhuvvetimiz [kardeşliğimiz] var. Senin gibi mühlidlere [dinsizlere] karşı hiçbir cihetle dostluğumuz yok! Çünkü ilhâda [dinsizliğe] giren ve Türkün hakikî bütün mefâhir-i milliyesini [övünülecek millî değerlerini] taşıyan İslâmiyet milliyetinden çıkmak isteyen adamları Türk bilmiyoruz, Türk perdesi altına girmiş frenk telâkki ediyoruz [kabulleniyoruz, benimsiyoruz]! Çünkü yüz bin defa Türkçüyüz deyip dâvâ etseler, ehl-i hakikati [daima hak ve hakikat peşinde olanları] kandıramazlar. Zira filleri, harekâtları, onların dâvâlarını tekzip ediyor [yalanlıyor].

İşte ey frenk-meşrepler [Avrupalıları taklit edenler] ve propagandanızla hakikî kardeşlerimi benden soğutmaya çalışan mühlidler! Bu millete menfaatiniz nedir? Birinci tâife olan ehl-i takvâ ve salâhatin [dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı dindar kimselerin] nurunu söndürüyorsunuz. Merhamete ve tımar etmeye şâyân [lâyık] ikinci tâifesinin yaralarına zehir serpiyorsunuz.. ve hürmete çok lâyık olan üçüncü tâifenin tesellisini kırılıyorsunuz, ye's-i mutlaka [tam bir ümitsizliğe] atılıyorsunuz.. ve şefkate çok muhtaç olan dördüncü tâifenin bütün bütün kuvve-i mânevîyesini [mânevî gücünü] kırılıyorsunuz ve hakikî insaniyetini söndürüyorsunuz.. ve muâvenet [yardımlaşma] ve yardıma ve teselliye çok muhtaç olan beşinci tâifenin ümitlerini, istidatlarını akîm [neticesiz, kısır] bırakıp; onların nazarında hayatı, mevtten [ölümünden] daha ziyade dehşetli bir surete çeviriliyorsunuz. İkaza ve ayılmaya çok muhtaç olan altıncı tâifesine, gençlik uykusu içinde öyle bir şarap içiriliyorsunuz ki; o şarabın humarı pek elîm, pek dehşetlidir.

Acaba bu mudur hamiyet-i milliyeniz ki, o hamiyet-i milliyeye uğruna çok mukaddesâtı [dinî, kutsal değerleri] feda ediliyorsunuz. O

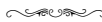

Türkçülük menfaati, Türklere bu suretle midir? Yüz bin defa –el-iyâzü billâh [Allah korusun]!–

Ey efendiler! Bilirim ki, hak noktasında mağlûp olduğunuz zaman, kuvvete müracaat edersiniz. Kuvvet hakta olduğu, hak kuvvette olmadığı sırrıyla; dünyayı başıma ateş yapsanız, hakikat-i Kur’âniye’ye feda olan bu baş size eğilmeyecektir.

Hem size bunu da haber veriyorum ki: Değil sizler gibi mahdut [sınırlı], mânen millet nazarında menfur [nefret edilen] bir kısım adamlar, belki binler sizler gibi bana maddî düşmanlık etseler, ehemmiyet vermeyeceğim ve bir kısım muzır hayvanâtтан [hayvanlardan] fazla kıymet vermeyeceğim. Çünkü bana karşı ne yapacaksınız? Yapacağınız iş, ya hayatıma hâtime çekmekle [son vermekle] veya hizmetimi bozmak suretiyle olur. Bu iki şeyden başka dünyada alâkam yok. Hayatın başına gelen ecel ise, şuhûd [hakikati ayan beyan görme] derecesinde kat’î iman etmişim ki; tagayyür etmiyor [değişmiyor], mukadderdir. Madem böyledir; Hak yolunda şehâdet [şehitlik] ile ölsem, çekinmek değil, iştiyak [arzu, özlem] ile bekliyorum. Bahusus [özellikle] ben ihtiyar oldum, bir seneden fazla yaşamayı zor düşünüyorum. Zâhirî [görünen] bir sene ömrü, şehâdet vâsıtasıyla kazanılan hadsiz bir ömr-ü bâkîye [sürekli, daimî hayata] tebdil etmek [değiştirmek]; benim gibilerin en âlî [yüce] bir maksadı, bir gayesi olur.

Amma hizmet ise, –felillâhilhamd [Allah’a şükürler olsun ki]– hizmet-i Kur’âniye ve imaniyede [Kur’ân-ı Kerîm ve iman hizmetinde] Cenâb-ı Hak rahmetiyle öyle kardeşleri bana vermiş ki; vefatım ile, o hizmet bir merkezde yapıldığına bedel, çok merkezlerde yapılacak. Benim dilim ölüm ile susturulsa; pek çok kuvvetli diller, benim dilime bedel konuşacaklar, o hizmeti idâme ederler [devam ettirirler]. Hatta diyebilirim; nasıl ki bir tane tohum toprak altına girip ölmesiyle bir sümbül hayatını netice verir; bir taneye bedel, yüz tane vazife başına geçer. Öyle de; mevtim, hayatımdan fazla o hizmete vâsıta olur ümidini besliyorum!..

Asılları bu millettten olmayan, kütükleri bozuk dinsiz sirrî (gizli) teşkilâtların mensupları, iman ve Kur'ân hizmetini önleyebilmek için insanların millî ve dinî hislerini istismar etmeyi tercih etmişlerdir/ediyorlar.

Üstad'ın doğup büyüdüğü bölge münasebetiyle “Kürdî” lakabını bir dönem kullanmasını bir ırkçılık ve ırk meselesi hâline getirmeye çalışan bu sinsi teşkilât mensupları, insanımıza “Siz Türksünüz, o bir Kürt!..” diyerek, menfi bir propagandada bulunuyorlardı.

Her şeyden önce İslâmiyet ırkçılığa karşıdır. Ayrıca Üstad seyyid-dir. Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) *وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقِي عَظِيمٍ* yani “Muhakkak ki Sen (ey Muhammed) yüksek bir ahlâk (azîm bir yaratılış) üzeresin.” (Kalem Sûresi 68/4) âyeti ile anlıyoruz ki: hem ahlâk, hem de yapı ve yaratılış bakımından farklıdır. Onun gen yapısı evlâtlarına da geçer. Dominant bir yapı olduğu için hangi suyun içine karışırsa, ona kendi özelliğini veren zemzem suyu gibi hangi ırka karışırsa karışsın kendi baskın özellik ve güzelliğini verir. Onun için Arap seyyidler gibi, Türk ve Kürt seyyidler de olabilir.

Üstad Hazretleri Albay Hulûsi Ağabey'in bir sualine şöyle cevap veriyor:

Cedlerinizden birisinin imzası ‘es-Seyyid Muhammed’e dair mahrem sualiniz var. Kardeşim buna ilmî ve tahkikî ve keşfi cevap vermek elimde değil. Fakat ben arkadaşlarıma derdim ki: ‘Hulûsi ne şimdiki Türklere ve ne de Kürtlere benzemiyor. Bunda başka bir hâsiyet görüyorum.’ Arkadaşlarım da beni tasdik ediyordular. *دَادِ حَقِّ رَا قَابِلِيَّتِ شَرْطِ نَيْسَتْ* = ‘Hak vergisinde, kabiliyet şart değildir.’ sırrıyla ‘Hulûsî’de büyük bir asâlet tezâhürü bir dâd-ı Hak’tır.’ sırrıyla ‘Hulûsî’de büyük bir asâlet tezâhürü, bir Hak vergisidir, derdik. Hem kat’iyen bil ki; Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm)’ın iki âli var. Biri: Nesebî âl’dir. Biri de Şahs-ı mânevîsi ve nurânîsinin risalet noktasındaki âli var. Bu ikinci âl’de kat’iyen sen

dahil olmakla beraber, birinci âl'de dahi delilsiz bir kanaatim var ki ceddinin imzası sebepsiz değildir.”¹⁵⁴

Salih Özcan Ağabey hatıralarında diyor ki:

“1949 yıllarında Hulûsî Ağabey bize, Üstad Bediüzzaman’dan bahseder ve Küçük Sözler’den okurdu. Afyon’da olduğunu söyler ve bizi Üstad’a ziyarete teşvik ederdi. O sene liseyi bitirdim. Tatil de Emirdağ’a Üstad’ın ziyaretine gittim. Dedem bana o zaman izin vermişti. Mehmed Çalışkan’a giderek beni Üstad’a götürmesini istedim. Üstad bizi kabul etti. Dizlerinin üzerinde doğruldu kalktı. ‘Gel, Seyyid Salih! Gel.’ diye beni kucakladı. Ellerinden öptüm, başımdan tuttu. Dedemin, Hulûsî Ağabey’in selâmlarını, hürmetlerini söyledim. Yanımızda bulunan Mustafa Acet’le Mehmed Çalışkan’ı dışarı çıkarttı. ‘Ben yüz binlerce seyyidi beklerken sen geldin.’ dedi. Ben kendilerinin seyyid olup olmadıklarını sordum. ‘Evet, ben de seyyidim, ama sakın kimseye söyleme. Annem Hüseyinî, babam Hasenî’dir.’ dedi.”¹⁵⁵

Üstad Hazretlerinin Türk milletine sevgisi de çok farklıdır. Eskişehir Mahkemesi’nde şöyle demiştir:

“Ey efendiler! Ben her şeyden evvel Müslüman’ım ve Kürdistan’da dünyaya geldim. Fakat bu Türklere hizmet ettim ve yüzde doksan dokuz menfaatli hizmetim Türklere olmuş ve en çok hayatım Türklere içinde geçmiş ve en sâdık ve en hâlis kardeşlerim Türklerden çıkmış ve İslâmiyet ordularının en kahramanı Türkler olduğundan, meslek ve hizmet-i Kur’âniyem cihetiyle, her milletin ziyade Türkleri sevmek ve taraftar olmak kudsî hizmetimin muktezâsı olduğundan, bana Kürt diyen ve kendini milliyet-perver gösteren adamların bini kadar Türk milletine hizmet ettiğimi, hakikî ve civanmert bin Türk gençlerini işhad edebilirim [gösterebilirim]. (...) Bu mevkuף [tutuklu] olan civanmert ve muhterem

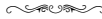
¹⁵⁴ Lem’alar, 9. Lem’a, 1. Sual.

¹⁵⁵ Şahiner, Necmeddin, *Son Şahitler*, 3/238.

Türk gençleri ve ihtiyarları içinde öyleleri var ki, onların bir tane-sini, kendi milletimden yüz adama da değiştirmem. Ve onların içinde öyleleri var ki, on sene bana zulmeden memurlara, beş sene-den beri onların hatırları için, o zâlimlere bedduayı bıraktım. Ve onların içinde öyleleri var ki, âli seciyelerin en halis numûnelerini o âlicenâp [yüksek karakterli] Türk arkadaşlarda kemâl-i hayret ve takdirle gördüm. Ve Türk milletinin sırr-ı tefevvukunu [üstünlük sırrını] onlarla anladım..”¹⁵⁶

Üstad’ın büyük ve kahraman talebesi Zübeyir Gündüzalp’in not defterinde Üstad’dan naklen şöyle deniliyor. Yani Üstad şöyle diyor:

“Benim kanaatim gelmiş ki: Bana merhametsizce azap edenlerin bir kısmının, Yahudi komitesiyle ve mürted ve komünist ve zındık ve anarşist komitesiyle bilerek veya bilmeyerek bir alâkaları var ve Türk milletinden değillerdir. Çünkü Türk’te ve İslâmiyet’te, belki insaniyette fitrî bir tarzda ihtiyarlara, hem gariplere, hem hastalara, hem zayıflara, hem münzevilere, hem ciddî âlimlere karşı şefkat, hürmet, acımak, dostane bakmak hasleti var olduğu hâlde; şimdi benim gibi bütün acınacak hâller, birden üstünde varken tam bir kin ve adâvet, bir gayz ile, ihanetlerle beni sıkıntıların içinde bıraktıklarını görüyorum... Fakat merak etmeyiniz. Onların hiç ehemmiyeti yok.”

Beşinci Desise-i Şeytaniye

Ehl-i dalâletin [doğru yoldan ayrılanların, kâfirlerin] tarafgirleri, **enânîyetten** [benlikten] istifade edip, kardeşlerimi benden çekmek istiyorlar. Hakikaten insanda en tehlikeli damar, enânîyettir.. ve en zayıf damarı da odur. Onu okşamakla, çok fena şeyleri yaptırabilirler.

¹⁵⁶ Tarihçe-i Hayat, s.222-223 (Eskişehir Hayatı).

Ey kardeşlerim! Dikkat ediniz; sizi enâniyette vurmasınlar, onunla sizi avlamasınlar. Hem biliniz ki; şu asırda ehl-i dalâlet eneye binmiş, dalâlet vadilerinde koşuyor. Ehl-i hak, bilmecburiye eneyi terk etmekle hakka hizmet edebilir. Enenin istîmâlinde [kullanımında] haklı dahi olsa; mademki ötekilere benzer ve onlar da onları kendileri gibi nefis-perest [nefsin arzu ve isteklerine taparcasına düşkün] zannederler, hakkın hizmetine karşı bir haksızlıktır.

Bununla beraber etrafına topladığımız hizmet-i Kur'âniye, eneyi [ben'i] kabul etmiyor. "Nahnü" [biz] istiyor. "Ben demeyiniz, biz deyiniz" diyor. Elbette kanaatiniz gelmiş ki; bu fakir kardeşiniz, ene ile meydana çıkmamış. Sizi enesine hâdim yapmıyor. Belki, enesiz bir hâdim-i Kur'ânî [Kur'ân'ın hizmetkârı] olarak kendini size göstermiş.. ve kendini beğenmemeyi ve enesine taraftar olmamayı meslek ittihaz etmiş [edinmiş].

Bununla beraber kat'î deliller ile sizlere isbat etmiştir ki; meydan-ı istifadeye [herkesin faydalanabileceği açık alana] vaz'edilen [konulan] eserler, mîrî [devlete ait, hazine malı] malıdır; yani Kur'ân-ı Hakîm'in tereşshâtıdır [sızıntılarıdır]. Hiç kimse, enesiyle onlara temellük edemez [sahiplenemez, kendine mâl edemez]! Haydi farz-ı muhal olarak [varsayalım ki] ben, enemle o eserlere sahip çıkıyorum; benim bir kardeşimin dediği gibi madem bu Kur'ânî hakikat kapısı açıldı, benim noksaniyetime ve ehemmiyetsizliğime bakılmayarak, ehl-i ilim ve kemâl [olgun ilim adamları] arkamda bulunmaktan çekinmemeli ve istiğnâ etmemelidirler. Selef-i sâlihînin [Ehl-i Sünnet'in ilk dönem rehberlerinin] ve muhakkikîn-i ulemânın [sürekli hakikatin peşinde, kılı kırk yarararcasına araştıran ilim adamlarının] âsârları [eserleri], çendan [gerçi] her derde kâfi ve vâfi [yeterli, başka bir şeye ihtiyaç bırakmayan] bir hazine-i azîmedir [pek büyük hazinedir]; fakat bazı zaman olur ki, bir anahtar bir hazineden ziyade ehemmiyetli olur. Çünkü hazine kapalıdır; fakat bir anahtar, çok hazineleri açabilir. Zannederim ki, o enâniyet-i ilmiyeyi [biliyor olmaktan kaynaklanan benliği, gururu] fazla taşıyan zâtlar da anladılar ki:

Neşrolunan Sözler, hakâik-i Kur'âniye'nin [Kur'an'ın hakikatleri] birer anahtarı ve o hakâiki inkâr etmeye çalışanların başlarına inen birer elmas kılıçtır. O ehl-i fazl ve kemâl [erdemli, olgun kimseler] ve kuvvetli enâniyet-i ilmiyeyi taşıyan zâtlar bilsinler ki; bana değil, Kur'an-ı Hakîm'e talebe ve şâkirt oluyorlar. Ben de onların bir ders arkadaşıyım.

Haydi farz-ı muhal olarak ben, üstadlık dâvâ etsem; madem şimdi ehl-i imanın tabakâtını [katmanlarını], avâmdan havassa kadar, maruz kaldıkları evham [vehimler, kuruntular] ve şübehâtтан [şüphelerden] kurtarmak çaresini bulduk; o ulemâ [âlimler] ya daha kolay bir çaresini bulsunlar veyahut bu çareyi iltizam edip [benimseyip, taraftar olup] ders versinler, taraftar olsunlar. Ulemâ's-sû [gerçekleri, menfaatleri için bile bile gizleyen, insanlara kötü örnek olan ilim adamları] hakkında bir tehdid-i azîm [çok büyük tehdit] var. Bu zamanda ehl-i ilim ziyade dikkat etmeli!

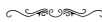
Haydi farz etseniz ki; düşmanlarımızın zannı gibi ben, benlik hesabına böyle bir hizmette bulunuyorum. Acaba dünyevî ve millî bir maksat için çok zâtlar enâniyeti terk edip, firavun-meşrep [firavun gibi hareket eden] bir adamın kemâl-i sadâkatle [tam bir bağlılıkla] etrafına toplanıp, şiddetli bir tesânütle [dayanışmayla] iş gördükleri hâlde.. acaba bu kardeşiniz, hakikat-i Kur'âniye [Kur'an'ın hakikati] ve hakâik-i imaniye [iman hakikatleri] etrafında kendi enâniyetini setretmekle [örtmekle] beraber –o dünyevî komitenin onbaşları gibi terk-i enâniyetle [bencilliği terk etmekle]– hakâik-i Kur'âniye etrafında bir tesânüdü sizden istemeye hakkı yok mudur? Sizin en büyük âlimleriniz de, ona “Lebbeyk [baş üstüne, buyur!]!” dememesinde haksız değil midirler?

Kardeşlerim, enâniyetin işimizde en tehlikeli ciheti, kıskançlıktır. Eğer sırf lillâh [Allah rızası için] için olmazsa, kıskançlık müdahale eder, bozar. Nasıl ki bir insanın bir eli, bir elini kıskanmaz.. ve gözü, kulağına haset etmez.. ve kalbi, aklına rekabet etmez. Öyle de bu heyetimizin şahs-ı mânevîsinde [hükmî şahsiyetinde] her biriniz bir duygu, bir âzâ [üye] hükmündesiniz. Birbirinize karşı rekabet değil, bilâkis

birbirinizin meziyetiyle iftihar etmek, mütelezziz olmak [lezzet almak] bir vazife-i vicdaniyenizdir [vicdanın gerektirdiği vazifenizdir].

Bir şey daha kaldı, en tehlikesi odur ki; içinizde ve ahbabınızda, bu fakir kardeşinize karşı bir kıskançlık damarı bulunmak, en tehlikelidir. Sizlerde mühim ehl-i ilim de var. Ehl-i ilmin bir kısmında, bir enâniyet-i ilmiye bulunur. Kendi mütevazi de olsa, o cihette enâniyetlidir. Çabuk enâniyetini bırakmaz. Kalbi, aklı ne kadar yapışsa da nefsi, o ilmî enâniyeti cihetinde imtiyaz [benzerlerinden farklılık] ister, kendini satmak ister, hatta yazılan risalelere karşı muâraza [karşı çıkmak] ister. Kalbi risaleleri sevdiği ve aklı istihsan ettiği [beğendiği] ve yüksek bulduğu hâlde; nefsi ise, enâniyet-i ilmiyeden gelen kıskançlık cihetinde zımnî [üstü kapalı] bir adâvet [düşmanlık] besler gibi, Sözlere'in kıymetlerinin tenzilini [düşürülmesini] arzu eder. tâ ki kendi mahsûlât-ı fikriyesi [fikir ürünleri] onlara yetişsin, onlar gibi satılsın. Hâlbuki bilmecburiye bunu haber veriyorum ki:

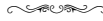
Bu dürûs-u Kur'âniye'nin [Kur'ân derslerinin] dairesi içinde olanlar, allâme [büyük âlim] ve müçtehitler [dinin temel kaynaklarından hüküm çıkarma bilgi ve kabiliyetine sahip olan kimseler] de olsalar; vazifeleri -ulûm-u imaniye [iman ilimleri] cihetinde-yalnız yazılan şu Sözlere'in şerhleri ve izahlarıdır veya tanzimleridir [düzenlemeleridir, tertipleridir]. Çünkü çok emârelerle [belirtilerle, işaretlerle] anlamışız ki; bu ulûm-u imaniyedeki fetvâ vazifesiyle tavzif edilmişiz [vazifelendirilmişiz]. Eğer biri, dairemiz içinde nefsin enâniyet-i ilmiyeden aldığı bir his ile, şerh ve izah haricinde bir şey yazsa; soğuk bir muâraza veya nâkis [noksan] bir taklitçilik hükmüne geçer. Çünkü çok delillerle ve emârelerle tahakkuk etmiş ki; Risale-i Nur eczaları [bölümleri], Kur'ân'ın tereşsuhâtıdır [damlalarıdır, sızıntılarıdır]. Bizler, taksimü'l-a'mâl [iş, görev paylaşımı] kaidesiyle, her birimiz bir vazife deruhte edip [üstüne alıp], o âb-ı hayat [hayat veren su] tereşsuhâtını muhtaç olanlara yetiştiriyoruz!..

İçimizdeki İslâm'ın cibillî düşmanları, emir aldıkları efendileri olan sömürgeci güçlerden denenmiş metotlar kopyalamaktadırlar. Onlar, bu metotlarla insanların fitratlarında bulunan ve imtihan için insanın bünyesine yerleştirilmiş muzır madenler hükmündeki duyguları tahrik ederler. Müslümanları paramparça ederek güçlerini, imkânlarını perişan ederler. Bu duyguların başında “enâniyet” gelir. Âlimler içinde de enâniyet-i ilmiye en başta. O noktadan damarlarına dokunurlar, rakipler çıkarmaya çalışırlar. Onun için Üstad Hazretleri, hem onların bu plân ve düzenlerini ifşa ediyor hem de yapılması gerekenleri ifade ediyor:

“Gavs-ı âzam'da, kutbiyet ve gavsiyetle beraber, “ferdiyet” dahi bulunduğundan, âhirzamanda, şâkirtlerinin bağlandığı Risale-i Nur, o “ferdiyet” makamının mazharıdır. Bu gizlenmeye lâyık olan bu sırr-ı azîme binâen Mekke-i Mükerrerme'de dahi –farz-ı muhal olarak– Risale-i Nur'un aleyhinde bir itiraz kutb-u âzamdaki dahi gelse, Risale-i Nur şâkirtleri sarsılmayıp, o mübarek kutb-u âzâmın itirazını iltifat ve selâm suretinde telâkki edip, teveccühünü de kazanmak için, medar-ı itiraz noktaları o büyük üstadlarına karşı izah etmek, ellerini öpmektir.”¹⁵⁷

Onun için böyle rakiplere, itirazlara meydan vermemek için sulh ile saygı ile itiraz noktalarını izah etmek gerekiyor.

Altıncı Desise-i Şeytaniye

Şudur ki; insandaki **tembellik ve ten-perverlik** [rahata düşkünlük] **ve vazifedarlık** [iş sahibi olma] damarından istifade eder. Evet, şeytan-ı ins ve cinnî [şeytanlaşan insan ve asıl şeytan] her cihette hücum ederler. Arkadaşlarımızdan metin kalbli, sadâkati kuvvetli, niyeti ihlâslı, himmeti âlî [çok gayretli] gördükleri vakit başka noktalardan hücum ederler.

¹⁵⁷ Kastamonu Lâhikası, 165 (110. Mektup).

Şöyle ki; işimize sekte [zarar vermek] ve hizmetimize fütür vermek [usanç vermek] için, onların tembelliklerinden ve ten-perverliklerinden ve vazifedarlıklarından istifade ederler.

Onlar, öyle desiselerle [hilelerle] onları hizmet-i Kur'âniye'den [Kur'ân hizmetinden] alıkoyuyorlar ki; haberleri olmadan bir kısmına fazla iş buluyorlar, tâ ki hizmet-i Kur'âniye'ye vakit bulmasın. Bir kısmına da, dünyanın cazibedar [cazibeli] şeylerini gösteriyorlar ki; hevesi uyanıp, hizmete karşı bir gaflet gelsin ve hâkezâ [bunun gibi, böylece]... Bu hücum yolları uzun çeker. Bu uzunlukta kısa keserek, dikkatli fehminize [anlayışınıza] havale ederiz.

Ey kardeşlerim, dikkat ediniz!

Vazifeniz kudsiyedir [mukaddestir], hizmetiniz ulvîdir.

Her bir saatiniz, bir gün ibadet hükmüne geçebilecek bir kıymettedir.

Biliniz ki, elinizden kaçmasın!..

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ¹⁵⁸

وَلَا تَسْتَوُوا بِآيَاتِي تَمَنَّا قَلِيلًا¹⁵⁹

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ۖ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ۖ

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ¹⁶⁰

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ¹⁶¹

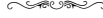
¹⁵⁸ “Ey iman edenler! Sabredin, sabır yarışında düşmanlarınızı geçin! Cihad için daima hazırlıklı ve uyanık bulunun! Ve Allah'a karşı gelmekten sakının ki felâh bulup başarıya eresiniz.” (Âl-i İmran Sûresi 3/200)

¹⁵⁹ “Âyetlerimi az bir fiyatla, yani dünya menfaati karşılığında satmayın.” (Bakara Sûresi 2/41)

¹⁶⁰ “İzzet sahibi olan senin Rabbin onların bütün bâtıl iddialarından münezzehtir, yücedir. Selâm bütün peygamberleredir. Bütün hamdler âlemlerin Rabbi Allah'adır.” (Sâffât Sûresi 37/180-182)

¹⁶¹ “Sübhanısın yâ Rab! Sen'in bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan Sensin.” (Bakara Sûresi 2/32)

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الْحَبِيبِ الْعَالِيِّ الْقَدْرِ
الْعَظِيمِ الْجَاهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ، أَمِينَ¹⁶²

Tenpervelik ve sihirbaz cellât vasıflı rahat düşkünlüğü¹⁶³ ile ilgili Kur’ân-ı Kerîm’de şu âyetler var:

“24– De ki: ‘Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım ve akrabanız, ter dökerek kazandığınız mallar, kesada uğramasından endişe ettiğiniz ticaret, hoşunuza giden konaklar, size Allah’tan ve Resûlünden ve O’nun yolunda cihad etmekten daha sevimli ve önemli ise... O hâlde Allah emrini gönderinceye kadar bekleyin! Allah öyle fâsıklar güruhunu hidayet etmez, umduklarına eriştirmez.’ 25– Şu kesindir ki Allah size birçok savaşta yardım etti, Huneyn günü de... O gün ki sayıca çokluğunuz sizi böbürlendirmiş ama bu, size fayda etmemişti. Olanca genişliğine rağmen, dünya başınıza dar gelmişti. Sonra da bozguna uğrayarak düşmana arka çevirip kaçmaya başlamıştınız.” (Tevbe Sûresi 9/24-25)

Nefsin hoşlandığı, keyif ve zevk aldığı şeyler, insanı yer çekimi gibi aşağılara çeker; bunlardan sıyrılmaya da iman ve iz’anla göklere kanat açıp semâvîleşebilir. İnsanın nefsaniyete, hevâ ve hevesin aşağılara doğru çekip arzileştirmesine karşı, tohum ve fidanların çekime karşı direnip semâlara doğru ser çekmesi gibi iman ve ihlâs şuûru ile bütün hızıyla yukarılara doğru kanat çırpması gerekiyor.

¹⁶² “Allah’ım! Ümmî Peygamberin, Habîbin, kadri yüce, makamı büyük olan Efendimiz Muhammed’e, O’nun Âl ve Ashabına salât ve selâm eyle, âmîn!..”

¹⁶³ Üstad Hazretleri, aslında rahat düşkünlüğünün meşakkatlere sebep olduğunu ve rezaketlerin de barınıp beslendiği bir yuva olarak vasıflandırmaktadır: “Umum meşakkatin anası ve umum rezaketin yuvası olan meylürrahat geliyor. Himmeti kaydeder, zindan-ı sefalete atar. Siz de, وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى^{*1} olan mücâhid-i âlicenabî o cellâd-ı sehara gönderiniz. Evet, size meşakkatte büyük rahat var. Zira, fitratî müteheyyiç olan insanın rahatı yalnız sa’y ve cidaldedir.” (Münâzarat, s.133)

^{*1} “Ve insan için ancak emeğinin karşılığı vardır.” (Necm Sûresi 53/39)

Müslüman için durma yok. Havadaki uçak gibi ve denizde yüzmek gibi. Ama Üstad Hazretleri'nin sihirbaz cellâda benzettiği "rahat düşkünlüğü, tenperverlik" oluşturduğu bir çekim alanı ile derhal aşağılara çekip insanın işini bitirebiliyor.

Yine Tevbe Sûresi'nin 117. ve 118. âyetlerinde bizlere bu hususta ibretli bir ders veriliyor:

"117- Allah, Peygamberini savaşa katılmayanlara izin verdiğinden ötürü affettiği gibi, içlerinden bir kısmının kalpleri kaymaya yüz tutmuşken, o güçlük anında, Peygambere tâbi olan Muhacirlerle Ensarı da tevbeye muvaffak buyurdu ve sonra onların bu tevbelerini kabul etti. Çünkü O, onlara karşı raûftur, rahîmdir (pek şefkatli ve pek merhametlidir). 118- Allah, savaştan geri kalan ve haklarındaki hüküm ertelenen o üç kişinin de tevbelerini kabul buyurdu. Çünkü onlar öylesine bunaldılar ki dünya bütün genişliğine rağmen başlarına dar geldi. Vicdanları da kendilerini sıktıkça sıkı. Nihayet, Allah'ın cezasından, yine Allah'ın kapısından başka sığınacak hiçbir yer olmadığını anladılar da, bundan sonra, önceki iyi hâllerine dönsünler diye, Allah onları tevbeye muvaffak kıldı. Çünkü Allah Tevvâb'dır, Rahîm'dir (tevbeleri çok kabul eder, tevbeler edenleri sever ve pek merhametlidir)."

Buhârî'de rivâyet olunduğu üzere Tebuk Seferi'nde geri kalanlardan Kâ'b İbni Mâlik (radıyallahu anh), başından geçenleri şöyle anlatıyor:

"Herkes muharebeye davet edildi. Çünkü mücadele çetin olacaktı. Fakat Allah takdir etmedi ve sadece tatbikattan ibaret bir hareket olarak kaldı. Böyle olacağı bildirilmiş veya bildirilmemişti ama, Allah Resûlü bu muharebeye ayrı bir ehemmiyet veriyordu. Herkes gibi ben de hazırlıklarımı tamamladım. Hatta o güne kadar hiçbir harbe bu kadar iyi hazırlanmamıştım. İki Cihan Serveri hareket komutunu verdi ve ordu harekete geçti. Ben kendi kendime: Nasıl olsa onlara yetişirim, diye beraber çıkmadım. Hiç de bir işim yoktu. Fakat kendime olan güvenim beni alıkouyordu. Bugün-yarın-öbür

gün, derken günler gelip geçiverdi. Artık Allah Resûlü'ne yetişmem mümkün değildi. Mecburen bekleyecektim.. ve bekledim de. Hem de her saati günler süren bir bekleyle bekledim. Nihayet, Allah Resûlü'nün seferden dönüşü her yandan duyulmaya başladı. Zaten her defasında öyle olurdu. Medine, O'nun dönüşüne yakın yeniden bir kere daha canlanırdı. İşte şimdi yine herkesin yüzünde bir beşâset vardı; Allah Resûlü dönüyordu... Nihayet beklenen vakit geldi. Ordu Medine'ye avdet etti. Efendimiz de mutadı olduğu üzere evvelâ mescide uğrayıp iki rekât namaz kılmış ve halkla görüşmeye başlamıştı. Herkes bölük bölük mescide geliyor, ziyaret ediyor ve harekete iştirâk etmeyenler de özür beyanında bulunuyorlardı. Benim durumumda olanlardan da çoğu mazeret bildirmiş ve Allah Resûlü tarafından mazeretleri kabul edilmişti. Ben de aynı şeyi yapabiliirdim. Zira, içlerinde ikna kuvveti ve söz söyleme kabiliyeti en güçlü olanlardan biriydim. Ama, nasıl olur da hiçbir mazeretim olmadığı hâlde Allah Resûlü'ne yalan söyleyebilirdim. Yapmadım, yapamadım. Karşılaştığımızda, İki Cihan Serveri kalbimi delip geçen bir buruk tebessümle karşıladı beni. Ve 'Neredeydin?' dedi. Durumumu olduğu gibi eksiksiz anlattım. Başını çevirdi ve dil ucuyla: 'Kalk git!' dedi. Dışarı çıktım. Kavmim etrafımı sardı: 'Sen de bir mazeret söyle, kurtul!' dediler. Dedikleri bir aralık kalbime yatar gibi de oldu. Fakat birden kendime geldim ve sordum: 'Benim durumumda olan başkaları var mı?' 'Var.' dediler ve iki isim söylediler. İki de Bedir 'e iştirâk etmiş namlı, şanlı sahabeler arasında bulunuyorlardı: Mürâre b. Rebî ve Hilâl b. Ümeyye. Evet, onlar da hiçbir mazeret beyan etmeyerek doğruyu söylemişler ve benim durumuma düşmüşlerdi. –estağfirullah– intizar koridoruna girmişlerdi. Benim için kendilerine ittiba edilecek insanlardı ikisi de.. ben de onlara uymaya karar verdim; mazeret ileri sürmekten vazgeçtim. Üçümüz hakkında bir emir yayınlandı. Artık hiçbir Müslüman bizimle görüşüp, konuşmayacaktı. Diğer

iki arkadaşım evlerine kapanıp, durmadan gece gündüz ağlıyorlardı. Ben, aralarında en genç ve kuvvetli oldum. Sokağa, çarşıya, pazara çıkıyor ve namaz vakitlerinde de mescide gidebiliyordum. Ancak benimle kimse konuşmuyordu. Vaktimin çoğunu mescidde geçiriyordum. Allah Resûlü'nden bir tebessüm yakalayabilmek için uzun uzun beklediğim oluyordu.. heyhât ki, her gün evime hicranla dönüyordum; O, yüzünden hiç tebessüm eksik olmayan insan, bir kere olsun, bana bakıp tebessüm etmemişti. Selâm veriyordum; acaba dudakları kımıldayacak mı diye gözlerimi dudaklarına dikiyordum. Gel gör ki en hafif bir kımıldama olmuyordu. Çok defa namaz kılarken gözümün ucuyla O'na bakıyordum. Namaza başladığımda bana bakıyordu. Fakat namazımı bitirince hemen benden gözünü kaçıyordu. Tam elli gün böyle geçecekti. Bütün insanlar ve bulunduğum yer bana öylesine yabancılaşmıştı ki, kendimi yabancı bir ülkede zannetmeye başladım. Bir gün Ebû Katâde –ki amcamın oğluydu, onu çok severdim, o da beni canı kadar severdi– onun bahçesinin duvarından atlayarak yanına sokuldum. Selâm verdim, selâmımı almadı. Sordum: ‘Allah için söyle, benim Allah ve Resûlü’nü sevdiğime inanmıyor musun?’ O hiç cevap vermedi. Sözümü üç defa tekrar ettim. Üçüncüsünde de: ‘Allah ve Resûlü bilir.’ dedi ve yanımdan ayrıldı. Dünya başıma yıkılmıştı. Ebû Katâde’den bu sözü hiç beklemiyordum. Gözlerim doldu ve hıçkıra hıçkıra ağladım. Yine bir gün Medine sokaklarında yapayalnız dolaşırken; sokaklarda bir adamın beni soruşturduğunu duydum. Sorduğu şahıslar işaretle beni göstermişlerdi. Adam yanıma geldi, elinde de bir mektup vardı. Mektup bana aitti. Gassân Meliki’nden geliyordu. Melik beni, kendi memleketine davet ediyordu. Mektubunda: ‘İşittim ki sahibin seni yalnız bırakmış.. bize gel; senin gibilerin bizim nezdimizde kadri yüksektir..’ gibi sözler ediyordu. “Bu da bir imtihan.” dedim ve mektubu yırtarak ateşe attım. Kırkıncı gündü. Allah Resûlü bir adam göndermişti. Gelen şahıs bizim, hanımlarımızdan uzak durmamız

gerektiğini söylüyordu. ‘Boşayayım mı, ne yapayım?’ dedim. –Ah vefasına kurban olduğum insan!– ‘Sadece uzak dur!’ dedi ve gitti. Hanımına kendi evlerine gitmesini söyledim. Bu arada Hilâl’in hanımı gidip, hizmet etmek kaydıyla izin istemişti. Hilâl yaşlı bir insandı. Kendi işini göremiyordu. Vē Allah Resûlü onun hanımına izin vermişti. Bazıları benim de aynı şekilde izin almamı istediler. Fakat kabul etmedim. Zira, Allah Resûlü’nün böyle bir teklifi nasıl karşılayacağını bilemiyordum. Derken bir müddet de böyle geçmiş ve tam elli gün dolmuştu. Artık dayanamaz hâle gelmiştim. Dünyam kararmış ve kabir kadar daralmıştı. Her zaman yaptığım gibi evimin damında sabah namazını kılmış, oturuyordum. Birisinin yüksek sesle ismimi söylediğini duydum. Ses: ‘Müjde Kâ’b!’ diyor-du. İş anlaşmışım. Hemen secdeye kapandım. O gün sabah namazından sonra Allah Resûlü affımızı ilân etmişti. Mescide koştum, herkes ayağa kalkmış beni tebrik ediyordu. Talha boynuma sarıldı, yüzümü, gözümü öpüyordu. Sanki yeniden bir Akabe yaşıyordum. Allah Resûlü’nün huzuruna gelip elini tuttum. O da benim elimi tutmuştu. –O anda cennetle müjdelenseydi dahi zannediyorum bu kadar sevinmeyecekti– Allah Resûlü: ‘Allah sizi affetti.’ buyurdular. Ve hakkımızda inen şu âyeti okudular:

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاعَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ
وَضَاعَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوْا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
لِيُتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

‘Ve (Allah o tevbeleri) geri bırakılan üç kişinin de tevbelerini kabul etti. Yeryüzü, genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları kendilerini sıktıkça sıkılmıştı. Nihayet Allah’tan yine Allah’a sığınmaktan başka çare olmadığını anlamışlardı. Sonra (eski hâllerine) dönmeleri için Allah onların tevbesini kabul etti. Çünkü Allah Tevvâb’dır,

Rahîm'dir.¹⁶⁴ O, bu âyeti okuduktan sonra Resûlullah'a hitaben, 'Yâ Resûlallah! Ben doğrulukla kurtuldum.. bundan böyle ömrüm oldukça da doğrudan başka bir şey söylemeyeceğime, söz veriyorum.' dedim."¹⁶⁵ Evet, peygamberlik hakikati, sıdk dediğimiz, doğruluk çarkı ve esası üzerine döner durur. Her peygamber doğru söyler. Ve öyle olması da zarurîdir. Zira, gayp âleminden emirler getirerek insanlığa tebliğ eden bu şahıslardan herhangi birinde küçücük bir yanılma veya yanlışlık olsa, her şey alt üst olur. İnsanlık adına öğrenmemiz gerekli olan bütün hakikatler, bize onlar vasıtasıyla intikal etmektedir. Bu ise zerre kadar yanılığa tahammülü olmayan çok hassas bir konudur. Onun içindir ki Cenâb-ı Hak, bu mevzuda şöyle buyurur:

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾
ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾

'44- Eğer (peygamber) bize atfen bazı sözler uydurmuş olsaydı, 45- Elbette O'nu kuvvetle yakalar; 46- Sonra da O'nun can damarını koparırdık (O'nu yaşatmazdık). 47- Sizden hiçbiriniz de buna mâni olamazdı.¹⁶⁶ O, ilâhî emir ve nehiyeler karşısında gassalın elinde bir meyit gibiydi. Vahiy, O'nu istediği tarafa evirir-çevirir, O da hep o istikameti kollardı. Kurbiyet kazanıp en son noktayı elde ettiği anda dahi O, bu hassasiyetinden hiçbir şey kaybetmemişti.. kaybetmek bir yana daha da derinleşmiş ve âdeta erişilmez bir duyarlılık kazanmıştı."¹⁶⁷

Bizim, buradan ders alacağımız nokta: Müslümanların her an aşk, şevk ve uyanıklık üzerine, birer güzel hedeflerinin olması ve bunun için, "sihirbaz bir cellât olan rahat düşkünlüğü"ne kapılmadan devamlı koşturup durmalarıdır. Eğer, insanlığın ve Müslümanların

¹⁶⁴ Tevbe Sûresi 9/118.

¹⁶⁵ Buhârî, *Megâzi* 79; Müslim, *Tevbe* 53-55.

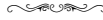
¹⁶⁶ Hâkka Sûresi 69/44-47.

¹⁶⁷ Gülen, M. Fethullah, *Sonsuz Nur*, 1/126-131.

imdadına koşma meselesinde bir gevşeklikleri olursa hemen tevbe-istiğfar edip tekrar yola koyulmalıdırlar.

Tevbe Sûresi'ndeki şu âyet-i kerîmeler bize çok ehemmiyetli bir nasihatla bulunmaktadır:

“38– Ey iman edenler! Size ne oldu ki ‘Allah yolunda seferber olunuz!’ emri verilince bulunduğunuz yere yığılıp kaldınız? Yoksa âhiretten vazgeçip dünya hayatına mı razı oldunuz? Ama iyi bilin ki dünya hayatının zevki, âhiretin yanında pek az bir şeydir! 39– Eğer topyekûn seferber olmazsanız, Allah sizi acı bir azaba uğratar ve sizin yerinize başka bir topluluk getirir de siz savaşa çıkmamakla Onun dinine zerrece zarar veremezsiniz. Çünkü Allah her şeye kadirdir. 40– Eğer Siz Peygambere yardımcı olmazsanız, Allah vaktiyle ona yardım ettiği gibi yine yardım eder. Hani kâfirler onu Mekke’den çıkardıklarında, iki kişiden biri olarak mağarada iken arkadaşına: ‘Hiç tasalanma, zira Allah bizimle beraberdir.’ diyordu. Derken Allah onun üzerine sekinetini, huzur ve güven duygusunu indirdi ve onu, görmediğiniz ordularla destekledi. Kâfirlerin dâvâsını alçalttı. Allah’ın dini ise zaten yücedir. Çünkü Allah Azîz’dir, Hakîm’dir (mutlak galiptir, tam hüküm ve hikmet sahibidir).” (Tevbe Sûresi 9/38-40)

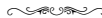

Kudsî Bir Tarihçe

Kur'ân-ı Hakîm'in mühim bir sırr-ı i'câzîsinin [Kur'ân'ın mu'cizeli üslûbuna ait sırrın] zuhur ettiği [ortaya çıktığı] senenin tarihi, yine “lafz-ı Kur'ân”dadır [Kur'ân kelimesindedir]. Şöyle ki:

Kur'ân kelimesi, ebced hesabıyla [Arapça harflerin sayısal değerlerine göre tarih çıkarma hesabıyla] üç yüz elli birdir. İçinde iki elif var. Mahfî [gizli] elif “elfün” okunsa, bin mânâsındaki “elfün”dür.¹⁶⁸(Hâşiye) Demek 1351 senesine, sene-i Kur'âniye [Kur'ân yılı] tâbir edilebilir. Çünkü “lafz-ı Kur'ân”daki tevafukâtın [birbirine uygun, denk gelmeler; aynı noktada birleşmeler, tevafukların] sırr-ı acîbi [şaşırtıcı, hayret verici sırrı], Kur'ân'ın tefsiri olan Risale-i Nur eczalarında [bölümlerinde] o sene göründü.. ve Kur'ân'daki “lafz-ı Celâl”in [Allah lafzının] i'câzkârâne [mu'cizeli bir şekilde] sırr-ı tevafuku [birbirine denk düşmedeki sırrı], aynı senede tezâhür etti [ortaya çıktı].. ve bir nakş-ı i'câzîyi [mu'cizeyi yansıtanı] gösterecek bir Kur'ân'ın yeni bir tarzda yazılması, aynı senede oluyor.. ve hatt-ı Kur'ân'ın [Kur'ân yazısının] tebdiline [değiştirilmesine] karşı, Kur'ân şâkirtlerinin [öğrencilerinin] bütün kuvvetleriyle hatt-ı Kur'ânî'yi [Kur'ân yazısını] muhafazaya çalışması aynı senededir.. ve Kur'ân'ın mühim ezvak-ı i'câziyesi [Kur'ân'ın mu'cizeli üslûbundan alınan zevkleri], aynı senede tezâhür ediyor.. hem aynı senede Kur'ân ile çok münasebettar hâdisât [olaylar] olmuş.. ve olacak gibi...

¹⁶⁸ (Hâşiye) İlm-i Sarf [dil bilgisi] kaidesince; feilün, fe'lün okunur. Ketifün, ketfün okunması gibi. Buna binâen elifün, elfün okunur. O hâlde, bin üç yüz elli bir olur.

Altıncı Risale Olan Altıncı Kısımın Zeyli (Es'ile-i Sitte)

İstikbalde gelecek nefret ve tahkirden [hakarete uğramadan] sakınmak için, şu mahrem [gizli, hususî] zeyil [ek] yazılmıştır. Yani, “Tuh o asrın gayretsiz adamlarına!” denildiği zaman, yüzümüze tükürükleri gelmemek için veyahut silmek için yazılmıştır.

Avrupa'nın insanıyet-perver [insancıl, hümanist] maskesi altında vahşi reislerinin sağır kulakları çınlasın!.. Ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o insafsız zâlimlerin görmeyen gözlerine sokulsun!.. Ve bu asırda, yüz bin cihette “Yaşasın cehennem!” dedirten mimsiz medeniyet-perestlerin [ahlâksız bir medeniyetin düşkünlerinin] başlarına vurulmak için yazılmış bir arzuhâldir [dilekçedir].

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَمَا لَنَا إِلَّا أَنْ نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنَا سُبُلَنَا وَلَنْضَبِرَنَّ عَلَى مَا أَدِئْتُمُونَا وَعَلَى

اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ¹⁶⁹

Bu yakınlarda ehl-i ilhâdın [dinsizlerin] perde altında tecavüzleri gayet çirkin bir suret aldığından, çok biçare [çaresiz] ehl-i imana [inanlanlara, müminlere] ettikleri zâlimâne [zâlimce] ve dinsizcesine tecavüz nev'inden, hususî ve gayr-i resmî [resmî olmayan], kendim tamir ettiğim bir mâbedimde, bana ve hususî bir-iki kardeşimle hususî ibadetime, gizli ezan ve kâmetimize müdahale edildi. “Niçin Arapça kâmet ediyorsunuz ve gizli ezan okuyorsunuz?” denildi. Sükûtta [susmada] sabrım

¹⁶⁹ “Biz neden Allah’a tevekkül etmeyelim ki gireceğimiz yolları bize O gösterdi. Bize verdiğiniz her türlü eza ve sıkıntıya sabredeceğiz. Tevekkül edenler yalnız Allah’a dayanıp güvenmelidirler.” (İbrahim Sûresi 14/12)

tükendi. Kabil-i hitap [hitap etmeye uygun] olmayan öyle vicdansız alçaklara değil; belki milletin mukadderâtıyla [Cenâb-ı Hak tarafından takdir edilen kadere ait şeyleriyle], keyfî istibdat [usûlsüz baskı] ile oynayan firavun-meşrep komitenin [Firavun gibi hareket eden, zâlim çetenin] başlarına derim ki:

Ey ehl-i bid'a ve ilhâd [dinde olmayan şeyleri, dinden göstermeye çalışanlar ve dinsizler]! Altı sualime cevap isterim.

Birincisi

Dünyada hükûmet süren, hükmeden her kavmin, hatta insan eti yiyen yamyamların, hatta vahşi canavar bir çete reisinin bir usûlü var.. bir düstur ile hükmeder. Siz hangi usûlle bu acîp [hayret verici] tecavüzü yapıyorsunuz? Kanununuzu ibraz ediniz [gösteriniz]! Yoksa bazı alçak memurların keyiflerini, kanun mu kabul ediyorsunuz? Çünkü böyle hususî ibadâtta [ibadetlerde] kanun yapılmaz ve kanun olamaz!

İkincisi

Nev-i beşerde [insan türünde], hususan bu asr-ı hürriyette [özgürlük çağında] ve bilhassa medeniyet dairesinde hemen umumiyetle hüküm-ferma [yürürlükte olan] “hürriyet-i vicdan” [vicdan özgürlüğü] düsturunu kırmak ve istihfaf etmek [hafife almak] ve dolayısıyla nev-i beşeri istihkar etmek [hor, hakir görmek] ve itirazını hiçe saymak kadar cür'etinizle, hangi kuvvete dayanıyorsunuz? Hangi kuvvetiniz var ki, siz kendinize “lâdinî” [laik] ismi vermekle, ne dine ne dinsizliğe ilişmemeyi ilân ettiğiniz hâlde; dinsizliği mutaassibâne [körü körüne] kendine bir din ittihaz etmek [edinmek] tarzında, dine ve ehl-i dine [din mensuplarına] böyle tecavüz, elbette saklı kalmayacak! Sizden sorulacak!.. Ne cevap vereceksiniz? Yirmi hükûmetin en küçüğünün itirazına karşı dayanamadığınız hâlde, nasıl yirmi hükûmetin birden itirazını hiçe sayar gibi, hürriyet-i vicdaniyeyi [vicdan özgürlüğünü] cebrî [mecburi, baskılı] bir surette bozmaya çalışıyorsunuz.

Üçüncüsü

Mezheb-i Hanefî'nin [Hanefî Mezhebi'nin] ulviyetine [yüceliğine] ve sâfiyetine [duruluğuna] münâfi [aykırı, zıt] bir surette, vicdanını dünyaya satan bir kısım ulemâü's-sû'un [gerçekleri, menfaatleri için bile bile gizleyen, insanlara kötü örnek olan ilim adamlarının] yanlış fetvâlarıyla, benim gibi Şâfiyyü'l-Mezhep [Şâfiî Mezhebi'nden olan] adamlara, hangi usûl ile teklif ediyorsunuz? Bu meslekte milyonlar etbâ [tâbi olanları] bulunan Şâfiî Mezhebi'ni kaldırıp, bütün Şâfiîleri Hanefileştirdikten sonra, bana zulüm suretinde cebren [zorla, baskıyla] teklif edilse, sizin gibi dinsizlerin bir usûlüdür denilebilir. Yoksa, keyfi bir alçaklıktır! Öylelerin keyfine tâbi değiliz ve tanımamız!

Dördüncüsü

İslâmiyet ile eskiden beri imtizaç [karişan, uyuşan] ve ittihat eden [birleşen], ciddî dindar ve dinine samimî hürmetkâr Türklük milliyetine bütün bütün zıt bir surette, Frenklik [Avrupalılaşıma] mânâsında Türkçülük nâmıyla, tahrifdârâne [aslını bozar tarzda] ve bid'akârâne [dinin aslına aykırı bir tarzda] bir fetvâ ile "Türkçe kâmet et!" diye benim gibi başka milletten olanlara teklif etmek hangi usûlledir? Evet hakikî Türklere pek hakikî dostâne ve uhuvvetkârâne [kardeş gibi] münasebettar [alâkalı] olduğum hâlde, böyle sizin gibi frenk-meşreplerin [Avrupalıları taklit edenlerin] Türkçülüğü ile hiçbir cihette münasebetim yoktur. Nasıl bana teklif ediyorsunuz? Hangi kanun ile? Eğer milyonlarla efradı [fertleri] bulunan ve binler seneden beri milliyetini ve lisanını unutmayan ve Türklerin hakikî bir vatandaşı ve eskiden beri cihad [Allah'ın dinine hizmet için sarfedilen her türlü gayrette] arkadaşı olan Kürtlerin milliyetini kaldırıp, onların dilini onlara unutturduktan sonra; belki bizim gibi ayrı unsurdan [ırktan, milletten] sayılanlara teklifiniz, bir nevi usûl-ü vahşiyâne [vahşice metot] olur. Yoksa sırf keyfidir. Eşhasın [şahısların] keyfine tebaiyet edilmez [uyulmaz] ve etmeyiz!

Beşincisi

Bir hükûmet, kendi raiyetine [halkına] ve raiyet kabul ettiği adamlara her bir kanununu tatbik etse de; raiyet kabul etmediği adamlara, kanununu tatbik edemez. Çünkü onlar diyebilirler ki; “Madem biz raiyetiniz değiliz, siz de bizim hükûmetimiz değilsiniz!”

Hem hiçbir hükûmet, iki cezayı birden vermez. Bir katili, ya hapse atar veyahut idam eder. Hem hapisle ceza, hem idamla ceza bir yerde vermek, hiçbir usûlde yoktur!

İşte madem vatana ve millete hiçbir zararım dokunmadığı hâlde; beni sekiz senedir, en yabanî ve hariç bir milletten cânî bir adama dahi yapılmayan bir esaret altına aldınız. Cânileri affettiğiniz hâlde, hürriyetimi selbedip [kaldırıp], hukuk-u medeniyeden [çağdaş hukuktan] ıskat ederek [düşürerek, hükümsüz kılarak] muamele ettiniz. “Bu da vatan evlâdıdır.” demediğiniz hâlde; hangi usûl ile, hangi kanun ile bîçare milletinize rızaları hilâfına [zıddına] olarak tatbik ettiğiniz bu hürriyet-şiken [hürriyeti bozan, kıran] usûlünüzü, benim gibi her cihetle size yabancı bir adama teklif ediyorsunuz? Madem Harb-i Umumî’de [Dünya Savaşı’nda] ordu kumandanlarının şehâdetiyle, vâsıta olduğumuz çok fedakârlıkları ve vatan uğrunda cansiperâne mücahedeleri [canını vermesine savaşmaları] cinayet saydınız.. ve bîçare milletin hüsn-ü ahlâkını [güzel ahlâkını] muhafaza ve saadet-i dünyeviye ve uhreviyelerinin [dünya ve âhiret mutluluklarını] teminine pek ciddî ve tesirli çalışmayı hiyanet saydınız.. ve mânen menfaatsiz, zararlı, hatarlı [tehlikeli], keyfî, küfrî [kâfirce] frenk usûlünü [Avrupalı tarzını] kendinde kabul etmeyen bir adama sekiz sene ceza verdiniz. (Şimdi ceza yirmi sekiz sene oldu.) Ceza bir olur. Tatbikini kabul etmedim, cezayı çektirdiniz. İkinci bir cezayı cebren [zorla, baskıyla] tatbik etmek, hangi usûl iledir?

Altıncısı

“Madem sizlerle –itikadınızca ve bana edilen muameleye nazaran– küllî [genel, kapsamlı] bir muhalefetimiz var. Siz, dininizi ve âhiretinizi

dünyanız uğrunda feda ediyorsunuz. Elbette mâbeynimizde [aramızda] –tahmininizce– bulunan muhalefet sırrıyla biz dahi, hilâfınıza olarak dünyamızı dinimiz uğrunda ve âhiretimize her vakit feda etmeye hazırız. Sizin zâlimâne [zâlimce] ve vahşiyâne [vahşice] hükmünüz altında bir-iki sene zelilâne [aşağılanmış, zillete düşmüş bir şekilde] geçecek hayatımızı, kudsî bir şehâdeti kazanmak için feda etmek, bize âb-ı kevser [kevser suyu] hükmüne geçer...

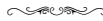
Fakat Kur'ân-ı Hakîm'in feyzine [bereketine, ihsanına] ve işaretine istinaden, sizi titretmek için, size kat'î haber veriyorum ki:

Beni öldürdükten sonra yaşayamayacaksınız! Kahrâr [kahrı ve cezası pek çetin olan Cenâb-ı Hak] bir el ile bu fânî cennetinizden ve mahbubunuz [sevgiliniz] olan dünyadan tardedilip [kovulup] ebedî zulümâta [karanlıklara] çabuk atılacaksınız. Arkamdan pek çabuk sizin nemrudlaşmış reisleriniz gebertilecek ve yanıma gönderilecek. Ben de huzur-u ilâhîde [Cenâb-ı Hak'ın huzurunda] yakalarımı tutup –adalet-i ilâhiye [Cenâb-ı Hak'ın adaletine], onları esfel-i sâfilîne [cehennemin en alt tabakasına] atmakla– intikamımı alacağım.

Ey din ve âhiretini dünyaya satan bedbahtlar [zavallılar]! Yaşamınızı isterseniz bana ilişmeyiniz. İlişseniz, intikamım muzaaf [kat kat] bir surette sizden alınacağını biliniz, titreyiniz. Ben rahmet-i ilâhiyeden [Cenâb-ı Hak'ın rahmetinden] ümit ederim ki, mevtim [ölümüm] hayatımdan ziyade dine hizmet edecek ve ölümüm başınızda bomba gibi patlayıp, başınızı dağıtacak. Cesaretiniz varsa ilişiniz! Yapacağınız varsa göreceğiniz de var!..” Ben bütün tehdidatınıza [tehditlerinize] karşı, bütün kuvvetimle bu âyeti okuyorum:

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدِ جَمَعُوا لَكُمْ فَانْحَشُوهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا

اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹⁷⁰

¹⁷⁰ “Onlar öyle kimselerdir ki halk, kendilerine: ‘Düşmanlarınız olan insanlar size karşı ordu hazırladılar, aman onlardan kendinizi koruyun!’ dediklerinde, bu tehdit onların imanlarını artırmış ve ‘Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!’ demişlerdir.” (Âl-i İmran Sûresi 3/173)

Yukarıdaki “Hücumât-ı Sitte’nin Zeyli”nin nasıl bir ruh hâliyle yazıldığını Üstad Hazretleri şöyle ifade etmektedir: “Hem o zâlim memurların kanunsuz keyfi tazyiklerine karşı yazılan Hücumât-ı Sitte’nin Zeyli, bir hiddet zamanında yazıldı. O hususî memurlara şiddetli lisan kullanılmış. Yoksa Risale-i Nur, daima Kur’ân edebiy-
le ziynetlenmiştir. Lisanı nezihdir.”¹⁷¹

Üstad Hazretleri’nin şahsına karşı yapılan kötü muameleler, suikastler ve kanunsuz uygulamalar vefat edinceye kadar sürmüş, hatta vefat ettikten sonra da kabrinin bilinmeyen bir yere nakledilmesiyle devam etmiştir. 1952’de Eşref Edip Bey’e verdiği röportajında kendisine reva görülen muameleleri ve kendisinin bütün bu yapılanlara karşı düşüncesini şöyle anlatmıştır:

“Beni, nefisini kurtarmayı düşünen hodgâm bir adam mı zannediyorlar? Ben, cemiyetin imanını kurtarmak yolunda dünyamı da feda ettim, âhiretimi de. Seksen küsur senelik bütün hayatımda dünya zevki namına bir şey bilmiyorum. Bütün ömrüm harp meydanlarında, esaret zindanlarında, yahut memleket hapisanelerinde, memleket mahkemelerinde geçti. Çekmediğim cefa, görmediğim eza kalmadı. Divan-ı harplerde bir câni gibi muamele gördüm; bir serseri gibi memleket memleket sürgüne yollandım. Memleket zindanlarında aylarca ihtilâttan men edildim. Defalarca zehirlendim. Türü türü hakaretlere mâruz kaldım. Zaman oldu ki, hayattan bin defa ziyade ölümü tercih ettim. Eğer dinim intihardan beni men etmeseydi, belki bugün Said topraklar altında çürümüş gitmişti.

Benim fitratım, zillet ve hakarete tahammül etmez. İzzet ve şehamet-i İslâmiye beni bu hâlde bulunmaktan şiddetle men eder. Böyle bir vaziyete düşünce, karşımda kim olursa olsun, isterse en zâlim bir cebbâr, en hunhar bir düşman kumandanı olsa, tezelliül etmem. Zulmünü, hunharlığını onun suratına çarparım. Beni zindana atar,

¹⁷¹ Badıllı, Abdülkadir, *Mufassal Tarihçe-i Hayat*, 2/1240.

yahut idam sehпасına götürür; hiç ehemmiyeti yoktur. Nitekim öyle oldu. Bunların hepsini gördüm. Birkaç dakika daha o hunhar kumandanın kalbi, vicdanı zulüm-kârlığa dayanabilseydi, Said bugün asılmış ve mâsumlar zümresine iltihak etmiş olacaktı.

İşte benim bütün hayatım böyle zahmet ve meşakkatle, felâket ve musibetle geçti. Cemiyetin imanı, saadet ve selâmeti yolunda nefsimi, dünyamı feda ettim. Helâl olsun. Onlara beddua bile etmiyorum. Çünkü, bu sayede Risale-i Nur, hiç olmazsa birkaç yüz bin, yahut birkaç milyon kişinin –adedini de bilmiyorum ya, öyle diyorlar. Afyon Savcısı beş yüz bin demişti. Belki daha ziyade– imanını kurtarmaya vesile oldu. Ölmekle yalnız kendimi kurtaracaktım; fakat hayatta kalıp da zahmet ve meşakatlere tahammül ile bu kadar imanın kurtulmasına hizmet ettim. Allah'a bin kere hamd olsun.

Sonra, ben cemiyetin iman selâmeti yolunda âhiretimi de feda ettim. Gözümde ne cennet sevdası var, ne cehennem korkusu. Cemiyetin, yirmi beş milyon Türk cemiyetinin imanı namına bir Said değil, bin Said feda olsun. Kur'ân'ımız yeryüzünde cemaatsiz kalırsa, cenneti de istemem; orası da bana zindan olur. Milletimizin imanını selâmette görürsem, cehennem alevleri içinde yanmaya razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül-gülistan olur.”¹⁷²

Üstad'ın “Ey din ve âhiretini dünyaya satan bedbahtlar [zavallılar]! Yaşamınızı isterseniz bana ilişmeyiniz. İlişseniz, intikamım muzaaf [kat kat] bir surette sizden alınacağını biliniz, titreyiniz.” kısmıyla alâkalı bir mektubunda şöyle demektedir:

“Bu defaki suikast, gizli düşmanlara müsaadekâr ve teşvikçi bazı memurlardan... Öyle bir hiddet geldi ki; Tahammül edemiyorum diye telâş ettim. Birden ‘Cennet ucuz değil.. Ve cehennem lüzûmsuz değil.’ Hatıra geldi. Hiddet gitti. Çok şükür ki, bu

¹⁷² Tarihçe-i Hayat, s.616 (Tahliller).

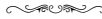

vakitte o herifler yanıma gelmiyorlar. Yoksa belki tahammül edemezdim, aradıkları ve bulamadıkları mesele çıkacaktı. Zaten bu üç senedenberi, bütün maksatları benim hakkımda, beni hiddete getirip böyle bir meseleyi yapıp habbeyi yüz kubbe ederek, bîçare ehl-i imana zarar ve telâş vermektir. Cenâb-ı Hakk'a şükür olsun ki, damarlarıma en şiddetli ve alçakcasına dokundukları zaman, yine Risale-i Nur şâkirtlerinin selâmeti için harika sabır ve tahammül ihvan ediyor.

Bu günlerde bu ziyade teessürat ve gaddarlara hiddet ziyadeleştiği bir anda, birden ihtar edildi ki; 'Sana karşı ettikleri cinayetlerin cezası olarak cehennem yeter.. Ve yakında ebedî idam-ı ebedî ile kabrin haps-i münferidinde daimî azap çekmek, senin hayfını ve intikamını yüz derece ziyade alabilir. Sen de sabır ve tahammül ve mücaheden nisbetinde sevap alırsın.' diye şiddetli ihtar edildi. Ben de ruh-u canımla kabul ettim. Fakat o hâlde, Hücumât-ı Sitte'nin âhîrinde 'Ben öldükten sonra bin tane bana zulüm edenler gebe-recek' fıkrası zihnime ilişti. Acaba Nur şâkirtleri benim intikamımı aramasınlar mı?

Size haber veriyorum ki: Müntakim Kahhâr'ın gazabı onlara kâfidir. Kardeşlerim Risale-i Nur talebeleri, zâlimlerden intikamımı almaya çalışmasınlar, Cenâb-ı Hakk'a havale etsinler. Belki bir cihette o zâlimlerin hadsiz azap çekeceklerine acısınlar.

Elhâsıl: Eğer emr-i hak vâki olsa, ölsem; benim intikamımı aramayınız. İntikamımı Nurlar almışlar... Onların güvendikleri putlarını kırmışlar. Kabir azabı ve cehennem dahi onları bekliyor.¹⁷³

¹⁷³ Badıllı, Abdülkadir, *Mufasssal Tarihçe-i Hayat*, 2/1274.

UHUVVET RİSALESİ

Hirni İkinci Mektup

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹⁷⁴ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ¹⁷⁵

Şu Mektup, iki mebhastır [konudur]. Birinci Mebhast, ehl-i imanı [müminleri] uhuvvete [kardeşliğe] ve muhabbete davet eder.

Birinci Mebhast

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ¹⁷⁶

ادْفَعِ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ¹⁷⁷

وَالْكَافِرِينَ الْغَائِظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ¹⁷⁸

Müminlerde nifak [münafıklık, iki yüzlülük] ve şikak [anlaşmazlık], kin ve adâvete [düşmanlığa] sebebiyet veren tarafgirlik [tarafdarlık] ve inat ve haset [kıskançlık],

¹⁷⁴ “Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah’ın adıyla.”

¹⁷⁵ “Hiçbir şey yoktur ki, O’nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın.” (İsrâ Sûresi 17/44)

¹⁷⁶ “Müminler sadece kardeşlerdir. O hâlde ihtilâf eden kardeşlerinizin arasını düzeltin!” (Hucurât Sûresi 49/10)

¹⁷⁷ “Sen kötülüğü en güzel tarzda uzaklaştırmaya bak. Bir de bakarsın ki seninle kendisi arasında düşmanlık olan kişi candan, sıcak bir dost oluvermiş!” (Fussilet Sûresi 41/34)

¹⁷⁸ “O muttakiler ki kızdıklarında öfkelerini yutar, insanların kusurlarını affederler. Allah da böyle iyi davrananları sever.” (Âl-i İmran Sûresi 3/134)

hakikatçe..

ve hikmetçe..

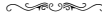
ve insaniyet-i kübrâ [büyük insanlık] olan İslâmiyet'çe..

ve hayat-ı şahsiyece [şahsî, ferdî hayatça]..

ve hayat-ı içtimâiyece [sosyal hayatça]..

ve hayat-ı mâneviyece [dini hayatça] çirkin ve merduttur [kabul edilemezdir], muzır [zararlı] ve zulümdür ve hayat-ı beşeriye [insan hayatı] için zehirdir.

Şu hakikatin gayet çok vücûhundan [yönlerinden] altı vechini [yönünü] beyan ederiz.

Bu bahsin serlevhası olan **إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ** “Müminler sadece kardeşlerdir. O hâlde ihtilâf eden kardeşlerinizin arasını düzeltin!” (Hucurât Sûresi 49/10) âyetini merhum Mehmet Feyzi Pamukçu Efendi bir sohbetinde ele aldığında şunları söylemiştir: “Kıyametın kopması, müminlerin birbirlerine gıyâben (arkalarından) yaptıkları duaların bitmesine bağlıdır. Gıyâbî dualar yapılıncâ, Arş-ı Âzam’a nurânî ipler hâlinde bunlar akseder. Oradan da nurânî ipler hâlinde bunların icabetleri gelir. Böylece muazzam bir amûd-u nurânî (nurânî sütun) meydana gelir. İşte bu nurânî sütun dünyayı tutar ve kıyametın kopmasını önler. Cenâb-ı Hak, **إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ** yani ‘Müminler sadece kardeşlerdir. O hâlde ihtilâf eden kardeşlerinizin arasını düzeltin!’ (Hucurât Sûresi 49/10) buyuruyor. İşte âyette buyurulan müminlerin arasını ıslah meselesi, ancak müminlere dua etmekle mümkündür.”

Bu âyet-i kerîme ile ilgili benim de şöyle bir hatıram var. 1981 veya 1982 senesinde Ankara’da Kıbrıs Caddesi üzerinde bir evde bulunuyorduk. Orada Tarihçe-i Hayatı açmış ortalarındaki (314-316 sayfalarındaki) Üstad’ın Kastamonu’da iken Isparta’daki

talabelerine kendi el yazısı ile yazdığı mektubuna bakıyordum. Hocaefendi gelip bana bu mektuptan ne anladığımı sordu. Ben de bir şey söyleyemedim. Bana dedi ki “Erzurum’da medresede okurken ilk defa dershaneye gittim. Oradaki insanlar ve hava çok hoşuma gitti. Sanki sahabelerin atmosferi gibi bir güzellik sezdim. Cenâb-ı Hakk’a ‘Beni bu cemaatten eyle!’ diye dua ettim. Birkaç gün sonra Cuma idi. Erzurum’un meşhur hocalarından birisi vaaz ediyordu. Kendimi salıverip çok ağladım ve ‘Allah’ım beni bu cemaatten ayırma!’ diye dua ettim. İşte o günlerde medrese arkadaşım Hatem Hoca rüyasında görmüş; Üstad Hazretleri bana iki şey vermiş. Birisi işte bu mektup imiş. Diğeri de bir kap ceviz imiş. Ceviz hicret ve seyahate işarettir. Gerçekten ben de hemen Erzurum’dan ayrılıp Edirne’ye gittim. Ama bu mektup nedir? Ne anlıyorsun?” Esas beklediği ve anlamak istediği ne idi bilmiyorum. Utancımından “Siz nasıl yorumluyorsunuz?” diye de sordum. 1990’da “Küçük Dünyam” kitabı ile ilgili, “Kitapta isimleri geçenler de hatıralarını yazsınlar.” diye bize bir haber geldi. Ben de bu olay dahil aklıma gelenleri yazdım. Bu sırada gazetede çalışıyordum, bir telefon geldi ve bana “O mektuptan ne anlıyorsun?” diyorlardı. Fakat vakit erkendi ve henüz yazımı yazmamıştım. İkinci vakti tekrar aradılar. Bu sefer mektup¹⁷⁹ üzerinde ciddî olarak çalışmaya başladım. Sonra bir şifre olarak “إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ” kudsî programıyla” ifadesine takıldım. Çünkü Kur’ân Hakikatleri Külliyyatı’nda, sonra gelecek zâtın o nurları bir program yapacağı müjdeleniyordu. İşte bu “kudsî program” tabiri o müjdenin rüyadaki şifresi olmalıydı.

Ayrıca bu âyet-i kerîme İslâm Dünyası’nın birbiriyle olan kardeşliğini ciddî olarak hatırlama tarihine de (hicrî 1422/milâdî 2002) riyazî olarak işaret ediyor. Şu günlerde de (2009-2010) aralarındaki problem ve pürüzlerin giderilmesi için ülkemizin

¹⁷⁹ Söz konusu mektup şöyledir:

arabuluculuğuna sulh ve ıslaha hizmet ve gayretlerine de mânidâr şekilde işaret ediyor. Allahu a'lem...

عزیز صدیق قارداشلر
 بو اداغا نامه دن اکلایلا
 که هوشلومتده بعضی ارکاننی اغفال ایدوب علیهنره
 سوق ایدن کیز یا ذنیقلرک یلانلری عقیم قالب
 یالان حیقتدی شمدی بهانه اوله رقا جمعیته
 وقومته حیقل اسنادیله یالانلرنی ستره چال شورلر
 و بوند بر انشوی بتمله کیمه کی تماس ایستورلر حیات
 بیون مأمور کرده چکینولورلر و کاصقتی ویردی رکله
 کندیلرخی آمرلرینه سودرلر خصوصاً (حاصم دبر)
 بنی اعتراض نامه نکه آخرنده بوکلنی فقره کی دیه جگم
 فقط بر فکر مانع اولدی فقره ثور اوت بیز بر جمعیته

Üstad'ın Denizli Hapsindeyken talebelerine gönderdiği ve kendi el yazısıyla yazdığı mektup...

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bu iddianâmeden anlaşıldı ki; hükümetin bazı erkânını iğfal edip aleyhimize sevk eden gizli zındıkların plânları akım kalıp yalan çıktı; şimdi bir bahane olarak cemiyetçilik ve komitecilik isnadıyla yalanlarını setre çalışıyorlar ve bunun bir eseri olarak benimle kimseyi temas ettirmiyorlar. Güya temas eden, birden bizden olur. Hatta büyük memurlar da çok çekiniyorlar ve bana sıkıntı verdirmekle kendilerini âmirlerine sevdireyorlar. Hususan (حاصم دبر) ben, itiraznâmenin âhırinde, bu gelen fikrayı diyecektim, fakat bir fikir mâni oldu. Fıkra şudur: *Evet biz bir cemiyetiz!..*

د اویله بر جمعیتیز وار که هر عصره او حیوز ملیون
^{داخل} منسوبلری وار و هر کون بیسی دفعه او مقدس
 جمعیتک پیر نیسیلریله لاملال حرمتله علاقه لری و خد متاه
 کورستریورلر (وانما المؤمنون اخوت) اقدسی بروغریله
 بر برینک یاردیمنه دعا لریله و معنوی قازانجریله
 قوشیورلر ایشته بز بو مقدس و عظیم جمعیتک
 افرادندنر و و ^{خصوصی} طیفنده قرآنک ایمانی حقیقتلری
 تحقیقی بر صورتده اهل ایمانه بیله بیروب اونلری کلدیم
 یعنی اعدام ایدیدن و داعی جیس خفردنن قور تارقد ر
 سائر دنیوی و سیاهی و انتر یغلی جمعیت و قودنه لریله
 فناستیز بو قدر و تنزل آتمیز

Ve öyle bir cemiyetimiz var ki; her asırda üç yüz elli milyon dâhil mensupları var.. ve her gün beş defâ namazla o mukaddes cemiyetin prensipleriyle kemâl-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar.. ve *إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ* ve kudsî programıyla bir-birinin yardımına dualarıyla ve mânevî kazançlarıyla koşuyorlar.

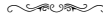
İşte biz, bu mukaddes ve muazzam cemiyetin efradındanız. Ve hususî vazifemiz de Kur'an'ın imanî hakikatlerini tahkikî bir surette chl-i imana bildirip onları ve kendimizi idam-ı ebediden ve daimî, berzahî haps-i münferitten kurtarmaktır. Sâir dünyevî ve siyâsî ve entrikalı cemiyet ve komitelerle ve bizim medar-ı ithamımız olan cemiyetçilik gibi asılsız ve mânâsız gizlî cemiyetle hiçbir münasebetimiz yoktur ve tenezzül etmeyiz.” (Tarihçe-i Hayat, s.314-316 -Kastamonu Hayatı-)

“O muttakiler وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ki kızdıklarında öfkelerini yutar, insanların kusurlarını affederler. Allah da böyle iyi davrananları sever.” (Âl-i İmran Sûresi 3/134) âyeti ile de bir hatıramı anlatmak istiyorum:

Yaptığımız hatalardan dolayı Hocamızı kızdırmıştık. Nevzat Bey, “Bazı arkadaşlara ‘imkânların bol olduğunda da imkânların kıt ve dar olduğu zamanda da himmet etme mevzuunda ikna edici şeyleri söylememiz lâzım. Bu hususu soralım.” dedi ve bir namazdan sonra Hocamıza:

“O muttakiler ki, bollukta da Allah yolunda harcarlar...” (Âl-i İmran Sûresi 3/134) âyetinin baş tarafındaki bu ifadeleri okuyarak “Bu hususu bizlere izah eder misiniz?” diye bir soru yöneltti... O da “Herhâlde bana nasihat etmek istiyorsunuz. Çünkü devamında وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ “O muttakiler ki kızdıklarında öfkelerini yutar, insanların kusurlarını affederler.” (Âl-i İmran Sûresi 3/134) buyuruluyor.” dedi. Nevzat Bey, baltayı taşa vurduğunu anlayınca telâşlanıp “Vallahi âyetin devamını bilmiyordum. Biliyorsunuz efendim ben hâfız değilim.” dedi. Hocamız gülümseyerek bizleri affetti.

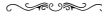

Birinci Vecih

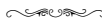
Hakikat nazarında zulümdür.

Ey mümine kin ve adâvet besleyen insafsız adam! Nasıl ki sen bir gemide veya bir hânede bulunsan, seninle beraber dokuz mâsum ile bir câni var. O gemiyi gark [batırmaya] ve o hâneyi ihrak etmeye [yakmaya] çalışan bir adamın, ne derece zulmettiğini bilirsin. Ve zâlimliğini, semâvâta [göklere] işittirecek derecede bağıracaksın. Hatta bir tek mâsum, dokuz câni olsa, yine o gemi hiçbir kanun-u adaletle [adalet kanunuyla] batırılmaz.

Aynen öyle de sen, bir hâne-i rabbâniye [Cenâb-ı Hakk'ın lütfuyla ihsan ettiği varlık yuvası, vücût] ve bir sefine-i ilâhiye [Cenâb-ı Hakk'ın lütfuyla ihsan ettiği varlık gemisi] olan bir müminin vücûdunda iman ve İslâmiyet ve komşuluk gibi dokuz değil, belki yirmi sıfât-ı mâsume [mâsum, temiz, saf vasıflar] varken; sana muzır olan ve hoşuna gitmeyen bir câni sıfatı yüzünden ona kin ve adâvet bağlamakla, o hâne-i mâneviye-i vücûdun [mânevî, temsilî varlık hanesinin, ahlâkî yapının] mânen gark ve ihrakına, tahrip ve batmasına teşebbüs veya arzu etmen, onun gibi şenâ [çirkin, iğrenç] ve gaddar bir zulümdür.

Müminler arasında düşmanlığa sebep olan tarafgirlik, inat ve hasedin altı yönden zararlı ve zulüm olduğunu söyleyen Üstad Hazretleri, Birinci Vecih olarak “hakikat nazarı”nda zulüm olduğunu bir gemi ve ev misali ile izah etmiştir. Çağının Aleksi Carel gibi meşhur filozofları “İnsan Bu Meçhul” derken, Üstad Hazretleri Kur’ân’ın nuru ve feyziyle ahsen-i takvim üzere yaratılan insanı bütün gerçekleriyle keşfetmiş ve tahlil etmiştir. Yirmi Üçüncü Söz’ün İkinci Mebhası’nın İkinci Nüktesi’nde onu bir saray gibi temsil ederek ele almış; her bir dairesini ve fakültesini özellikleriyle ortaya koyarak içindekilerin göz, kulak, kalb, sır, ruh, akıl gibi duygu ve latîfeler; nefis, hevâ, şehvî ve gadabî kuvveler gibi şeyler olduğunu ve bunların her birisinin ayrı ayrı vazifelerinin ve ubûdiyetlerinin bulunduğunu söylemiştir. Burada da insanı içinde çalışanları ve yaşayanları bulunan bir gemiye ve eve benzetmiştir. Bunların da iman, İslâmiyet ve komşuluk gibi sıfatları olduğunu söyleyerek, bir müminin hoşumuza gitmeyen bazı kötü sıfatlar yüzünden bütün mâsum ve güzel vasıf, meziyet ve hasletlerini yok sayarcasına kökten her şeyine düşman olmanın; içinde bir iki câni var diye mâsumlarla dolu bir gemiyi batırmak veya içinde günahsızların da bulunduğu bir evi kötüler var diye yakmak gibi olduğunu ifade etmiştir.

İkinci Vecih

Hem hikmet nazarında dahi zulümdür.

Zira mâlûmdur ki; adâvet ve muhabbet, nur ve zulmet gibi zıttırlar. İkisi, mânâ-yı hakikisinde [gerçek anlamında] olarak beraber cem olamazlar [birleşemezler, bir araya toplanamazlar]. Eğer muhabbet, kendi esbabının [sebeplerinin] rüçhâniyetine [üstünlüğüne] göre bir kalbde hakikî bulunsa, o vakit adâvet mecazî olur; acımak suretine inkılâp eder [dönüşür]. Evet mümin, kardeşini sever ve sevmeli! Fakat fenalığı için yalnız acır.. tahakkümle [baskıyla] değil, belki lütufla ıslahına çalışır. Onun için nass-ı hadis [hadisin ifadesi, hükmü] ile: “Üç gündenden fazla mümin, mümine küsüp kat-ı mükâleme [konuşmayı kesme] etmeyecek.”¹⁸⁰ Eğer esbab-ı adâvet [düşmanlık sebepleri] galebe çalıp adâvet, hakikatiyle bir kalbde bulunsa; o vakit muhabbet mecazî olur, tasannû [sunilik, yapmacıklık] ve temellük [dalkavukluk, yaltaklanma] suretine girer.

Ey insafsız adam! Şimdi bak ki, mümin kardeşine kin ve adâvet ne kadar zulümdür. Çünkü nasıl ki sen âdi küçük taşları, Kâbe’den daha ehemmiyetli ve Cebel-i Uhud’dan [Uhud Dağı’ndan] daha büyük desen, çirkin bir akılsızlık edersin. Aynen öyle de Kâbe hürmetinde olan iman¹⁸¹ ve Cebel-i Uhud azametinde [büyüklüğünde] olan İslâmiyet gibi çok evsaf-ı İslâmiye [İslâmî vasıflar, nitelikler], muhabbeti ve ittifakı istediği hâlde; mümine karşı adâvete sebebiyet veren ve âdi taşlar hükmünde olan bazı kusurâtı [kusurları], iman ve İslâmiyet’e tercih etmek, o derece insafsızlık ve akılsızlık ve pek büyük bir zulüm olduğunu aklın varsa anlarsın!..¹⁸² Evet tevhid-i imanî [iman birliği],

¹⁸⁰ Bkz.: Buhârî, *Edeb* 57, 62, *İsti’zân* 9; Müslim, *Birr* 23, 25, 26.

¹⁸¹ Müminin, imanıyla nâil olduğu hürmetin Allah katında Kâbe’nin hürmetinden daha büyük olduğuna dair bkz.: Tirmizî, *Birr* 85; İbn Mâce, *Fiten* 2; et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-kebir* 11/37.

¹⁸² Bir mümini kusurlarından dolayı tahkir etmemek gerektiğine dair bkz.: Tevbe Süresi 9/79; Hucurât Süresi 49/11; Hümeze Süresi 104/1; Müslim, *Birr* 32; Tirmizî, *Birr* 18; Ebû Dâvûd, *Edeb* 35. Ayrıca kusur işleyen mümine hakaret

elbette tevhid-i kulûbu [yürekerin birliğini] ister. Ve vahdet-i itikat [inanç birliği] dahi, vahdet-i içtimâiyeyi [sosyal birliği] iktiza eder [gerektirir].

Evet inkâr edemezsin ki, sen bir adamla beraber bir taburda bulunmakla o adama karşı dostâne bir râbîta [bağ, münasebet] anlarsın.. ve bir kumandanın emri altında beraber bulunduğunuzdan arkadaşâne bir alâka telâkki edersin [kabullenirsin].. ve bir memlekette beraber bulunmakla uhuvvetkârâne [kardeşçesine] bir münasebet hissedersin...

Hâlbuki imanın verdiği nur ve şuûr ile ve sana gösterdiği ve bildirdiği esmâ-yı ilâhiye [Allah'a ait güzel isimler] adedince vahdet [birlik] alâkaları ve ittifak râbitaları ve uhuvvet [kardeşlik] münasebetleri var. Meselâ her ikinizin;

Hâlık'ınız [Hazreti Yaradan] bir, Mâlik'iniz [Her şeyin sahibi Allah] bir, Mâbud'unuz [kendisine ibadet edilen Zât] bir, Râzık'ınız [rızkı veren, Allah] bir.. bir bir, bine kadar bir bir...

Hem Peygamberiniz bir, dininiz bir, kıbleniz bir.. bir bir, yüze kadar bir bir...¹⁸³

Sonra köyünüz bir, devletiniz bir, memleketiniz bir.. ona kadar bir bir...

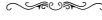
Bu kadar bir birler vahdet ve tevhidi, vifak [samimiyet ve uyum içinde olmak] ve ittifakı [birliği], muhabbet ve uhuvveti iktiza ettiği ve kâinatı ve küreleri birbirine bağlayacak mânevî zincirler buldukları hâlde; şikak [anlaşmazlık, uyuşmazlık, ihtilâf] ve nifaka [münafıklığa, iki yüzlülüğe], kin ve adâvete sebebiyet veren örümcek ağı gibi ehemmiyetsiz ve sebatsız şeyleri tercih edip mümine karşı hakikî adâvet etmek ve kin bağlamak, ne kadar o râbîta-yı vahdete [birleştirici bağa] bir hürmetsizlik ve o esbab-ı muhabbete [muhabbet sebeplerine] karşı

---

edilmeyip, hakkında istiğfarda bulunmak gerektiğine dair bkz.: Buhârî, *Hudûd* 4; Ebû Dâvûd, *Hudûd* 35.

¹⁸³ Bütün insanların hem Rab'leri aynı olduğunu, hem de her birinin aynı atadan geldiklerini ifade eden hadis-i şerif için bkz.: Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 5/411; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-cvsat* 5/86.

bir istihfâf [küçümseme, hafife alma] ve o münasebât-ı uhuvvete [kardeşlik münasebetlerine] karşı ne derece bir zulüm ve itisâf [dalâlet, zulüm, haksızlık] olduğunu, kalbin ölmemiş ise aklın sönmemiş ise anlarsın!

İkinci Vecih'te hikmet nazarında da düşmanlığın zulüm olduğunu, Üstad Hazretleri ince bir tahlil ve tefekkürle elle tutulur hâlde ortaya koymuştur. Madem düşmanlık ve muhabbet, karanlık ve aydınlık gibi hakikî mânâda bir arada olamaz. O zaman onlar, mecazî bir mânâ alırlar. Meselâ insanın evlâdına karşı düşmanlığı olamaz. Esas olan muhabbettir. Eğer, bir kızgınlığı ve öfkesi varsa bile, yine onun ıslahı şeklinde, hâline acıma olarak tezâhür eder. Bütün âyet ve hadisler, Müslümanlar hakkında muhabbeti ve şefkati emrederken bir müminin bir mümine gerçek mânâda düşman olmaması gerekir.

Üstad Hazretleri burada çok net bir şekilde, İslâmî vasıfları ve âyet ve hadislerin kardeşlik hakkında hükümlerini Kâbe hürmetinde cennetteki dağlardan birisi olan Uhud Dağı azametinde; düşmanlığa sebebiyet veren şeylerin de âdi çakıl taşları hükmünde gösterecek; muhabbet ve şefkat tarafını değil de düşmanlık tarafını seçenlerin, çakıl taşlarını Kâbe'den ve Uhud Dağı'nda büyük görmeye çirkin bir akılsızlık ettiklerini ortaya koyuyor.

Ayrıca Cenâb-ı Hakk'ın hepimizde tecelli eden binlerce esmâ-yı hüsnâ'nın bizi birbirimize yani aynı kök ve kaynağa bağlaması yanında dinimizin, peygamberimizin, kitabımızın ve memleketimizin de bir ve aynı olmasının bizleri birbirimize bağlayacak güçlü bağlar olduğunu, hatta bunların kâinatı ve küreleri birbirine kenetleyecek müdhiş zincirler olduğunu söyleyerek hikmetin gereği düşmanlığı bırakıp kardeşlik ve muhabbete sarılmamızı istiyor.

Üstad Hazretleri, Hasbiye Âyeti olan *حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ* yani "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!" (Âl-i İmran Sûresi 3/173)

âyetine sıkıntılı bir zamanında müracaat edince âyetin bir “melek-i nâtik” olarak şöyle karşılık verdiğini beyan etmektedir: “Bir vakit ihtiyarlık, gurbet, hastalık, mağlûbiyet gibi vücûdumu sarsan ârızalar bir gaflet zamanıma rast gelip –şiddetli alâkadar ve meftun olduğum vücûdum, belki mahlûkatın vücûtları ademe gidiyor diye– elîm bir endişe verirken yine Âyet-i Hasbiye’ye müracaat ettim. Dedi: ‘Mânâma dikkat et ve iman dürbünüyle bak!’ Ben de baktım ve iman gözüyle gördüm ki:

Bu zerrecik vücûdum hadsiz bir vücûdun aynası ve nihayetsiz bir inbisat [açılıp genişleyerek yayılma] ile hadsiz vücûtları kazanmasına bir vesile ve kendinden daha kıymettar bâkî, müteaddit vücûtları meyve veren bir kelime-i hikmet hükmünde bulunduğunu.. ve mensubiyet cihetiyle bir an yaşaması ebedî bir vücût kadar kıymettar olduğunu ilmelyakîn [kesin bilgi] ile bildim. Çünkü şuûr-u iman ile bu vücûdum Vâcibü'l-Vücûd’un eseri ve sanatı ve cilvesi olduğunu anlamakla, vahşi evhamın hadsiz karanlıklarından ve hadsiz mufâratat ve firâkların elemelerinden kurtulup mevcudâta, hususan zîhayatlara taallûk eden e’âlde, esmâ-yı ilâhiye adedince uhuvvet râbitalarıyla münasebet peydâ ettiğim bütün sevdiğim mevcudâta, muvakkat bir firâk içinde daimî bir visâl var olduğunu bildim. Mâlûmdur ki, karyeleri ve şehirleri ve memleketleri veya taburları ve kumandanları ve üstadları gibi râbitaları bir olan adamlar, sevimli bir uhuvvet ve dostâne bir arkadaşlık hissederler. Ve bu gibi râbitalardan mahrum olanlar daimî, elîm karanlıklar içinde azap çekiyorlar. Hem bir ağacın meyveleri –şuûrları olsa– birbirinin kardeşi ve birbirinin bedeli ve musâhibi [sohbet arkadaşı] ve nâzırı olduklarını hissederler. Eğer ağaç olmazsa veya ondan koparılsa, her biri o meyveler adedince firâkları hissedecek.”¹⁸⁴

Fenâ fil-ihvan olup kardeşlerinde fânî olanların, yani Kevser-i Kur’ânî’den süzülen tatlı, büyük bir havuzu kazanmak için, bir buz parçası nevindeki şahsiyetini ve enâniyetini o havuz içine atıp

¹⁸⁴ Şuâlar, s.62 (4. Şuâ, 4. Mertebe-i Nuriye-i Hasbiye).

eritenlerin meydana getirdiği toplumda bu problem daha rahat çözülecektir.

Üçüncü Vecih

Adalet-i mahzayî [tam adaleti] ifade eden ¹⁸⁵ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى sırrına göre; bir müminde bulunan câni bir sıfat yüzünden sâir mâsum sıfatlarını mahkûm etmek hükmünde olan adâvet ve kin bağlamak, ne derece hadsiz bir zulüm olduğunu.. ve bahusus [özellikle] bir müminin fena bir sıfatından darılıp küsüp, o müminin akrabasına adâvetini teşmil etmek [yaymak, genişletmek], ¹⁸⁶ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَطَلُومٌ كَفَّارٌ sîga-yı mübalâğa [pekiştirme kalıbı] ile gayet azîm bir zulüm ettiğini, **hakikat ve şeriat ve hikmet-i İslâmiye** [doğru, yanılmayan, dupduru İslâmî bilgi] sana ihtar ettiği hâlde; nasıl kendini haklı bulursun, “Benim hak-kım var!” dersin?

Hakikat nazarında sebep-i adâvet [düşmanlık sebebi] ve şer olan fenalıklar, şer ve toprak gibi kesiftir [yoğundur, katıdır].. başkasına sirâyet ve in’ikâs etmemek [nüfûz etmemek ve yansımamak] gerektir. Başkası ondan ders alıp şer işlese, o başka meseledir. Muhabbetin esbabı olan iyilikler, muhabbet gibi nurdur.. sirayet ve in’ikâs etmek, şe’nidir [işidir, karakteridir]. Ve ondandır ki; “Dostun dostu dosttur.” sözü, durûb-u emsâl [atasözleri] sırasına geçmiştir.¹⁸⁷ Hem onun içindir ki; “Bir göz hatırı için çok gözler sevilir.” sözü umumun lisanında gezer.

İşte ey insafsız adam! Hakikat, böyle gördüğü hâlde; sevmediğin bir adamın sevimli mâsum bir kardeşine ve taallukatına [yakınlarına] adâvet etmek, ne kadar hilâf-ı hakikat [gerçeğe aykırı] olduğunu hakikat-bîn [hakikati gören] isen anlarsın.

¹⁸⁵ “Hiçbir kimse başkasının günah yükünü çekemez.” (En’âm Sûresi 6/164; İsrâ Sûresi 17/15; Fâtır Sûresi 35/18; Zümer Sûresi 39/7; Necm Sûresi 53/38)

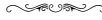
¹⁸⁶ “Gerçekten insan çok zâlim ve çok nankördür.” (İbrahim Sûresi 14/34)

¹⁸⁷ Ali İbn Ebî Talib, *Nehcü'l-belâğa*, s.748-749.

Üçüncü Vecih'te insaniyet-i kübrâ (büyük ve gerçek insanlık) olan İslâmiyet'çe, düşmanlığın bir zulüm olduğu ifade ediliyor. Çünkü وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى “Hiçbir kimse başkasının günah yükünü çekemez.” (En'âm Sûresi 6/164) âyeti, mahza (tam ve gerçek) adaleti ifade ediyor. Buna göre, Birinci Vecihte anlatılan temsilde “Nasıl ki sen bir gemide veya bir hanede bulunsan, seninle beraber dokuz mâsum ile bir cânî var. O gemiyi batırmaya ve o haneyi yakmaya çalışan bir adamın, ne derece zulmettiğini bilirsin ve zâlimliğini göklere işittirecek derecede bağıracaksın. Hatta bir tek mâsum, dokuz cânî olsa, yine o gemi hiçbir adalet kanunu ile batırılamaz.” denildiği gibi bir gemi ve bir hane hükmünde olan bir müminde bulunan kötü bir sıfatı yüzünden diğer mâsum sıfatlarını mahkûm etmek büyük bir zulümdür. Bunun da ötesinde bir müminin fena sıfatından dolayı, düşmanlığı o müminin akrabalarına da yaymak çok büyük bir zâlimliktir.

Son bölümde düşmanlığa sebep olan şer ve fenalıklar ile, muhabbetin sebebi olan iyilikler mukayese edilerek fenalıkların toprak gibi kesif olduğu ve başkasına bulaşmaması ve yansımaması gerektiği anlatılıyor. Bununla düşmanlığın, kötülük yapan insanların, diğer mâsum sıfatlarına, yakınlarına ve akrabalarına yayılmaması üzerine iyice vurgu yapılıyor.

Biliyoruz ki, iyiler topluluğuna bir kötü bile katılsa, Cenâb-ı Hak iyiler için onu da af ediyor ve iyiler kafilesinden kabul ediyor; şakîlerden ve bedbahtlardan saymıyor.

Dördüncü Vecih

Hayat-ı şahsiye nazarında dahi zulümdür.

Şu dördüncü vechin esası olarak birkaç düsturu dinle:

Birincisi: Sen, mesleğini ve efkârını [fikirlerini] hak bildiğin vakit; “Mesleğim haktır veya daha güzeldir.” demeye hakkın var. Fakat, “Yalnız hak, benim mesleğimdir.” demeye hakkın yoktur!..

وَعَيْنُ الرِّضَا عَنْ كُلِّ عَيْبٍ كَلْبِلَةٌ وَلَكِنَّ عَيْنَ السُّخْطِ تُبْهِي الْمَسَاوِيَا¹⁸⁸

sırrınca, insafsız nazarın ve düşkün fikrin hakem olamaz. Başkasının mesleğini butlân [hükümsüz olma] ile mahkûm edemez.

İkinci Düstur: Senin üzerine haktır ki; her söylediğin hak olsun. Fakat her hakkı söylemeye senin hakkın yoktur. Her dediğin doğru olmalı. Fakat her doğruyu demek doğru değildir. Zira senin gibi niyeti hâlis olmayan bir adam, nasihati bazan damara dokundurur, aksülamel [teпки, reaksiyon] yapar.

Üçüncü Düstur: Adâvet etmek istersen, kalbindeki adâvete adâvet et.. onun refine [kaldırmaya] çalış. Hem en ziyade sana zarar veren nefis-i emmârene [şeytanın vesvese ve oyunlarına karşı koymayan, sürekli günah arzusunda olan nefisine] ve hevâ-yı nefisine [nefsin haram olan arzu ve isteğine] adâvet et..¹⁸⁹ islahına çalış. O muzır [zarar veren] nefsin hatırı için, müminlere adâvet etme. Eğer düşmanlık etmek istersen; kâfirler, zındıklar [dinsizler] çoktur.. onlara adâvet et!..

Evet nasıl ki muhabbet sıfatı, muhabbete lâyıktır; öyle de adâvet hasleti [huyu, mizacı], her şeyden evvel kendisi adâvete lâyıktır. Eğer hasmını mağlûp etmek istersen, fenalığına karşı iyilikle mukabele et. Çünkü eğer fenalıkla mukabele edersen, husûmet [düşmanlık] tezâyüd eder [artar, ziyadeleşir]. Zâhiren mağlûp bile olsa, kalben kin bağlar, adâveti idâme eder [devam ettirir]. Eğer iyilikle mukabele etsen, nedâmet eder [pişman olur].. sana dost olur.¹⁹⁰

¹⁸⁸ “Rıza gözü hiçbir ayıbı görmez. Gazap gözü bütün kusurları ortaya çıkarır.” (Ebu’t-Tayyib el-Mütenebbî’ye ait olan bu beyit için bkz.: İbn Asâkir, *Târîhu Dimâşk* 33/219, 36/319; el-Gazzâlî, *İhyâu ulûmi’-d-dîn* 3/36)

¹⁸⁹ İnsanın en büyük düşmanı kendi nefsi olduğuna dair bkz.: Yûsuf Sûresi 12/53; el-Beyhakî, *ez-Zühd* s.157; ed-Deylemî, *el-Müsned* 3/408; el-Gazzâlî, *İhyâu ulûmi’-d-dîn* 3/4.

¹⁹⁰ Bkz.: “İyilikle kötülük bir olmaz. O hâlde sen kötülüğü en güzel tarzda uzaklaştırmaya bak. Bir de bakarsın ki seninle kendisi arasında düşmanlık olan kişi candan, sıcak bir dost oluvermiş!” (Fussilet Sûresi 41/34)

إِذَا أَنْتَ أَكْرَمْتَ الْكَرِيمَ مَلَكَتَهُ وَإِنْ أَنْتَ أَكْرَمْتَ اللَّيْمَ تَمَرَدًا¹⁹¹

hükmünce müminin şe'ni [işi], kerîm [saygın, soylu, âlicenâp] olmaktadır.¹⁹² Senin ikramınla sana musahhar [emre âmâde, hizmete hazır] olur. Zâhiren [görünüşte] leîm [alçak, densiz, kötü] bile olsa, iman cihetinde kerîmdir. Evet fena bir adama “İyisin iyisin” desen, iyileşmesi ve iyi adama “Fenasın fenasin.” desen, fenalaşması çok vukû bulur [meydana gelir]. Öyle ise

وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا¹⁹³ ،

وَإِنْ تَعَفُّوا وَتَضَفَّحُوا وَتَعَفُّوا فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ¹⁹⁴

gibi desâtir-i kudsiye-i Kur'âniye'ye [Kur'an'ın mukaddes düsturlarına, prensiplerine] kulak ver.. saadet ve selâmet ondadır.

Dördüncü Düstur: Ehl-i kin ve adâvet [kin ve düşmanlık besleyen kimseler]; hem nefesine, hem mümin kardeşine, hem rahmet-i ilâhiyeye [Cenâb-ı Hakk'ın rahmetine] zulmeder, tecavüz eder. Çünkü kin ve adâvet ile nefisini bir azab-ı elîmde [elem verici azapta] bırakır. Hasmına gelen nimetlerden azabı ve korkusundan gelen elemi nefesine çektirir, nefesine zulmeder. Eğer adâvet hasetten [kıskançlıktan] gelse, o bütün bütün azaptır. Çünkü haset, evvelâ hâsidi [kıskanç] ezer; mahveder, yandırır.¹⁹⁵ Mahsûd [hasede uğrayan, kıskanılan] hakkında zararı ya azdır veya yoktur.

¹⁹¹ “Haysiyetli, şerefli birine ikramda bulunursan, onun gönlünü kazanırsın. Fakat haysiyetsiz, değersiz birine ikramda bulunsan da onun gönlüne giremezsin.” (Ebu't-Tayyib el-Mütenebbî'ye ait olan bu beyit için bkz.: İbn Kays, *Kıra'd-dayf* 1/251; el-Meydânî, *Mecmeu'l-emsâl* 1/14)

¹⁹² Bkz.: Tirmizi, *Birr* 41; Ebû Dâvûd, *Edeb* 5; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 2/394.

¹⁹³ “O kullar, boş söz ve işlere rastladıklarında vakarla oradan geçip giderler.” (Furkan Sûresi 25/72)

¹⁹⁴ “Bununla beraber müsamaha eder, kusurlarına bakmaz, affederseniz bu da sizin için bir fazilettir. Çünkü Allah da Gafûr'dur, Rahîm'dir.” (Teğâbün Sûresi 64/14)

¹⁹⁵ Hasedin hasenâtı, dolayısıyla da haset edeni yeyip bitirmesini ifade eden hadisler için bkz.: Ebû Dâvûd, *Edeb* 44; İbn Mâce, *Zühd* 22.

Hasedin çaresi: Hâsid adam, haset ettiği şeylerin âkıbetini düşünün. Tâ anlasın ki; rakibinde olan dünyevî hüsun [güzellik] ve kuvvet ve mertebe ve servet; fânîdir, muvakkattır.. faydası az, zahmeti çoktur. Eğer uhrevî [âhirete ait] meziyetler ise zâten onlarda haset olamaz. Eğer onlarda dahi haset yapsa ya kendisi riyakârdır, âhîret malını dünyada mahvetmek ister.. veyahut mahsûdu riyakâr zanneder, haksızlık eder, zulmeder.

Hem ona gelen musibetlerden memnun ve nimetlerden mahzun olup¹⁹⁶ kader ve rahmet-i ilâhiyeye [Cenâb-ı Hakk'ın rahmetine], onun hakkında ettiği iyiliklerden küsüyor. Âdeta kaderi tenkit ve rahmete itiraz ediyor. Kaderi tenkit eden başını örse vurur, kırar. Rahmete itiraz eden, rahmetten mahrum kalır.

Acaba, bir gün adâvete değmeyen bir şeye, bir sene kin ve adâvetle mukabele etmeyi hangi insaf kabul eder, bozulmamış hangi vicdana sığar? Hâlbuki mümin kardeşinden sana gelen bir fenalığı, bütün bütün ona verip, onu mahkûm edemezsin. Çünkü:

Evvelâ, kaderin onda bir hissesi var. Onu çıkarıp o kader ve kaza hissesine karşı rıza ile mukabele etmek [karşılık vermek] gerektir.

Sâniyen, nefis ve şeytanın hissesini de ayırıp, o adama adâvet değil, belki nefisine mağlûp olduğundan acımak ve nedâmet edeceğini [pişman olacağım] beklemek...

Sâlisen, sen kendi nefsinde görmediğin veya görmek istemediğin kusurunu gör, bir hisse de ona ver.

Sonra bâkî kalan küçük bir hisseye karşı en selâmetli ve en çabuk hasmını mağlûp edecek afv u safh [affetme ve müsamaha gösterme] ile ve ulüv-ü cenâplıkla [yüksek karakterlilikle] mukabele etsen, zulümden ve zarardan kurtulursun...

¹⁹⁶ Allah'ın, başkalarına fazladan verdiği lütufları kıskanmamak gerektiğine dair bkz.: Nisâ Sûresi 4/32. Ayrıca bir mümine gelen nimetten rahatsız olmanın ve maruz kaldığı fenalıktan hoşlanmanın, mümine yakışmayan bir sıfat olduğunu ifade eden âyetler için bkz.: Âl-i İmran Sûresi 3/120; Tevbe Sûresi 9/50.

Yoksa sarhoş ve divane olan ve şişeleri ve buz parçalarını elmas fiyatıyla alan cevherci bir Yahudi gibi beş paraya değmeyen fânî, zâil [biten, tükenen], muvakkat [kısa süreli, geçici], ehemmiyetsiz umûr-u dünyeviyeye [dünyaya ait işlere] –güya ebedî dünyada durup ebedî beraber kalacak gibi– şedît [şiddetli] bir hırs ile ve daimî bir kin ile mütemâdiyen [devamlı, sürekli olarak] bir adâvetle mukabele etmek, sîga-yı mübalâğa [pekiştirme kalıbı] ile bir zalûmiyettir [pek büyük zalımlıktır] veya bir sarhoşluktur ve bir nevi divaneliktir.

İşte hayat-ı şahsiyece [şahsî hayatça] bu derece muzır olan adâvete [düşmanlığa] ve fikr-i intikama [intikam alma düşüncesine], –eğer şahsını seversen– yol verme ki kalbine girsin. Eğer kalbine girmiş ise, onun sözünü dinleme!

Bak, hakikatbîn [hakikati gören] olan Hâfız Şirâzî'yi dinle: *أَسَاطِيرُ دُونِ تَفْسِيرِ إِيْنِ دُو حَرْفَسْتُ* Yani: “Dünya öyle bir metâ [mal] değil ki bir nizâa [çekişmeye, kavgaya] değsin.” Çünkü fânî ve geçici olduğundan kıymetsizdir. Koca dünya böyle ise, dünyanın cüz'î [küçük] işleri ne kadar ehemmiyetsiz olduğunu anlarsın!..

Hem demiş:

أَسَاطِيرُ دُونِ تَفْسِيرِ إِيْنِ دُو حَرْفَسْتُ

بَا دُوسْتَانُ مُرُوتُ بَا دُشْمَانَانُ مُدَارَا

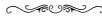
Yani: “İki cihanın rahat ve selâmetini iki harf tefsir eder, kazandırır: Dostlarına karşı mürüvvetkârâne [yiğitçe, dostça] muâşeret [insanların bir arada, karşılıklı hoşgörü içinde insanca, dostça yaşaması] ve düşmanlarına sulhkârâne [uyuşur ve uzlaşır bir tarzda] muamele etmektir.”¹⁹⁷

Eğer dersin: “İhtiyâr [seçme, tercih etme] benim elimde değil, fitratımda adâvet var. Hem damarıma dokundurmuşlar, vazgeçemiyorum.”

¹⁹⁷ Hâfız Şirâzî, *Dîvân-ı Hâfız Şirâzî* s.4 (5. gazel).

Elcevap: Sû-i huluk [kötü ahlâk] ve fena haslet eseri gösterilmezse.. ve gıybet gibi şeylerle ve muktezâsıyla [gerektirici sebebiyle] amel edilmezse, kusurunu da anlasa zarar vermez.¹⁹⁸ Madem ihtiyâr senin elinde değil, vazgeçemiyorsun. Senin mânevî bir nedamet [pişmanlık], gizli bir tevbe ve zımnî [dolaylı, üstü kapalı] bir istiğfar [Cenâb-ı Hak'tan af dileme] hükmünde olan kusurunu bilmen ve o haslette haksız olduğunu anlamaman, onun şerrinden seni kurtarır.¹⁹⁹ Zâten bu mektubun bu mebhasını yazdık, tâ bu mânevî istiğfarı temin etsin.. haksızlığı hak bilmesin.. haklı hasmını, haksızlıkla teşhir etmesin [göz önüne sermesin].

Cây-ı dikkat [dikkat çekici] bir hâdis: Bir zaman, bu garazkârâne [kötü niyet besler bir tarzda] tarafgirlik neticesi olarak gördüm ki; mütedeyyin [dindar, dinine bağlı kimse] bir ehl-i ilim [ilim adamları], fikr-i siyasîsine [siyasi düşüncesine] muhalif bir âlim-i sâlihi [dindar ilim adamını], tekfir [kâfir saymak] derecesinde tezyif etti [hafife aldı]. Ve kendi fikrinde olan bir münafığı, hürmetkârâne medhetti. İşte siyasetin bu fena neticelerinden ürktüm,²⁰⁰ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالْبَيْسَاءِ dedim, o zamandan beri hayat-ı siyasiyeden [siyaset hayattan] çekildim.

Dördüncü Vecih'te düşmanlığın şahsî hayat yönünden de zulüm olduğu anlatılıyor. Bunun için dört düstur ele alıyoruz:

Birincisi: İslâmî ana esaslar üzerinde olduktan sonra teferruatta farklılık olabilir ve bu yüzdendir ki, farklı içtihatlarla mezhepler, meşrepler ve meslekler meydana gelmiştir. Onun için her mezhep ve meşrep sahibi “Mesleğim haktır.” hatta “Daha güzeldir.” diyebilir. Fakat başkalarının yanlışlığını ve haksızlığını imâ eden “Hak,

¹⁹⁸ Bir kötülüğe niyetlenip onu işlemekten vazgeçen kimseye günah yazılmayacağını, hatta aksine bir de sevap yazılacağını ifade eden hadisler için bkz.: Buhârî, *Tevhid* 34; Müslim, *İmân* 205.

¹⁹⁹ Kusurunu bilip pişman olmanın tevbe anlamına geleceğine ve bunun günaha keffâret olacağına dair bkz.: İbn Mâce, *Zühd* 30; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 1/289, 376, 422, 423, 433; et-Tayâlisî, *el-Müsned* s.50.

²⁰⁰ “Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım.”

sadece benim mesleğimdir.” sözünü söyleyemez. Çünkü içtihad farklılıkları, rahmet olmuştur. İslâmiyet, kıyamete kadar gelecek bütün insanların ihtiyaçlarına cevap vermek üzere gelmiştir. Asırlar, coğrafik şartlar ve bölgeler, ırklar, anlayışlar ve ihtiyaçlar farklıdır. Bir suyu içmek bile çok susuz veya ameliyatlı iki insana göre bile ayrı ayrı hüküm ihtiva eder. Birincisinin içmesi çok gerekli iken, öbürünün şimdilik içmemesi gerekebilir. Bu mesele, Sözlere’de İctihad Bahsi’nde genişçe ele alınmıştır... Dört mezhebin dördü de haktır...

Durum böyle olduğu hâlde, inhisarcılık ve tekellecilik anlayışı ile dar düşünce ve taassupla hiç kimse insafsız nazarını ve düşkün fikrini hakem yaparak, başkalarının mesleğini bâtil olmakla mahkûm edemez.

İkinci Düstur: Her söylediğimizin doğru ve hak olma mecburiyeti vardır. Ama her doğruyu ve her hakkı söylemeye veya sözün bütünü söylemeye hakkımız yoktur. Çünkü onu söylemek bazan bir başkasına, bir mâsumaya, bir mazluma zarar verebilir. Veya bazı doğruların henüz söyleme vakti gelmemiştir. Şartlar olgunlaşmamıştır. Veya o hakkı ihlâslı bir ağzın söylemesi gerekiyordur. Aksi takdirde damarlara dokunup aksülamel yapması, ters tepmesi söz konusu olabilir. Bazı insanların, tabir caizse tüyü iridir, doğru söylemeler de bazılarında bataabilir. O zaman o sözü başkasının söylemesi gerekir.

Üçüncü Düstur: Düşmanlık duygusunun zararından kurtarmak için terbiye ve ıslah adına iki teklif ileri süren Üstad Hazretleri, önce, bu düşmanlık duygusunun fitrî bir mesele olduğundan, kalbdeki düşmanlığın atılıp kaldırılması için kullanılması gerektiğini söylüyor. Fitrî olan bir şey yok edilemeyeceğine göre, onu faydalı bir yerde kullanma cihetine gitmek gerekir. O yer de kalbdeki düşmanlık duygusudur. Bu silâhı, ona doğru çevirelim. Hiç olmazsa müminlere, Müslümanlara karşı kullanmaktansa, onların yerine bize, Kur’ân’a ve İslâmiyet’e düşman olanlara yöneltelim. Yani bu bizim içimizde yanan bir ateş ise önce

söndürmeye gayret edelim. Bu mümkün değilse, zararlılara doğru tevcih edelim. İşin en doğru şekli ise hasım gördüğümüz insanlar varsa, bunlara iyilikle mukabele edelim. Çünkü Cenâb-ı Hak *اِذْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ* “Sen kötülüğü en güzel tarzda uzaklaştırmaya bak. Bir de bakarsın ki seninle kendisi arasında düşmanlık olan kişi candan, sıcak bir dost oluvermiş!” (Fussilet Sûresi 41/34) buyuruyor. Hem de kötülükten kötülük doğar; iyilik yapmaktan fenalık ve şer değil, güzellik ve hayır doğar. Ayrıca Cenâb-ı Hakk’ın *وَأِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا* “Boş söz ve işlere rastladıklarında vakarla oradan geçip giderler.” (Furkan Sûresi 25/72) ve *وَإِنْ نَعْتُوا وَتَضَعُوا وَتَعْفُوا فَإِنَّ اللَّهَ عُفُورٌ رَحِيمٌ* “Bununla beraber müsamaha eder, kusurlarına bakmaz, onları affederseniz bu da sizin için bir fazilettir. Çünkü Allah da Gafûr’dur, Rahîm’dir (affi ve ihsanı boldur. Siz kusurları bağışlarsanız O da size öyle muamele eder).” (Teğâbün Sûresi 64/14) Kur’ânî ve kudsî düsturlarına da kulak vermemiz gerekiyor.

Yoksa her kötü duygu gibi düşmanlık da insanın içinde bir ateştir ve önce o duyguyu taşıyanları yakar. Üstad Hazretleri diyor ki:

“Cenâb-ı Hak kemâl-i kereminden ve merhametinden ve adaletinden, iyilik içinde muaccel [peşin] bir mükâfat ve [aynı şekilde] fenalıklar içinde muaccel bir mücâzat [ceza] derc etmiştir [yerleştirmiştir]. Hasenâtın [iyiliklerin, sevapların] içinde, âhiretin sevâbını andıracak mânevî lezzetler, seyyiâtın [kötülüklerin] içinde, âhiretin azabını ihsas edecek [hissettirecek] mânevî cezalar derc etmiştir. Meselâ, mü’minler mâbeyninde muhabbet, ehl-i iman için güzel bir hasenedir. O hasene içinde, âhiretin maddî sevabını andıracak mânevî bir lezzet, bir zevk, bir inşirâh-ı kalb derc edilmiştir. Herkes kalbine müracaat etse bu zevki hisseder. Meselâ, müminler mâbeyninde husûmet ve adâvet bir seyyiedir. O seyyie içinde, kalb ve ruhu sıkıntılarla boğacak bir azab-ı vicdanîyi, âlicenâp [yüksek karakterli] ruhlara hissettirir. Ben kendim, belki yüz defadan fazla tecrübe etmişim ki, bir mümin kardeşe adâvetim vaktinde, o

adâvetten öyle bir azap çekiyordum; şüphe bırakmıyordu ki, bu seyyieme [kötülüğüme] muaccel bir cezadır, çektiriliyor.”²⁰¹

Dördüncü Düstur’da düşmanlık duygusu ile hareket edenlerin, hem kendilerine, hem mümin kardeşine hem de Allah’ın rahmet ve merhametine karşı haksızlık ve zulüm ettikleri anlatıldıktan sonra, eğer düşmanlık hasetten ileri geliyorsa, bunun bütün bütün azap olduğu ve her şeyden önce haset edeni mahvettiği ifade edilerek hasetten kurtulmanın yolu gösteriliyor. Sonra da haset eden hakkında “Âdeta kaderi tenkit ve rahmete itiraz ediyor. Kaderi tenkit eden başını vursa/örse vurur, kırar. Rahmete itiraz eden, rahmetten mahrum kalır.” deniliyor.

Not: Burada “vursa” ve “örse” kelimeleri Osmanlıca aynı şekilde yazıldığı için Lâtin harfleriyle yazıldığında, iki şekilde de nüshalarda geçmiştir. Asıl mânâ bozulmayacağından dolayı ikisi de olabilir.

Son bölümdeki dört madde çok mühim. İnsanı insafa ve affetmeye sevk edecek esasları taşıyor. Çünkü önce kaderin her şeyde olduğu gibi, burada da bir hissesi var. Kötülüğe mahkûm oluşun sebep ve hikmetleri elbette çoktur; bu kaderî bir sırdır. O kişi, daha önceki hatalarının sürüklenmesiyle veya sabrının denenmesi için veyahut o hatadan sonra nasıl davranacağı hususunda bir imtihana tâbi tutulmuş olabilir. Veya hiç aklımıza gelmeyen ve hiçbir zaman bilemeyeceğimiz bir hikmet için böyle bir hükme maruz kalmış olabilir. Bu durum bizim de başımıza gelebilirdi. Zira hiçbirimiz günahattan korunmuş değiliz ve peygamberlerin mazhar olduğu ismet (günahsızlık) vasfına sahip değiliz. Onun için bize fenalığı dokunana buradan bir hisse ayırmamız gerekiyor.

İkinci olarak, bizlere devamlı kötülüğü emreden nefsin ve kan damarlarımızda dolaşip boşluklarımızdan faydalanıp bizi fenalığa sevk etmeye çalışan şeytanın hissesini de ayırmamız gerekir.

²⁰¹ Lem’alar, (28. Lem’a).

Umulur ki o mümin, nefis ve şeytanın baskılarından kurtulduktan sonra aklını başına alır ve pişman olur. Böyle bir empati yapmalıyız.

Üçüncüsü, acaba biz kendi hatalarımızı da görüyor muyuz? Kim bilir hangi yanlış tutum ve tavrımız ile onu fenalığa sevk ettik. Meseleye bir de bu açıdan bakmamız gerekiyor.

Dördüncü olarak da geriye kalan küçük bir hisseye karşı en selâmetli ve en çabuk hasmını mağlûp edecek olan af ve hoşgörü ile mukabele edince zulüm ve zarardan kurtulmuş oluruz.

Âyet-i kerîmede وَالصُّلْحُ خَيْرٌ “Barışma, elbette daha hayırlıdır.” (Nisa Sûresi 4/128) denilerek sulhün mutlaka hayır olduğu ifade ediliyor.

İki cihanın selâmetini iki cümlele izah edeceğine söyleyen Hâfız-ı Şîrazî bunların “Dostlara karşı mürüvettekârane (insanlığa yakışır şekilde) muâşeret (geçinme) ve düşmanlara sulhkârâne muâmele etmektir.” diyor. Yani asla dostlarımızı idare etme yoluna gitmeyeceğiz, bilâkis onlara insanca, bütün samimiyet ve gönül açıklığı ile kucaklayıp şeffaf davranacağız. Düşmanlara karşı da düşmanlıkla muamele etmeyip bilâkis sulh ve anlaşma yolunu tutacağız.

“Ölçü veya Yoldaki Işıklar” isimli eserinde M. Fethullah Gülen Hocaefendi, “Dost ve Arkadaşlık” başlığı altında kulağımıza küpe şu nasihatlerde bulunmaktadır:

“Dost ve arkadaşlarını aziz tutup onlara ikramda bulunan kimse, düşmanlarına karşı bir sürü müdafaacı ve kendine arka çıkacak kimseler kazanmış olur.

İnsanın sadık arkadaşına ihtiyacı, diğer zarurî ihtiyaçlarından daha ehemmiyetsiz ve geri değildir. Dost ve ahbabları itibarıyla huzur ve emniyet içinde bulunan bir fert, başka birçok hususta da güvene ermiş sayılır.

Akıllı bir insan, çevresiyle münasebetleri bozulduğunda, onlarla arasındaki hoşnutsuzluğu çarçabuk giderip, dostluğunu yenilemesini bilen insandır. Bundan daha akıllısı da, titizlik gösterip, dostlarıyla hiçbir zaman uyumsuzluğa düşmeyen kimsedir.

Gizli düşmanlar olduğu gibi, gizli dostlar da vardır. Dostun gizlisi, kendini anlatmayı dalkavukluk sayar. O hâlde, düşmanları tanımada gayret gösterildiği gibi, dost arama da ihmal edilmemelidir. Zira aranmadan bulunan dostlar, umulduğu kadar emniyetli olmayabilirler.

Arkadaşlar arasında sevgi ve alâkanın devamı, meşrû yol ve makul işlerde birbirlerine karşı gösterecekleri anlayış ve ferâgat düşüncesine bağlıdır. Düşünce ve davranışlarında birbirlerine karşı fedakâr olamayan kimselerin dostlukları da kısa ve geçici olur.

Bir insanın dostlarına karşı sadâkati, onların acılarını vicdanında duyup, lezzetlerini, kendi lezzetleri gibi bildiği ölçüdedir. Dostlarının ağlamasıyla ağlayamayan, onların gülmesiyle gülemeyen dost, vefalı dost sayılamaz.

Gerçek dostluk ve kardeşlik, dost ve kardeşlerin dünyevî durumlarının parlak olmadığı günlerde dahi, onlarla münasebetini devam ettirdiği nispette belli olur. Kötü günlerde ve tehlike anında dostlarının yanında bulunmayan birinin, dostlukla alâkası yoktur.

Hakikî dost, düşebileceği yerlerde dostunu kollayandır; her işinde ona baş sallayan değil...

Çevresiyle sık sık çekişip münâzaa edenlerin dostları da az olur. Dostlarının hem çok, hem de vefâlı olmasını arzu eden kimse, onlarla gereksiz münakaşalardan kat'iyen kaçınmalıdır.

Sen kendini aziz tutarsan, başkaları da aziz bilir!

Dostluk, her şeyden evvel bir gönül işidir. Onun riya ve aldatmacalarla elde edileceğini sananlar hep aldanmışlardır. Böylelerinin çevresinde, tabasbus ve yaltaklanmaya aldanmış üç-beş safderûn

kimse muvakkaten bir araya gelse de, bunların, dostluklarını uzun süre devam ettireceklerine kat'iyen ihtimal verilemez.”²⁰²

Bir grup arkadaşımız Prof. Dr. İhsan Doğramacı'ya ziyaret etmişlerdi. Onlar, ziyaret esnasında “Doğramacı'yı Doğramacı yapan nedir?” diye bir soru sorarlar. Doğramacı da şöyle cevap verir: “Benim üç prensibim vardır: Birincisi: Yardımcılarımı devamlı şekilde o mesele benden daha iyi bilenlerden ve en iyi şekilde o işi yapabilecek olanlardan seçerim. Onlar, yerine göre bana muhalefet edip, doğrusu budur diyebilmelidirler. Yoksa, hep beni tasdik edip, işi benden daha iyi bilenlerden değillerse, o zaman ben onların yardımcısı olmak zorunda kalırım. İkincisi: Hakkımdaki bütün tenkitleri dinlerim, isterse bu tenkitleri yapanlar hasımlarım olsun. Yine dikkatle dinlerim. Çünkü sırf beni tenkit etmek için, benim göremediğim taraflarımı, bilmem gerekli şeyleri söylemiş olabilirler. Onları dikkate alırım. Üçüncüsü: Hiçbir zaman düşmanlarımı yok etmek, bitirmek gibi pahalı projelerle uğraşmam. Bilâkis her zaman ucuz bir proje olan anlaşma ve uzlaşma yolunu tutarım.”

Üstad Hazretleri, adâvet yani düşmanlık duygusunun zararından kurtulmak için,

- kötü ahlâk ve fena haslet eseri gösterilmemesini
- gıybet gibi şeylerle ve gereğiyle amel edilmemesini
- yapılan kusurların da farkına varılmasını şart koşuyor.

Zâten düşmanlık duygusunun farkında olmak, kusurunu kabul etmek, gizli bir pişmanlığı, gizli bir tevbeği ifade ediyor. Kusurunu kabul ve haksız olduğunu bilmek ve idrak etmek insanı düşmanlığın şerrinden kurtarır. Yoksa haksızlığı hak bilmek, haklı hasmını haksızlıkla teşhir etmek, insanı itiraf ve istiğfardan alıkoyarak zarar ve şerre uğramasına sebep olur.

Bu hususta Üstad Hazretleri Lem'alar'da şöyle der:

²⁰² Gülen, M. Fethullah, *Ölçü veya Yoldaki Işıklar*, s.139-141.

“Şeytanın mühim bir desisesi [sinsi hilesi, tuzağı], insana kusurunu itiraf ettirmemektir. Tâ ki, istiğfar ve istiâze [Allah’a sığınma] yolunu kapasın. Hem [şeytan], nefis-i insanîyenin enânîyetini tahrik edip, tâ ki nefis kendini avukat gibi müdafaa etsin; âdeta tak-sirattan [kusurlardan, günahlardan] takdis etsin [mukaddes bir iş yapmış gibi göstereyin].

Evet şeytanı dinleyen bir nefis, kusurunu görmek istemez; görse de, yüz tevil ile tevil ettirir. ²⁰³ وَعَيْنُ الرَّضَا عَنْ كُلِّ عَيْبٍ كَلِيلَةٌ. Nefsine nazar-ı rıza [hoşnut bakışı] ile baktığı için ayıbını görmez. Ayıbını görmediği için itiraf etmez, istiğfar etmez, istiâze etmez; şeytana maskara olur. Hazreti Yusuf (aleyhisselâm) gibi bir Peygamber-i Âlîşan, ²⁰⁴ وَمَا أَبْرَأُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي dediği hâlde, nasıl nefse itimat edilebilir?

Nefsini ittiham eden, kusurunu görür.

Kusurunu itiraf eden, istiğfar eder.

İstiğfar eden, istiâze eder.

İstiâze eden, şeytanın şerrinden kurtulur.²⁰⁵

Kusurunu görmemek o kusurdan daha büyük bir kusurdur.

Ve kusurunu itiraf etmemek, büyük bir noksanlıktır.

Ve kusurunu görse, o kusur kusurluktan çıkar; itiraf etse, affa müstahak olur.²⁰⁶²⁰⁷

Üstad Hazretleri dikkate değer bir hâdisе olarak gözünü siyâsî hurs bürüyenlerin durumunu anlatarak = أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالنِّيَاسَةِ

²⁰³ Ebu't-Tayyib el-Mütenebbî'ye ait olan bu beyit için bkz.: İbni Asâkir, *Târîhu Dimaşk* 33/219, 36/319; el-Gazzâlî, *İhyâu ulûmi'd-dîn* 3/36; el-Kalkaşendî, *Subhu'l-a'şâ* 9/196.

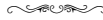
²⁰⁴ “Doğrusu ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü Rabbimin merhamet edip korudukları hariç, nefis daima fenalığı ister, kötülüğe sevk eder.” (Yûsuf Sûresi 12/53)

²⁰⁵ Bkz.: “Kim kötülük eder veya günah işleyerek nefisine zulmeder de sonra Allah'tan af dilerse, Allah'ı Gafûr ve Rahîm (affi ve merhameti bol) bulur.” (Nisâ Sûresi 4/110)

²⁰⁶ Bkz.: ed-Deylemî, *el-Müsned* 5/199; el-Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb* 2/44.

²⁰⁷ Lem'alar, s.110-111 (13. Lem'a, 13. İşaret, 2. Nokta).

“Şeytandan ve siyasetten Allah’a sığınırım.” diyor. Zaten Risale-i Nurlar’ı yazmadan önceki dönemde yazdığı bir eserinde, insan kalbinin ilâhî bir ayna ve taht olduğunu, oraya ilâhî sevgiden başka bir sevginin girmemesi gerektiğini fakat dört şeyin –hırs, acelecilik, aşk-ı mecâzî ve siyaset– kalbi delerek içine girmeye çalıştığını; girdikleri takdirde de Cenâb-ı Hakk’ın darılıp aksiyle tokat vurduğunu söylüyor: “Hırs ile acûliyet, sebab-i haybettir. Zira mürettep basamaklar gibi fitrattaki tertibe, teselsüle tatbik-i hareket etmediğinden, harîs muvaffak olamaz. Olsa da, tertib-i câlisi bir basamak kadar seyr-i fitrâden kısa olduğundan, yeise düşüp gaflet bastuktan sonra kapı açılır. Allah kalbin bâtınını iman ve mârifet ve muhabbeti için yaratmıştır. Kalbin zâhirini sair şeylere müheyya etmiştir. Cinayetkâr hırs, kalbi deler; sanemleri içine idhal eder. Allah darılır, maksudunun aksiyle mücâzât eder.”²⁰⁸

Beşinci Vecih

Hayat-ı içtimâiyece inat ve tarafgirlik, gayet muzır olduğunu beyan eder.

Eğer denilse: Hadiste ²⁰⁹ اِخْتِلَافٌ اُمَّتِي رَحْمَةٌ denilmiştir.

İhtilâf ise, tarafgirliği iktiza ediyor.

Hem tarafgirlik marazı [hastalığı], mazlum avâmı [genel halk tabakasını] zâlim havassın [ileri gelenlerin] şerrinden kurtarıyor. Çünkü bir kasabanın ve bir köyün havassı ittifak etseler, mazlum avâmı ezerler. Tarafgirlik olsa, mazlum bir tarafa ilticâ eder, kendisini kurtarır.

Hem tesâdüm-ü efkârdan [farklı fikirlerin çarpışmasından] ve tehâlûf-ü ukûlden [akıların ve bakış açılarının birbirinden farklı olmasından] hakikat tamamıyla tezâhür eder [ortaya çıkar].

²⁰⁸ Hutbe-i Şâmiye, s.184.

²⁰⁹ “Ümmetimin ihtilâfi rahmettir.” (en-Nevevî, *Şerhu Sahih-i Müslim* 11/91, 92; el-Kurtubî, *el-Câmi’ li ahkâmîl-Kur’ân* 4/159; es-Suyûtî, *et-Tedribü’r-râvî* 2/175)

Elcevap: Birinci sualle deriz ki: Hadisteki ihtilâf ise, müsbet ihtilâftır [olumlu, yapıcı görüş ayrılığıdır]. Yani, her biri kendi mesleğinin tamir ve revâcına [yayılmasına] sa'yeder [çalışır]. Başkasının tahrip ve ibtâlîne değil, belki tekmil [eksikliğini giderme] ve ıslahına çalışır. Amma menfî ihtilâf [olumsuz, yıkıcı görüş ayrılığı] ise ki; garazkârâne [kötü maksatlı bir tarzda], adâvetkârâne [düşmanca bir tarzda] birbirinin tahribine çalışmaktır. hadisin nazarında merduttur [kabul edilemezdir]. Çünkü birbiriyle boğuşanlar, müsbet hareket edemezler.

İkinci sualle deriz ki: Tarafgirlik eğer hak nâmına olsa, haklılara melce [sığınak] olabilir. Fakat şimdiki gibi garazkârâne, nefis hesabına olan tarafgirlik; haksızlara melcedir ki, onlara nokta-yı istinat [dayanak noktası] teşkil eder. Çünkü garazkârâne tarafgirlik eden bir adama şeytan gelse, onun fikrine yardım edip taraftarlık gösterse, o adam o şeytana rahmet okuyacak. Eğer mukabil tarafa melek gibi bir adam gelse, ona -hâşâ- lânet okuyacak derecede bir haksızlık gösterecek.

Üçüncü sualle deriz ki: Hak nâmına, hakikat hesabına olan tesâdü-ü efkâr [farklı fikirlerin çarpışması] ise; maksatta ve esasta ittifak ile beraber, vesâilde [sebeplerde, vesilelerde] ihtilâf eder. Hakikatin her köşesini izhar edip, hakka ve hakikate hizmet eder. Fakat tarafgirâne [taraf tutar bir tarzda] ve garazkârâne, firavunlaşmış nefis-i emmâre [şeytanın vesvese ve oyunlarına karşı koymayan, sürekli günah arzusunda olan nefis] hesabına hodfürûşluk [kendini beğendirme, gösterişi sevme], şöhret-perverâne [şöhrete düşkün bir tarzda] bir tarzda ki tesâdü-ü efkârdan bârika-yı hakikat [hakikat şimşegi] değil, belki fitne ateşleri çıkıyor. Çünkü maksatta ittifak lâzım gelirken, öylelerin efkârının küre-i arzda [yeryüzünde] dahi nokta-yı telâkîsi [buluşma noktası] bulunmaz. Hak nâmına olmadığı için, nihayetsiz müfritâne [aşırı bir tarzda] gider. Kabil-i iltiyâm [kapanması mümkün] olmayan inşikaklara [parçalanmalara] sebebiyet verir. Hâl-i âlem [dünyanın bugünkü durumu] buna şâhittir.

Elhâsıl: ²¹⁰ وَالْبُعْضُ فِي اللَّهِ ، وَالْحُبُّ لِلَّهِ ، ²¹¹ وَالْحُكْمُ لِلَّهِ olan desâtir-i âliye [yüce düsturlar], düstur-u harekât [hareketlerde temel düstur] olmazsa nifak ve şikak meydan alır. Evet ²¹¹ وَالْحُكْمُ لِلَّهِ ، وَالْبُعْضُ فِي اللَّهِ demezse, o düsturları nazara almazsa, adalet etmek isterken zulmeder.

Cây-ı ibret [ibretlik] bir hâdise: Bir vakit, İmam-ı Ali (radiyallahu anh), bir kâfiri yere atmış. Kılıcını çekip keseceği zaman, o kâfir ona tükürmüş. O kâfiri bırakmış, kesmemiş. O kâfir, ona demiş ki: “Neden beni kesmedin?” Dedi: “Seni Allah için kesecektim. Fakat bana tükürdün, hiddete geldim. Nefsimin hissesi karıştığı için ihlâsım zedelendi. Onun için seni kesmedim.” O kâfir ona dedi: “Beni çabuk kesmen için seni hiddete getirmektir. Madem dininiz bu derece sâfi ve hâlistir, o din haklıdır.” dedi.²¹²

Hem medar-ı dikkat [dikkat gerektiren, dikkate değer] bir vâkıa: Bir zaman bir hâkim, bir hırsızın elini kestiği vakit eser-i hiddet [hiddet belirtisi] gösterdiği için, ona dikkat eden âdil [adaletli] âmiri onu o vazifeden azletmiş. Çünkü şeriat nâmına, kanun-u ilâhî hesabına kesse idi, nefsi ona acıyacak idi. Ve kalbi hiddet etmeyip, fakat merhamet de etmeyecek bir tarzda kesecekti. Demek nefesine o hükümden bir hisse çıkardığı için, adaletle iş görmemiştir.

Cây-ı teessüf [üzüntü verici] bir hâlet-i içtimâiye [sosyal durum] ve kalb-i İslâm'ı ağlatacak müdhiş bir maraz-ı hayat-ı içtimâî [sosyal hastalık]: “Haricî düşmanların zuhur ve tehâcümünde [toplucu hücum etmesinde] dahilî adâvetleri unutmak ve bırakmak” olan bir maslahat-ı içtimâiyyeyi [sosyal faydayı] en bedevî [çölde yaşayan, göçebe] kavimler dahi takdir edip yaptıkları hâlde, şu cemaat-i İslâmiye'ye

²¹⁰ “İçte duyulacak sevgi ve nefret Allah için olmalıdır.” ‘Allah için sevmek ve nefret etme’ bazı hadislerde amellerin en faziletlisi sayılmış;^{*1} bazı hadislerde de imanın en güçlü bir bağı olduğuna dikkat çekilmiştir.^{*2}

^{*1} Ebû Dâvûd, *Sünnet* 2; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 5/146; el-Bezzâr, *el-Müsned* 9/461.

^{*2} et-Tayâlisî, *el-Müsned* s.101; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* 6/170, 172, 7/80.

²¹¹ “Her işte verilecek hüküm Allah için olmalıdır.”

²¹² Bkz.: Şeyh Şemseddin Sivasî, *Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn (Osmanlıcası)* s.294.

[Müslüman topluluğa] hizmet dâvâ edenlere ne olmuş ki; birbiri arkasında tehâcüm vaziyetini alan hadsiz düşmanlar varken, cüz'î adâvetleri unutmayıp, düşmanların hücumuna zemin hazır ediyorlar. Şu hâl bir sukuttur, bir vahşettir. Hayat-ı içtimâiye-i İslâmiye'ye [İslâmî sosyal hayata] bir hiyanettir.

- Medar-ı ibret [ibret sebebi, ibrete değer] bir hikâye: Bedevî aşiretlerinden Hasenan aşiretinin birbirine düşman iki kabilesi varmış. Birbirinden belki elli adamdan fazla öldürdükleri hâlde Sipkan veya Hayderan aşireti gibi bir kabile karşılıklarına çıktığı vakit; o iki düşman tâife, eski adâveti unutup omuz omuza verip, o haricî aşireti def edinceye kadar, dahilî adâveti hatırlarına getirmezlerdi.

İşte ey müminler! Ehl-i iman aşiretine karşı tecavüz vaziyetini almış ne kadar aşiret hükmünde düşmanlar olduğunu bilir misiniz? Birbiri içindeki daireler gibi yüz daireden fazla vardır. Her birisine karşı tesânüt ederek [dayanışarak], el-ele verip müdafaa vaziyeti almaya mecbur iken; onların hücumunu teshil etmek [kolaylaştırmak], onların harîm-i İslâm'a [yabancıların giremeyeceği, hürmet edilmesi gereken mukaddes yere] girmeleri için kapıları açmak hükmünde olan garazkârâne [kötü niyet besler bir tarzda] tarafgirlik ve adâvetkârâne inat, hiçbir cihetle ehl-i imana [iman sahiplerine] yakışır mı? O düşman daireler ehl-i dalâlet ve ilhaddan [hidayetten ayrılan günahkâr ve inancısızlar] tut, tâ ehl-i küfrün [inançsızların] âlemine, tâ dünyanın ehvâl [korkular] ve mesâibine [musibetlerine] kadar birbiri içinde size karşı zararlı bir vaziyet alan, birbiri arkasında size hiddet ve hırs ile bakan, belki yetmiş nevi düşmanlar var. Bütün bunlara karşı kuvvetli silâhın ve siperin ve kalen, "Uhuvvet-i İslâmiye"dir [İslâmî kardeşliktir]. Bu "Kal'a-yı İslâmiye"yi [İslâm kalesini] küçük adâvetlerle ve bahânelerle sarsmak, ne kadar hilâf-ı vicdan [vicdana ters] ve ne kadar hilâf-ı maslahat-ı İslâmiye [İslâmiyet'in sunduğu faydalara ters] olduğunu bil, ayıl!..

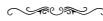
Ehâdis-i şerîfede [Peygamber Efendimiz'in mübarek, nurlu beyanlarında] gelmiş ki: "Âhırzamanın [kıyamete yakın son zaman diliminin]

süfyan [kıyametten önce gelmesi beklenen, dine ve insanlara zarar vermeye çalışacak kişi veya cereyan] ve deccal [âhîrzamanda geleceği bildirilen, insanlara, ahlaka ve tevhit düşüncesine savaş açacak, inkâr düşüncesini yayacak şahıs veya hükmî şahsiyet] gibi nifak ve zındıka [dinsizlik] başına geçecek eşhâs-ı müdhişe-i muzırraları [müdhiş zararlı şahıslar], İslâm'ın ve beşerin hırs ve şikâkından istifade ederek az bir kuvvetle nev-i beşeri [insan türünü] herc ü merc [allak bullak] eder ve koca Âlem-i İslâm'ı esaret altına alır.²¹³

Ey ehl-i iman! Zillet içinde esaret altına girmemek isterseniz, aklınızı başınıza alınız! İhtilâfınızdan istifade eden zâlimlere karşı **إِنَّمَا** ²¹⁴ **الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ** kal'a-yı kudsiyesi [mukaddes kalesi] içine giriniz, tahasun ediniz [sığınınız]. Yoksa ne hayatınızı muhafaza ve ne de hukukunuzu müdafaa edebilirsiniz. Mâlûmdur ki, iki kahraman birbiriyle boğuşurken; bir çocuk, ikisini de dövebilir. Bir mizanda [terazide] iki dağ birbirine karşı muvâzenede [ölçmede] bulunsa; bir küçük taş, muvâzenelerini bozup onlarla oynayabilir.. birini yukarı, birini aşağı indirir.

İşte ey ehl-i iman! İhtiraslarınızdan ve husûmetkârâne [düşmanca] tarafgirliklerinizden kuvvetiniz hiçe iner, az bir kuvvetle ezilebilirsiniz. Hayat-ı içtimâiyenizle alâkanız varsa, **الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ الْمَرْصُوصِ** ²¹⁵ **يُشَدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا** düstur-u âliye'yi [yüce düsturu] düstur-u hayat [hayat düsturu] yapınız, sefâlet-i dünyeviyeden [dünyada değersiz, aşağı bir durumda olmadan] ve şekâvet-i uhreviyeden [âhirette mutsuz olmadan, cehenneme düşmeden] kurtulunuz!..

²¹³ Deccal fitnesinden bahseden hadisler için bkz.: Müslim, *Fiten* 119; İbn Mâce, *Fiten* 23; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 4/216-217; İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/491.

²¹⁴ "Müminler birbirleriyle ancak kardeşirler." (Hucurât Süresi 49/10)

²¹⁵ "Bir mümin diğer mümin için, duvarın birbirini perçinleyen tuğlası gibidir." (Buhârî, *Salât* 88; Müslim, *Birr* 65; Tirmizî, *Birr* 18)

Beşinci Vecih, inat ve tarafgirliğin gayet zararlı olduğunu beyan ediyor... Şöyle ki, Üstad Hazretleri burada önce *اِخْتِلَافُ أُمَّتِي رَحْمَةٌ* “Ümmetimin ihtilâfı rahmettir.” hadis-i şerifini izah ederek “Hadisteki ihtilâf ise, müsbet ihtilâftır. Yani, her biri kendi mesleğinin tamir ve revâcına çalışır. Başkasının tahrip ve iptaline değil, belki tekmil ve ıslahına çalışır. Ama menfi ihtilâf ise, garazkârâne ve düşmanca birbirinin tahribine çalışmaktır. Böyle bir şey hadis-i şerifin nazarında reddedilmiştir, kabul edilemez. Çünkü birbiriyle boğuşanlar, müsbet hareket edemezler.” diyor.

İslâmî mânâda Münazara İlmi’nde hakperestlik ve insaf prensiplerine göre “Münazaracı, eğer bir meselenin münazarasında kendi sözünün haklı çıktığına taraftar olup kendisinin haklı çıktığına sevinse ve karşı tarafın haksız ve yanlış çıkmış olmasından dolayı memnun olsa, insafsızdır.”²¹⁶ Üstad Hazretleri, bu düşüncenin üzerine şunları da ilâve ediyor: “Hem zarar eder. Çünkü haklı çıktığı vakit o münazarada bilmediği bir şeyi öğrenmiyor, belki gurur ihtimaliyle zarar edebilir. Eğer hak, hasmının elinde çıksa, zararsız, bilmediği bir meseleyi öğrenip, faydalanır, nefsin gururundan kurtulur. Demek insafılı hakperest, hakkın hatırı için nefsin hatırını kırıyor. Hasmının elinde hakkı görse, yine rıza ile kabul edip, taraftar çıkıyor, memnun oluyor.”²¹⁷

Üstad Hazretleri münazaralı bir münakaşa için de şöyle diyor: “Eğirdir’de bir münakaşa-yı ilmiye işittim. O münakaşa, hususan şu zamanda yanlıştır. (...)

Evvelâ: Bu çeşit mesâili [meseleleri] münakaşa etmenin birinci şartı, insafla, hakkı bulmak niyetiyle, inatsız bir surette, ehil olanların mâbeyninde [arasında], sû-i telâkkiye [yanlış anlamaya] sebep olmadan müzakeresi caiz olabilir. O müzakere, hak için olduğuna delil şudur ki: Eğer hak, muârızın elinde zâhir olsa müteessir olmasın, belki memnun olsun. Çünkü bilmediği şeyi öğrendi.

²¹⁶ Bkz.: el-Gazzâlî, *İhyâu ulûmi’ d-dîn* 1/79-80.

²¹⁷ Lem’alar, s.198 (20. Lem’a, İhlâs Risalesi, 1. Nokta, 7. Sebep).

Eğer kendi elinde zâhir olsa fazla bir şey öğrenmedi.. belki gurura düşmek ihtimali var.

Sâniyen: Sebeb-i münakaşa, eğer hadis ise, hadisin merâtibini [mertebelerini] ve vahy-i zımnînin [içerdiği muhtevâ, mânâ yönüyle vahyin] derecâtını [derecelerini,] ve tekellümât-ı nebeviyenin aksâmını [Peygamber Efendimiz'in mübarek sözlerinin kısımlarını] bilmek lâzım. Avâm içinde müşkilât-ı hadisiyeyi [mânâsının derinliği, zâhiren kapalılığı veya edebî bir sanatla ifade edilmiş olmasından dolayı hadis ilmi kriterlerinin ışığı altında dikkatle anlaşılabilir ifadelerin] münakaşa etmek, izhar-ı fazl [üstünlüğünü göstermek] suretinde, avukat gibi kendi sözünü doğru göstermek ve enâniyetini hakka ve insafa tercih etmek suretinde deliller aramak caiz değildir.”²¹⁸

Tarafgirliğin mazlum avâmı bir tarafa sığınmakla kendisini kurtarabileceği fikrine karşı, Üstad, mühim bir şart ileri sürerek meselenin esasını şöylece ortaya koyuyor: “Tarafgirlik eğer hak nâmına olsa, haklılara melce [sığınak] olabilir. Fakat şimdiki gibi garazkârâne, nefis hesabına olan tarafgirlik; haksızlara melcedir ki, onlara nokta-yı istinat [dayanak noktası] teşkil eder. Çünkü garazkârâne tarafgirlik eden bir adama şeytan gelse, onun fikrine yardım edip taraftarlık gösterse, o adam o şeytana rahmet okuyacak. Eğer mukabil tarafa melek gibi bir adam gelse, ona -hâşâ-lânet okuyacak derecede bir haksızlık gösterecek.”

Üstad Hazretleri'ne soruluyor: “Neden, ne dahilde, ne hariçte bulunan cereyanlara ve bilhassa siyasetli cemaatlara hiçbir alâka peydâ etmiyorsun? Ve Risale-i Nur ve şâkirtlerini mümkün olduğu kadar o cereyanlara temastan men ediyorsun? Hâlbuki, eğer temas etsen ve alâkadar olsan, birden binler adam Risale-i Nur dairesine girip, parlak hakikatlerini neşreceklerdi; hem bu kadar sebepsiz sıkıntılara hedef olmayacaktın.”

²¹⁸ Mektubat, s.396 (28. Mektup, 2. Mesele, 2. Risale).

Cevaben diyor ki: “Bu alâkasızlık ve içtinabın en ehemmiyetli sebebi: Mesleğimizin esası olan ihlâs bizi men ediyor. Çünkü bu gaflet zamanında, hususan tarafgirâne mefkûreler sahibi, her şeyi kendi mesleğine âlet ederek, hatta dinini ve uhrevî harekâtını da o dünyevî mesleğe bir nevi âlet hükmüne getiriyor. Hâlbuki, hakâik-i imaniye ve hizmet-i nuriye-i kudsiye, kâinata hiçbir şeye âlet olamaz. Rıza-yı ilâhîden başka bir gayesi olamaz. Hâlbuki şimdiki cereyanların tarafgirâne çarpışmaları hengâmında bu sırr-ı ihlâsı muhafaza etmek, dinini dünyaya âlet etmemek müşkülleşmiş. En iyi çare, cereyanların kuvveti yerine, inâyet ve tevfik-i ilâhiyeye dayanmaktır.

İçtinabımızın çok sebeplerinden bir sebebi de, Risale-i Nur’un dört esasından birisi olan ‘şefkat etmek, zulüm ve zarar etmemektir.’ Çünkü ²¹⁹ وَلَا تَزُرُ وَاَزْرَةً وِزْرًا أُخْرَى yani, ‘Birisinin hatasıyla, başkası veya akrabası hatakâr olmaz, cezaya müstahak olmaz.’ olan düstur-u irade-i ilâhiyeye karşı, bu zamanda ²²⁰ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ²²⁰ sırrıyla şedit bir zulümle mukabele eder. Tarafgirlik hissiyle, bir câninin hatasıyla, değil yalnız akrabasına, belki taraftarlarına dahi adâvet eder. Elinden gelse zulmeder. Elinde hüküm varsa, bir adamın hatasıyla bir köye bomba atar. Hâlbuki bir mâsumun hakkı, yüz cânî için feda edilmez; onların yüzünden ona zulmedilmez. Şimdiki vaziyet, yüz mâsumu birkaç cânî için zararlara sokar.

Meselâ, hatalı bir adama müteallik, bîçare ihtiyar valide ve pederi ve mâsum çoluk-çocukları ezmek, perişan etmek, tarafgirâne adâvet etmek, şefkatin esasına zıttır.

Müslümanlar içinde tarafgirâne cereyanlar yüzünden, böyle mâsumlar zulümden kurtulamıyorlar. Hususan ihtilâle sebebiyet veren vaziyetler, bütün bütün zulmü dağıtır, genişletir.”²²¹

²¹⁹ En’âm Sûresi 6/164; İsrâ Sûresi 17/15; Fâtır Sûresi 35/18; Zümer Sûresi 39/7; Necm Sûresi 53/38.

²²⁰ “Gerçekten insan çok zâlim ve çok nankördür.” (İbrahim Sûresi 14/34)

²²¹ Emirdağ Lâhikası, 1/33-34.

Üstad Hazretleri, “Fikirlerin çarpışmasından hakikat ortaya çıkar.” düşüncesine karşı da şunları söylüyor:

“Hak namına, hakikat hesabına olan farklı fikirlerin çarpışması ise; maksatta ve esasta ittifak ile beraber, vesile ve vasıtalarda ihtilâf eder. Hakikatin her köşesini izhar edip, hakka ve hakikate hizmet eder. Fakat tarafgirâne ve garazkârâne, firavunlaşmış kötülük emreden nefis hesabına kendini beğendirme, şöhrete düşkün bir tarzdaki fikir çarpışmalarından hakikat şimşekleri değil, belki fitne ateşleri çıkıyor. Çünkü maksatta ittifak lâzım gelirken, öylelerin fikirlerinin küre-i arz da dahi buluşma noktası bulunmaz. Hak nâmına olmadığı için, nihayetsiz aşırı bir tarzda gider. Kapanması ve kaynaması mümkün olmayan bölünme ve parçalanmalara sebebiyet verir.” diyor.

Seviyesiz fikir çatışmaları hususunda Üstad Necip Fazıl’la alâkalı şöyle bir olay anlatılır: Bir gün adamın biri çıkıp Necip Fazıl’a “Konuşalım da fikirler çarpışıp gerçekler ortaya çıksın.” der. Necip Fazıl da “Doğru söylüyorsun.” dedikten sonra ekleyip “Ama fikirler çarpışırsa gerçekler ortaya çıkar. Bizim gibi kabaklar çarpışırsa ortaya kabak çekirdekleri çıkar.”

Aslında Üstad Hazretleri’nin yukarıda verdiği ölçüler dahilinde farklı fikirlerin müzakeresi bir nevi meşveret gibidir ve meselenin her tarafının aydınlanmasını ve gerçeğin net olarak ortaya çıkmasını sağlar. Almanya’da bir televizyon kanalında “Kalabalığın Bilgeliği” isimli programda stüdyoya bir boğa getiriliyor ve oradaki kalabalık seyirci topluluğuna teker teker “Bu kaç kilo gelir?” diye soruluyor. Herkes düşüncesini, en uçuk tahminden en makulüne kadar söyledikten ve hepsi toplandıktan ve orada bulunanların sayısına bölündükten sonra çıkan netice doğru olarak boğanın ağırlığını veriyor. İşte bu basit denemeden, İslâmiyet’teki, şura, istişare, meşveret ve icmânın ne kadar mühim ve isabetli bir esas olduğunu göstermektedir. Ama, burada niyet, sırf Allah rızası ve doğruyu bulma için son derece gayret göstermektir.

Elhâsıl, Allah için sevmek, Allah için kızmak ve Allah için hükmetme prensipleri, yüce düsturlar olmalıdır. Bunu Hazreti Ali'nin savaşta yüzüne tüküren düşmanı nefsimin hissesi karıştı diye öldürmemesi; hırsız cezalandıran görevlinin nefsinin karıştırap ona fazladan kötü davranması karşısında üst görevde bulunan birisinin onu görevden alması misalleri ço güzel ifade ediyor.

Malezya ve Endonezya'nın Müslüman olmasında oralara giden Müslüman tüccarların Allah için dürüst davranmalarının rolü büyük olmuştur.

Müslümanlar dürüstçe ticaretlerini yapmış, vakit girince de seccadelerini serip namazlarını kılmışlardır. Bir Müslüman bir hafta bir müşterinin peşine düşmüştü. Bulunca da müşteri "Beni bir haftadır niye arıyorsun?" diye sorunca "Bir kaşık eksik bal vermişim, onun için arıyorum." diyor. Müşteri "Mühim değil... Bir kaşık bal için bir adam bir hafta aranır mı?" diyor. Müslüman "Aranır. Hak, haktır. Yarın mahşer gününde, bütün insanların önünde Allah hesap sorarken, utanıp perişan olmaktansa, dünyada hesabımı bitirmem gerekiyor." deyince müşteri "Demek böyle hak hukuk adına hassas bir dininiz var. Ne güzel! Ben de o dine girmek istiyorum." diyor.

Endonezya'da kumaş tüccarı bir Müslüman bir gün işini tezgâhtara bırakıp bir yere gidiyor. Geldiğinde tezgâhtar sevinçle çok kıymetli bir kumaş üzerinden on kat kazanç sağladığını söylüyor. Müslüman tüccar, tam tersine üzülüyor, telâşlanıyor. "Kime sattın hemen müşteriyi bulalım!" diyor. Aslında müşteriler bir gruptur ve o bölgenin sultanının ihtiyacı olan çok kıymetli bir kumaşı bulmuş ve almışlardır. Tezgâhtar bunları bulup getiriyor. Müslüman özür dileyerek "Bir yanlışlık olmuş. Tezgâhtar fiyatı bilmeden kat kat yükseltmiş; geri vermem gerekiyor. Ben onu ucuza almıştım." diyor. Onlar "Olsun... Kumaş çok güzel!.. Daha fazla isteseydi, yine verirdik. Bunda bir yanlışlık yok." diyorlar. Ama tüccar ısrar edip fazla parayı geri veriyor. Bunlar da gidip durumu sultana anlatıyorlar. O da bu işi çok merak ediyor ve Müslüman'ı saraya

davet ediyor. Müslüman da, İslâmiyet'e göre yapılan bütün işle-
rin Arasat Meydanı'nda mizana çekileceğini, zerre kadar haksızlık
yapanın orada rezil ve rüsvay olacağını, onun için o dehşetli mah-
kemede o büyük duruşmada kaybetmemek için böyle davranmak
zorunda olduğunu ifade ediyor. Bu konuşma başta sultan olmak
üzere hepsine çok tesir ediyor ve toptan Müslüman oluyorlar.

İslâmiyet'te davranış ve fiiller insanların arzusuna bırakılmayıp
prensipleştirilmiş ve sistem hâline getirilmiştir. Yani hüküm ve
gücü elinde tutanların keyfine ve insafına bırakılmamıştır. Vehbi
Vakkasoğlu "Osmanlı İnsanı" isimli kitabında, Fatih Gökmen'den
naklen, değerli âlim Ali Himmət Berkî'nin şunları anlattığını yazı-
yor:

Birinci Dünya Savaşı'ndan evvel, Bâb-ı Âlî Hukuk Müşaviri
bulunan Kont Osttolog, Kandilli'de komşumdu. İyi görüşürdük.
Savaşın bitimini, takip eden günlerde İstanbul'a gelmişti. Tekrar
görüştük. Görüşmemiz harp hâdiseleri üzerine oldu. Bunlar içinde
alâkamı çekenlerin en mühimi şu oldu.

"Kont dedi ki: İngilizlerin, Kûtü'l-Amâre yenilgisini takip eden
günlerde Londra'da büyük bir harp meclisi toplandı. (David Lloyd
George, 1916-1922 yılları arasında İngiltere başbakanı olmuş;
Türk ve İslâm düşmanlığı ile bilinir) Doğu Müsteşarı olduğum
için, bu Harp Meclisi'nde ben de bulundum. Konuşmalar esnasın-
da, Meclis Başkanı Lloyd George'a Savaş Bakanı tarafından birkaç
telgraf sunuldu.²²² Başbakan Lloyd George telgrafları okuduktan
sonra, şöyle dedi: 'Efendiler, ben bir şeyi anlamıyorum: Bizim
medenî milletlerin orduları, savaşta barbarlığa yaklaşıyor. Barbar
saydığımız Türk orduları ise, savaşta medenileşiyor. Irak kuman-
danımızın şu telgrafı, esir olan generallerimizden kendisine gelen
mektuplardan söz ediyor ve bildiriyor ki, Türkler esirlerimizin

²²² Birinci Dünya Savaşı içinde, Irak'ta İngilizlere karşı çarpışan 6. Türk Ordusu, büyük bir başarı kazanmıştı. Önce İngilizleri Bağdat yolundan kovan 6. Ordu, Selman-ı Pak'ta düşmanı yenmiş, sonra da Kûtü'l-Amâra'da bir İngiliz tümenini, generalleriyle beraber tamamen esir almıştı.

istirahatini fevkalâde temin ediyorlarmış... Yaralılarımızı imkânları nisbetinde tedavi ediyor ve şefkat gösteriyorlarmış... İşte bu davranışlarının sebebini bir türlü anlamıyorum.’ Başbakan’ın bu sözleri üzerine ortaya bir-iki fikir atıldı. Daha sonra da Savaş Bakanı (Harbiye Nazırı) söz alarak şunları söyledi: ‘Ben de bu vaziyeti çok merak ettim. Çünkü, şöyle bir hâdise yaşandı: Bir müddet evvel, Çanakkale’de, bir çarpışma sırasında esir verdiğimiz iki subay ve beş-altı yaralı askerimiz Türkler tarafından tedavi edilirler. Bu tedavinin yapıldığı yere yakın bir koğuşta da, yaraları iyileşmeye yüz tutmuş Almanlar vardır. Bu Alman askerler, tedavi edilenlerin İngiliz olduğunu anlar anlamaz, hemen saldırırlar. Türk doktorlar ve yardımcıları bunları durduramaz. Ancak bu durumu gören Türk yaralılar, Almanların üzerine yürüyüp onları durdurmuşlar, bizimkileri alıp koğuşlarına geri götürmüşler. Biz, Türklerin can evini yakmak ve yıkmak isterken, onların gösterdiği insanlığa hayret ettim.’ Harbiye Bakanı’nın bu sözleri üzerine, bir başka bakan söz alarak şöyle konuştu: ‘Bu meseleyi hallederse, Kont Leon Ostrog halleder. Müsaade ederseniz ona söz verelim.’ Ben, bunun üzerine dedim ki: ‘Efendim, bu mesele basittir. Biz Avrupalılar savaş sırasında Türkler kadar medenî olamıyoruz. Bu doğrudur. Ancak bu doğrunun çok önemli bir sebebi vardır: Biz Avrupalılar, savaşımlar arasında bir savaş hukuku olduğunu ancak iki asır önce düşündük. Bugüne kadar da bu savaş hukukunu geliştirmeye ve yerleştirmeye çalışıyoruz. Müslümanlık ise, 13 asır evvel, bu hakkı çok yüksek bir şekilde kanunlaştırdı. Türkler, bin seneden beri bu dinî kanunun hükümleri ile seciyeleşmişlerdir.”

Gerçekten daha en başta Bedir Savaşı sırasında birçok müşrik esir alınmıştı. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bunları esir alan sahabilere zimmetleyip “Esirlerinize yediğinizden yedirecek ve onlara çok iyi muamele edeceksiniz.” diye emir buyurmuşlardı. Bu esirlerden birisi diyor ki: “Bizi esir alan sahabî gerçekten bize çok iyi davranıyor, en iyi yiyeceklerden bize veriyordu. Bir gün hepimiz açtık fakat evde sadece bir kişilik yiyecekleri kalmıştı. Onu alıp

bana verdi. Ben de utancımдан onu yanımdaki birisine, (bir esire) verdim. O da başkasına verdi. Böylece yiyecek dolaşıp tekrar benim önüme geldi. Bu durum bana çok tesir etti. İçimdeki buzlar eridi ve Müslüman olmaya karar verdim.”

İslâmî hüküm ve kanunlarda dört kaynaktan birinci kaynak Kur’ân, ikincisi Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) sözlerinden, fiilerinden ve tavırlarından meydana gelen sünnettir. Onun için Efendimiz’in, esirlerle ilgili bu emri, asırlarca kanun ve düstur olmuştur.

Üstad Hazretleri daha sonra Müslümanlar arasındaki tefrikanın ve bölük pörçük olmalarının ne kadar tehlikeli bir durum arz ettiğini anlatıyor.

Eğer insanlar İslâmî cemaat ruhundan uzak; tesânüt, ittifak ve birlikten nasipsiz iseler kendilerini tek başlarına veya küçük gruplar hâlinde soğukta ve yağmurda, ellerinin şemsiyeleri ve kalın giyecekleri ile korumak zorundadırlar. Ama tam bir dayanışma ve birlik şuûruna ulaştıklarında da Cenâb-ı Hak onların üzerine bir kubbe kondurur ve koruma altına alır. O zaman artık şemsiye gibi şeylere ihtiyaçları olmaz. Kur’ân-ı Kerîm’de “(Ey Muhammed) Sana biat edenler, gerçekte Allah’a biat etmektedirler. Allah’ın (kudret) eli, hepsinin ellerinin üstündedir.” (Fetih Sûresi 48/10); hadis-i şeriflerde de “Allah’ın inâyet ve kudreti cemaatle beraberdir.”²²³, “Benim ümmetim dalâlet üzere ittifak etmez.”²²⁴ buyurulmaktadır.

Hoca Efendi bu konuda şöyle demektedir: “Evet bütünleşme, aynı yönde hareket etme ve aynı istikamete yönelme... Bir orkestrada belli bir makama ayak uyduran, o ritme uyan pek çok sanatçının farklı enstrümanlarla ayrı ayrı sesi vermeleri gibi, diğer insanlarla beraber elem duyma, onların sevincini yaşama, aynı anda ‘of çekme, elemleriyle müteellim, neşeleriyle mütelezziz olma; kendi mahrumiyetleri karşısında üzülmenin çok ötesinde bir kardeşinin

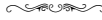
²²³ Tirmizî, *Fiten* 7; İbn Hibbân, *es-Sahîh* 10/438.

²²⁴ et-Taberânî, *el-Mu’cemü’l-kebir* 12/447; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 1/200-201.

mahrumiyeti karşısında ‘Ah keşke ona olmasaydı da bana olsaydı!’ diyebilme... İşte bu, başkalarının mutluluğu ile mutlu olma ruh hâli İslâm’ın Müslümanlardan isteyip beklediği bir vasıftır. Felçli bir uzvun bir mânâda bünyeden kopması, onu kumanda eden beyindeki bir merkezin harap olmasıyla bünyenin genel işleyişinden ayrılması gibi fert de bünye ile bütünleşmeyince toplumun, cemaatin yümün ve bereketinden istifade edemez. **Aslında mümin cemaat, velâyeti temsil eder. Bilhassa bencilliğin ve enâniyetin çok ileri gittiği bir dönemde kutbiyet ve gavsiyeti sâlih müminlerden meydana gelen topluluğun şahs-ı mânevîsi temsil eder.** Her mümin, gönlünde duyduğu intisap ve paylaşma hissine göre o kutbiyet ve gavsiyette pay sahibi olur. Bir topluluğa gavsiyet bahşedilse de bir şahıs, diğer inananlarla aynı duygu ve düşüncede değilse, arkadaşları arasında kendini onlardan herhangi bir insan olarak görmüyorsa; o, şahs-ı mânevîye bahşedilen lütuflardan bir nefer kadar dahi istifade edemez. Her ferdin tek tek, toplumla hakikî mânâda bütünleşmesi, kalbinin diğerleriyle beraber atması, onların heyecanlarını yaşayıp dertleriyle müteallim olması, kendisi aç kalsa da onları doyurma gayreti içinde bulunması lâzımdır. Fertleri bu şekilde birbirine bağlı bir toplulukta her zaman bir gavsiyet olabilir. Çanakkale’de şehit olan yiğitlerin her biri veli olabilirler; ama onlara asıl destan yazdıran şey her birinin kalbî ve ruhî beraberliğinden hâsıl olan şahs-ı mânevî ve o şahs-ı mânevînin velâyetidir. Öyle bir topluluk, belâ ve musibetlere karşı bir paratoner gibidir. Allah Taâlâ, ‘Rabbin, halkı dürüst hareket eden, hem kendi nefislerini, hem de birbirlerini düzeltmeye çalışan diyarları, haksız yere asla helâk etmez.’ (Hûd Sûresi 11/117) buyuruyor. Evet, bir milletin içinde hayır düşünceli, ıslahçı bir topluluk varsa, Allah o karyeyi, o beldeyi, o ülkeyi helâk etmez. Bütünleşmiş, bünyân-ı marsus (yapısı kurşunla sağlamlaştırılmış bina) olmuş; fertleri,

ancak balyozla vurup kırılabilir bir binanın birbirine girmiş parçaları hâline gelmiş bir milleti ve toplumu felâkete uğratmaz. (...) **Milletine hizmet edecek olanlar da bu kollektif şuûra bağlı hareket edenler olacaktır. Allah'ın rahmeti onların arasında; nikmet ve azabı da, dâhi bile olsa, yolu tek başına yürümeye çalışan, kendine yetme duygusuyla başını alıp bir tarafa gidenlerle beraber olacaktır.**"²²⁵

"Sözün özü; her Kur'ân talebesi belli ölçüde inâyet-i ilâhiyeye mazhurdur. Şu kadar var ki, bu inâyetin celbi ve devamı için, hem hususiyle sıdk, emniyet, tebliğ, fetanet ve ismet sıfatlarıyla muttasıf olmak, hem de bilhassa Allah'a teveccüh, esbaba riayet, hizmette temadî ve ittifak arayışı misillü sâlih amellere yapışmak gerekmektedir. Bu hususlara dikkat eden bir Hak eri, iman hizmetinde hiç umulmadık anlarda sürpriz ihsanlara mazhar kılınacak, en olumsuz şartlarda dahi bir gizli el tarafından korunup kollanacak ve zâhiren çok çirkin görünen hâdiselerde bile maddî-mânevî pek büyük muvaffakiyetlere ulaştırılacaktır."²²⁶

Altıncı Vecih

Hayat-ı mâneviye [mânevî, dinî hayat] **ve sıhhat-i ubûdiyet** [kulluğun sağlığı, düzgün işleyişi], **adâvet ve inat ile sarsılır.**

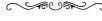
Çünkü vâsıtâ-yı halas [kurtuluş vasıtası] ve vesile-i necat [selâmet, kurtuluş vesilesi] olan ihlâs zâyi olur. Zira tarafgir bir muannid [inatçı], kendi a'mâl-i hayriyesinde [hayırlı işlerinde] hasmına tefevvuk [üstün olmak] ister. Hâlisen livechillâh [sadece Allah rızası için] amele pek de muvaffak olamaz. Hem hüküm ve muamelâtında [karşılıklı ilişkilerinde] tarafgirini tercih eder, adalet edemez. İşte ef'âl [filler, işler] ve

²²⁵ Kırık Testi, 1/106-108.

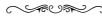
²²⁶ Gülen, M. Fethullah, *Kırık Testi (Kalb İbresi)*, 9/50.

a'mâl-i hayriyenin esasları olan ihlâs ve adalet, husûmet [düşmanlık] ve adâvetle kaybolur.

Şu Altıncı Vecih çok uzundur. Fakat kabiliyet-i makam [yerin elverişli, uygun olması] kısa olduğundan kısa kesiyoruz.

Altıncı Vecih'te, mânevî hayatın ve sağlam kulluğun düşmanlık ve inatla sarsılacağı özetle izah ediliyor. İhlâsı ve Allah rızasını hareketlerine temel ve esas yapmayan bir kişi, kendi tarafında olmayanlara karşı üstünlük ve ayrıcalık ister; hedefi, maksadı Allah rızasından sapar. Eline imkân ve hüküm geçerse, kendi tarafında olanları seçer; artık adaletle iş göremez. Böylece mânevî hayatını ve Allah'a karşı kulluğunu mahvetmiş olur. Boynuna bir sürü insanın hakkını ve hukukunu geçirmiş olur. Sırf kendi tarafını tuttuğu için kabiliyetsiz, niteliksiz, bilgisiz ve beceriksiz insanları mühim yerlere yerleştirir. Bu durumda da koca bir milletin mağduriyet günahını üzerine almış olur. Böyle bir suçun altından kalkmak, teker teker her mağdur için hesap vermek ise hiç kolay olmasa gerektir.

İkinci Mebhas

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ²²⁷

وَكَايُنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ²²⁸

Ey ehl-i iman! Sâbıkan [daha önce], adâvet ne kadar zararlı olduğunu anladın. Hem anla ki; adâvet kadar hayat-ı İslâmiye'ye [İslâmî, dinî hayata] en müdhiş bir maraz-ı muzır [zararlı hastalık] dahi hırstır. Hırs, sebab-i haybettir [istediğine erememe sebebidir] ve illet [hastalık] ve zillettir [küçük düşmedir].. ve mahrumiyet ve sefâleti getirir. Evet, her milletten ziyade hırs ile dünyaya saldıran Yahudi milletin zillet ve sefâleti, bu hükme bir şâhid-i kâtı'dır [kesin şâhiddir].²²⁹

Evet hırs, zîhayat [canlı] âleminde en geniş bir daireden tut, tâ en cüz'î bir ferde kadar sût-i tesirini [kötü etkisini] gösterir. Tevekkül-vâri [tevekküle benzer] taleb-i rızık [rızık isteme] ise, bilâkis medar-ı rahattır [rahatlık sebebidir].. ve her yerde hüsn-ü tesirini [iyi etkisini] gösterir.²³⁰

İşte bir nevi zîhayat ve rızka muhtaç olan meyvedar ağaçlar ve nebâtlar [bitkiler]; tevekkül-vâri [tevekküle benzer], kanaatkârâne

²²⁷ "Bütün mahlûkların rızıklarını veren, kâmil kuvvet ve tam iktidar sahibi olan Allah Teâlâ'dır." (Zâriyât Sûresi 51/58)

²²⁸ "Nice canlı mahlûk var ki rızıklarını kendileri taşıyamazlar. Ama sizi de bütün onları da rızıklandıran Allah'tır." (Ankebût Sûresi 29/60)

²²⁹ Bu hususu ifade eden bazı âyet-i kerîmeler için bkz.: Bakara Sûresi 2/61, 96.

²³⁰ Allah'a (celle celâluhu) hakkıyla tevekkül edenin, sabahleyin yuvasından aç çıkıp akşam karnı tok olarak dönen kuşlar gibi kolayca rızıkına kavuşacağına dair bkz.: Tirmizî, *Zühd* 33; İbn Mâce, *Zühd* 14; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 1/30, 52.

[kanaatkârca, elindeki ile yetinir bir tarzda] yerlerinde durup hırs göstermediklerinden, rızıkları onlara koşup geliyor. Hayvanlardan pek fazla evlât besliyorlar. Hayvanât [hayvanlar] ise, hırs ile rızıkları peşinde koştukları için, pek çok zahmet ve noksaniyet [eksiklik] ile rızıklarını elde edebiliyorlar. Hem hayvanât dairesi içinde zaaf [zayıflık] ve acz [âcizlik] lisan-ı hâliyle [hâl diliyle, davranışların ortaya koyduğu anlamla] tevekkül eden yavruların meşrû [helâl] ve mükemmel ve latîf [hoş, güzel] rızıkları, hazine-i rahmetten verilmesi.. ve hırs ile rızıklarına saldıran canavarların gayr-i meşrû [yasak, haram] ve pek çok zahmet ile kazandıkları nâhoş [hoş olmayan] rızıkları gösteriyor ki: Hırs, sebep-i mahrumiyettir.. tevekkül ve kanaat ise, vesile-i rahmettir [Cenâb-ı Hakk'ın rahmetine nail olma sebebidir].

Hem daire-i insaniye [insanlık dairesi] içinde her milletten ziyade hırs ile dünyaya yapışan ve aşk ile hayat-ı dünyeviyeye [dünya hayatına] bağlanan Yahudi milleti, pek çok zahmet ile kazandığı kendine faydasız az, yalnız hazinedarlık ettiği gayr-i meşrû bir servet-i ribâî [faiz ile kazanılan servet] ile bütün milletlerden yedikleri sille-i zillet ve sefâlet [küçük düşürücü, aşağılayıcı tokat], katl [öldürme] ve ihanet gösteriyor ki: Hırs, maden-i zillet ve hasârettir [küçük düşme ve kaybetme sebebidir].

Hem harîs [hırslı, açgözlü] bir insan, her vakit hasârete [zarara] düştüğüne dair o kadar vâkıalar [olaylar] var ki, *الْحَرِيضُ حَائِبٌ*²³¹ *حَاسِرٌ* darb-ı mesel [atasözü] hükmüne geçmiş, umumun nazarında bir hakikat-i âmme [herkesin kabul ettiği genel gerçek] olarak kabul edilmiştir. Madem öyledir; eğer malı çok seversen, hırs ile değil, belki kanaat ile malı talep et, tâ çok gelsin.

Ehl-i kanaat [elinde bulunan ile yetinen, gözü tok kimseler] ile ehl-i hırs [hırslı, aç gözlü kimseler], iki şahsa benzer ki; büyük bir zâtın divanhânesine [kabul salonuna] giriyorlar. Birisi kalbinden der:

²³¹ “Aşırı hırs gösteren, umduğunu bulamaz ve kaybeder.” (Bkz.: İbn Kays, *Kıra'd-dayf* 4/301; el-Meydânî, *Mecmcu'l-emsâl* 1/214)

“Beni yalnız kabul etsin, dışarıdaki soğuktan kurtulsam bana kâfidir. En aşağıdaki iskemleyi de bana verseler, lütuftur.” İkinci adam güya bir hakkı varmış gibi ve herkes ona hürmet etmeye mecbur imiş gibi mağrurâne [gururlu, kibirli bir tarzda] der ki: “Bana en yukarı iskemleyi vermeli.” O hırs ile girer, gözünü yukarı mevkilere diker, onlara gitmek ister. Fakat divanhâne sahibi onu geri döndürüp aşağı oturtur. Ona teşekkür lâzımken, teşekkürü bedel kalbinden kızıyor. Teşekkür değil, bilâkis hâne sahibini tenkit ediyor. Hâne sahibi de ondan istiskal ediyor [soğuk davranıyor]. Birinci adam, mütevâziâne [alçak gönüllü olarak] giriyor; en aşağıdaki iskemleye oturmak istiyor. Onun o kanaati, divanhâne sahibinin hoşuna gidiyor. “Daha yukarı iskemleye buyurun!” der. O da gittikçe teşekkürâtını [teşekkürlerini] ziyadeleştirir, memnuniyeti tezâyüd eder [artar].

İşte dünya bir divanhâne-i Rahmân’dır [Cenâb-ı Hakk’ın rahmeti ile insanları şükürlerini arz etmeleri için huzuruna kabul ettiği büyük salondur]. Zemin yüzü, bir sofrayı rahmettir [nimet sofrasıdır]. Derecât-ı erzak [türlü türlü rızıklar] ve merâtib-i nimet [çeşit çeşit nimetler] dahi, iskemleler hükmündedir. Hem en cüz’î işlerde de herkes hırsın sû-i tesirini [kötü etkisini] hissedebilir.

Meselâ iki dilenci bir şey istedikleri vakit; hırs ile ilhâh eden [ısrar eden] dilenciden istiskal edip vermemek, diğer sâkin dilenciye merhamet edip vermek, herkes kalbinde hisseder.

Hem meselâ gecede uykun kaçmış, sen yatmak istesen, lâkayt kalsan uykun gelebilir. Eğer hırs ile uyku istesen: “Aman yatayım, aman yatayım.” dersin, bütün bütün uykunu kaçırsın.

Hem meselâ mühim bir netice için birisini hırs ile beklersin; “Aman gelmedi, aman gelmedi.” deyip en nihayet hırs senin sabrını tüketip kalkar gidersen. Bir dakika sonra o adam gelir, fakat beklediğin o mühim netice bozulur.

Şu hâdisâtın [hâdiselerin] sırrı şudur ki: Nasıl ki bir ekmeğin vücûdu; tarla, harman, değirmen, fırına terettüp eder [bağlıdır]. Öyle

de tertib-i eşyada [eşyanın var oluşunda görülen tertipte, düzende] bir teennî-i hikmet [her şeyi yerli yerince, dikkat ederek yapma] vardır.²³² Hırs sebebiyle teennî [dikkat, temkin] ile hareket etmediği için, o tertipli eşyadaki mânevî basamakları mürâat etmez [uymaz, riayet etmez]. Ya atlar, düşer.. veyahut bir basamağı noksan bırakır, maksada çıkmaz.

İşte ey derd-i maîşetle [geçim derdiyle] sersem olmuş ve hırs-ı dünya [dünya ve içindekileri elde etme adına gösterilen hırs] ile sarhoş olmuş kardeşler! Hırs bu kadar muzır ve belâli bir şey olduğu hâlde, nasıl hırs yolunda her zilleti irtikâp [kötü bir fiilde bulunma, yanlış bir şey yapma].. ve haram-helâl demeyip her malı kabul.. ve hayat-ı uhreviyeye [âhîret hayatına] lâzım çok şeyleri feda ediyorsunuz? Hatta erkân-ı İslâmiye'nin [İslâm'ın esaslarının, şartlarının] mühim bir rüknü olan zekâtı, hırs yolunda terk ediyorsunuz? **Hâlbuki zekât, her şahıs için sebab-i bereket²³³ [bereket sebebi] ve dâfi-i beliyâtır [belâları def edendir].²³⁴ Zekâtı vermeyenin her hâlde elinden zekât kadar bir mal çıkacak; ya lüzumsuz yerlere verecektir, ya bir musibet gelip alacaktır.**

Hakikatli bir rüya-yı hayâliyede [misal âleminde görülen bir hadisede], Birinci Harb-i Umumî'nin beşinci senesinde, bir acîp [hayret verici] rüyada benden soruldu:

“Müslümanlara gelen bu açlık, bu zâyiat-ı mâliye [mâlî kayıplar] ve meşakkat-i bedeniye [bedenî zorluklar] nedendir?”

Rüyada demiştim:

²³² “Teennînin ilâhi hikmetten kaynaklandığına dair bkz.: Tirmizî, *Birr* 65; Ebû Ya'la, *el-Müsne'd* 7/247. Ayrıca teennînin, Allah (celle celâluhu) tarafından sevilen önemli vasıflardan olduğuna dair bkz.: Müslim, *İmân* 25, 26; Ebû Dâvûd, *Edeb* 149; Tirmizî, *Birr* 66.

²³³ Zekât ve sadakanın bereket sebebi olduğuna dair bkz.: Bakara Sûresi 2/261; Hadîd Sûresi 57/18; Buhârî, *Zekât* 8, *Tevhîd* 23; Müslim, *Zekât* 63, 64.

²³⁴ Zekât ve sadakanın belâları def ettiğine dair bkz.: el-Aclûnî, *Keşfü'l-hafâ* 2/30; Ayrıca daha geniş bilgi için bkz.: Tirmizî, *Zekât* 28; el-Beyhakî, *Şuabül'imân* 3/245.

“Cenâb-ı Hak, bir kısım maldan onda bir²³⁵(Hâşiye-1) veya bir kısım maldan kırkta bir²³⁶(Hâşiye-2) kendi verdiği malından birisini bizden istedi, tâ bize fukarâların [fakirlerin] dualarını kazandırsın ve kin ve hasetlerini men etsin. Biz hırslımız için tamahkârlık [açgözlülük] edip vermedik. Cenâb-ı Hak, müterâkim [yığılmış] zekâtını kırkta otuz, onda sekizini aldı. Hem her senede yalnız bir ayda yetmiş hikmetli bir açlık bizden istedi. Biz nefsimize acıdık, muvakkat ve lezzetli bir açlığı çekmedik. Cenâb-ı Hak ceza olarak yetmiş cihetle belâlı bir nevi orucu beş sene cebren [zorla] bize tutturdu. Hem yirmi dört saatte birtek saati, hoş ve ulvî, nurâni ve faydalı bir nevi tâlimât-ı rabbâniyeyi [Cenab-ı Hakk’ın “rabb” sıfatından gelen emirlerini] bizden istedi. Biz tembellik edip, o namazı ve niyazı yerine getirmedik. O tek saati, diğer saatlere katarak zâyî ettik. Cenâb-ı Hak onun keffareti [affının karşılığı] olarak, beş sene tâlim ve tâlimat ve koşturmakla bize bir nevi namaz kıldırdı.” demiştim.

Sonra ayıldım, düşündüm, anladım ki; o rüya-yı hayâlîyede pek mühim bir hakikat vardır. Yirmi Beşinci Söz’de, medeniyetle hükm-ü Kur’ân’ı [Kur’ân’ın hükmünü] muvâzene [tartma, ölçme] bahsinde isbat ve beyan edildiği üzere; beşerin hayat-ı içtimâisinde [sosyal hayatında] bütün ahlâksızlığın ve bütün ihtilâlâtın [ihtilâllerin] menşei [kaynağı] iki kelimedir:

235 (Hâşiye-1) Yani her sene taze verdiği buğday gibi mallardan onda bir.*1

*1 Nehir ve yağmur sularının suladığı şeylerden zekât olarak öşür (onda bir) alınacağını beyan eden hadis için bkz.: Buhârî, *Zekât* 55; Müslim, *Zekât* 7; Tirmizî, *Zekât* 14; Ebû Dâvûd, *Zekât* 12; Nesâî, *Zekât* 25; İbn Mâce, *Zekât* 17; Muvatta, *zekât* 33.

236 (Hâşiye-2) Yani eskiden verdiği kırktan ki, her senede galiben [çoğunlukla] ve lâakal [en az] ribh-i ticarî*1 [ticarî kâr] ve nesl-i hayvanî*2 [hayvan nesli] cihetiyle o kırktan taze olarak on adet verir.

*1 Ticaret mallarından kırkta bir oranında zekât alınacağına dair bkz.: Muhammed İbnü'l-Hasan eş-Şeybânî, *el-Mebsût* 2/97-98; el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi'* 2/20-28; İbnü'l-Hümâm, *Şerhu Fethu'l-kadir* 2/214.

*2 Hayvanların cinsine ve sayısına göre değişen zekât oranlarıyla ilgili bkz.: İbnü'l-Hasan eş-Şeybânî, *el-Mebsût* 2/1-4; el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi'* 2/28-35; İbnü'l-Hümâm, *Şerhu Fethu'l-kadir* 2/171-185.

Birisi: “Ben tok olduktan sonra, başkası açlıktan ölse bana ne!”

İkincisi: “Sen çalış, ben yiyeyim.”

Bu iki kelimeyi de idâme eden [devam ettiren], cereyân-ı ribâ [faiz alış verişi] ve terk-i zekâtı [zekâtı terk etmektir]. Bu iki müdhiş maraz-ı içtimâîyi [sosyal hastalığı] tedavi edecek tek çare, zekâtın bir düstur-u umumî [genel prensip] suretinde icrâsiyla, vücûb-u zekât²³⁷ [zekâtın farz kılınması] ve hurmet-i ribâdır [faizin haram kılınmasıdır].²³⁸ Hem değil yalnız eşhastâ [şahıslarda] ve hususî cemaatlerde, belki umum nev-i beşerin [insan türünün] saadet-i hayatı [hayat mutluluğu] için en mühim bir rükün, belki devam-ı hayat-ı insaniye [insanca yaşamının devamı] için en mühim bir direk, zekâttır. Çünkü beşerde, havas ve avâm iki tabaka var. Havastan [ileri gelenlerden] avâma [genel halk kitlesine] merhamet ve ihsan [iyilik] ve avâmdan havassa karşı hürmet ve itaati temin edecek, zekâttır.

Yoksa yukarıdan avâmın başına zulüm ve tahakküm [zorla baskı altına alma, boyun eğdirme] iner, avâmdan zenginlere karşı kin ve isyan çıkar. İki tabaka-yı beşer [sosyal sınıf] daimî bir mücadele-i mânevîyede [mânevî çekişmede], bir keşmekeş-i ihtilâfta [ihtilâf karmaşasında] bulunur. Gele gele tâ Rusya’da olduğu gibi, sa’y [çalışma] ve sermaye mücadelesi suretinde boğuşmaya başlar.

Ey ehl-i kerem ve vicdan [vicdan sahibi, şerefli, asil kimseler] ve ey ehl-i sehâvet ve ihsan [iyilik sever cömert kimseler]! İhsanlar, zekât nâmına olmazsa üç zararı var. Bazan de faydasız gider. Çünkü Allah nâmına vermediğin için:

Mânen minnet ediyorsun, bîçare [çaresiz] fakiri minnet esareti altında bırakıyorsun.²³⁹

²³⁷ Zekâtın farz olduğunu bildiren âyetler için bkz.: Bakara Sûresi 2/43, 83, 110, 277; Nisâ Sûresi 4/77; Tevbe Sûresi 9/5, 11; Hac Sûresi 22/41, 78;...

²³⁸ Fâizin haram olduğunu bildiren âyetler için bkz.: Bakara Sûresi 2/275, 276; Âl-i İmran Sûresi 3/130.

²³⁹ Yaptığı ihsanları başa kakanların, verdikleri sadakaların boşa gideceğini, minnet etmeyenler için ise Allah katında mükâfatlar olduğunu ifade eden âyet ve hadisler için bkz.: Bakara Sûresi 2/262-264; Müslim, *İmân* 171; Tirmizî, *Büyû’* 5; Ebû Dâvûd, *Libâs* 25.

Hem makbul olan duasından mahrum kalıyorsun.

Hem hakikaten Cenâb-ı Hakk'ın malını ibâdına [kullarına] vermek için bir tevziât memuru [dağıtım memuru] olduğun hâlde, kendini sahib-i mal [mal sahibi] zannedip bir küfrân-ı nimet [nankörlük] ediyorsun.

Eğer zekât nâmına versen:

Cenâb-ı Hak nâmına verdiğin için bir sevap kazanıyorsun.

Bir şükran-ı nimet [nimete karşı şükür] gösteriyorsun.

O muhtaç adam dahi sana tabasbus etmeye [yaltaklanmaya] mecbur olmadığı için, izzet-i nefsi [haysiyeti, onuru] kırılmaz.. ve duası senin hakkında makbul olur.

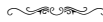
Evet zekât kadar, belki daha ziyade nâfile ve ihsan, yahut sâir suretlerde verip riya ve şöhet gibi, minnet ve tezlil [küçük düşürme, onuru kırma] gibi zararları kazanmak nerede?..

Zekât nâmına o iyilikleri yapıp, hem farzı eda etmek [yerine getirmek]; hem sevabı, hem ihlâsı, hem makbul bir duayı kazanmak nerede?..

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ²⁴⁰

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي قَالَ: الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَيْتَانِ الْمَرْصُوصِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا، وَقَالَ: الْقِنَاعَةُ كَنْزٌ لَا يَفْنَى، وَعَلَى إِلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ، آمِينَ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

رَبِّ الْعَالَمِينَ²⁴¹

²⁴⁰ “Sübhanısın yâ Rab! Sen'in bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan Sen'sin.” (Bakara Sûresi 2/32)

²⁴¹ “Allah'ım! Mümin, diğer mümin için birbirini perçinleyen duvar gibidir.”¹ ve “Kanaat, bitip-tükenme bilmeyen bir hazinedir.”² buyuran Efendimiz Hazreti Muhammed'e, O'nun âl ve ashabının hepsine salât ve selâm eyle, âmin!.. Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.”

¹ Buhârî, *Salât* 88; Müslim, *Birr* 65; Tirmizî, *Birr* 18.

² et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 7/84; el-Beyhakî, *ez-Zühhd* 2/88.

İkinci Mebhas'te, hırs ve rızık üzerinde durulmuş. Burada Üstad Hazretleri hırsın da düşmanlık duygusu gibi İslâmî hayat için son derece zararlı olduğunu söylüyor. O, Eski Said döneminde yazdığı Lemaât isimli eserinde şöyle diyor:

“Hırs, Haybet (mahrumiyet) Sebebidir.

Hırs, haybeti getirir, acûliyet (acelecilik) hüsrânı (zararı). Zira ki, fitratta var mürettep (tertipli) basamaklar. Sıra ve tertibe uygun riayet ve tatbik-i hareket etmediğinden hırslı insan, çoğu defa muvaffak olmaz. Tatbik etse de onun yapma bir tertibi ve himmet merdiveni var. Bir basamak mikdarı fitrî seyrinden kısa olduğundan, bir ümitsizliğe düşüp gaflet bastuktan sonra kapı açılır. Rahmet verir nimeti.

Herkesin başından geçmiş, buna benzer bir şeyler. Allah, kalbin bâtını (içini), iman ve mârifeti, tecelli-i muhabbeti, aşk ve şuhudu için yaratmış. Nazik yapmış. O nazenin (kalbin) gaybı (iç yüzü), Samed (Her şey O'na muhtaç, O, hiçbir şeye muhtaç olmayan, Allah) aynasıdır; o kalbe put giremez. Girse o aynayı kırar o taştan putun ağırlığı...

Allah, kalbin zahrını (hâfizayı) diğer şeyler için muntazam bir mahzen yapmış... O cinayetkâr hırs, o nazik kalbi deler, ona verir zahmeti. Putları içine izinsiz sokar. Allah ondan darılır. Maksudının aksi ile ceza veriyor.

Siyaset fikirlerini, İslâm akaidinin mâsum harîmine, tam yerlerine kadar ulaştıran herifler (bu yaptıkları) hizmetle şan ve şeref aldılar, belki kötülük ve şenaat ve zemme maruz kaldılar.

Nefsânî aşklardaki felâket ve haybetler, bu sırdandır elbette. Mecâzî âşıkların bütün bu divanları, birer mâtem feryadı, birer zulüm fizârı, bir zillet vâveylası... Zira ekser mâşuklar, zâlim olurlar. O nevi aşkları, tahkir ederler. Merhamet etmezler. Zira kalbin bâtını (içi) ile bu nevi mecâzî aşk, fitrata karşı bir tahkir, bir nevi istihza olur; incitiyor fitratı... Fitrat, fitrî olmayan her şeyi tezyif eder, hem de tahkir eder; tahkiri îmâ eden böyle bir hürmet tarzını...

Bu hırsın düsturuna; iki cüz'î numûne; girmiş hiss-i umuma: Biri, uyku merakı... Uykuyu dahi uçurur, kaçıır... Öbürü, hırslı dilenci... Sadakayı kaçıır... Sende bir uyuyamama hastalığı var, gece kalben uykuyu merak edersen geri kalan zamanı da kaçıır, uyanık kalırsın. İki dilenci... Biri ısrarlı ve ihtiraslıdır...Biri (ikincisi) müstağni ve çekingen; kanaat sırrı var... İkincisine vermeyi çok istiyorsun... İşte fitratın tedibi (verdiği ceza ve karşılık). Bunun gibi çok numûneler var; î mâ ederler, şu keskin kanunun genişliğine...²⁴²

Üstad Hazretleri rızık meselesini Lemaât'ta da ele almıştır:

“İnsanların Rahatı, İrade ve İktidar ile Ters Orantılıdır. Rızık Yoğunlaşmış Genişçe Bir Cesettir.

Ey pürşer beşer (insan)! Sendeki iktidar ve irade, açlık ve zahmete sebep ve kaynaktır. Rızıkın sebebi, zaaf ve âcizliktir.

Bir zaman, bir hayvanı gördüm; bîçare bir deri bir kemik yavrular meydana getirdi. Muktedir vâlide, bir kemik bulmazdı. Âciz yavrulara, sekiz musluğunda, akar bir latîf rızık geldi, beslettirdi. Kudretten gıdalı bir madde verildi. O zaman, ana karnında sakin-di, çok zayıf, çok âcizdi. Rızık da çok güzel, çok mükemmeldi... Dünyaya gelince âciz ve zayıftı. Rızık da kâmil-di, güzeldi. Bir parça büyüyünce, irade kazandı. Zahmete de çattı. İktidarı olmayınca ana-babasının şefkati yardımcı verildi. (Artık) irade-iktidar beraber geldiği zaman, ipi boğazına dolandı. (...) Hayatın ikidir cesedi. Birisi muhassal (hâsıl olmuş şu beden)... Diğeri münteşir (yeryüzünde dağınık vaziyetteki rızık)...

Rızık ile hayatın ikisi ikizdir; ilâhî kudretin nazarında... Kıymetleri de bir olur. Her şeyi yokluktan çıkararak kudrettir. Birinci cesedi nazmedip giydiren kaderdir. İnâyet topluyor rızıkını. Yeryüzünde yaygın vaziyetteki cesedi (rızık) yığarak sevk eder, besler. Yalnız bir fark var: Hayat, mazbut ve meydana gelmiş olduğu için bir anda

²⁴² Âsâr-ı Bediyye, Lemaât, s.601-602.

görünür, canlı cesedi. Rızık ise tedricîdir, yayılmış vaziyette olduğu için vesvese verdirir.²⁴³

Üstad Hazretleri'nin ifadelerini şöyle anlıyorum: Meselâ bizim şu anda muvazzaf bir ordumuz var. Bu “muhassal, mazbut” yani ortada göz önümüzde olan canlı cesede benziyor. Bir de bir sene sonra askere alınacaklar var. Bunlar ülkenin her tarafında yaygın vaziyette ve şu anda sivil işlerle meşguller. Ama askerlik şubelerinde dosyaları tutulmuş ve ne zaman nerede askere alınıp muvazzaf hâle gelecekleri belli... Bu da münteşir, yaygın rızka benziyor. Ülkemizin belki dünyanın her tarafında bulunuyorlar. Ama ortada olmadıkları için, insanlarda “Acaba rızığımız gelir mi? Aç kalır mıyız?” şeklindeki vesveselerin sebebi budur.

---

243 Âsâr-ı Bediiyye, Lemaât, s.554-555.

Hâtime

Gıybet Hakkındadır

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ²⁴⁴ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ²⁴⁵

Yirmi Beşinci Söz'ün Birinci Şûlesi'nin Birinci Şuâ'nının Beşinci Noktası'nın makam-ı zem ve zecrin [yerme ve sakındırma üslûbunun kullanıldığı yerin] misallerinden olan bir tek âyetin, mu'cizâne [mu'cizeli bir şekilde] altı tarzda gıybetten tenfir etmesi [nefret ettirmesi]; Kur'ân'ın nazarında gıybet ne kadar şenî [çirkin, iğrenç] bir şey olduğunu tamamıyla gösterdiğinden, başka beyana ihtiyaç bırakmamış. Evet Kur'ân'ın beyanından sonra beyan olamaz, ihtiyaç da yoktur.

İşte ²⁴⁶أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا? âyetinde altı derece zemi, zemmeder [insanları bazı hatalarından ötürü ayıplamayı, kınamayı ayıplar]. Gıybetten altı mertebe şiddetle zecreder [men eder]. Şu âyet bilfiil [gerçekten] gıybet edenlere müteveccih [yönelmiş] olduğu vakit, mânâsı gelecek tarzda oluyor. Şöyle ki:

Mâlûmdur; âyetin başındaki hemze, sormak (âyâ) [acaba, mümkün mü] mânâsındadır. O sormak mânâsı, su gibi âyetin bütün kelimelerine girer. Her kelimedede bir hükm-ü zımnî [dolaylı, üstü kapalı hüküm] var, işte:

Birincisi, hemze ile der: “Âyâ, sual ve cevap mahalli olan *aklınız* yok mu ki, bu derece çirkin bir şeyi anlamıyor?”

²⁴⁴ Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

²⁴⁵ “Hiçbir şey yoktur ki, O'nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın.” (İsrâ Sûresi 17/44)

²⁴⁶ “Hiç sizden biriniz ölmüş kardeşinin cesedini dişlemekten hoşlanır mı?” (Hucurât Sûresi 49/12)

İkincisi, يُحِبُّ lafzıyla der: “Âyâ, sevmek ve nefret etmek mahalli olan *kalbiniz* bozulmuş mu ki, en menfur [nefret edilen, iğrenilen] bir işi sever?”

Üçüncüsü, أَحَدُكُمْ kelimesiyle der: “Cemaatten hayatını alan *hayat-ı içtimâiye ve medeniyetiniz* [çağdaş sosyal hayatınız] ne olmuş ki, böyle hayatınızı zehirleyen bir ameli kabul eder?”

Dördüncüsü, أَنْ يَأْكُلَ لَحْمٍ kelâmıyla der: “*İnsaniyetiniz* ne olmuş ki böyle canavarcasına arkadaşınızı diş ile parçalamayı yapıyorsunuz?”

Beşincisi, أَخِيهِ kelimesiyle der: “Hiç *rikkat-i cinsiyeniz* [insan olmaktan kaynaklanan acıma duygunuz], hiç *sıla-yı rahminiz* [yakınları ziyaret etmeniz, ihtiyaçlarını gözetmeniz] yok mu ki, böyle çok cihetlerle kardeşiniz olan bir mazlumun şahs-ı mânevîsini [hükmi şahsiyetini] insafsızca dişliyorsunuz? Ve hiç aklınız yok mu ki kendi âzânızı [uzuvlarınızı, organlarınızı] kendi dişinizle divane gibi ısıyorsunuz?”

Altıncısı, مَنِيًّا kelâmıyla der: “*Vicdanınız* nerede? *Fitratınız* [tabiatınız, yaratılışınız] bozulmuş mu ki, en muhterem bir hâlde bir kardeşinize karşı, etini yemek gibi en müstekreh [çirkin, iğrenç] bir işi yapıyorsunuz?”

Demek şu âyetin ifadesiyle ve kelimelerin ayrı ayrı delâletiyle **zem ve gıybet, aklen ve kalben ve insaniyeten ve vicdanen ve fitraten ve milliyeten mezmumdur** [ayıplanmıştır]. İşte bak nasıl şu âyet, icâz-kârâne [oldukça kısa ve özlü bir şekilde] altı mertebe zemmetmekle [ayıplamayı, kınamayı ayıplamakla], icâz-kârâne [mu’cizeli bir şekilde] altı derece o cürümden zecreder.

Gıybet, ehl-i adâvet ve haset ve inadin [insanlara karşı düşmanca davranan kıskanç ve inatçı kimselerin] en çok istîmâl ettikleri [kullandıkları] alçak bir silâhtır. İzzet-i nefis [haysiyet, onur] sahibi, bu pis silâha tenezzül edip istîmâl etmez. Nasıl meşhur bir zât demiş:

أَكْبَرُ نَفْسِي عَنْ جَزَاءٍ لِعِيَّةٍ وَكُلُّ اغْتِيَابٍ جُهْدٌ مَنْ لَا لَهُ جُهْدٌ²⁴⁷

Yani: “Düşmanıma gıybetle ceza vermekten nefsimi yüksek tutuyorum ve tenezzül etmiyorum. Çünkü gıybet, zayıf ve zelil ve aşağıların silâhıdır.”

Gıybet odur ki: Gıybet edilen adam hâzır olsa idi ve işitse idi, kerahet edip [iğrenip, tiksiniş] darılacaktı. Eğer doğru dese, zâten gıybetir. Eğer yalan dese; hem gıybet, hem iftiradır. İki katlı çirkin bir günahdır.²⁴⁸

Gıybet, mahsus birkaç maddede caiz olabilir.²⁴⁹

Birisi: Şekvâ [şikâyet] suretinde bir vazifedar [vazifeli, görevli] adama der, tâ yardım edip o münkeri [suçu], o kabahati ondan izâle etsin ve hakkını ondan alsın.

Birisi de: Bir adam onunla teşrik-i mesâi etmek [iş birliği, birlikte çalışmak] ister. Senin ile meşveret eder [fikir danışır]. Sen de sırf maslahat [fayda, menfaat] için garazsız [kötü kasıtsız] olarak, meşveretin hakkını eda etmek için²⁵⁰ desen: “Onun ile teşrik-i mesâi etme. Çünkü zarar göreceksin.”

Birisi de: Maksadı, tahkir [hakaret etme, küçük düşürme] ve teşhir [göz önüne serme] değil; belki maksadı, tarif ve tanıtırmak için dese: “O topal ve serseri adam filân yere gitti.”

Birisi de: O gıybet edilen adam fâsık-ı mütecâhirdir [açıktan açığa kimseden sıkılmadan günah işleyendir]. Yani fenalıktan sıkılmıyor, belki işlediği seyyiâtla [günahlarla] iftihar ediyor, zulmü ile telezzüz ediyor [zevk alıyor], sıkılmayarak âşikâre bir surette işliyor.²⁵¹

²⁴⁷ Nâsîf el-Yâzicî, *Şerhu Dîvân el-Mütenebbî* 1/429.

²⁴⁸ Bkz.: Müslim, *Birr* 70; Tirmizî, *Birr* 23; Ebû Dâvûd, *Edeb* 35.

²⁴⁹ en-Nevevî, *el-Ezkâr* s.360-362, 366.

²⁵⁰ Müslüman kardeşiyle ilgili kendisine fikir danışılan şahsın, bu istişarenin hakkını vermesi gerektiğine dair bkz.: İbn Mâce, *Edeb* 37; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 3/418-419, 4/259; et-Tayâlisî, *el-Müsned* s.185.

²⁵¹ Utanma duygusu kalmamış açıktan günah işleyen kimsenin arkasından konuşmanın, gıybet olmayacağına dair bkz.: el-Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ* 10/210; el-Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb* 1/263.

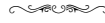
İşte bu mahsus maddelerde garazsız ve sırf hak ve maslahat için gıybet caiz olabilir. Yoksa gıybet, nasıl ateş odunu yer bitirir; gıybet dahi a'mâl-i sâlihâyı [sâlih amelleri] yer bitirir.

Eğer gıybet etti veyahut isteyerek dinledi;²⁵² o vakit

²⁵³ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِمَنْ اَعْتَبْنَا demeli, sonra gıybet edilen adama ne vakit rast gelse, “Beni helâl et.” demeli!..

²⁵⁴ اَلْبَاقِي هُوَ اَلْبَاقِي

Saîd Nursî

Üstad Hazretleri gıybet hakkında yazdığı Hâtîme’de aklen, kalben, insaniyeten, vicdanen fitraten ve milliyeten gıybet etmenin kötü bir şey olduğunu izah etmiştir.

Hocaefendi, bir sohbetinde “Hatice Ninem ölüyor, sonra kendisine gelince diyor ki: ‘Ölmüşüm... İki melek geldi, dilimin derisini yüzdüler. Bana, günahkâr dilinin derisini yüzdük, dediler.’ Ninenin anlattıkları ürpertici... Zannediyorum bazan galiz konuşuyordu.” diyor. Böyle dindar bir hanım için bile durum bu ise, bizim çok düşünmemiz gerekiyor..

Konya’da bulunduğum dönemde, Sadeddin Başer Ağabey’in tanıştırdığı Seyyid Gıyaseddin Bey vardı. Sonradan öğrendiğime göre Allah rahmet eylesin bir trafik kazasında vefat etmiş. Cömert birisiydi. Kimsesizlere yetimlere yardım ederdi. Besicilik yapıyordu. Sakatat satışı yaptığı dükkânına bazan uğurdık. Hemen bir

²⁵² Peygamber Efendimiz’in gıybet dinlemeyi yasakladığına dair bkz.: el-Heysemî, *Mecmeu’z-zevâid* 8/91; Hatîb el-Bağdâdî, *Târîhu Bağdâd* 8/225. Ayrıca bir kardeşinin arkasından konuşulmasına müsaade etmeyen kimseyi Allah’ın cehennemden koruyacağına dair bkz.: Tirmizî, *Birr* 20; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 6/449.

²⁵³ “Allah’ım! Bizi ve gıybetini yapmış olduğumuz kimseleri bağışla.” Buradaki hususu değişik şekilde ifade eden “Kim, mümin kardeşinin gıybetini yapar da, sonra o kardeşi için Cenâb-ı Hakk’a istiğfarda bulunursa onun bu tavrı, yaptığı gıybeti keffaret olur.” anlamındaki hadis için bkz.: Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-evliyâ* 3/254; el-Beyhakî, *Şuabü’l-imân* 5/317.

²⁵⁴ “Kendinden başka her şeyin fânî olduğu gerçektir Bâkî, Allah’tır.”

şeyler ısmarlardı. Bir-iki defa ziyaretimize gelmişti. Sohbetlerimize katılmıyordu. Biraz ısrar edince “Gelmek istemiyorum. Çünkü biz daha önce çok iyi bir grup idik. Ama sonradan ne olduysa, biz gıybet girdabına kapıldık. O dindar, o ihlâslı insanlar tamamen değişti. Çokları hiç tahmin etmediğim günahlara düştü. Şimdi benim hiç olmazsa bir namazım var. Yine böyle bir şeyin içine düşerim, diye korkuyorum. Kusura bakmayın onun için yanınıza gelmek istemiyorum.” demişti.

Bu hususta Üstad Hazretleri’nin Kastamonu Lâhikası’nda yazdığı mektuplardan bazılarını tarafımdan yapılan izahlarla beraber aktarmak istiyorum. Yüz sekizinci mektupta gıybetle ilgili âyet ele alınarak o günlere bakan gaybî ihbar ifade ediliyor:

108. Mektup

بِسْمِہِ سُبْحَانَهُ

Kardeşlerim!

Kur’ân’ın birtek âyetinin birtek işareti, ihbar-ı gayp [gayptan verilen haber] nev’inden bir lem’a-yı i’câziyeyi [Kur’ân’ın sahip olduğu mu’cizenin parıltısı] tevafuluk [birbirine denk gelme] suretiyle gösterdiğini mânevî bir ihtarla gördüm.

²⁵⁵ أَيْحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا bu âyet-i kerîmenin makam-ı cifrîsi [cifir hesabına göre değerini] –şedde ve tenvin sayılmazsa– bin üç yüz elli bir; مَيْتًا ’in aslı مَيِّتًا olmasından bin üç yüz altmış bir ederek; bu tarihte umûr-u azîmeden [büyük işlerden] bir dehşetli gıybeti, bu âyetin mânâ-yı işârî [işaret ettiği mânâ] külliyyetinde [bütünlüğünde] dahil ediyor. Umûr-u azîmeden böyle bir acîp gıybet, aynı tarihte aynı senede vukua geldi. Şöyle ki:

On sekiz sene müddetinde sünnet-i seniyyeyi muhafaza için başına şapka koymadığından on sekiz senedir haps-i münferit [tek kişilik

²⁵⁵ “Hiç sizden biriniz ölmüş kardeşinin cesedini dişlemekten hoşlanır mı?” (Hucurât Süresi 49/12)

hücre hapsi] hükmünde ihtilâttan [halkın arasına karışmadan] men ve yalnız bir odada hayatını geçirmeye mecbur edilen ve hususî ibadetgâhında ezan-ı Muhammedî okuyup²⁵⁶ اللَّهُ أَكْبَرُ dediğinden ve²⁵⁷ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ hakikatini güneş gibi gösterdiğinden yüz arkadaşıyla taht-ı tevkife alınan [tutuklanan] ve mahkûm edilen bir adamı, yüzer emâre ve karînelere istinâden inâyet-i ilâhiyeden geldiğine kat'î bir kanaatle îşarât-ı Kur'âniye'den [Kur'an'a ait işaretlerden] bir müjdeyi hem kendine, hem musibettede arkadaşlarına bir tesellî niyetiyle beyan ettiği için onu gıybet ve galiz tâbirâtla teşhir etmek.. ve onun dersleriyle imanlarını kurtaran mâsum şâkirtlerini ondan tenfir edip [nefret ettirip] şüpheler vermek.. güya ortalıkta medar-ı inkâr [inkâr sebebi] hiçbir şey yok ve hiçbir münkerâtı [suçları] ve cinâyeti görmüyor gibi, yalnız o bîçarenin mevhum [vehim, hayal ürünü] bir hatasını, sekiz senede seksen müdakkiklerin [dikkatlıların] nazarında saklanan ve sathî ve inâdî nazarına göre bir içtihadî yanlışını görüyor zannıyla galiz tâbirler ile zemetmek [kınamak]; elbette bu asırda, bu memlekette Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın kasten îşaretine medar [sebeup] olabilir azîm [büyük] bir hâdisedir. Bence, Kur'an'ın nasıl ki her sûre ve bazan bir âyet ve bazan bir kelime bir mu'cize olur; öyle de bu âyetin tek bir îşareti, ihbar-ı gayp nev'inden bir lem'a-yı i'câzîyedir. Bu âyetin bu îşareti, bu asırda Risale-i Nur şâkirtlerinin hakkındaki gıybet baktığına üç emâre var.

Birincisi: Birinci Şuâ olan İşarât-ı Kur'âniye Risalesi'nde, Risale-i Nur'a ve tercümanına da îşaret eden beşinci âyet olan

أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ²⁵⁸

²⁵⁶ “Yegâne büyük, Allah'tır.”

²⁵⁷ “Allah'tan başka ilâh yoktur.” (Sâffât Sûresi 37/35; Muhammed Sûresi 47/19)

²⁵⁸ “(Mânec) ölü iken kendisini dirilttiğimiz ve insanlar arasında yürümesi için kendisine bir ışık (iman nuru) verdiğimiz kişi, (hiç karanlıklarda kalıp çıkamayan kimse gibi olur mu?)” (En'âm Sûresi 6/122)

gayet kuvvetli karînelerle [belirtilerle] مَيْتًا kelime-i kudsiyesi [mukaddes kelimesi], cifir ve ebced hesabıyla ve üç cihet mânâsıyla Said Nursî'ye tevafuk etmesidir.

İkinci Emâre: الخ ... الخ أَيَحِبُّ أَحَدُكُمْ ... الخ [cifir ve ebced hesabına göre değerini] bin üç yüz altmış bir etmesidir ki aynı tarihte o acîp hâdise oldu.

Üçüncü Emâre: .....

İhtiyârım [iradem] haricinde, beş vecihle zemmi zemmeden [ayıplamay, kınamayı ayıplayan] ve mu'cizâne, gıybetten altı cihetle zecreden [yasaklayan] أَيَحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا [belli bir şekilde girdi]. Mânen “Bana bak!” dedi. Ben de baktım, birden tesbihat içinde gördüm ki; bin üç yüz elli birden tâ bin üç yüz altmış bir tarihini gösterdi. Hâlimize baktım; perde altında elli birden tâ altmış bire kadar Risale-i Nur medet beklediği İstanbul âfâkında, perde altında bir nevi taarruz bulunmuş ve altmış birde birden patlamasıdır.

Tahlil: خ ت bin; م م م م yüz; ك ل ل ل yüz; üçüncü ن م م yüz; د ح ح ح ح otuz; dördüncü ي on; beş ا bir ه ile beraber on; âhirdeki “tenvin” vakfen “elif” olduğu için yekûnu bin üç yüz elli bir. مَيْتًا aslı “yâ-yı müşeddede” olduğundan bin üç yüz altmış bir eder. (Hâşiyec)

Hâşiyec: Bu âyet, bizi şiddetle gıybetten men ettiğinden bizi gıybet edenleri unutmamız, medar-ı gıybet [gıybet sebebi] etmemeliyiz. İnşâallah daha tekerrür etmeyecek [tekrarlanmayacak]...”²⁵⁹

Merhum Ahmet Fevzi Kul Ağabey, أَحَدُكُمْ kelimesinden gıybet eden şahsı deşifre etmek için bir gayret göstermiştir. Fakat meselenin mesuliyeti ve benzetmenin biraz zorlama görülmesi, bunu yazılı hâle getirmeyi engellemiştir zannediyorum.

Yüz dokuzuncu mektupta gıybet olayında kaderin adaletinin hikmeti anlatılıyor:

²⁵⁹ Kastamonu Lâhikası, s.161 (108. Mektup).

“109. Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ²⁶⁰ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ²⁶¹

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ بَعْدَ حُرُوفِ رَسَائِلِ الثُّورِ الْمَقْرُوءَةِ
وَالْمَكْتُوبَةِ²⁶²

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Size Üç Nokta'yı beyan etmeye kalbde bir ihtiyaç oldu:

Birincisi: “Bir hâdisede hem insan eli, hem kader müdahalesi olduğundan, insan, zâhirî sebebe bakıp, bazan haksız hükmedip zulmeder. Kader, o musibetin gizli sebebine baktığı için adalet eder.” diye Risale-i Nur'da bir kaide-i esasiyedir [esas prensiptir].

Hem, şimdiye kadar Risale-i Nur'un başına gelen hâdiselerde bir dest-i inâyet [yardım eli], bir vech-i rahmet [rahmet yönü] bulunduğu tecrübelerle sabittir.

Bu iki cihette kalbden bir sual çıktı. “Acaba Nur hakkındaki bu yeni İstanbul hâdisesinde vech-i adalet ve rahmet [adalet ve rahmet yönü] nedir?”

Hatra böyle bir cevap geldi ki:

Risale-i Nur'a, ehl-i ilim ve ehl-i dikkati ciddiyetle bakmaya ve tedkik etmeye sevk etti. Elbette Risale-i Nur'u tedkik eden bir âlim, insafı varsa taraftar olur. Ve Risale-i Nur, ulemâ dairesinde ve İstanbul âfâkında tezâhür edecek. İşte vech-i rahmet ve inâyet.

Amma, kader-i ilâhînin [Cenâb-ı Hakk'ın takdirinin] vech-i adaleti şudur ki:

²⁶⁰ “O yüce Zât'ın adıyla.”

²⁶¹ “Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin.” (İsrâ Sûresi 17/44)

²⁶² Risale-i Nurlar'ın yazılan ve okunan harfleri adedince Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

Risale-i Nur'un hakikatiyle ve şâkirtlerinin şahs-ı mânevîsiyle tezâhür eden fevkalâde imanî hizmetlerin ehemmiyetli bir kısmını bîçare tercümanına vermek.. ve ehl-i dünya ve ehl-i siyaset ve avâmın nazarında birinci derece ve hakikat nazarında imana nisbeten ancak onuncu derecede bulunan siyaset-i İslâmiye ve hayat-ı içtimâiye-i ümmete [Müslümanların sosyal hayatına] dair hizmeti, kâinatta en büyük mesele ve vazife ve hizmet olan hakâik-i imaniyenin [iman hakikatlerinin] çalışmasına râcih [tercih edilen] gör-düklerinden o tercümana karşı arkadaşlarının pek ziyade hüsn-ü zanları [olumlu düşünceleri] ehl-i siyasete inkılâpçı bir siyaset-i İslâmiye fikrini vermek cihetinde, Risale-i Nur'a karşı hayat-ı içtimâiye noktasında cephe almak ve fütûhâtına [açılımlarına, zaferlerine] mâni olmak pek kuvvetli ihtimali vardı. Bunda hem hata, hem zarar büyüktür.

Kader-i ilâhî, bu yanlış tashih etmek ve o ihtimali izale etmek ve öyle ümit besleyenlerin ümitlerini tâdil etmek [düzeltmek] için, en ziyade öyle cihetlerde yardım ve iltihaka koşacak olan ulemâdan ve sâdâtтан [seyyidlerden] ve meşâyihden [şeyhlerden] ve ahbaptan ve hemşehriden birisini muâriz [muhalif] çıkardı, o ifratı tâdil edip adalet etti. “Size, kâinatın en büyük meselesi olan iman hizmeti yeter.” diye bizi merhametkârâne o hâdiseye mahkûm eyledi. Sonra lillâhilhamd [Allah'a hamdolsun ki] o muârizı susturdu, o ateşi söndürdü. Fakat münafıklar, söndürmemek için çalışıyorlar.

İkinci Nokta: Bu dehşetli ihtikârdan [ihtiyaç mallarını toplayarak darlık zamanında satmadan, karaborsacılıktan] çıkan kaht ve galâ [kıtlık ve pahalılık] ve açlık ve zaruret, yaşamak damarını şiddetiyle yaralandırıyor. Bu yara, hissiyât-ı ulviye-i diniyeyi [dinle ilgili yüce hisleri] bir derece susturmaya vesile olup ehl-i dalâlete yardım ediyor. Herkes midesini düşünmeye başlıyor. Kalb, hakikatten ziyade ekmeği düşünüp hayata, yaşamaya, yardıma koşup vazife-i hakikiyesini ikinci derecede bırakır. Buna karşı Risale-i Nur'un şâkirtleri, bir uzun Ramazan nazarıyla bakıp keffâretü'z-zünüb [günahların

affinin karşılığına] ve bir riyâzet-i şer'îyeye çevirebilirler. Alenen nakz-ı sıyamla [orucu bozmakla] Ramazan'ın hürmetini kıran bedbahtlara gelen o musibet, mâsumları da incitir. Fakat Risale-i Nur şâkirtleri ve mâsumları, o musibeti lehlerine döndürüp hayırlı bir riyâzete kalbederler, kanaat ve iktisatla karşılarlar.

Üçüncü Nokta: İki Mesele'dir.

Birincisi: Müdakkik Hoca Sabri, Feyzi'nin istihracına dair Feyzi'ye yazdığı mektup, güzeldir. Lâhika'ya girdikten sonra, hocalar ²⁶³فِيهِ نَظَرٌ dememek için bazı kelimâtı [kelimeleri] tâdil edildi.

İkinci Mesele: İstanbul ulemâsının en büyüğü ve en müdakkiki ve çok zaman müftü'l-enam [halkın müftüsü] olan eski fetvâ emini meşhur Ali Rıza Efendi, (rahmetullâhi aleyh) Birinci Şuâ, İşarât-ı Kur'âniye ve Âyetü'l-Kübrâ gibi risaleleri gördükten sonra Risale-i Nur'un mühim bir talebesi olan Hâfız Emin'e demiş ki:

“Bediüzzaman, şu zamanda Din-i İslâm'a en büyük hizmet eylediğini ve eserlerinin tam doğru olduğunu ve böyle bir zamanda, mahrumiyet içinde, ferâgat-ı nefis edip [şahsî, nefsî bütün arzu ve menfaatlerini çevresinin, toplumunun, insanlığın huzur ve selâmeti adına terk edip], yani dünyayı terk edip böyle bir eser meydana getirmek hiç kimseye müyesser [nasip] olmadığını ve her suretle şâyân-ı tebrik [tebriğe lâyık] olduğunu ve Risale-i Nur, müceddid-i din [her yüz yılda bir gelen, devrin ihtiyacına göre İslâm'ı anlatan, peygamberlik mesleğinin mânevî vârisi] olduğunu ve Cenâb-ı Hak, onu muvaffakun bi'l-hayr eylesin, âmin!..” diyerek bazılarının sakal bırakmamaklığına itirazları münasebetiyle, Mevlânâ Celâleddin Rumî'nin pederleri olan Sultanü'l-ulemâ'nın bir kıssası ile onu müdafaa edip demiş:

“Bu misillü, Bediüzzaman'ın dahi elbette bir içtihadı vardır. İtiraz edenler haksızdır.” demiş. Ve Hoca Mustafa'ya emretmiş; söylediğimi yaz: “Bediüzzaman'a kemâl-i hürmetle [çok büyük bir saygıyla]

²⁶³ “Bakmak, araştırmak gerek.”

selâm ederim. Te'lifâtınızın [kitaplarınızın] ikmaline [tamamlanmasına] hırz-ı can [yani, ruha nüsha olacak kadar kıymettar] ile dua etmekteyim. Bazı ulemâu's-sûun tenkidine uğradığına müteessir olma. Zira 'Yemişli ağaç taşlanır'.²⁶⁴(Hâşiye) kazıyyesi [hükümü] meşhurdur. Mücahedâtınıza [gayretlerinize, çabalarınıza] devam buyurun. Cenâb-ı Hak ve Feyyâz-ı Mutlak, âcilen murad ve matlubunuza muvaffakün bi'l-hayr eylesin. Bâkî Hakk'ın birliğine emanet olunuz.”

Eski Fetvâ Emîni

Ali Rıza

[Ali Rıza Efendi'nin sözlerinin sonuna Bediüzzaman Hazretleri şöyle bir not koymuş:

İşte böyle müdakkik ve ilim ve şeriat ve Kur'ân cihetinde bu zamanda söz sahibi en büyük âlim böyle hükmetmiş. Risale-i Nur'un talebeleri, bu meseleyi ihtiyaten yabanilere onun ismini vermekle teşhir etmemek gerektir ve dualarına onu dahil etmek lâzımdır. Umum kardeşlerimize selâm.”²⁶⁵

Yukarıdaki mektup bize bazı mesajları veriyor:

- 1- Başa gelen hâdiselerin muhasebe ve değerlendirmesini yaparken, sadece insan eline bakmayıp âdil olan kaderin hikmet ve sırlarını anlamaya çalışmalıyız.
- 2- Saldırıları zâhiren kötü gibi görünse de, dikkatleri saldırılara çekerek, gerçeklere karşı bir merak uyandırır.
- 3- Risale-i Nur ve talebelerinin esas işleri imana ve Kur'ân'a hizmettir. En büyük mesele ve vazife bu hizmet olduğu hâlde siyasî ve içtimâî meselelere nazar etmeleri böyle bir şefkat tokadı yemelerine sebep olmuştur. Böylece esas vazifeleri hatırlatılmıştır.

²⁶⁴ Hâşiye: Yani, mübarek, tatlı meyveleri bulunan ağaçlara taş atanlar, akılları varsa tatsınlar ve yesinler. Çürütmeye lâyık ve kabil değiller, demektir.

²⁶⁵ Kastamonu Lâhikası, s.163 (109. Mektup).

4- İhtikâr (karaborsa), kıtlık, açlık ve zarurete sebeptir. Bu durum da yaşama damarını şiddetle yaralar. Bu yara da ulvî dinî hisleri bir derece susturur... Onun için böyle sıkıntılı zamanları uzun bir Ramazan nazarıyla bakıp, kanaat ve iktisatla karşılamak gerekir. Yüz onuncu mektupta ise Risale-i Nur'un ferdiyet makamına mazhariyeti ele almıyor:

“110. Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ²⁶⁶ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ²⁶⁷

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا²⁶⁸

Aziz, sıddık, müstakîm kardeşlerim!

Gayet ciddî bir ihtarla bir hakikati beyan etmeye lüzum var. Şöyle ki:

²⁶⁹İlâ Allah'ın sırrıyla, ehl-i velâyet [Allah dostları], gaybî olan şeyleri, bildirilmezse bilmezler. En büyük bir veli dahi, hasmının hakikî hâlini bilmedikleri için haksız olarak mübâreze etmesini [mücadele etmesini], aşere-i mübeşşerenin [Peygamber Efendimiz'in kendilerine cennetlik olduklarını müjdelediği on bahtiyar sahabî] mâbeynindeki [arasındaki] muharebe gösteriyor. Demek, iki veli, iki ehl-i hakikat [daima hak ve hakikat peşinde olanlar] birbirini inkâr etmekle makamlarından sukut etmezler [düşmezler, değer kaybetmezler]. Meğer, bütün bütün zâhir-i şerîata [dinin açık ve herkesçe bilinen hükümlerine] muhalif ve hatası zâhir bir içtilhatla hareket edilmiş ola.

Bu sırra binâen;

²⁶⁶ “O yüce Zât'ın adıyla.”

²⁶⁷ “Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin.” (İsrâ Sûresi 17/44)

²⁶⁸ “Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.”

²⁶⁹ “Allah'tan başka hiç kimse gaybı bilemez.”

- ²⁷⁰ وَالْكَاطِمِينَ الْعَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ 'deki ulüvv-ü cenâp [şeref, hayşiyet, yüksek karakter] düsturuna ittibâen..
- ve avâm-ı müminînin [sıradan Müslümanların] şeyhlerine karşı hüsn-ü zanlarını kırmamakla, imanlarını sarsılmadan muhafaza etmek..
- ve Risale-i Nur'un erkânlarının [ileri gelenlerinin] haksız itirazlara karşı haklı, fakat zararlı hiddetlerinden kurtarmak lüzumuna binâen..
- ve ehl-i ilhadın [dinsizlerin] iki tâife-i ehl-i hakkın [daima doğruyu, gerçeği temsil eden zümrenin] mâbeynindeki husûmetten istifade ederek birinin silâhıyla, itirazıyla ötekini cerh edip ve ötekini delilleriyle berikini çürütüp ikisini de yere vurmak ve çürütmekten içtinâben..

Risale-i Nur şâkirtleri, bu mezkûr dört esasa binâen muârizlara hiddet ve tehevür [hiçbir şeyden çekinmeyip, korkusuzca hareket etme] ile ve mukabele-i bilmisil [aynıyla karşılık verme] ile karşılamamalı. Yalnız kendilerini müdafaa için musâlahakârâne [barışır tarzda], medar-ı itiraz [karşı çıkma sebebi] noktaları izah etmek ve cevap vermek gerektir.

Çünkü bu zamanda enâniyet çok ileri gitmiş. Herkes, kâmeti mikdarında bir buz parçası olan enâniyetini eritmeyip bozmuyor, kendini mâzur biliyor; ondan nizâ [çekişme] çıkıyor. Ehl-i hak, zarar eder; ehl-i dalâlet, istifade ediyor.

İstanbul'da malûm itiraz hâdisesi îmâ ediyor ki; ileride, meşrebini [yolunu] çok beğenen bazı zâtlar ve hodgâm [kendi rahat ve zevkini düşünen] bazı sofî-meşrepler ve nefis-i emmâresini [daima kötüye sevk eden, sürekli günah arzusunda olan nefisini] tam öldürmeyen ve hubb-u câh [makam arzusu, düşkünlüğü] vartasından [çukurundan, tehlikesinden] kurtulmayan bazı ehl-i irşad

²⁷⁰ "O müttakiler ki kızdıklarında öfkelerini yutar, insanların kusurlarını affederler." (Âl-i İmran Sûresi 3/134)

[irşad edenler doğruyu gösterenler] ve ehl-i hak, Risale-i Nur'a ve şâkırtlerine karşı kendi meşreplerini ve mesleklerinin revacını ve etbâlarının [tâbi olanların, bağlılarının] hüsn-ü teveccühlerini [beğenmelerini] muhafaza niyetiyle itiraz edecekler. Belki dehşetli mukabele etmek ihtimali var. Böyle hâdiselerin vukuunda bizlere, itidâl-i dem [soğukkanlılık] ve sarsılmamak ve adâvete girmemek ve o muâriz tâifenin de rüesâlarını [reislerini] çürütmek gerekir.

Fâş etmek [açıklamak, ifşa etmek] hatırıma gelmeyen bir sırrı, fâş etmeye mecbur oldum. Şöyle ki:

Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsi ve o şahs-ı mânevîyi temsil eden has şâkırtlerinin şahs-ı mânevîsi "ferid" [sahip olduğu hususiyeti gereği bir benzeri bulunmayan, hiç kimseye bağlı olmaksızın doğrudan doğruya Kur'ân'dan ders alıp, irşad vazifesinde bulunan vel] makamına mazhar oldukları için, değil hususî bir memleketin kutbu [büyük velisi], belki -ekseriyet-i mutlakayla [büyük çoğunlukla]- Hicaz'da bulunan kutb-u âzamın [en büyük velinin] tasarrufundan hariç olduğunu.. ve onun hükmü altına girmeye mecbur değil. Her zamanda bulunan iki imam gibi, onu tanımaya mecbur olmuyor. Ben, eskide Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini, o imamlardan birisini zannediyordum. Şimdi anlıyorum ki, gavs-ı âzamda [hem gavsiyet mertebesini kazanan hem de kutbiyete sahip olan büyük velide] kutbiyet [veliliğin zirvesi, büyük velilik makamı] ve gavsiyetle [Allah'ın izniyle sıkışanlara, darda kalanlara -Hızır gibi- imdat eden; velilere de mânevî seyahatlerinde karşılaştıkları vartalarda hususî yardımında bulunan büyük velilerin makamıyla] beraber "ferdiyete" [sahip olduğu hususiyeti gereği bir benzeri bulunmayan, hiç kimseye bağlı olmaksızın doğrudan doğruya Kur'ân'dan ders alıp, irşad vazifesinde bulunan velilerin makamı] dahi bulunduğundan, Âhırzaman'da şâkırtlerinin bağlandığı Risale-i Nur, o "ferdiyete" makamının mazharıdır.

Bu gizlenmeye lâyık olan bu sırr-ı azîme binâen, Mekke-i Mükerrerme’de dahi –farz-ı muhâl olarak– Risale-i Nur’un aleyhinde bir itiraz kutb-u âzamdan dahi gelse, Risale-i Nur şâkirtleri sarsılmayıp, o mübarek kutb-u âzamin itirazını iltifat ve selâm suretinde telâkki edip, teveccühünü de kazanmak için medar-ı itiraz noktaları o büyük üstadlarına karşı izah etmek, ellerini öpmektir.

Evet kardeşlerim! Bu zamanda öyle dehşetli cereyanlar ve hayatı ve cihanı sarsacak hâdiseler içinde hadsiz bir metânet ve itidal-i dem ve nihayetsiz bir fedakârlık taşımak gerektir. *يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا* âyetinin²⁷¹ sırr-ı işârîsiyle [işaret ve îmâ yoluyla anlatılan sırrıyla], âhireti bildikleri ve iman ettikleri hâlde dünyayı âhirete severek tercih etmek.. ve kırılacak şişeyi bâkî bir elmasa bilerek rıza ve sevinçle tercih etmek.. ve âkıbeti görmeyen kör hissiyâtın hükümüyle, hazır bir dirhem zehirli lezzeti, ileride bir batman sâfi lezzete tercih etmek, bu zamanın dehşetli bir marazı, bir musibetidir. O musibet sırrıyla, hakikî müminler dahi bazan ehl-i dalâlete [dalâlet ve inkâr yolunda gidenlere] taraftar olmak gibi dehşetli hatada bulunuyorlar. Cenâb-ı Hak, ehl-i imanı ve Risale-i Nur şâkirtlerini bu musibetlerin şerrinden muhafaza eylesin, âmin!

Kardeşiniz

Said Nursî²⁷²

Bu mektuptan şu mesajları alıyoruz:

1- İnsan veli de olsa, eğer Allah bildirmezse gaybı bilemez. Onun için hasmı bir veli olabilir ama ilâhî bir bilgi ile bilgilendirilmemişse o veli onun veliliğini bilemez. Çünkü en büyük veliler sahabiler olduğu hâlde, onların içinde cennetle müjdelenenler bile birbirinin hasmı olabilmıştır. Evet Aşere-i Mübeşşere’den olan Hazreti Ali’nin karşısına yine Aşere-i Mübeşşere’den olan Hazreti Talha ve Hazreti Zübeyr çıkıp savaşmışlardır. Ama o yüce makamlarından aşağı

²⁷¹ “Bile bile dünyayı âhirete tercih ederler.” (İbrahim Sûresi 14/3)

²⁷² Kastamonu Lâhikası, s.164-165 (110. Mektup).

düşmemişlerdir. Eğer, bu düşmanlık, İslâmiyet'e aykırı ve çok açık bir içtihat hatası ile olmuşsa, o zaman sukut ederek makamlarını kaybederler.

2- Onun için bu iman ve Kur'ân hizmetine karşı çıkanlar olabilir. Bilhassa avâm halkın itimat ettiği baştaki hatalı reis ve şeyhleri, gözden düşürmek yerine sulh içinde onların itiraz ettikleri noktaları izah etmek gerekir. Yoksa, onları yanlışları yüzünden halkın gözünden düşürmek, avâmın imanını sarsabilir. İman hizmeti yapanlar bu yola girmemelidirler. Avâm halkın imanını muhafaza da vazifeleridir. Ayrıca, din düşmanları her iki mümin grubun birbirini çürütmek için kullandığı silâhları alıp, birinin silâhıyla öbürünü, öbürünün silâhıyla da berikini çürütüp, Müslümanları karşılıklı olarak zarara sokabilir. Bunu da elbette iman hizmeti yapanlar istemezler/istememeliler.

3- Asrımızda enâniyetler çifteli ve katmerli olduğu için, şeyh de olsa bazıları apaçık hatalarını kabul etmek istemiyorlar. Kendilerini mazur görüyorlar. İman ve Kur'ân hizmeti yapanlar bir buz parçası olan enâniyetlerini eritip Kevser-i Kur'ânî havuzunda eritsinler. Ama hasedi, imanının önüne geçen muhalif taraftan olanlardan bunu beklemesinler. Aksi takdirde sürtüşme, kavgalar çıkar. Bundan da din düşmanları istifade eder.

4- Böyle itiraz olaylarında soğukkanlı, itidalli olmak, sarsılmamak, düşmanlık gütmemek ve karşı tarafın reislerini çürütmek gerekir. Şu sırrı da bilelim ki, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsi Ferid makamına mazhardır. Bu sebeple hiçbir makamın altında değildir. Çoğu kere Hicaz'da bulunan kutb-u âzamın da tasarrufunun haricindedir. Faraza Mekke-i Mükerrreme'deki kutb-u âzamdan bile bir itiraz gelse, hiç sarsılmaya gerek yoktur. Sadece onun yanına gidilip itiraz noktaları izah edilecek ve eli öpülecektir. Evet gereken, sadece metânet, soğukkanlılık, itidal ve fedakârlıktır.

5- Maalesef bu itirazların altında bile

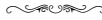
²⁷³ *يَسْتَجِيبُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَىٰ الْآخِرَةِ* “Bile bile dünyayı âhirete tercih ederler.” (İbrahim Sûresi 14/3) âyetinin işaret ettiği kırılacak fânî cam parçaları olan dünyevî hayatı, bilerek, rıza ve sevinçle bâkî âhret elmaslarına tercih hatası var. Evet âkibeti görmeyen, nebâtî ve hayvanî duygulardan olan kör hissiyâtın hükmüyle, hazır bir parçacık zehirli lezzeti âhirette kazanacağı sonsuz ve sâfi lezzetlerle tercih etmek, bu zamanın dehşetli bir hastalığı ve musibetidir. Risale-i Nur talebeleri unutmazlar ki, ellerinde ihlâs ve uhuvvet prensipleri var. Enâniyetlerini eritecek ve kör hissiyâtlarını tesirsiz hâle getirecek kimsenin cephanesinde bulunmayan silâhlara sahipler. Onun için mazeretleri olamaz. Onlar, bütün müminlerin imanlarını koruyacak bir dengeyi tutturmak zorundadırlar. Çok zor bile olsa bu yolda yürümek mecburiyetindedirler. Asla mazeretleri olamaz.

Asr-ı Saadet'te Mâiz ismindeki bir sahabî işlediği zina suçundan dolayı ölüm cezasına çarptırılmıştı. Mâiz, Allah'a iman eden bir insandı ve ciddî bir cürüm işlemesine rağmen Resûlullah Efendimiz onun imanına çok ehemmiyet veriyordu. Ciddî bir suç işlemiş olsa da çekiştirilmemesi gerekiyordu. Mâiz'in imanı o kadar derin ve köklü idi ki hiç kimsenin görmediği bir yerde günah işlemiş ve sonra âhirette Allah'a hesap verme duygusu vicdanını rahatsız edince gelmiş Efendimiz'in huzurunda suçunu itiraf etmişti. Allah Resûlü ona defalarca af yolunu göstermesine rağmen o her defasında ısrar etmiş ve cezası ne ise onun uygulanmasını istemişti. Neden sonra infaz edilince iki kişi onun hakkında “Allah'ın günahını setretmesine karşılık gelip onu açıklayan ve ölüm cezasına çarptırılan şu kişiye de bakın! Köpeğe yakışır ve yaraşır bir iş yaptı da köpek gibi öldürüldü.” diye konuşmuşlardı. Allah Resûlü, Mâiz hakkında söylenen bu ağır sözleri işitti fakat o an için sükûtu tercih etti. Bir süre sonra nallarını dikmiş bir eşek leşi görünce “Falan

²⁷³ “Bile bile dünyayı âhirete tercih ederler.” (İbrahim Sûresi 14/3)

falan şahıslar nerede?” diye sordu. O iki kişi “İşte buradayız yâ Resûlallah!” deyip hazır olunca onlara “Buyrun! Şu eşek cifesinden (leşinden) dişleyip ısırın! (Kurcalayıverin, burnunuza götürün!)” buyurdu. O iki kişi “Yâ Resûlallah! Allah, Sen’i mağfiretiyle kucaklasın. Hangi insan bu leşi yiyebilir? diye hayretlerini ifade edince, buyurdular ki: “Az önce kardeşiniz Mâiz hakkında söylediğiniz o sözler bu leşi dişleyip karıştırmaktan çok daha berbat, kötü ve iğrençtir. Allah’a yemin ediyorum ki –siz her ne kadar Mâiz’i ayıplasanız da– o şimdi cennet nehirlerine dalmakla meşguldür.”²⁷⁴

Âyette *أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا* “Hiç sizden biriniz ölmüş kardeşinin cesedini dişlemekten hoşlanır mı?” (Hucurât Sûresi 49/12) diyerek gıybet etmenin ölü eti yani leş yemek mesabesinde olduğu beyan buyuruluyor. Bu meyanda bir hadiste şöyle bir olay rivâyet edilmektedir: Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) sahabe-i kiram efendilerimizle sohbet ederken, bir anda ortalığı bir leş kokusu kaplar. Bunun üzerine Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) “Şu anda bir topluluk, başka bir topluluk hakkında gıybet ediyor. İşte bu koku o leşin kokusudur.”²⁷⁵ buyururlar. Nebiler Sultanı, Allah’tan gelen mesajları emniyet içinde muhafaza ediyordu. Bu emniyet atmosferini de bütün varlığı içine alacak kadar geniş tutuyordu. Ümmetini de aynı ahlâkla ahlâklanmaya çağırıyor ve onlara, insanlar arasında emin olarak yaşamalarını tavsiye ediyordu. O’nun yanında hiyanetin en küçüğü düşünülemez ve tek bir müminin dahi gıybeti yapılamazdı.

²⁷⁴ İbn Hibbân, es-Sahih 10/245; en-Nesâî, Sünenü'l-Kübrâ 4/277.

²⁷⁵ Ahmet İbn Hanbel, *el-Müsned* 3/351.

[28. Lem'a'dan (Latîf Nüktele'den)]

Bu parça çok kıymetlidir.

Birinci Nükte

Cenâb-ı Hak kemâl-i kereminden [büyük, eksiksiz bir cömertliğinden] ve merhametinden ve adaletinden, iyilik içinde muaccel [peşin] bir mükâfat ve fenalıklar içinde muaccel bir mücâzât [cezalar] derc etmiştir [yerleştirmiştir]. Hasenâtın [sevapların, iyiliklerin] içinde, âhiretin sevâbını andıracak mânevî lezzetler, seyyiâtın [günahların, kötülüklerin] içinde, âhiretin azâbını ihsâs edecek [hissettirecek] mânevî cezalar derc etmiştir.

Meselâ, müminler mâbeyninde muhabbet, ehl-i iman için güzel bir hasenedir. O hasene içinde, âhiretin maddî sevâbını andıracak mânevî bir lezzet, bir zevk, bir inşirâh-ı kalb [gönül rahatlığı, iç huzuru] derc edilmiştir. Herkes kalbine müracaat etse bu zevki hisseder.

Meselâ, müminler mâbeyninde husûmet ve adâvet bir seyyiedir. O seyyie içinde, kalb ve ruhu sıkıntılarla boğacak bir azâb-ı vicdânîyi [vicdan azabını], âlicenâp [yüksek karakterli] ruhlara hissettirir. Ben kendim, belki yüz defadan fazla tecrübe etmişim ki, bir mümin kardeşe adâvetim vaktinde, o adâvetten öyle bir azap çekiyordum; şüphe bırakmıyordu ki, bu seyyieme muaccel bir cezadır, çektiriliyor.

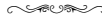
Meselâ, hürmete lââyık zâtlara hürmet ve merhamete lââyık olanlara merhamet ve hizmet, bir hasenedir, bir iyiliktir. Bu iyilikte sevâb-ı uhrevîyi [âhîret sevabını] ihsâs eder derecede öyle bir zevk, lezzet vardır ki, hayatını feda etmek derecesine o hürmeti, o merhameti ileri götürür. Validenin çocuğa merhametindeki şefkat vasıtasıyla kazandığı zevk ve mükâfat için hayatını o merhamet yolunda feda eder dereceye gider. Yavrusunu kurtarmak için arslana saldıran bir tavuk, hayvanât milletinde bu hakikate bir misaldir. Demek, merhamet ve hürmette muaccel bir mükâfat var; âlihimmat [çok gayretli, pek çalışkan] ve âlicenâp insanlar onları hisseder ki, kahramanâne bir vaziyet ahyolarlar.

Hem, meselâ, hırs ve israfta öyle bir ceza var ki, şekvâlî [şikâyetli], meraklı, mânevî ve kalbî bir ceza insanı sersem eder. Ve haset ve kıskançlıkta öyle bir muaccel ceza var ki, o haset, haset edeni yakar.²⁷⁶ Hem tevekkül ve kanaatte öyle bir mükâfat var ki, o lezzetli muaccel sevap, fakr ve hâcâtın [ihtiyaçların] belâsını ve elemi izâle eder.

Hem, meselâ, gurur ve kibirde öyle bir ağır yük var ki, mağrur adam herkesten hürmet ister; ve istemek sebebiyle istiskal [soğuk davranış] gördüğünden, daima azap çeker. Evet, hürmet verilir, istenilmez. Hem, meselâ, tevâzuda ve terk-i enâniyette [bencilliği terk etmede] öyle lezzetli bir mükâfat var ki, ağır bir yükten ve kendini soğuk beğendirmekten kurtarır.

Hem, meselâ, sû-i zan ve sû-i tevilde [yanlış yorumlama], bu dünyada muaccel bir ceza var.²⁷⁷ مَنْ دَقَّ دُقُّْْ kaidesiyle, sû-i zan eden, sûizanna mâruz olur. Mümin kardeşinin harekâtını sû-i tevil edenlerin harekâtı, yakın bir zamanda sû-i teville uğrar, cezasını çeker.

Ve hâkezâ, bütün ahlâk-ı hasene ve seyyie bu miyâsa [ölçüye] göre ölçülmeli. Ben rahmet-i ilâhiyeden ümit ederim ki, Risale-i Nur'dan bu zamanda tezâhür eden mânevî i'câz-ı Kur'ânî'yi zevk eden zâtlar, bu mânevî ezvâkı [zevkleri] hissederler; sû-i ahlâka [kötü ahlâka] müptelâ olmayacaklar, inşâallah.

²⁷⁶ Hasedin hasenâtı, dolayısıyla da haset edeni yiyip bitirmesini ifade eden hadisler için bkz.: Ebû Dâvûd, *Edeb* 44; İbn Mâce, *Zühd* 22.

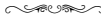
²⁷⁷ “Ne yaparsan onu bulursun.” Aynı husus, “Zerre ağırlığınca hayır yapan onu bulur, Zerre ağırlığınca şer yapan da onu bulur.” (Zilzâl Sûresi 99/7-8) meâlindeki âyet-i kerîmelerde ve “Kim mümin kardeşini bir kusurundan ötürü ayıplarsa, aynı kusuru işlemedikçe vefat etmez.” (Tirmizî, *Kıyâmet* 53) hadis-i şerifinde ifade ediliyor.

Üçüncü Nokta

İnsanın hayat-ı içtimâyesini [sosyal hayatını] ifsat eden [bozan] bir desise-i şeytaniye [şeytanın hilesi, tuzağı] şudur ki: Bir müminin bir tek seyyiesiyle [kötülüğüyle, günahıyla] bütün hasenâtını [iyiliklerini, sevaplarını] örter. Şeytanın bu desisesini [sinsi hilesini, tuzağını] dinleyen insafsızlar, o mümine adâvet [düşmanlık] ederler.

Hâlbuki, Cenâb-ı Hak, haşirde adalet-i mutlaka [her şeyin hukukunu gözeten tam, eksiksiz adalet] ile mîzân-ı ekberinde [mahşerde herkesin amellerinin tartılacağı büyük terazi] a'mâl-i mükellefîni [dinin emir ve yasakları ile yükümlü olanların işledikleri fiillerini] tarttığı zaman, hasenâtı seyyiâta [kötülülükler, günahlara] –galibiyeti-mağlûbiyeti noktasında– hükmeyleyler.²⁷⁸ Hem seyyiâtın esbabı çok ve vücûtları kolay olduğundan, bazan bir tek hasene ile çok seyyiâtını örter.²⁷⁹ Demek, bu dünyada o adalet-i ilâhiye [Cenâb-ı Hakk'ın adaleti] noktasında muamele gerektir. Eğer bir adamın iyilikleri fenalıklarına kemmiyeten veya keyfiyeten ziyade gelse, o adam muhabbete ve hürmete müstahaktır. Belki, kıymettar bir tek hasene ile, çok seyyiâtına nazar-ı afla bakmak lâzımdır.

Hâlbuki, insan, fitratındaki zulüm damarıyla, şeytanın telkiniyle, bir zâtın yüz hasenâtını bir tek seyyie yüzünden unuttur, mümin kardeşine adâvet eder, günahlara girer. Nasıl bir sinek kanadı göz üstüne bırakılsa bir dağı setreder, göstermez. Öyle de, insan, garaz damarıyla, sinek kanadı kadar bir seyyie ile dağ gibi hasenâtı örter, unuttur, mümin kardeşine adâvet eder, insanların hayat-ı içtimâyesinde bir fesat âleti olur.

²⁷⁸ Bu hususu ifade eden bazı âyet-i kerîmeler için bkz.: A'raf Sûresi 7/8-9; Müminûn Sûresi 23/102-103; Kâria Sûresi 101/6-9.

²⁷⁹ Bkz.: Hûd Sûresi 11/114; Ahkâf Sûresi 46/16. Ayrıca bazı ibadetlerin, pek çok seyyiâta keffâret olacağına dair bkz.: Müslim, Tahâret 5-16, 41; Tirmizî, Tahâret 39; İbn Mâce, İkâmet 79; Müsned 2/400, 484.

Dördüncü Kelime

Bütün hayatımda, hayat-ı içtimâiye-i beşeriyeden kat'î bildiğim ve tahkikatların bana verdiği netice şudur ki:

Muhabbete en lâıyk şey muhabbettir; ve husûmete en lâıyk sıfat husûmettir. Yani, hayat-ı içtimâiye-i beşeriyeyi temin eden ve saadete sevk eden muhabbet ve sevmek sıfatı, en ziyade sevlmeye ve muhabbete lâıktır. Ve hayat-ı içtimâiye-i beşeriyeyi zîr ü zeber [alt üst] eden düşmanlık ve adâvet, her şeyden ziyade nefrete ve adâvete ve ondan çekilmeye müstahak ve çirkin ve muzır bir sıfattır. Bu hakikat, Risale-i Nur'un Yirmi İkinci Mektub'unda izahıyla beyan edildiğinden burada kısa bir işaret ediyoruz. Şöyle ki:

Husûmet ve adâvetin vakti bitti. İki harb-i umumî [dünya savaşı] adâvetin ne kadar fena ve tahrip edici ve dehşetli zulüm olduğunu gösterdi. İçinde hiçbir fayda olmadığı tezâhür etti. Öyleyse, düşmanlarımızın seyyiâtı –tecavüz olmamak şartıyla– adâvetinizi celp etmesin. Cehennem ve azab-ı ilâhî kâfidir onlara...

Bazan insanın gururu ve nefisperestliği, şuûrsuz olarak, ehl-i imana karşı haksız olarak adâvet eder; kendini haklı zanner. Hâlbuki, bu husûmet ve adâvetle, ehl-i imana karşı muhabbete vesile olan iman, İslâmiyet ve cinsiyet gibi kuvvetli esbabı istihfaf etmektir [hafife almaktır], kıymetlerini tenzil etmektir. Adâvetin ehemmiyetsiz esbaplarını, muhabbetin dağ gibi sebeplerine tercih etmek gibi bir dîvâneliktir.

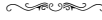
Madem muhabbet adâvete zıttır; ziyâ ve zulmet gibi hakikî içtimâ edemezler [bir araya gelemezler]. Hangisinin esbabı galip ise, o, hakikatiyle kalbde bulunacak; onun zıddı hakikatiyle olmayacak. Meselâ, muhabbet hakikatiyle bulunsa, o vakit adâvet şefkate, acımaya inkılâp eder. Ehl-i imana karşı vaziyet budur. Yahut adâvet, hakikatiyle kalbde

bulunsa, o vakit muhabbet, mümâşât [fikrine katılıyormuş gibi görünmek, ayak uydurmak] ve karışmamak, zâhiren dost olmak sûretine döner. Bu ise tecavüz etmeyen ehl-i dalâlete karşı olabilir.

Evet, muhabbetin sebepleri, iman, İslâmiyet, cinsiyet ve insaniyet gibi nurânî, kuvvetli zincirler ve mânevî kalelerdir. Adâvetin sebepleri, ehl-i imana karşı küçük taşlar gibi bir kısım hususî sebeplerdir. Öyleyse, bir Müslüman'a hakikî adâvet eden, o dağ gibi muhabbet esbaplarını istihfaf etmek hükmünde büyük bir hatadır.

Elhâsıl: Muhabbet, uhuvvet, sevmek, İslâmiyet'in mizâcıdır, râbitasıdır. Ehl-i adâvet, mizâcı bozulmuş bir çocuğa benziyor ki, ağlamak ister; bir şey arıyor ki onunla ağlasın. Sinek kanadı kadar ehemmiyetsiz bir şey, ağlamasına bahane olur.

Hem insafsız, bedbîn [kötümser] bir adama benzer ki, sû-i zan mümkün oldukça hüsn-ü zan etmez.²⁸⁰ Bir seyyie ile on haseneyi örter. Bu ise, seciye-i İslâmiye [İslâmiyet'e ait karakter] olan insaf ve hüsn-ü zan bunu reddeder.

Yukarıdaki metinde “Husûmet ve adâvetin vakti bitti. İki harb-i umumî adâvetin ne kadar fena ve tahrip edici ve dehşetli zulüm olduğunu gösterdi. İçinde hiçbir fayda olmadığı tezâhür etti. Öyleyse, düşmanlarımızın seyyiâtı –tecavüz olmamak şartıyla– adâvetinizi celp etmesin. Cehennem ve azab-ı ilâhî kâfidir onlara...” deniliyor. Bu ifadeler bana Kastamonu Lâhikası'ndaki, Risale-i Nur'un, yalnızca bir cüz'î tahrifatı, bir küçük haneyi tamir etmediği; belki küllî bir tahrifatı dağlar büyüklüğünde taşları bulunan ve İslâmiyet'i içine alan bir kaleyi tamir ettiği ifadelerini²⁸¹ ve Emirdağ Lâhikası'nda geçen İkinci Dünya Savaşı sırasında Üstad'ın bahsettiği kuşları hatırlattı. Şöyle deniliyordu:

²⁸⁰ Sû-i zandan kaçınma mevzuunda Müslüman'ın Müslüman'a davranış üslubu da diyebileceğimiz İslâmî ahlâkî çok veciz ve belîğ ifade eden hadis-i şerifler için bkz.: Buhârî, *Nikâh* 45, *Edeb* 57, 58; Müslim, *Birr* 28-34.

²⁸¹ Kastamonu Lâhikası, s.25 (20. Mektup).

“İşte, hapisten sonra yazılan bir kısım mektuplarımız hem makbul, hem çok ehemmiyetli, hem bu zamanda halk onlara çok muhtaç olduğuna bir emare [belirti] olarak, yazdığımız zaman –hilâf-ı âdet bir tarzda– serçe kuşunun ve kuddüs kuşunun ve güvercinlerin garip bir tarzda odama gelmeleri ve birbirine tevafuk etmesi ve Milâs'ta ehemmiyetli bir kardeşimiz Halil İbrahim'in, kuddüs kuşu bahsi bulunan mektubu aldıkları zaman, aynen, hilâf-ı âdet, kilitli bir odasını açarken, kuddüs kuşu oda içerisinde uçmaya çalışması, hem içinde bulunan mektubu, hem bizim kuşlarımıza tevafuku; ve medrese-i nuriyedeki şâkirtlerin o mektuplarımızı okumak zamanında iki çekirge mektubun başına gelip dinlemeleri sâbık kuşlarda tevafukatına, bu küçük kuşlar dahi hem tasdik, hem tevafuk ettikleri gibi; İnebolu'daki sâdik kardeşlerimizin imzalarıyla; yine mektubumuzu gecede okudukları zaman, gayet heyecanlı bir tarzda bir gece kuşu onları korkutup, pencereye el atıp iki kanadıyla pencereyi döverek lisan-ı hâl ile ‘Ben de o mektupla alâkadarım, bizi alâkasız zannetmeyiniz.’ diye yine sâbık aynı meseleye ve sâbık kuşların alâkadarlıklarına, büyük kuş da tam tevafuk ve tasdik ediyor.

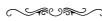
Aynı meseleye bu kadar tevafukat²⁸²(Hâşiye) hem mektuplardaki mücmelen bahsedilen hakikatlerin çok ehemmiyetli olmasından ve nev-i beşerin bu asırdaki vaziyetine bakması noktasında, acaba kâinat kitabının hâdisat ve meseleleri birbiriyle münasebettarlığını düşünen ve hayali geniş bir ehl-i kalb ve fikir böyle dese, hakkı yok mu ki, güya beşer, gayet kesretli tayyareleriyle ve insan kuşlarıyla, kuşların âlemi olan cev-v-i havadaki kuşları hem korkutup, hem kuşlar âleminde acîp bir heyecanla nev-i beşerin gidişatına karşı kuşlar dahi ciddî alâkadarlık gösterip, insanların bu zâlim, tahribatçı canavar kuşlarına karşı kimler mukabele edip onları

²⁸² (Hâşiye) Bu mektubu Üstadımızdan yeni almıştık. Ben, yâni Hüsrev, okuyordum; arkadaşım Tahiri yazıyordu. Gül kahraman kuşu odamızın penceresine konup Hüsrev'in başını görmekle bırakıp gitti.

zulümden, tahripten vazgeçirip beşerin menfaatinde ve saadetinde çalıştırmasına çalışan kimlerdir, diye Risale-i Nur meselelerine alâkadarlık gösteriyorlar denilse, yeri yok mu? İhtimal verilmez mi? Mânâsız bir hayal denilebilir mi?”²⁸³

Yukarıdaki ifadeleriyle Üstad Hazretleri, bu iman ve Kur’ân hizmetinin, dünya barışını sağlayan ve dünya savaşlarını durduracak bir misyonu olduğuna da işaret etmiş oluyor.

Bu mektup üzerine sorulan “Sen, bir mektubunda, şâirâne bir latîfeyi –yani kuşların, mektuplarını yazmak ve okumak zamanında yanınıza ve şâkirtlerin yanına gelmelerini– o latîfeyi, ciddî bir tarzda kardeşlerine yazdın. Hâlbuki o kuşlar, hâl-i âlemi ve Risale-i Nur’un hâdisâta karşı faydasını bilecek mâhiyetinden uzaktırlar.” şeklindeki bir soruya şöyle cevap veriyor: “Emir ve izn-i ilâhî ve havl ve kuvvet-i rabbâniye ile, umum hayvanâtın, melâikeden bir çobanı, bir nâzırı olduğu gibi, kuş tâifesinin de bir çobanı var. Onlar bilmese de, emr-i ilâhî ile ve ilham-ı rabbânî ile, çobanları onları sevk eder. O sevk-i fitrî ise, kuşlara gelen ilhama dayanır. Kuşlar, ilhama mazhardırlar ki, yaşı bir günlük bir arı yavrusu, havada, bir gün mesafede gider, o ilham-ı fitrî ile, o sevk-i rabbânî ile yolunu şaşırmadan dönüp, gelip yuvasına girer. Evet, nasıl ki küre-i arz Risale-i Nur ve şâkirtlerine gelen zulme itiraz etti ve cevvi hava yağmursuzlukla ve soğukla Risale-i Nur’a gelen tazyikat ve müsadereyi tenkit etti ve bulutlar serbestiyetini yağmurlarla alkışladı; elbette kuş nev’i de alâkadar olabilir. Evet, insanın bir kısım sun’î kuşlarının bir bomba yumurtasıyla bir köyü harap edip bin adamı mahveden cinayetine ve cehennemî zakkum yumurtaları taşıyan o insanî kuşların tahripçi kısmını, hem küre-i arza, hem nev-i beşere müstebidane, merhametsiz tahribatına karşı, bu hayvanî kuşlar, tesirli bir surette istikbali tenvir eden Risale-i Nur’u elbette mânânen tebrik edip alkışlar, diye suretindeki hâdise, gerçik çok tatlı bir latîfedir; fakat çok ince bir hakikat dahi içinde var.”

²⁸³ Emirdağ Lâhikası, 1/81-82.

[150. Mektup]

Aziz, sıddık kardeşlerim!

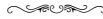
Birden ruhuma gelmiş bir endişeyi beyan ediyorum.

Ehl-i dalâlet, Risale-i Nur'un elmas kılıçlarına mukabele edemedikleri için, şâkirtleri içinde, derd-i maîşet [geçim derdi] cihetinden ve bahar mevsimi gafletinden istifade ederek, meşrepler veya hissiyâtları muhalefetinden zayıf damarları bulup, şâkirtleri içindeki tesânüdü [dayanışmayı] sarsmak istediklerini hissettim ve anladım. Sakın, çok dikkat ediniz, içinize bir mübâyenet [ayrılık, uyuşmazlık] düşmesin. İnsan hatadan hâlî olamaz; fakat tevbe kapısı açıktır.

Nefis ve şeytan, sizi, kardeşinize karşı itiraza ve haklı olarak tenkide sevk ettiği vakit, deyiniz ki: “Biz, değil böyle cüz’î hukukumuzu, belki hayatımızı ve haysiyetimizi ve dünyevî saadetimizi Risale-i Nur’un en kuvvetli râbitası [bağı] olan tesânüde feda etmeye mükellefiz. O bize kazandırdığı netice itibarıyla dünyaya, enâniyete ait her şeyi feda etmek vazifemizdir.” deyip nefsinizi susturunuz. Medâr-ı nizâ [çekişme, kavga sebebi] bir mesele varsa meşveret ediniz [istişare ediniz, fikir alışverişinde bulununuz]. Çok sıkı tutmayınız; herkes bir meşrepte olmaz. Müsamahayla birbirine bakmak şimdi elzemdir.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ederiz.

Said Nursî

Üstad Hazretleri, mektupta ruhuna gelen bir endişeyi beyan etmektedir. Hizmetin hasım ve muârizları olan ehl-i dalâletin, Risale-i Nur talebeleri arasındaki tesânüdü yıkmak ve birliklerini bozmak için geçim derdini ve gafletli bahar mevsimini kullanarak; meşrep, anlayış ve hissiyât farklılığından ileri gelen zayıf damarları tahrik etmek istediklerini hissedip anladığını belirtiyor. O sıralarda insanları açlığa mahkûm edip, sadece midesini düşünür hâle

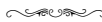

getirmek için devletin erzak depolarını ve silolarını bile yakmışlar. Bu sinsi ve merhametsiz tertip Sovyetler’de de uygulanmıştır. Hatta gizli erzak biriktiren ve saklayanları ortaya çıkarmak için okullarda öğrencilerin gözlerinin içine bakarlarmış. Beslenmesi iyi gibi olanları fark edince hemen evlerine baskın yaparlarmış. Kırım’da o sıralar, fazla buğday veya un elde edenler, evlere baskın olduğu için onları muhafazalı şekilde toprak altına gömerlermiş.

İnsanlar aklıktan tamamen midelerini düşünür hâle gelince, dayatılan rejimlerin tenkidi ve yanlışlığı ile uğraşamaz hâle gelirlermiş. Zamanla diktatörlük rejimlerinin âmir ve memurlarının direktiflerinden çıkamaz olurlarmış. Fazla imkân ve maaş verilen memurlar rejimin yaman uygulayıcıları hâline gelirmiş. Halkımız, ezanın Türkçeye çevrildiği dönemde o zamanki Milli Şef ve memurlar için şöyle bir yakıştırma ve tekerleme söylemiştir: “Tanrı uludur, Tanrı uludur; memurlar İsmet Paşa’nın kuludur. Haydi namaza. Haydi namaza. Memurlar şekerle gaza.”

Meşrep farkı ve bahar mevsimi gafletiyile ilgili bir hatıramı anlatmak istiyorum:

1968-1969 yıllarında Aydın İncirliovalı Ö. A. ile tanışmıştık. Ortaklar Öğretmen Okulu’nda okuyordu. Evrim teorisinin tesirindeydi. Kısa zamanda bundan kurtuldu. Pazartesi, Perşembe oruçları, evvâbîn ve teheccüt namazlarına varıncaya kadar dikkat eder hâle gelmişti. Onu herkes seviyordu. Üniversiteye gidince, meşrep ihtilâfından dolayı bazıları ile arası açılmıştı. Bu hengâmede sol gruplar onun üzerine bazı kız öğrencileri salmışlar ve yazma kabiliyetini de değerlendirecek kendi taraflarına çekmişlerdi. Artık o, bizim arkadaşlarla görüşmez olmuş, bütün kapıları yüzümüze kapatmıştı. 1975 yazında dört aylık kısa dönem yedek subaylık için Isparta’ya askere gittiğimde onunla karşılaşmıştım. Eski samimiyetimle “Ömer!” diye seslenince, bana “Ben Ömer değilim!..” diyerek, yüzünü çevirip gitmişti. Dünya başıma çökmüştü. Onu hatırladıkça, hâlâ üzülürüm.

Uhuvvet için bir düsturu beyan edeceğim ki, o düsturu cidden nazara almalısınız:

Hayat, vahdet ve ittihadın neticesidir. İmtizaçkârâne [uyuşur ve katılır bir tarzda] ittihat gittiği vakit, mânevî hayat da gider.

²⁸⁴ وَمَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ işaret ettiği gibi, tesânüt [dayanışma, birbirini destekleme] bozursa cemaatin tadı kaçar. Bilirsiniz ki, üç elif ayrı ayrı yazılsa kıymeti üçtür. Tesânüd-ü adedî ile içtimâ etse, yüz on bir kıymetinde olduğu gibi, sizin gibi üç-dört hâdim-i Hak [Cenâb-ı Hakk'ın yolunda hizmetçi], ayrı ayrı ve taksimü'l-a'mâl [görev paylaşımı] olmamak cihetiyle hareket etseler, kuvvetleri üç-dört adam kadardır. Eğer hakikî bir uhuvvetle, birbirinin faziletleriyle iftihar edecek bir tesânütle, birbirinin aynı olmak derecede bir tefânî [arkadaşlarının meziyet ve hisleri ile yetinmesini bilme, fedakârlık] sırrıyla hareket etseler, o dört adam, dört yüz adam kuvvetinin kıymetindedirler.

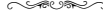
Sizler koca Isparta'yı değil, belki büyük bir memleketi tenvir edecek elektriklerin makinistleri hükmündesiniz. Makinanın çarkları birbirine muavenete mecburdur. Hem birbirini kıskanmak değil, belki bilâkis birbirinin fazla kuvvetinden memnun olurlar. Şuûrlu farz ettiğimiz bir çark, daha kuvvetli bir çarkı görse memnun olur. Çünkü vazifesini tahfif ediyor [hafifletiyor]. Hak ve hakikatin, Kur'ân ve imanın hizmeti olan büyük bir hazine-i âliyeyi [değerli, büyük hazineyi] omuzlarında taşıyan zatlar, kuvvetli omuzlar altına girdikçe iftihar eder, minnettâr olur, şükreder.

Sakın birbirinize tenkit kapısını açmayınız. Tenkit edilecek şeyler kardeşlerinizden hariç dairelerde çok var. Ben nasıl sizin meziyetinizle iftihar ediyorum, o meziyetlerden ben mahrum kaldıkça, sizde bulunduğundan memnun oluyorum, kendimindir

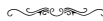
²⁸⁴ “Sakın birbirinizle ihtilâf etmeyin; sonra korkuya kapılıp zaafa düşersiniz, rüzgârınız (kuvvetiniz) gider.” (Enfâl Sûresi 8/46)

telâkkî ediyorum. Siz de Üstadınızın nazarıyla birbirinize bakmalısınız. Âdetâ, her biriniz ötekinin faziletlerine nâşir olunuz.

Said Nursî

Üstad Hazretleri, “uhuvvet” için beyan ettiği düsturda, hayatın vahdet ve ittihadın neticesi olduğunu ve “imtizâçkârâne ittihat” gittiği vakit, mânevî hayatın da gideceğini beyan ediyor. Bunun için hissî kardeşlik ve beraberliğin yanında mantukî birlik ve beraberlik de çok lüzumludur. Burada insan iradesinin hakkının verilmesi gerekmektedir. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) “Ben, Rabbimden, benim ümmetimi helâk etmemesini istedim. Rabbim benim bu duamı kabul buyurdu. Dedi ki: ‘Onların helâki kendi aralarında olacaktır. Günah işledikleri zaman Ben onları birbirine düşürecek ve vurduracağım.’ Ben bunun da kalkmasını diledim; ama Rabbim bunu kaldırmadı.”²⁸⁵ buyurmuştur. Efendimiz’in duasının kabul edilmemesi Müslümanların iradelerinin hakkını vermeleri gerektiği içindir. Bu hususta bizlerin, üzerine düşeni yapması icap etmektedir. Hem dua edeceğiz hem de birlik ve beraberlik için nefsimiz ve enâniyetimiz adına ortaya konulması gereken her türlü sabrı ve fedakârlığı da ortaya koyacağız. Zaten “sabır”, kelime itibarıyla çölde yetişen zehirli bir dikenin ismidir. Bilindiği gibi bazı ilâçlar da yılan zehiri gibi zehirlerden yapılmaktadır. Dağ tepelerinden ilâhî haşyetle parçalanıp derelere düşen biçimsiz, şekilsiz taş parçaları suların içinde birbirlerine sürtüne sürtüne güzel, pürüzsüz, şeffaf şekiller almaktadır. Sabır ve fedakârlıklar da bizim fazlalıklarımızı, çirkinliklerimizi rendeleyip güzelleştirecektir. Sonra Yunus Emre’nin dergâha lâıyk görüp taşıdığı düzgün nesnelere hâline geleceğiz.

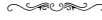
²⁸⁵ et-Taberânî, el-Mu’cemu’l-kebir, 11/374; el-Heysemî, Mecmau’z-zevâid, 1/117; İbn Hacer, Fethu’l-bâf, 8/292.

[120. Mektup]

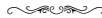
Kardeşlerimizden İslâmköylü Hâfız Ali Efendi, kendine rakip olacak diğer bir kardeşimiz hakkında gösterdiği hiss-i uhuvveti [kardeşlik duygusu], çok kıymettar gördüğüm için size beyan ediyorum:

O zât yanıma geldi; ötekinin hattı [yazısı], kendisinin hattından iyi olduğunu söyledim. “O daha çok hizmet eder.” dedim. Baktım ki, Hâfız Ali kemâl-i samimiyet ve ihlâsla [tam samimiyet ve ihlâsla], onun tefevvukuyla [üstünlüğüyle] iftihar etti, telezüz eyledi. Hem Üstadının nazar-ı muhabbetini [hoşnutluğunu] celp ettiği için memnun oldu. Onun kalbine dikkat ettim, gösteriş değil, samimî olduğunu hissettim. Cenâb-ı Hakk’a şükrettim ki, kardeşlerim içinde bu âlî hissi taşıyanlar var. İnşâallah bu his büyük hizmet görecektir. Elhamdülillâh, yavaş yavaş o his bu civarımızdaki kardeşlere sirâyet ediyor.

Said Nursî

Üstad Hazretleri, matbaaya meydan okuyup bin kalemle Kur’ân’dan istimbat, Kur’ân’dan istihraç edilmiş ilhamât-ı Kur’âniye ve sünûhât-ı Kur’âniye olan Risale-i Nurlar’ı yazan, Sav Köyü’nün meydanına geliyor, bu müfritâne irtibat içinde, mütesanit hareket eden kalem erbabına “Âlem-i İslâm Türkiye’ye bağlı, Türkiye Isparta’ya, Isparta Sav’a, Sav Risale-i Nur’a, Risale-i Nur Kur’ân’a, Kur’ân da Arş-ı Âzam’a bağlı” diyordu. İslâmköy’deki Hâfız Ali Ağabey’in yürekten Hüsrev Ağabey’in yazısının kendi yazısından üstün olmasını alkışlaması gibi bu kahramanlar da birbirlerinin meziyetlerini alkışlıyor, iftihar ediyorlardı.

بِسْمِهِ سُبحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim!

Bu dünyada, hususan bu zamanda, hususan musibete düşenlere ve bilhassa Nur şâkırtlerindeki dehşetli sıkıntılara ve me'yûsiyetlere karşı en tesirli çare, birbirine teselli ve ferah vermek ve kuvve-i mâneviyesini takviye etmek ve fedakâr hakikî kardeş gibi birbirinin gam ve hüzüün ve sıkıntılarına merhem sürmek ve tam şefkatle kederli kalbini okşamaktır. ***Mâbeynimizdeki hakikî ve uhrevî uhuvvet, gücenmek ve tarafgirlik kaldırmaz.***

Madem ben size bütün kuvvetimle itimat edip bel bağlamışım ve sizin için, değil yalnız istirahatimi ve haysiyetimi ve şerefimi, belki sevinçle ruhumu da feda etmeye karar verdiğimi bilirsiniz, belki de görüyorsunuz. Hatta kasemle temin ederim ki, sekiz gündür Nur'un iki rüknü zâhîrî birbirine nazlanmak ve teselli yerine hüzüün vermek olan ehemmiyetsiz hâdisenin, bu sırada benim kalbime verdiği azap cihetiyle, ***“Eyvâh, eyvâh! el-amân, el-amân! Yâ Erhame'r-râhimîn, medet! Bizi muhafaza eyle. Bizi cin ve insî [insan] şeytanların şer-rinden kurtar. Kardeşlerimin kalblerini birbirine tam sadâkat ve muhabbet ve uhuvvet ve şefkatle doldur.”*** diye hem ruhum, hem kalbim, hem aklım feryat edip ağladılar.

Ey demir gibi sarsılmaz kardeşlerim, bana yardım ediniz. Mesele-miz çok naziktir. Ben sizlere çok güveniyordum ki, bütün vazifelerimi şahs-ı mânevînize [hükmî şahsiyetinize] bırakmıştım. Siz de, bütün kuvvetinizle benim imdadıma koşmanız lâzım geliyor. Gerçi hâdiseniz pek cüz'î ve geçici ve küçük idi. Fakat saatimizin zembereğine ve gözü-müzün hadekasına gelen bir saç, bir zerrecik dahi incitir. Ve bu noktada ehemmiyetlidir ki, maddî üç patlak ve mânevî üç müşahadeler tam tamına haber verdiler.

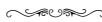
Said Nursî

Üstad Hazretleri, dehşetli sıkıntılara ve ümitsizliğe kapılmalara karşı, “Birbirine teselli ve ferah vermek, kuvve-i mâneviyeyi takviye etmek, birbirinin gam, hüznü ve sıkıntısına merhem sürmek ve tam şefkatle kederli kalbleri okşamak” şeklinde bir ilâç ve çare söylüyor. İslâm düşmanları ve onların akıl hocaları olan insî ve cinnî şeytanlar devamlı ara bozucu fitne ve fesat silâhlarını kullanırlar. Bunlara karşı uyanık olmak ve Üstad Hazretleri gibi: “Eyvâh! Eyvâh! El-amân! El-amân! Yâ Erhame’r-râhimîm medet! Bizi muhafaza eyle! Bizi insan ve cin şeytanlarının şerlerinden kurtar! Kardeşlerimin kalblerini birbirine tam sadâkat, muhabbet ve şefkatle doldur!” feryat edip ağlamak gerekir.

İman ve Kur’ân hizmetinin sağlam bünyesinden taşlar ve tuğlalar hükmünde hizmet erlerini çeşitli vaatlerle koparıp, küçük küçük başlar yapmak isterler. Gayr-i memnunlar oluşturup, içimize terakkiye sebep olsun diye yerleştirilen bazı duyguları tahrip edip onları zararlı madenler gibi çatlatmak ve patlatmak isterler, bütün bunlara karşı uyanık olmamız lâzımdır.

Bu hususta, bir mürşid-i kâmil kontrolünde olmayan riyazatlardan uzak durmamız gerekir. Çünkü az yeme içme vasıtasıyla insanda mâneviyat kapısı açıldığı zaman o kapıdan, ruhânî oldukları için melekler de şeytanlar da içeri girebilir. Bu meseleye maalesef şeytanlar daha çok müşteri olurlar. Gulam Ahmed işte riyazâta Hînd mistikleriyle yarışırken çizgisini kaybetmiştir. Çünkü şeytanlar, ona musallat olduktan sonra, on doğrunun arasına bir tane yanlış; ama bir yanlışla her şeyi temelinden oynatacak bir yanlış; yüz güzel söz arasında nefse hoş gelecek tehlikeli fikirler karıştırarak yavaş yavaş uçuruma çekerler. Ben, çok sevdiğim bir arkadaşın, bu yolla nerelere kadar geldiğine şahit oldum. Ama Cenâb-ı Hak, hatasını göstererek onu çıban başı olmaktan korudu. Şimdi istikamet dairesinde yoluna devam etmeye çalışıyor. Benzer bir olay Avrupa ülkelerinin birinde daha oluşmadan evvel, önceki tecrübenin ışığı altında küçük bir ikazla, elhamdülillâh çözüme kavuştu. Bu hususta çok dikkatli olmak gerekiyor.

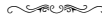

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, muhlis kardeşlerim!

Bizler imkân dairesinde bütün kuvvetimizle Lem'a-yı İhlâs'ın [İhlâs Risalesi] düsturlarını ve hakikî ihlâsın sırrını mâbeynimizde ve birbirimize karşı istîmâl etmek, vücûp derecesine gelmiş. Kat'î haber aldım ki, üç aydan beri buradaki has kardeşleri birbirine karşı meşrep veya fikir ihtilâfıyla bir soğukluk vermek için üç adam tayin edilmiş. Hem metin Nurcular'ı usandırmakla sarsmak ve nazik ve tahammülsüzleri evhamlandırmak ve hizmet-i nuriyeden vazgeçirmek için sebepsiz mahkememizi uzatıyorlar. Sakın, sakın! Şimdiye kadar mâbeyninizdeki fedakârâne uhuvvet ve samimâne muhabbet sarsılmasın. Bir zerre kadar olsa bile, bize büyük zarar olur. (.....) Bizler birbirimize lüzum olsa ruhumuzu feda etmeye hizmet-i Kur'âniye ve imaniyemiz iktiza ettiği hâlde, sıkıntıdan veya başka şeylerden gelen titizlikle hakikî fedakârlar birbirine karşı küsmeye değil, belki kemâl-i mahviyet ve tevazu ve teslimiyetle [son derece alçak gönüllülük, tevazu ve tam bir teslimiyetle] kusuru kendine alır, muhabbetini, samimiyetini ziyadeleştirmeye çalışır. Yoksa habbe kubbe olup tamir edilmeyecek bir zarar verebilir. Sizin ferasetinize havale edip kısa kesiyorum.

Said Nursî

İslâm'ın cibillî düşmanları, hiç boş durmuyorlar. Hizmet-i imaniye ve Kur'âniye bir avuç fedakârla yürürken bile, bunların arasına meşrep ve fikir ihtilâfı ile bir soğukluk vermek için üç adam tayin ediyorlar. Bunun için, mayamız ve potamız hükmündeki fedakârane kardeşliği ve samimane muhabbeti sarsmamak gerekiyor. Bizim harcımız muhabbet ve samimiyettir. Bunlar her türlü buzları eritip ortalığı gül ve gülistana çevirirler.. Bunun için "Uhuvvet" ve "İhlâs" Risaleleri'nin ve Lâhika Mektupları'nın sık

sık okunması icap eder. Hem unutmayalım, adanmış ruhlar, hayatlarını öyle bir hakikate vakfetmişlerdir ki, güneşten daha parlak ve cennetlerden daha güzeldir...

[28.Lem'a'dan]

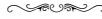
Kardeşlerimden rica ederim ki:

Sıkıntı veya ruh darlığından veya nefis ve şeytanın desiselerine [sinsi hilelerine] kapılmaktan veya şûûrsuzluktan, arkadaşlardan sudûr eden fena ve çirkin sözleriyle birbirine küsmesinler ve “Haysiyetime dokundu.” demesinler. Ben o fena sözleri kendime alıyorum. Damarınıza dokunmasın, bin haysiyetim olsa kardeşlerimin mâbeynindeki muhabbete ve samimiyete feda ederim.

Said Nursî

Son mektupta da Üstad Hazretleri, hapisteki sıkıntı veya ruh darlığı veya nefis ve şeytanın gizli, sinsi hilelerine kapılmaktan ileri gelen söz ve tavırları tamamen üzerine alıyor. Kimsenin, birbirinin dikenlerinden incinip “Haysiyetime dokundu.” diyerek kızıp darılmasına meydan vermemek istiyor. Bu dar hapishane köşelerine insanları sıkıştırıp boğuşturmak hep cibillî düşmanlarımızın bir plânu ve oyunudur. Böyle oyunların sabırla boşa çıkarılması gerekir. Yoksa imtihanı kaybedip birbirinin dikenine sabretmeyenler –Allah korusun– İslâm düşmanlarının tank paletlerinden daha acımasız zulümlerinin mengenesinde ezilip yok olmaya mahkûm olabilirler.

İNDEKS

6. Türk Ordusu 238
31 Mart 164
31 Mart Hâdisesi 158
4444 salât-ı tefriciye 32

A

Abdülkadir Geylânî 51
Abdunnâfi Efendi 150
acelecilik 155
adanmış ruhlar 287
adâvet etmek istersen, kalbindeki
adâvete adâvet et 216
Afyon 178
Afyon Savcısı 199
Ağaçlandırma Derneği 27
Ahıska Türkleri 94
Albay Hulûsi Ağabey 177
Aleksi Carel 209
Âlem-i İslâm 153
Ali Himmet Berkî 238
Ali Rıza Efendi 263
Ali Ulvi Kurucu 143
Almanya 236
amelinizde rıza-yı ilâhî [Allah'ın
rızası] olmalı 81

Amerika 45
Anglikan Kilisesi 159
Ankara 204
Arşimed 46
Arş-ı Âzam 144
asabiyet-i milliye 168
aşere-i mübeşşere 265
Asr-ı Saadet 270
Asya 153
Ayasofya Câmii 152
Âyet-i Hasbiye 213
Âyetü'l-Kübrâ 72

B

Bâb-ı Âlî Hukuk Müşaviri 238
Balkanlar 32
Bedir Savaşı 239
Berika 138
beşaret-i Aleviyeyi ve Gavsıye 51
birbirine teselli ve ferah vermek
285
Bir Gönül İnsanı Portresi 63
bir zerre ihlâslı amel, batmanlarla
hâlis olmayana müreccaktır 18
boğa yılanı 162

Büyük Koyuncu Vakfı 24

Büyük Millet Meclisi 149

C

Câlut 86

Canbul 94

Cebel-i Uhud 210

Celâleddin-i Harzemşah 76

cellâd-ı sehâra 124, 185

Cengiz 76, 171

cereyân-ı ribâ 249

Cibril 30

Çimkent 95

çocuk akıllı dalkavuklar 153

D

dâd-ı Hak 177

dalâlet-pîşe 170

Danimarka 110

darbe hazırlığı 32

Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiye 159

David Lloyd George 238

deccal 53

dokuz emir 22

Dominant 177

DP 21

Dr. Ali Kemal Belviranlı Ağabey
26

E

Ebu'd-Derdâ 138

Ebû Hanife 28

Ebû Katâde 188

Ebû Talip 28

ecir ve ücreti sadece Allah'tan bek-
lemek 20

Edremitli Arif Çağan Ağabey 100

ehl-i bid'a 18

ehl-i dalâlet 14

ehl-i dalâletin [hak dinden sapan-
ların] zilletindedir ittifakları,
ehl-i hidayetin izzetindedir
ihtilâfları 22

ehl-i hakkın ihtilâfı 43

ehl-i hakla ittifak 31

ehl-i nifâk 14

ehl-i vifak 14

ehvâl 53

Ekonomi 46

Emirdağ 72

en büyük makam "rıza makamı"dır
37

Engizisyon mezâlimi 19

en makbul bir dua-yı mânevî 70

en sâfi bir ubûdiyet 70

erbab-ı tarikat 15

Ercûze 90

Ermenilerin komitesi 45

eşhâs-ı müdhîşe-i muzırraları 53

Eşref Edip Bey 198

es-Seyyid Muhammed 177

ezan-ı Muhammedî 259

Eşref Edip Bey 143

F

Fatih Gökmen 238

fenâ fi'l-ihvân 96

- fenâ fi'r-resûl 95
 fenâ fi'ş-şeyh 95
 Fenn-i Âdâp 57
 ferd-i ferit 72
 ferdiyet 183
 Fethullah Gülen Hocaefendi 26,
 62, 78
 Firavun 59
 fitrat, fitrî olmayan her şeyi tezyif
 eder 251
 frenkleşmiş 169
 frenk-meşrebâne 172
- G**
- Gassân Meliki 188
 gavsiyet 183, 241
 Genel Kurmay Başkanı Enver Paşa
 89
 gıybet 254
 gönül insanı 63
 Gönüller Fatihî Büyük Üstad'a
 143
 Gulam Ahmed 285
 güneş bir lambam, yıldızlar mum-
 larımdır 55
- H**
- Hacı Kemal Erimez Ağabey 25
 Hâfız Ali 34, 44, 77
 Hâfız Emin 263
 Hâfız-ı Şirazî 224
 hakka hizmet, büyük ve ağır bir
 defineyi taşımak ve muhafaza
 etmek gibidir 57
 hakta sebat 155
 Halil İbrahim 277
 Halîliye 96
 Hâlık'ımız bir 30
 hamiyet-fürûş 169, 170
 Hanbelî 28
 Hanefi Mezhebi 28
 Hasan Feyzi 72
 hasedin çaresi 218
 Hasenan aşireti 52
 Hasenî 178
 haset, evvelâ hâsidi [kıskanç] ezer;
 mahveder, yandırır 217
 haset, haset edeni yakar 273
 Hatice Ninem 257
 hayat, vahdet ve ittihadın neticesi-
 dir 281
 hayvanat bahçesi 162
 Hazreti Ali 237, 268
 Hazreti Gavs-ı Âzam 90
 Hazreti İbrahim 96
 Hazreti Musa 59
 Hazreti Ömer 57
 Hazreti Süleyman 63
 Hazreti Talha 268
 Hazreti Yusuf 17, 71
 Hazreti Zübeyr 268
 Hilâl b. Ümeyye 187
 Hind 285
 hissiyât-ı ulviye-i diniye 262
 hizmetiniz ulvîdir 184

- hizmet mahalli 67
 hillet 96
 hırs, haybet (mahrumiyet) sebebi-
 dir 251
 hırs ile acûliyet, sebab-i haybettir
 228
 hırs, sebab-i hasârettir 37
 hırs, sebab-i haybettir 244
 Hoca Efendi 240, 257
 Hoca Mustafa 263
 Hoca Sabri 263
 Horhor Medresesi 89
 hubb-u câh 15
 Hukuk ve Hürriyet-i Nisvan Komi-
 tesi 45
 Hülâgu 171
 Hulûsi Ağabey 77
 hurmet-i ribâ 249
 Hurşit Paşa 164
 Hüseyinî 178
 Hüsrev Altınbaşak 19, 34, 277
- İ**
- İbni Hanbel 28
 ihlâs, bir kalb amelidir 79
 ihlâs ile kim ne isterse Allah verir
 22
 ihlâsı kıracak esbap 71
 İhtiyarlar Risalesi 77
 İki Cihan Serveri 186
 ilhamât-ı Kur'âniye 283
 İlm-i Münazara 57
 İmam-Hatip 21
 İmam-ı Ahmed 28
 İmam-ı Ali 230
 İmam-ı Birgivî 138
 İmam-ı Gazâlî Hazretleri 18, 78
 İmam-ı Hadimî 138
 İmam-ı Malik 28
 iman-ı kâmil 44
 iman-ı tahkikî 98
 imtizâçkârâne ittihat 282
 İnebolu 277
 İngiliz Devleti 159
 İngilizler 238
 İnsan Bu Meçhul 209
 insan hatadan hâlî olamaz 279
 insaniyet-i kübrâ 215
 insan, kâinatın ekser envâna [nevi-
 lerine] muhtaç ve alâkadardır
 47
 insan kalbinin ilâhî bir ayna ve taht
 olduğu 228
 İşarâtü'l-İcâz Tefsiri 18
 işaret-i Kur'âniye 51
 "İsâr" hasleti 16, 93
 İsevîlerin [Hıristiyanların] hakikî
 dindarları 24
 İsmet Paşa 280
 Isparta 14
 İstanbul Boğazı 159
 İstiklâl Marşı 26
 iştirâk-i a'mâl-i uhreviye 51

istiskal 273

İzmir 26

K

Kâbe 210

Kâ'b İbni Mâlik 186

Kabil-i iltiyâm 229

kalbine dikkat ettim 283

Kale-i İslâmiye 53

Kanunî Sultan Süleyman 126

kat-ı mükâleme 210

Kazakça 94

Kazakistan 94

keffâretü'z-zünûb 262

keşmekeş-i ihtilâf 249

kesret-i etbâ 35

Kevser-i Kur'ânî 269

Kıbrıs Caddesi 204

kırk bin dil 51

komünizm 27

Komünizmle Mücadele Derneği
27

Kont Osttolog 238

Konuşan Yalnız Hakikattir 112

Konya 24

Küçük Dünyam 205

Küçük Sözler 178

kudsî program 205

Kuleönlü Mustafa 77

Kuleönü 34

Kur'ân Kursu 21

kutbiyet 183, 241

Kûtü'l-Amâre 238

kuvve-i bâsıra 55

kuvve-i mâneviyeyi takviye etmek
285

kuvve-i sâmia 55

kuvve-i şâmme 55

kuvve-i zâika 55

L

lâl ü güher 79

Lâtif Nükteler 77

Lemaât 252

livechillâh 50

Londra 238

M

Macar 168

mağrur adam herkesten hürmet
ister 273

maşer-i acâip 47

Mâiz 270

makam-ı zem ve zecr 254

Malikî 28

malı 180

mânevî bir istiğfar olan kusurumu
bildim 17

maraz-ı içtimâî 249

mecâzî âşıklar 251

medâr-ı necat ve halas, yalnız
ihlâstır 18

medâr-ı nizâ [çekişme, kavga sebe-
bi] bir mesele varsa meşveret
ediniz 279

Mehmed Çalışkan 178

- Mehmet Akif 127
- Mehmet Feyzi Pamukçu Efendi 204
- Mekke 29
- Mekke-i Mükerrerme 183
- menfî milliyet 168, 169
- menhûs 166
- mesâib 53
- Meşihat-ı İslâmiye 159
- mesleğim haktır 23
- Mesnevî-i Nuriye 82
- Metehan 92
- meylürrahat 185
- Milâs 277
- Milli Eğitim Müdürlüğü 94
- Milli Şef 280
- mîrî 180
- M. Kemal Paşa 149
- Molla Abdülhakîm 160
- Molla Hamid Ağabey 71
- mübâyenet 279
- mücâhid-i âlicenabı 185
- müenneslerin [dişilerin] cemaati 45
- müftü'l-enam 263
- Muharrem Kalyoncu Ağabey 75
- Mürâre b. Rebî 187
- mürşid-i kâmil 285
- mürüvvetkârâne 219
- müsbet hareket 23
- Mustafa Acet 178
- muzır mâniler 71
- Nahnü 180
- Nakkâş-ı Hakîm 37
- NASA 109
- Nebiler Sultanı 62
- Necip Fazıl 131
- nefs-i nâdân 17
- neme lâzımcılık 126
- Nikola Nikoloviç 164
- O**
- On Yedinci Lem'a 13
- On Yedinci Nota 13, 69
- Orta Asya 92
- Ortadoğu 32
- Osmanlı 32
- Osmanlı İnsanı 238
- Ö**
- Ölçü veya Yoldaki Işıklar 224
- örs 223
- Özcan Civelek 110
- P**
- perde-bîrûnâne 172
- Prof. Dr. Yashiaki Sasaki 92
- Psikoloji 46
- pürşer beşer 252
- R**
- reculiyet 45
- rekabetkârâne 14
- rekabetsiz ittifak 14
- ribâ 165

- Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsi 267
 267
 riyazat 285
 riyazî düşünce 163
 Rusça 94
 Rusya 249
- S**
- sabır 282
 Sadeddin Başer Ağabey 257
 sâfi ubûdiyet 78
 Salih Özcan Ağabey 178
 samuray 92
 Sarıbıçak Ali 73
 Sarı Saltuk 110
 Sav Köyü 34, 283
 Sebilürreşâd 143
 Şefkat Tokatları 92
 Selman-ı Farisî 138
 Selman-ı Pak 238
 serbestiyet-i nisvan 119
 servet-i ribâî 245
 Seyda 162
 Seyyid Gıyaseddin Bey 257
 Seyyid Molla Taha Efendi 163
 sihirbaz bir cellât olan rahat düş-
 künlüğü 190
 Sipkan veya Hayderan aşireti 52
 Siddık Süleyman 105
 sıfât-ı mâsume 209
 sırr-ı adediyyet 83
 sırr-ı tefevvuk 179
- “Sızıntı” dergisi 25
 Sovyetler 280
 Süfyan 53
 sû-i zan eden sûizanna mâruz olur
 273
 Süleyman Efendi kardeşim 21
 Süleyman Uysal 94
 Sultan Eyyûb 156
 sülüs 119
 Sürmene 94
- Ş**
- Şafiî 28
 şeytanın sağdan yaklaşma tuzağı
 50
- T**
- Tahir Hoca 94
 Tahirî Ağabey 77, 277
 Tahir Paşa 89
 Tâlut 86
 tamâ 164
 tamahkârlık 167
 tam şefkatle kederli kalbleri okşa-
 mak 285
 Tarihçe-i Hayat 204
 Târikat-ı Muhammediye 138
 tarikatta huzur-u daimî 100
 tarikatta olmakla, Risale okuma
 arasındaki farkı 100
 Tebûk Seferi 186
 tefânî 281
 tefânî sırrı 98

tehâlûf-ü ukûl 228
 tehevür 266
 temeddüh 133
 temellûk 210
 tesâdüm-ü efkâr 228
 tesânüd-ü adedî 281
 Teşkilât-ı Mahsusa 164
 teveccüh-ü nâs istenilmez 15
 Tevfik Demiroğlu 150
 tevhid-i imanî 210
 tevhid-i imanî [imanî birlik], elbet-
 te tevhid-i kulûbu [kalblerin bir-
 liğini] ister 30
 tevhid-i kulûb 211
 tezkiyesiz nefs-i emmâre 133
 Tire 94
 Trabzon 94
 Türkçülük 169
 Türk Kolejleri 92

U

Uhuvvet-i İslâmiye 53
 Uhuvvet Risalesi 30
 ulemânın fakr-ı hâli 165
 ulemâü's-sû 18
 ulûm-u imaniye 182
 unsuriyet 168

Ü

üç cesetli bir ruhun bir fıkrası 73
 üç elif 281
 ücret yeri 67
 Üsâme İbni Zeyd 57

Üseyd İbni Hudayr 39
 Üstad Necip Fazıl 236
 Üstad seyyiddir 177

V

Van 89
 Vanlı Molla Hamid Ağabey 160
 Van Vâlisi 89
 vazifeni yap, Allah'ın vazifesine
 karşma 36
 vazifeniz kudsiyedir 184
 Vehbi Vakkasoğlu 238

Y

Yahudi milleti 244
 Yahya Efendi 126
 Yaşar Tunagür Hocamız 27
 Yirmi Üçüncü Söz 209
 imanlı fazilet 131
 Yunus Emre 282

Z

zekât 250
 Zeliha 137
 zindan-ı atâlet 123
 Zübeyir Gündüzalp 179